

Samyutta Nikāya

Tekster samlet etter tema

Bind 2

Nidānavagga

Boken om årsakssammenhenger

Oversatt av Kåre A. Lie

Innhold

2. Boken om årsakssammenhenger

.....	11
2.1. Samtaler om årsakssammenhenger	11
2.1.1 Kapitlet om den oppvåkne	11
2.1.1.1 (12.1) Betinget tilblivelse	11
2.1.1.2 (12.2) Analyse	13
2.1.1.3 (12.3) Veien	16
2.1.1.4 (12.4) Vipassā	17
2.1.1.5–9 (12.5–9) Sikhā, Vessabhā, Kakusandha, Koḍāgamana og Kassapa	22
2.1.1.10 (12.10) Gotama	23
2.1.2 Kapitlet om ernæring	28
2.1.2.1 (12.11) Ernæring	28
2.1.2.2 (12.12) Phagguna	31
2.1.2.3 (12.13) Filosofer og brahmaner	33
2.1.2.4 (12.14) Filosofer og brahmaner 2	34
2.1.2.5 (12.15) Munken fra Kaccāna-klanen	35
2.1.2.6 (12.16) Han som underviser i læren	37
2.1.2.7 (12.17) Den nakne asketen	38
2.1.2.8 (12.18) Timbaruka	41
2.1.2.9 (12.19) Tosker og vismenn	44
2.1.2.10 (12.20) Betinget tilblivelse	46
2.1.3 Kapitlet om de ti kreftene	48
2.1.3.1 (12.21) De ti kreftene	48
2.1.3.2 (12.22) En annen tekst om de ti kreftene	50
2.1.3.3 (12.23) Forutsetninger	52
2.1.3.4 (12.24) Andre filosofer	55
2.1.3.5 (12.25) Bhāmija	59

2.1.3.6 (12.26) Upavàḍa	62
2.1.3.7 (12.27) Betinget tilblivelse	64
2.1.3.8 (12.28) Munken.	66
2.1.3.9 (12.29) Filosofer og brahmaner	68
2.1.3.10 (12.30) En annen tekst om filosofer og brahmaner.	69
2.1.4 Kapitlet med adelsmannen Kaḍàra.	70
2.1.4.1 (12.31) Det som har blitt til.	70
2.1.4.2 (12.32) Adelsmannen Kaḍàra	72
2.1.4.3 (12.33) Kunnskapens grunnlag.	75
2.1.4.4 (12.34) Den andre teksten om kunnskapens grunnlag	78
2.1.4.5 (12.35) Betinget av uvitenhet	79
2.1.4.6 (12.36) Den andre teksten om betinget av uvitenhet	81
2.1.4.7 (12.37) Den er ikke din.	83
2.1.4.8 (12.38) Vilje	84
2.1.4.9 (12.39) Den andre teksten om vilje.	85
2.1.4.10 (12.40) Den tredje teksten om vilje.	86
2.1.5 Kapitlet med husherrer.	87
2.1.5.1 (12.41) Fem former for skremmende angst.	87
2.1.5.2 (12.42) Den andre teksten om fem former for skremmende angst	90
2.1.5.3 (12.43) Vonde opplevelser	93
2.1.5.4 (12.44) Verden	94
2.1.5.5 (12.45) Ṡàtika	96
2.1.5.6 (12.46) En brahman	98
2.1.5.7 (12.47) Jàḍussoḍi	100
2.1.5.8 (12.48) Sofisten.	102
2.1.5.9 (12.49) Den edles elev	104
2.1.5.10 (12.50) Den andre teksten om den edles elev.	106
2.1.6 Kapitlet med lidelse	108
2.1.6.1 (12.51) Grundige undersøkelser	108
2.1.6.2 (12.52) Involveringer	112
2.1.6.3 (12.53) Bindinger	113
2.1.6.4 (12.54) Den andre teksten om bindinger.	114

2.1.6.5 (12.55) Det store treet	115
2.1.6.6 (12.56) Den andre teksten om det store treet	116
2.1.6.7 (12.57) Det unge treet	117
2.1.6.8 (12.58) Splittelsen i subjekt og objekt	118
2.1.6.9 (12.59) Den skjelnende bevissthet	120
2.1.6.10 (12.60) Årsakssammenhenger.	122
2.1.7 Det store kapitlet	124
2.1.7.1 (12.61) Den som ikke har lært noe	124
2.1.7.2 (12.62) Den andre teksten om den som ikke har lært noe. . .	126
2.1.7.3 (12.63) Barnekjøtt.	128
2.1.7.4 (12.64) Lidenskap	131
2.1.7.5 (12.65) Den gamle byen	134
2.1.7.6 (12.66) Full forståelse.	139
2.1.7.7 (12.67) Sivbunten	144
2.1.7.8 (12.68) I Kosambi.	147
2.1.7.9 (12.69) Når havet flør	151
2.1.7.10 (12.70) Susima	152
2.1.8 Kapitlet om filosofer og brahmaner.	160
2.1.8.1 (12.71) Forfall og undergang	160
2.1.8.2–11 (12.72) Ti tekster om tilblivelse og så videre	161
2.1.9 Kapitlet med forkortede tekster	162
2.1.9.1 (12.73) Læreren.	162
2.1.9.2–11 (12.74) Ti videre tekster om lærere.	163
2.1.9.12 (12.75) Elleve tekster om trening	164
2.2 Samtaler om dyp forståelse.	165
2.2.1 (13.1) Negletuppen.	165
2.2.2 (13.2) Lotusdammen	166
2.2.3 (13.3) Vannet fra de store elvene.	167
2.2.4 (13.4) Den andre teksten om vannet fra de store elvene	168
2.2.5 (13.5) Jorden	169
2.2.6 (13.6) Den andre teksten om jorden.	170
2.2.7 (13.7) Havet.	171
2.2.8 (13.8) Den andre teksten om havet	172

2.2.9 (13.9) Fjellet.	173
2.2.10 (13.10) Den andre teksten om fjellet	174
2.2.11 (13.11) Den tredje teksten om fjellet	175
2.3 Samtaler om grunnelementer	176
2.3.1 Kapitlet om forskjeller.	176
2.3.1.1 (14.1) Forskjellige grunnelementer.	176
2.3.1.2 (14.2) Forskjellige persepsjoner	177
2.3.1.3 (14.3) Ikke på denne måten.	178
2.3.1.4 (14.4) Forskjellige følelser	179
2.3.1.5 (14.5) Den andre teksten om forskjellige følelser.	180
2.3.1.6 (14.6) De primære grunnelementene	181
2.3.1.7 (14.7) Forskjellige identifikasjoner.	182
2.3.1.8 (14.8) Det er ikke slik det fungerer.	183
2.3.1.9 (14.9) Forskjellige persepsjoner	185
2.3.1.10 (14.10) Den andre teksten om forskjellige persepsjoner. . .	186
2.3.2 Andre kapittel.	188
2.3.2.1 (14.11) Sju grunnelementer.	188
2.3.2.2 (14.12) Med årsaksgrunnlag	189
2.3.2.3 (14.13) Mursteinshallen	191
2.3.2.4 (14.14) Dårlig smak	192
2.3.2.5 (14.15) De som vandrer sammen	193
2.3.2.6 (14.16) En tekst med vers	195
2.3.2.7 (14.17) Samkvem med dem som ikke har tillit.	197
2.3.2.8 (14.18) Med utgangspunkt i dem som ikke har tillit.	198
2.3.2.9 (14.19) Med utgangspunkt i dem som ikke har respekt for andre	200
2.3.2.10 (14.20) Med utgangspunkt i dem som mangler selvrespekt	201
2.3.2.11 (14.21) Med utgangspunkt i de uvitende	202
2.3.2.12 (14.22) Med utgangspunkt i latsabbene	203
2.3.3 Kapitlet om forskjellige handlinger	204
2.3.3.1 (14.23) De ukonsentrerte.	204
2.3.3.2 (14.24) Dårlig moral	205

2.3.3.3 (14.25) De fem treningsreglene.	206
2.3.3.4 (14.26) De sju handlemåtene	207
2.3.3.5 (14.27) De ti handlemåtene.	208
2.3.3.6 (14.28) De åtte faktorene	209
2.3.3.7 (14.29) De ti faktorene	210
2.3.4 Fjerde kapittel	211
2.3.4.1 (14.30) De fire grunnegenskapene	211
2.3.4.2 (14.31) Før oppvåkningen.	212
2.3.4.3 (14.32) Jeg gikk	213
2.3.4.4 (14.33) Hvis det ikke hadde vært	214
2.3.4.5 (14.34) Ekstreme smerter	215
2.3.4.6 (14.35) Å glede seg over noe	216
2.3.4.7 (14.36) Tilblivelse.	217
2.3.4.8 (14.37) Filosofer og brahmaner	218
2.3.4.9 (14.38) Den andre teksten om filosofer og brahmaner	219
2.3.4.10 (14.39) Den tredje teksten om filosofer og brahmaner	220
2.4 Samtaler om det som ingen kan regne ut	221
2.4.1 Første kapittel.	221
2.4.1.1 (15.1) Kvister og gras	221
2.4.1.2 (15.2) Jorda.	222
2.4.1.3 (15.3) Tårer.	223
2.4.1.4 (15.4) Melk	224
2.4.1.5 (15.5) Fjellet	225
2.4.1.6 (15.6) Sennepsfrøet.	226
2.4.1.7 (15.7) Elevene.	227
2.4.1.8 (15.8) Ganges	228
2.4.1.9 (15.9) Stokken.	229
2.4.1.10 (15.10) Knokler.	230
2.4.2 Andre kapittel.	232
2.4.2.1 (15.11) Vonde kår.	232
2.4.2.2 (15.12) Gode kår.	233
2.4.2.3 (15.13) Tretti skogsmunker.	234
2.4.2.4 (15.14) Mor.	236

2.4.2.5 (15.15) Far.	237
2.4.2.6 (15.16) Bror.	238
2.4.2.7 (15.17) Søster	239
2.4.2.8 (15.18) Sønn	240
2.4.2.9 (15.19) Datter	241
2.4.2.10 (15.20) Fjellet Vepulla	242
2.5 Samtaler om og med Kassapa.	244
2.5.1 (16.1) Tilfredshet.	244
2.5.2 (16.2) Den som ikke har respekt for andre.	246
2.5.3 (16.3) Vær som månen, munk!	248
2.5.4 (16.4) Munker og vanlige mennesker	250
2.5.5 (16.5) Alderdom.	252
2.5.6 (16.6) En formaning.	253
2.5.7 (16.7) En annen tekst om formaninger.	255
2.5.8 (16.8) Den tredje teksten om formaninger.	257
2.5.9 (16.9) Meditasjon og dyp kunnskap.	259
2.5.10 (16.10) Nonnenes hus	262
2.5.11 (16.11) Kappen	264
2.5.12 (16.12) Etter døden	269
2.5.13 (16.13) Forfalskning av den sanne lære.	271
2.6 Samtaler om vinning og heder	273
2.6.1 Første kapittel.	273
2.6.1.1 (17.1) Vinning, heder og berømmelse	273
2.6.1.2 (17.2) Fiskekroken	274
2.6.1.3 (17.3) Skilpadda	275
2.6.1.4 (17.4) Geita med langt ragg	276
2.6.1.5 (17.5) Gjødsebillen	277
2.6.1.6 (17.6) Lynet.	278
2.6.1.7 (17.7) Den giftige pilen.	279
2.6.1.8 (17.8) Sjakalen	280
2.6.1.9 (17.9) Sterke vinder	281
2.6.1.10 (17.10) En tekst med vers	282
2.6.2 Andre kapittel.	283

2.6.2.1 (17.11) Gullbollen.	283
2.6.2.2 (17.12) Sølvbollen.	284
2.6.2.3–10 (17.13) Åtte korte tekster	285
2.6.3 Tredje kapittel	286
2.6.3.1 (17.14) Kvinnen	286
2.6.3.2 (17.15) Landets vakreste pike.	287
2.6.3.3 (17.16) Den eneste sønnen	288
2.6.3.4 (17.17) Den eneste datteren	289
2.6.3.5 (17.18) Filosofer og brahmaner	290
2.6.3.6 (17.19) Den andre teksten om filosofer og brahmaner.	291
2.6.3.7 (17.20) Den tredje teksten om filosofer og brahmaner.	292
2.6.3.8 (17.21) Huden.	293
2.6.3.9 (17.22) Tauet.	294
2.6.3.10 (17.23) Munken.	295
2.6.4 Fjerde kapittel	296
2.6.4.1 (17.24) Splid	296
2.6.4.2 (17.25) Sunne røtter	297
2.6.4.3 (17.26) De sunne elementene	298
2.6.4.4 (17.27) De lyse elementene.	299
2.6.4.5 (17.28) Ikke lenge etter splittelsen	300
2.6.4.6 (17.29) Fem hundre vogner.	301
2.6.4.7 (17.30) Mor.	302
2.6.4.8–13 (17.31) Seks korte tekster om far og andre.	303
2.7 Samtaler med Rāhula	304
2.7.1 Første kapittel.	304
2.7.1.1 (18.1) Øyet	304
2.7.1.2 (18.2) Former	306
2.7.1.3 (18.3) Bevisstheten	308
2.7.1.4 (18.4) Persepsjon.	309
2.7.1.5 (18.5) Følelser.	310
2.7.1.6 (18.6) Identifikasjoner.	311
2.7.1.7 (18.7) Intensjoner	312
2.7.1.8 (18.8) Begjær	313

2.7.1.9 (18.9) Grunnegenskapene	314
2.7.1.10 (18.10) Gruppene med personlighetsfaktorer	315
2.7.2 Andre kapittel.	316
2.7.2.1 (18.11) Øyet	316
2.7.2.2–10 (18.12) De ni videre tekstene om former og så videre . .	318
2.7.2.11 (18.13) Tendenser til meg og mitt.	319
2.7.2.12 (18.14) Ikke meg, ikke mitt.	320
2.8 Samtaler med Lakkhaõa. Moggallånas visjoner	321
2.8.1 Første kapittel.	321
2.8.1.1 (19.1) Skjelettet.	321
2.8.1.2 (19.2) Kjøttstykket	323
2.8.1.3 (19.3) Kjøttbiten	324
2.8.1.4 (19.4) Den flådde mannen.	325
2.8.1.5 (19.5) Sverd i håret	326
2.8.1.6 (19.6) Dolker i håret	327
2.8.1.7 (19.7) Piler i håret	328
2.8.1.8 (19.8) Stiletter i håret	329
2.8.1.9 (19.9) En annen tekst om stiletter i håret	330
2.8.1.10 (19.10) Store som gresskar	331
2.8.2 Andre kapittel.	332
2.8.2.1 (19.11) Møkkagropa	332
2.8.2.2 (19.12) Møkkaeteren.	333
2.8.2.3 (19.13) Den flådde kvinnen	334
2.8.2.4 (19.4) Den bleke kvinnen	335
2.8.2.5 (19.15) Den svidde kvinnen	336
2.8.2.6 (19.16) Mannen uten hode	337
2.8.2.7 (19.17) Den dårlige munken	338
2.8.2.8 (19.18) Den dårlige nonnen	339
2.8.2.9 (19.19) Den dårlige kvinnen under opplæring	340
2.8.2.10 (19.20) Den dårlige novisemunken.	341
2.8.2.11 (19.21) Den dårlige novisenonnen	342
2.9 Samtaler som inneholder lignelser	343
2.9.1 (20.1) Mønsåsen.	343

2.9.2 (20.2) På spissen av en negl.	344
2.9.3 (20.3) Slekten.	345
2.9.4 (20.4) Hundre krukker ris.	346
2.9.5 (20.5) Spydet	347
2.9.6 (20.6) Bueskytterne	348
2.9.7 (20.7) Pluggene	349
2.9.8 (20.8) Halmleier.	350
2.9.9 (20.9) Elefantene	351
2.9.10 (20.10) Katten	353
2.9.11 (20.11) Den første teksten om sjakalen	354
2.9.12 (20.12) Den andre teksten om sjakalen	355
2.10 Samtaler med munkar	356
2.10.1 (21.1) Moggallàna den store	356
2.10.2 (21.2) Sàriputta	357
2.10.3 (21.3) Krukka.	358
2.10.4 (21.4) Novisen	360
2.10.5 (21.5) Sujàta.	361
2.10.6 (21.6) Dvergen Bhaddiya.	362
2.10.7 (21.7) Visàkha	363
2.10.8 (21.8) Nanda	364
2.10.9 (21.9) Tissa	365
2.10.10 (21.10) Munken Thera	366
2.10.11 (21.11) Kappina den store	367
2.10.12 (21.12) Vennene.	368

2. Boken om årsakssammenhenger

Nidānavagga

2.1. Samtaler om årsakssammenhenger

Nidānasaṃyutta

2.1.1 Kapitlet om den oppvåkne

Buddhavagga

2.1.1.1 (12.1) Betinget tilblivelse

Paṭiccasamuppādasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang da Mesteren oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvattthī, vendte han seg mot munkene og sa:

“Munker!”

“Ja, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Nå skal jeg forklare den betingede tilblivelsen for dere, munker. Hør godt etter og legg merke til det jeg sier!”

“Ja vel, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Hva er den betingede tilblivelsen, munker? Betinget av uvitenhet oppstår reaksjoner, betinget av reaksjoner oppstår skjelnende bevissthet, betinget av skjelnende bevissthet oppstår splittelsen i subjekt og objekt, betinget av splittelsen i subjekt og objekt oppstår de seks sansefeltene, betinget av de seks sansefeltene oppstår persepsjon, betinget av persepsjonen oppstår følelser, betinget av følelsene oppstår begjær, betinget av begjæret oppstår emosjonelle involveringer, betinget av de emosjonelle involveringene oppstår forventningsmønstre, betinget av forventningsmønstrene oppstår tilblivelse, betinget av tilblivelsen oppstår forfall og undergang, og dette fører til sorg, klage, smerte, mismot og

jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt, og det er dette som kalles betinget tilblivelse, munker.

Hvis uvitenheten tar fullstendig slutt, tar også reaksjonene slutt. Hvis reaksjonene tar slutt, tar også den skjelnende bevisstheten slutt. Hvis den skjelnende bevisstheten tar slutt, tar også splittelsen i subjekt og objekt slutt. Hvis splittelsen i subjekt og objekt tar slutt, tar også de seks sansefeltene slutt. Hvis de seks sansefeltene tar slutt, tar også persepsjonen slutt. Hvis persepsjonen tar slutt, tar også følelsene slutt. Hvis følelsene tar slutt, tar også begjæret slutt. Hvis begjæret tar slutt, tar også de emosjonelle involveringene slutt. Hvis de emosjonelle involveringene tar slutt, tar også forventningsmønstrene slutt. Hvis forventningsmønstrene tar slutt, tar også tilblivelsen slutt. Hvis tilblivelsen tar slutt, blir det også slutt på forfall og undergang, og da blir det også slutt på sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det altså slutt på alt det vi opplever som vondt.”

Munkene ble fornøyd og gledet seg over Mesterens ord.

2.1.1.2 (12.2) Analyse

Vibhaṅgasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang da Mesteren oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvatthī, vendte han seg mot munkene og sa:

“Munker!”

“Ja, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Nå skal jeg forklare den betingede tilblivelsen for dere, munker. Hør godt etter og legg merke til det jeg sier!”

“Ja vel, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Hva er den betingede tilblivelsen, munker? Betinget av uvitenhet oppstår reaksjoner, betinget av reaksjoner oppstår skjelnende bevissthet, betinget av skjelnende bevissthet oppstår splittelsen i subjekt og objekt, betinget av splittelsen i subjekt og objekt oppstår de seks sansefeltene, betinget av de seks sansefeltene oppstår persepsjon, betinget av persepsjonen oppstår følelser, betinget av følelsene oppstår begjær, betinget av begjæret oppstår emosjonelle involveringer, betinget av emosjonelle involveringene oppstår forventningsmønstre, betinget av forventningsmønstrene oppstår tilblivelse, betinget av tilblivelsen oppstår forfall og undergang, og dette fører til sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt, og det er dette som kalles betinget tilblivelse, munker.

Hva er forfall og død, eller alderdom og død, munker? Når forskjellige vesener innen en eller annen biologisk klasse eldes, når de blir gamle, når tennene faller ut og håret blir grått, når huden blir rynkete, livskraften ebber ut og sansene svekkes, da kalles det alderdom. Når forskjellige vesener innen en eller annen biologisk klasse går bort, går i oppløsning, forsvinner, dør, slukner; – når tiden er ute, involveringsgruppene faller fra hverandre og det døde skallet blir liggende tilbake, – da kalles det død. Dette er alderdom og dette er død, så det blir kalt alderdom og død, munker

Hva er så tilblivelse, eller fødsel, munk? Når forskjellige vesener blir født, oppstår, trer fram og blir til innen en eller annen biologisk klasse, når involveringsgruppene kommer til syne og sansefunksjonsfeltene erverves, da kalles det fødsel, munk.

Hva er så forventningsmønstre, munk? Det er tre slags forventninger: forventninger om sansenyttelser, forventninger om former og forventninger om formløshet. Dette kalles forventninger, munk.

Hva er så emosjonelle involveringer, munk? Det er fire slags emosjonelle involveringer: involvering i sansenyttelser, involvering i teorier, involvering i ritualer og involvering i jeg-teorier. Dette kalles emosjonelle involveringer, munk.

Hva er så begjær, munk? Det er seks grupper av begjær: begjær etter former, begjær etter lyder, begjær etter dufter, begjær etter smaker, begjær etter berøringer og begjær etter intellektuelle opplevelser. Dette kalles begjær, munk.

Hva er så følelsene, munk? Det er seks grupper av følelser: følelser født av synspersepsjoner, følelser født av hørselspersepsjoner, følelser født av duftpersepsjoner, følelser født av smaksperspepsjoner, følelser født av kroppsperspepsjoner og følelser født av mentale persepsjoner. Dette kalles følelser, munk.

Hva er så persepsjoner, munk? Det er seks grupper av persepsjoner: synspersepsjoner, hørselspersepsjoner, duftpersepsjoner, smaksperspepsjoner, kroppsperspepsjoner og mentale persepsjoner. Dette kalles persepsjoner, munk.

Hva er så de seks sansefeltene, munk? Det er synssansen, hørselsansen, luktesansen, smakssansen, berøringssansen og sinnets sans. Dette kalles de seks sansefeltene, munk.

Hva er så splittelsen i subjekt og objekt, munk? Følelser, identifikasjoner, intensjoner, persepsjon og oppmerksomhet, dette utgjør subjektet. De fire grunnegenskapene og de formene som er avhengige av de fire grunnegenskapene, dette kalles objekt. Så dette er subjekt og dette er objekt, og dette kalles splittelsen i subjekt og objekt, munk.

Hva er så den skjelnende bevisstheten, munk? Det finnes seks grupper av bevissthet: synsbevissthet, hørselsbevissthet, duftbevissthet, smaksbevissthet, kroppsbvissthet og sinnsbevissthet. Dette kalles skjelnende bevissthet, munk.

Hva er så reaksjoner, munk? Det finnes tre slags reaksjoner: reagere med kroppen, reagere med ord og reagere med tanker. Dette er reaksjoner, munk.

Hva er så uvitenhet, munk? Det er uvitenhet om det som gjør vondt, uvitenhet om årsaken til det som gjør vondt, uvitenhet om slutten på det som gjør vondt og uvitenhet om veien til slutten på det som gjør vondt. Dette er uvitenhet, munk.

Da er det altså slik: Betinget av uvitenhet oppstår reaksjoner, betinget av reaksjoner oppstår skjelnende bevissthet, betinget av skjelnende bevissthet oppstår splittelsen i subjekt og objekt, betinget av splittelsen i subjekt og objekt oppstår de seks sansefeltene, betinget av de seks sansefeltene oppstår persepsjon, betinget av persepsjonen oppstår følelser, betinget av følelsene oppstår begjær, betinget av begjæret oppstår emosjonelle involveringer, betinget av de emosjonelle involveringene oppstår forventningsmønstre, betinget av forventningsmønstrene oppstår tilblivelse, betinget av tilblivelsen oppstår forfall og undergang, og dette fører til sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt, og det er dette som kalles betinget tilblivelse, munker.

Hvis uvitenheten tar fullstendig slutt, tar også reaksjonene slutt. Hvis reaksjonene tar slutt, tar også den skjelnende bevisstheten slutt. Hvis den skjelnende bevisstheten tar slutt, tar også splittelsen i subjekt og objekt slutt. Hvis splittelsen i subjekt og objekt tar slutt, tar også de seks sansefeltene slutt. Hvis de seks sansefeltene tar slutt, tar også persepsjonen slutt. Hvis persepsjonen tar slutt, tar også følelsene slutt. Hvis følelsene tar slutt, tar også begjæret slutt. Hvis begjæret tar slutt, tar også de emosjonelle involveringene slutt. Hvis de emosjonelle involveringene tar slutt, tar også forventningsmønstrene slutt. Hvis forventningsmønstrene tar slutt, tar også tilblivelsen slutt. Hvis tilblivelsen tar slutt, blir det også slutt på forfall og undergang, og da blir det også slutt på sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det altså slutt på alt det vi opplever som vondt.”

2.1.1.3 (12.3) Veien

Paṭipadāsutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, sa han:

“Jeg skal forklare den feilaktige veien og den riktige veien for dere, munkar. Hør godt etter og legg merke til det jeg sier!”

“Ja vel, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Hva er den feilaktige veien, munkar? Betinget av uvitenhet oppstår reaksjoner, betinget av reaksjoner oppstår skjelnende bevissthet, betinget av skjelnende bevissthet oppstår splittelsen i subjekt og objekt, betinget av splittelsen i subjekt og objekt oppstår de seks sansefeltene, betinget av de seks sansefeltene oppstår persepsjon, betinget av persepsjonen oppstår følelser, betinget av følelsene oppstår begjær, betinget av begjæret oppstår emosjonelle involveringer, betinget av de emosjonelle involveringene oppstår forventningsmønstre, betinget av forventningsmønstrene oppstår tilblivelse, betinget av tilblivelsen oppstår forfall og undergang, og dette fører til sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt, og det er dette som kalles den feilaktige veien, munkar.

Hva er den riktige veien, munkar? Hvis uvitenheten tar fullstendig slutt, tar også reaksjonene slutt. Hvis reaksjonene tar slutt, tar også den skjelnende bevisstheten slutt. Hvis den skjelnende bevisstheten tar slutt, tar også splittelsen i subjekt og objekt slutt. Hvis splittelsen i subjekt og objekt tar slutt, tar også de seks sansefeltene slutt. Hvis de seks sansefeltene tar slutt, tar også persepsjonen slutt. Hvis persepsjonen tar slutt, tar også følelsene slutt. Hvis følelsene tar slutt, tar også begjæret slutt. Hvis begjæret tar slutt, tar også de emosjonelle involveringene slutt. Hvis de emosjonelle involveringene tar slutt, tar også forventningsmønstrene slutt. Hvis forventningsmønstrene tar slutt, tar også tilblivelsen slutt. Hvis tilblivelsen tar slutt, blir det også slutt på forfall og undergang, og da blir det også slutt på sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det altså slutt på alt det vi opplever som vondt, og det er dette som er den riktige veien.”

2.1.1.4 (12.4) Vipassī

Vipassīsutta

En gang da Mesteren var i Sāvattthī, sa han:

“Før arahanten Mester Vipassī hadde nådd fram til fullkommen oppvåkning, mens han fortsatt lengtet etter oppvåkning, men ikke hadde våknet ennå, tenkte han:

‘Det er så mange problemer her i verden. Folk blir født, og så blir de gamle og dør, bare for å bli født på ny. Men det er ingen som vet hvordan vi kan unngå lidelse, det er ingen som vet hvordan vi kan unngå forfall og undergang! Når skal vi vel finne veien bort fra forfall og undergang, og fra lidelse?’

Og han tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for forfall og undergang? Hvilke betingelser er det som gjør at forfall og undergang oppstår?’

Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge tilblivelse finnes, finnes også forfall og undergang. Tilblivelse er en betingelse for at forfall og undergang skal oppstå.

Og han tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for tilblivelse? Hvilke betingelser er det som gjør at tilblivelse oppstår?’

Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge det finnes forventningsmønstre, finnes også tilblivelse. Forventningsmønstre er en betingelse for at tilblivelse skal oppstå.

Og han tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for forventningsmønstre? Hvilke betingelser er det som gjør at forventningsmønstre oppstår?’

Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge det finnes emosjonelle involveringer, finnes også forventningsmønstre. Emosjonelle involveringer er en betingelse for at forventningsmønstre skal oppstå.

Og han tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for emosjonelle involveringer? Hvilke betingelser er det som gjør at emosjonelle involveringer oppstår?’

Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge det finnes begjær, finnes også emosjonelle involveringer. Begjær er en betingelse for at emosjonelle involveringer skal oppstå.

Og han tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for begjær? Hvilke betingelser er det som gjør at begjær oppstår?’

Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge det finnes følelser, finnes også begjær. Følelser er en betingelse for at begjær skal oppstå.

Og han tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for følelser? Hvilke betingelser er det som gjør at følelser oppstår?’

Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge det finnes sansekontakt, finnes også følelser. Sansekontakt er en betingelse for at følelser skal oppstå.

Og han tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for persepsjoner? Hvilke betingelser er det som gjør at persepsjoner oppstår?’

Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge de seks sansefeltene finnes, finnes også persepsjoner. De seks sansefeltene er en betingelse for at persepsjoner skal oppstå.

Og han tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for de seks sansefeltene? Hvilke betingelser er det som gjør at de seks sansefeltene oppstår?’

Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge vi splitter subjekt og objekt, finnes også de seks sansefeltene. Splittelsen i subjekt og objekt er en betingelse for at de seks sansefeltene skal oppstå.

Og han tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for splittelsen i subjekt og objekt? Hvilke betingelser er det som gjør at splittelsen i subjekt og objekt oppstår?’

Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge det finnes den skjelnende bevissthet, finnes også splittelse i subjekt og objekt. Den skjelnende bevissthet er en betingelse for at splittelsen i subjekt og objekt skal oppstå.

Og han tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for den skjelnende bevissthet? Hvilke betingelser er det som gjør at den skjelnende bevissthet oppstår?’

Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge det finnes reaksjoner, finnes også den skjelnende bevissthet. Reaksjoner er en betingelse for at den skjelnende bevissthet skal oppstå.

Og han tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for reaksjoner? Hvilke betingelser er det som gjør at reaksjoner oppstår?’

Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge det finnes uvitenhet, finnes det også reaksjoner. Uvitenhet er en betingelse for at reaksjoner skal oppstå.

‘Så slik er det altså,’ tenkte Vipassī. ‘Betinget av uvitenhet oppstår reaksjoner, betinget av reaksjoner oppstår skjelnende bevissthet, betinget av skjelnende bevissthet oppstår splittelsen i subjekt og objekt, betinget av splittelsen i subjekt og objekt oppstår de seks sansefeltene, betinget av de seks sansefeltene oppstår persepsjon, betinget av persepsjonen oppstår følelser, betinget av følelsene oppstår begjær, betinget av begjæret oppstår emosjonelle involveringer, betinget av de emosjonelle involveringene oppstår forventningsmønstre, betinget av forventningsmønstrene oppstår tilblivelse, betinget av tilblivelsen oppstår forfall og undergang, og dette fører til sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.’

På den måten fikk Vipassī, som lengtet etter oppvåkning, øynene opp for hvordan dette oppstår, noe ingen før ham hadde oppdaget. Han fikk innsikt, kunnskap og viten om dette, og innså han hadde kastet lys over saken.

Men så tenkte han:

‘Men hva er forutsetningen for at forfall og undergang ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt hvis forfall og undergang skal ta slutt?’

Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge tilblivelse ikke finnes, finnes heller ingen forfall og undergang. Tilblivelse må ta slutt for at forfall og undergang skal ta slutt.

Og han tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for at tilblivelse ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at tilblivelse oppstår?’

Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge det ikke finnes forventningsmønstre, finnes det heller ingen tilblivelse.

Forventningsmønstrene må ta slutt for at tilblivelse skal ta slutt.

Og han tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for at forventningsmønstre ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at forventningsmønstrene skal ta slutt?’

Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge det ikke finnes emosjonelle involveringer, finnes det heller ingen forventningsmønstre. Emosjonelle involveringer må ta slutt for at forventningsmønstrene skal ta slutt.

Og han tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for at emosjonelle involveringer ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at emosjonelle involveringer skal ta slutt?’

Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge det ikke finnes begjær, finnes det heller ingen emosjonelle involveringer. Begjæret må ta slutt for at emosjonelle involveringer skal ta slutt.

Og han tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for at begjær ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at begjæret skal ta slutt?’

Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge det ikke finnes følelser, finnes det heller intet begjær. Følelser må ta slutt for at begjæret skal ta slutt.

Og han tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for at følelser ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at følelsene skal ta slutt?’

Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge det ikke finnes persepsjon, finnes det heller ingen følelser. Persepsjonen må ta slutt for at følelsene skal ta slutt.

Og han tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for at persepsjon ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at persepsjonen skal ta slutt?’

Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge de seks sansefeltene ikke finnes, finnes det heller ingen persepsjon. De seks sansefeltene må ta slutt for at persepsjonen skal ta slutt.

Og han tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for at de seks sansefeltene ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at de seks sansefeltene skal ta slutt?’

Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge vi ikke skiller mellom subjekt og objekt, finnes heller ikke de seks sansefeltene. Splittelsen i subjekt og objekt må ta slutt for at de seks sansefeltene skal ta slutt.

Og han tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for at splittelsen i subjekt og objekt ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at splittelsen i subjekt og objekt skal ta slutt?’

Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge den skjelnende bevissthet ikke finnes, finnes det heller ikke noen splittelse i subjekt og objekt. Den skjelnende bevissthet må ta slutt for at splittelsen i subjekt og objekt skal ta slutt.

Og han tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for at den skjelnende bevissthet ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at den skjelnende bevissthet skal ta slutt?’

Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge det ikke finnes reaksjoner, finnes det heller ikke noen skjelnende bevissthet. Reaksjonene må ta slutt for at den skjelnende bevissthet skal ta slutt.

Og han tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for at det ikke skal finnes reaksjoner? Hva er det som må ta slutt for at reaksjonene skal ta slutt?’

Og da han hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså han at så lenge det ikke finnes uvitenhet, finnes det heller ikke noen reaksjoner. Uvitenheten må ta slutt for at reaksjonene skal ta slutt.

På den måten fikk Vipassī, som lengtet etter oppvåkning, øynene opp for hvordan dette tar slutt, noe ingen før ham hadde oppdaget. Han fikk innsikt, kunnskap og viten om dette, og innså han hadde kastet lys over saken.”

2.1.1.5–9 (12.5–9) Sikhī, Vessabhū, Kakusandha, Koṇāgamana og Kassapa

[Note: Vipassī var en mytisk buddha, en forgjenger for Gotama i en mytisk fortid. Han ble etterfulgt av fem andre mytiske buddhaer, og i disse suttaene blir det fortalt om dem i nøyaktig samme ordelag som i foregående sutta om Vipassī. Bare navnene er skiftet ut.]

2.1.1.10 (12.10) Gotama

Gotamasutta

En gang da Mesteren var i Sāvathī, sa han:

“Før jeg hadde nådd fram til fullkommen oppvåkning, mens jeg fortsatt lengtet etter oppvåkning, men ikke hadde våknet ennå, tenkte jeg:

‘Det er så mange problemer her i verden. Folk blir født, og så blir de gamle og dør, bare for å bli født på ny. Men det er ingen som vet hvordan vi kan unngå lidelse, det er ingen som vet hvordan vi kan unngå forfall og undergang! Når skal vi vel finne veien bort fra forfall og undergang, og fra lidelse?’

Og jeg tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for forfall og undergang? Hvilke betingelser er det som gjør at forfall og undergang oppstår?’

Og da jeg hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså jeg at så lenge tilblivelse finnes, finnes også forfall og undergang. Tilblivelse er en betingelse for at forfall og undergang skal oppstå.

Og jeg tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for tilblivelse? Hvilke betingelser er det som gjør at tilblivelse oppstår?’

Og da jeg hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså jeg at så lenge det finnes forventningsmønstre, finnes også tilblivelse. Forventningsmønstre er en betingelse for at tilblivelse skal oppstå.

Og jeg tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for forventningsmønstre? Hvilke betingelser er det som gjør at forventningsmønstre oppstår?’

Og da jeg hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså jeg at så lenge det finnes emosjonelle involveringer, finnes også forventningsmønstre. Emosjonelle involveringer er en betingelse for at forventningsmønstre skal oppstå.

Og jeg tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for emosjonelle involveringer? Hvilke betingelser er det som gjør at emosjonelle involveringer oppstår?’

Og da jeg hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså jeg at så lenge det finnes begjær, finnes også emosjonelle involveringer. Begjær er en betingelse for at emosjonelle involveringer skal oppstå.

Og jeg tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for begjær? Hvilke betingelser er det som gjør at begjær oppstår?’

Og da jeg hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså jeg at så lenge det finnes følelser, finnes også begjær. Følelser er en betingelse for at begjær skal oppstå.

Og jeg tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for følelser? Hvilke betingelser er det som gjør at følelser oppstår?’

Og da jeg hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså jeg at så lenge det finnes persepsjon, finnes også følelser. Persepsjon er en betingelse for at følelser skal oppstå.

Og jeg tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for persepsjoner? Hvilke betingelser er det som gjør at persepsjoner oppstår?’

Og da jeg hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså jeg at så lenge de seks sansefeltene finnes, finnes også persepsjoner. De seks sansefeltene er en betingelse for at persepsjoner skal oppstå.

Og jeg tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for de seks sansefeltene? Hvilke betingelser er det som gjør at de seks sansefeltene oppstår?’

Og da jeg hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså jeg at så lenge vi splitter subjekt og objekt, finnes også de seks sansefeltene. Splittelsen i subjekt og objekt er en betingelse for at de seks sansefeltene skal oppstå.

Og jeg tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for splittelsen i subjekt og objekt? Hvilke betingelser er det som gjør at splittelsen i subjekt og objekt oppstår?’

Og da jeg hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså jeg at så lenge det finnes den skjelnende bevissthet, finnes også splittelse i subjekt og objekt. Den skjelnende bevissthet er en betingelse for at splittelsen i subjekt og objekt skal oppstå.

Og jeg tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for den skjelnende bevissthet? Hvilke betingelser er det som gjør at den skjelnende bevissthet oppstår?’

Og da jeg hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså jeg at så lenge det finnes reaksjoner, finnes også den skjelnende bevissthet. Reaksjoner er en betingelse for at den skjelnende bevissthet skal oppstå.

Og jeg tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for reaksjoner? Hvilke betingelser er det som gjør at reaksjoner oppstår?’

Og da jeg hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså jeg at så lenge det finnes uvitenhet, finnes det også reaksjoner. Uvitenhet er en betingelse for at reaksjoner skal oppstå.

‘Så slik er det altså,’ tenkte jeg. ‘Betinget av uvitenhet oppstår reaksjoner, betinget av reaksjoner oppstår skjelnende bevissthet, betinget av skjelnende bevissthet oppstår splittelsen i subjekt og objekt, betinget av splittelsen i subjekt og objekt oppstår de seks sansefeltene, betinget av de seks sansefeltene oppstår persepsjon, betinget av persepsjonen oppstår følelser, betinget av følelsene oppstår begjær, betinget av begjæret oppstår emosjonelle involveringer, betinget av de emosjonelle involveringene oppstår forventningsmønstre, betinget av forventningsmønstrene oppstår tilblivelse, betinget av tilblivelsen oppstår forfall og undergang, og dette fører til sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.’

På den måten fikk jeg øynene opp for hvordan dette oppstår, noe ingen før meg hadde oppdaget. Jeg fikk innsikt, kunnskap og viten om dette, og innså jeg hadde kastet lys over saken.

Men så tenkte jeg:

‘Men hva er forutsetningen for at forfall og undergang ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt hvis forfall og undergang skal ta slutt?’

Og da jeg hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså jeg at så lenge tilblivelse ikke finnes, finnes heller ingen forfall og undergang. Tilblivelse må ta slutt for at forfall og undergang skal ta slutt.

Og jeg tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for at tilblivelse ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at tilblivelse oppstår?’

Og da jeg hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså jeg at så lenge det ikke finnes forventningsmønstre, finnes det heller ingen tilblivelse.

Forventningsmønstrene må ta slutt for at tilblivelse skal ta slutt.

Og jeg tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for at forventningsmønstre ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at forventningsmønstrene skal ta slutt?’

Og da jeg hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså jeg at så lenge det ikke finnes emosjonelle involveringer, finnes det heller ingen forventningsmønstre. Emosjonelle involveringer må ta slutt for at forventningsmønstrene skal ta slutt.

Og jeg tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for at emosjonelle involveringer ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at emosjonelle involveringer skal ta slutt?’

Og da jeg hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså jeg at så lenge det ikke finnes begjær, finnes det heller ingen emosjonelle involveringer. Begjæret må ta slutt for at emosjonelle involveringer skal ta slutt.

Og jeg tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for at begjær ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at begjæret skal ta slutt?’

Og da jeg hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså jeg at så lenge det ikke finnes følelser, finnes det heller intet begjær. Følelser må ta slutt for at begjæret skal ta slutt.

Og jeg tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for at følelser ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at følelsene skal ta slutt?’

Og da jeg hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså jeg at så lenge det ikke finnes persepsjon, finnes det heller ingen følelser. Persepsjonen må ta slutt for at følelsene skal ta slutt.

Og jeg tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for at persepsjon ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at persepsjonen skal ta slutt?’

Og da jeg hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså jeg at så lenge de seks sansefeltene ikke finnes, finnes det heller ingen persepsjon. De seks sansefeltene må ta slutt for at persepsjonen skal ta slutt.

Og jeg tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for at de seks sansefeltene ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at de seks sansefeltene skal ta slutt?’

Og da jeg hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså jeg at så lenge vi ikke skiller mellom subjekt og objekt, finnes heller ikke de seks sansefeltene. Splittelsen i subjekt og objekt må ta slutt for at de seks sansefeltene skal ta slutt.

Og jeg tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for at splittelsen i subjekt og objekt ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at splittelsen i subjekt og objekt skal ta slutt?’

Og da jeg hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså jeg at så lenge den skjelnende bevissthet ikke finnes, finnes det heller ikke noen splittelse i subjekt og objekt. Den skjelnende bevissthet må ta slutt for at splittelsen i subjekt og objekt skal ta slutt.

Og jeg tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for at den skjelnende bevissthet ikke skal finnes? Hva er det som må ta slutt for at den skjelnende bevissthet skal ta slutt?’

Og da jeg hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså jeg at så lenge det ikke finnes reaksjoner, finnes det heller ikke noen skjelnende bevissthet. Reaksjonene må ta slutt for at den skjelnende bevissthet skal ta slutt.

Og jeg tenkte videre:

‘Hva er det som er forutsetningen for at det ikke skal finnes reaksjoner? Hva er det som må ta slutt for at reaksjonene skal ta slutt?’

Og da jeg hadde tenkt nøye og metodisk gjennom dette spørsmålet, innså jeg at så lenge det ikke finnes uvitenhet, finnes det heller ikke noen reaksjoner. Uvitenheten må ta slutt for at reaksjonene skal ta slutt.

På den måten fikk jeg øynene opp for hvordan dette tar slutt, noe ingen før meg hadde oppdaget. Jeg fikk innsikt, kunnskap og viten om dette, og innså jeg hadde kastet lys over saken.”

2.1.2 Kapitlet om ernæring

Āhāravagga

2.1.2.1 (12.11) Ernæring

Āhārasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang da Mesteren oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvattḥī, vendte han seg mot munkene og sa:

“Munker!”

“Ja, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Det finnes fire slags ernæring som opprettholder levende vesener eller slike som venter på å bli født, munker. Hvilke fire?

Det ene er grov eller fin materiell ernæring, det andre er sanseinntrykk, det tredje er vilje og det fjerde er bevissthet.

Hva er opphavet, hva er opprinnelsen til disse fire formene for ernæring, munker? Hvordan oppstår de, hvordan blir de til?

Disse fire formene for ernæring har begjæret som sitt opphav og sin opprinnelse, munker. De oppstår og blir til fra begjæret.

Hva er opphavet, hva er opprinnelsen til begjæret, munker? Hvordan oppstår det, hvordan blir det til?

Begjæret har følelsene som sitt opphav og sin opprinnelse, munker. Det oppstår og blir til fra følelsene.

Hva er opphavet, hva er opprinnelsen til følelsene, munker? Hvordan oppstår de, hvordan blir de til?

Følelsene har persepsjon som sitt opphav og sin opprinnelse, munker. De oppstår og blir til fra persepsjon.

Hva er opphavet, hva er opprinnelsen til persepsjon, munker? Hvordan oppstår den, hvordan blir den til?

Persepsjon har de seks sansefeltene som sitt opphav og sin opprinnelse, munker. Den oppstår og blir til fra de seks sansefeltene.

Hva er opphavet, hva er opprinnelsen til de seks sansefeltene, munker? Hvordan oppstår de, hvordan blir de til?

De seks sansefeltene har spaltningen i subjekt og objekt som sitt opphav og sin opprinnelse, munker. De oppstår og blir til fra spaltningen i subjekt og objekt.

Hva er opphavet, hva er opprinnelsen til spaltningen i subjekt og objekt, munker? Hvordan oppstår den, hvordan blir den til?

Spaltningen i subjekt og objekt har den skjelnende bevissthet som sitt opphav og sin opprinnelse, munker. De oppstår og blir til fra den skjelnende bevissthet.

Hva er opphavet, hva er opprinnelsen til den skjelnende bevissthet, munker? Hvordan oppstår den, hvordan blir den til?

Den skjelnende bevissthet har reaksjoner som sitt opphav og sin opprinnelse, munker. Den oppstår og blir til fra reaksjoner.

Hva er opphavet, hva er opprinnelsen til reaksjonene, munker? Hvordan oppstår de, hvordan blir de til?

Reaksjoner har uvitenhet som sitt opphav og sin opprinnelse, munker. De oppstår og blir til fra uvitenhet.

Det vil altså si at reaksjoner er betinget av uvitenhet, den skjelnende bevissthet er betinget av reaksjoner, splittelsen i subjekt og objekt er betinget av den skjelnende bevissthet, de seks sansefeltene er betinget av splittelsen i subjekt og objekt, persepsjonen er betinget av de seks sansefeltene, følelsene er betinget av persepsjonen, begjæret er betinget av følelsene, involveringer er betinget av begjæret, forventningsmønstrene er betinget av involveringer, tilblivelse er betinget av forventningsmønstre, forfall og undergang er betinget av tilblivelse, og dette fører til sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Hvis uvitenheten tar fullstendig slutt, tar også reaksjonene slutt. Hvis reaksjonene tar slutt, tar også den skjelnende bevisstheten slutt. Hvis den skjelnende bevisstheten tar slutt, tar også splittelsen i subjekt og objekt slutt. Hvis splittelsen i subjekt og objekt tar slutt, tar også de seks sansefeltene slutt. Hvis de seks sansefeltene tar slutt, tar også persepsjonen slutt. Hvis persepsjonen tar slutt, tar også følelsene slutt. Hvis følelsene tar slutt, tar også begjæret slutt. Hvis begjæret tar slutt, tar også de emosjonelle involveringene slutt. Hvis de emosjonelle involveringene tar slutt, tar også forventningsmønstrene slutt. Hvis forventningsmønstrene tar

slutt, tar også tilblivelsen slutt. Hvis tilblivelsen tar slutt, blir det også slutt på forfall og undergang, og da blir det også slutt på sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det altså slutt på alt det vi opplever som vondt.”

2.1.2.2 (12.12) Phagguna

Moliyaphaggunasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang da Mesteren oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvatthī, vendte han seg mot munkene og sa:

“Munker!”

“Ja, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Det finnes fire slags ernæring som opprettholder levende vesener eller slike som venter på å bli født, munker. Hvilke fire?

Det ene er grov eller fin materiell ernæring, det andre er sanseintrykk, det tredje er vilje og det fjerde er bevissthet.”

Da Mesteren hadde sagt dette, spurte munken Moliyaphaggunasutta:

“Hvem er det som ernærer seg av bevissthetsernæringen, Mester?”

“Det er ikke noe godt spørsmål,” svarte Mesteren. “Jeg sa ikke ‘ernærer seg’. Hadde jeg sagt ‘ernærer seg’, ville spørsmålet ha vært helt i orden. Men jeg sa ikke dette, så det rette spørsmålet ville ha vært: ‘hva er det som ernæres av bevissthetsernæringen’? Og svaret på det ville i så fall ha vært at bevissthetsernæringen er en betingelse for gjentatt tilblivelse i framtida. Når den er til stede, oppstår de seks sansefeltene, og disse betinger igjen persepsjonen.”

“Hvem er det som opplever persepsjonen, Mester?”

“Det er ikke noe godt spørsmål,” svarte Mesteren. “Jeg sa ikke at noen opplever persepsjon. Hadde jeg sagt at noen opplever persepsjon, ville spørsmålet ha vært helt i orden. Men jeg sa ikke dette, så det rette spørsmålet ville ha vært: ‘Hva er betingelsene for at det oppstår persepsjon?’ Og svaret på det ville i så fall ha vært at persepsjonen er betinget av de seks sansefeltene, og at persepsjon videre betinger følelsene.”

“Hvem er det som opplever følelser, Mester?”

“Det er ikke noe godt spørsmål,” svarte Mesteren. “Jeg sa ikke at noen opplever følelser. Hadde jeg sagt at noen opplever følelser, ville spørsmålet ha vært helt i orden. Men jeg sa ikke dette, så det rette spørsmålet ville ha vært: ‘Hva er betingelsene for at det oppstår

følelser?’ Og svaret på det ville i så fall ha vært at følelsene er betinget av persepsjon, og at følelsene videre betinger begjæret.”

“Hvem der det som opplever begjær, Mester?”

“Det er ikke noe godt spørsmål,” svarte Mesteren. “Jeg sa ikke at noen opplever begjær. Hadde jeg sagt at noen opplever begjær, ville spørsmålet ha vært helt i orden. Men jeg sa ikke dette, så det rette spørsmålet ville ha vært: ‘Hva er betingelsene for at det oppstår begjær?’ Og svaret på det ville i så fall ha vært at begjæret er betinget av følelser, og at begjæret videre betinger involveringene.”

“Hvem er det som involverer seg, Mester?”

“Det er ikke noe godt spørsmål,” svarte Mesteren. “Jeg sa ikke at noen involverer seg. Hadde jeg sagt at noen involverer seg, ville spørsmålet ha vært helt i orden. Men jeg sa ikke dette, så det rette spørsmålet ville ha vært: ‘Hva er betingelsene for at det oppstår involveringer?’ Og svaret på det ville i så fall ha vært at involveringene er betinget av begjæret, og at involveringene videre betinger forventningsmønstrene ... og slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Hvis de seks sansefeltene tar slutt, tar også persepsjonen slutt. Hvis persepsjonen tar slutt, tar også følelsene slutt. Hvis følelsene tar slutt, tar også begjæret slutt. Hvis begjæret tar slutt, tar også de emosjonelle involveringene slutt. Hvis de emosjonelle involveringene tar slutt, tar også forventningsmønstrene slutt. Hvis forventningsmønstrene tar slutt, tar også tilblivelsen slutt. Hvis tilblivelsen tar slutt, blir det også slutt på forfall og undergang, og da blir det også slutt på sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det altså slutt på alt det vi opplever som vondt.”

2.1.2.3 (12.13) Filosofer og brahmaner

Samaṇabrāhmaṇasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang da Mesteren oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvatthī, sa han:

“Alle filosofer og brahmaner som ikke forstår forfall og undergang, som ikke forstår årsaken til forfall og undergang, som ikke forstår slutten på forfall og undergang og som heller ikke forstår den veien som fører til slutten på forfall og undergang; som ikke forstår tilblivelse ... forventningsmønstre ... emosjonelle involveringer ... begjær ... følelser ... persepsjoner ... de seks sansefeltene ... splittelsen i subjekt og objekt ... den skjelnende bevissthet ... reaksjoner, som ikke forstår årsaken til reaksjoner, som ikke forstår slutten på reaksjoner og som heller ikke forstår den veien som fører til slutten på reaksjoner – dem vil jeg ikke regne som filosofer eller brahmaner, jeg vil ikke kalle dem filosofer blant filosofer eller brahmaner blant brahmaner, og jeg vil heller ikke si at de har sett og erkjent her og nå hva det vil si å være filosof eller brahman, og de har heller ikke virkeliggjort eller sett meningen med å være dette.

Men alle filosofer og brahmaner som forstår forfall og undergang, som forstår årsaken til forfall og undergang, som forstår slutten på forfall og undergang og som forstår den veien som fører til slutten på forfall og undergang; som forstår tilblivelse ... forventningsmønstre ... emosjonelle involveringer ... begjær ... følelser ... persepsjoner ... de seks sansefeltene ... splittelsen i subjekt og objekt ... den skjelnende bevissthet ... reaksjoner, som forstår årsaken til reaksjoner, som forstår slutten på reaksjoner og som forstår den veien som fører til slutten på reaksjoner – dem vil jeg regne som filosofer og brahmaner, jeg vil kalle dem filosofer blant filosofer og brahmaner blant brahmaner, og jeg vil si at de har sett og erkjent her og nå hva det vil si å være filosof eller brahman, og de har virkeliggjort og sett meningen med å være dette.”

2.1.2.4 (12.14) Filosofer og brahmaner 2

Dutiyasamaṇabrāhmaṇasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvatthī, sa han:

“Alle filosofer og brahmaner som ikke forstår disse tingene, som ikke forstår årsaken til disse tingene, som ikke forstår slutten på disse tingene og som heller ikke forstår den veien som fører til slutten på disse tingene – og hvilke ting er det de ikke forstår, hvilke ting er de ikke forstår årsaken til, hvilke ting er det de ikke forstår slutten på og hvilke ting er det de ikke forstår veien som fører til slutten på dem?

De som ikke forstår forfall og undergang, som ikke forstår årsaken til forfall og undergang, som ikke forstår slutten på forfall og undergang og som heller ikke forstår den veien som fører til slutten på forfall og undergang; som ikke forstår tilblivelse ... forventningsmønstre ... emosjonelle involveringer ... begjær ... følelser ... persepsjoner ... de seks sansefeltene ... splittelsen i subjekt og objekt ... den skjelnende bevissthet ... reaksjoner, som ikke forstår årsaken til reaksjoner, som ikke forstår slutten på reaksjoner og som heller ikke forstår den veien som fører til slutten på reaksjoner – de vil jeg ikke regne som filosofer eller brahmaner, jeg vil ikke kalle dem filosofer blant filosofer eller brahmaner blant brahmaner, og jeg vil heller ikke si at har sett og erkjent her og nå hva det vil si å være filosof eller brahman, og de har heller ikke virkeliggjort eller sett meningen med å være dette.

Alle filosofer og brahmaner som forstår disse tingene, som forstår årsaken til disse tingene, som forstår slutten på disse tingene og som forstår den veien som fører til slutten på disse tingene – og hvilke ting er det de forstår, hvilke ting er de forstår årsaken til, hvilke ting er det de forstår slutten på og hvilke ting er det de forstår veien som fører til slutten på dem?

De som forstår forfall og undergang, som forstår årsaken til forfall og undergang, som forstår slutten på forfall og undergang og som forstår den veien som fører til slutten på forfall og undergang; som forstår tilblivelse ... forventningsmønstre ... emosjonelle involveringer ... begjær ... følelser ... persepsjoner ... de seks sansefeltene ... splittelsen i subjekt og objekt ... den skjelnende bevissthet ... reaksjoner, som forstår årsaken til reaksjoner, som forstår slutten på reaksjoner og som forstår den veien som fører til slutten på reaksjoner – de vil jeg regne som filosofer eller brahmaner, jeg vil kalle dem filosofer blant filosofer og brahmaner blant brahmaner, og jeg vil si at de har sett og erkjent her og nå hva det vil si å være filosof eller brahman, og de har virkeliggjort eller sett meningen med å være dette.

2.1.2.5 (12.15) Munken fra Kaccāna-klanen

Kaccānagottasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvattḥī, gikk en munk fra Kaccāna-klanen bort til ham, hilste høflig på ham og satte seg ned hos ham. Så sa han:

“Man snakker om rett syn, Mester. I hvilken utstrekning kan man snakke om rett syn?”

“De fleste mener enten at verden eksisterer eller at den ikke eksisterer, Kaccāna. De som har en rett forståelse av hvordan verden oppstår, vil ikke mene at den ikke eksisterer. Og de som har en rett forståelse av hvordan verden går til grunne, vil ikke mene at den eksisterer. De fleste her i verden er for opptatt av dogmer og binder seg opp til dem. Den som ikke er så opptatt av dogmer og som ikke binder seg til dem, mener ikke at han har et ‘jeg’, Kaccāna. Hvis han innser at lidelse er noe som skjer når det skjer og at lidelse er noe som opphører når det opphører, slipper han å bli så usikker og komme i tvil, for da har han kunnskap. Dette er rett syn, Kaccāna.

Den ene ytterligheten er å mene at alt eksisterer. Den andre ytterligheten er å mene at alt er uten eksistens. Den som har kommet fram til sannheten, holder seg unna begge disse ytterlighetene og underviser i læren: Reaksjoner er betinget av uvitenhet, den skjelnende bevissthet er betinget av reaksjoner, splittelsen i subjekt og objekt er betinget av den skjelnende bevissthet, de seks sansefeltene er betinget av splittelsen i subjekt og objekt, persepsjonen er betinget av de seks sansefeltene, følelsene er betinget av persepsjonen, begjæret er betinget av følelsene, involveringer er betinget av begjæret, forventningsmønstrene er betinget av involveringer, tilblivelse er betinget av forventningsmønstre, forfall og undergang er betinget av tilblivelse, og dette fører til sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Hvis uvitenheten tar fullstendig slutt, tar også reaksjonene slutt. Hvis reaksjonene tar slutt, tar også den skjelnende bevissthet slutt. Hvis den skjelnende bevissthet tar slutt, tar også splittelsen i subjekt og objekt slutt. Hvis splittelsen i subjekt og objekt tar slutt, tar også de seks sansefeltene slutt. Hvis de seks sansefeltene tar slutt, tar også persepsjonen slutt. Hvis persepsjonen tar slutt, tar også følelsene slutt. Hvis følelsene tar slutt, tar også begjæret slutt.

Hvis begjæret tar slutt, tar også de emosjonelle involveringene slutt. Hvis de emosjonelle involveringene tar slutt, tar også forventningsmønstrene slutt. Hvis forventningsmønstrene tar slutt, tar også tilblivelsen slutt. Hvis tilblivelsen tar slutt, blir det også slutt på forfall og undergang, og da blir det også slutt på sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det altså slutt på alt det vi opplever som vondt.”

2.1.2.6 (12.16) Han som underviser i læren

Dhammakathikasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvatthī, gikk en munk bort til ham, hilste høflig på ham og satte seg ned hos ham. Så sa han:

“Man snakker om en som underviser i læren, Mester. I hvilken utstrekning er man en som underviser i læren?”

“Den som underviser i å bli lei av forfall og undergang, miste lysten på den og gjøre slutt på den, kan med rette sies å være en som underviser i læren. Hvis en munk er lei av forfall og undergang, hvis han mister lysten på den og gjør slutt på den, kan han med rette kalles en som har nådd fram til forståelse av læren i alle dens aspekter. Hvis munken har nådd fram til full frihet gjennom å bli lei av forfall og undergang, miste lysten på den og gjøre slutt på den, kan han med rette kalles en som har nådd fram til full innsikt i læren.

Den som underviser i å bli lei av tilblivelse ... forventningsmønstre ... involveringer ... begjær ... følelser ... persepsjoner ... de seks sansefeltene ... splittelsen i subjekt og objekt ... den skjelnende bevissthet ... reaksjoner ... uvitenhet, miste lysten på den og gjøre slutt på den, kan med rette sies å være en som underviser i læren. Hvis en munk er lei av uvitenhet, hvis han mister lysten på den og gjør slutt på den, kan han med rette kalles en som har nådd fram til forståelse av læren i alle dens aspekter. Hvis munken har nådd fram til full frihet gjennom å bli lei av uvitenhet, miste lysten på den og gjøre slutt på den, kan han med rette kalles en som har nådd fram til full innsikt i læren.

2.1.2.7 (12.17) Den nakne asketen

Acelakassapasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang oppholdt Mesteren seg ved Ekornforingsplassen i Bambuslunden i Rājagaha. Tidlig en morgen kledde han på seg, tok kappe og bolle og gikk inn til byen for å motta matgaver. Den nakne asketen Kassapa fikk se Mesteren nærme seg, så han gikk bort til ham og snakket høflig litt med ham. Så ble han stående, og mens han sto der, sa han:

“Vi har et spørsmål vi gjerne vil stille deg, Gotama, hvis du vil gi oss et svar.”

“Det passer dårlig å komme med spørsmål nå som vi har gått inn i byen.”

Men Kassapa gjentok:

“Vi har et spørsmål vi gjerne vil stille deg, Gotama, hvis du vil gi oss et svar.”

“Det passer dårlig å komme med spørsmål nå som vi har gått inn i byen.”

For tredje gang sa Kassapa:

“Vi har et spørsmål vi gjerne vil stille deg, Gotama, hvis du vil gi oss et svar.”

“Det passer dårlig å komme med spørsmål nå som vi har gått inn i byen.”

Men Kassapa sa:

“Men det er ikke så mye vi vil spørre deg om, Gotama.”

“Så spør om hva du vil da, Kassapa.”

“Hvordan er det, Gotama, er vi selv ansvarlig for de lidelser vi opplever?”

“Det er ikke slik du skal stille et spørsmål, Kassapa.”

“Hvordan er det da, Gotama, er det andre som er ansvarlige for de lidelser vi opplever?”

“Det er ikke slik du skal stille et spørsmål, Kassapa.”

“Hvordan er det da, Gotama, er det slik at både vi selv og andre er ansvarlige for de lidelser vi opplever?”

“Det er ikke slik du skal stille et spørsmål, Kassapa.”

“Hvordan er det da, Gotama, er det slik at verken vi selv eller andre er ansvarlige for de lidelser vi opplever, men at de er et resultat av tilfeldigheter?”

“Det er ikke slik du skal stille et spørsmål, Kassapa.”

“Hvordan er det, Gotama, eksisterer det ikke noen lidelse?”

“Det er ikke slik at det ikke eksisterer noen lidelse, Kassapa. Lidelser finnes jo.”

“Da kan du verken kjenne eller se noen lidelse, Gotama.”

“Det er ikke slik at jeg ikke kjenner eller ser noen lidelse, Kassapa. Jeg kjenner lidelsen, Kassapa. Jeg ser lidelsen.”

“Hvordan kan du si at det ikke er slik jeg skal stille et spørsmål når jeg spør deg om vi selv er ansvarlig for de lidelser vi opplever, om andre er ansvarlig for dem, om både vi selv og andre er ansvarlig for dem eller om verken vi selv eller andre er ansvarlig for dem, Gotama? Hvordan kan du si at det eksisterer lidelse og at du både ser og kjenner lidelsen? Forklar lidelsen for meg, Mester. Gi meg undervisning i dette, Mester.”

“Da du først spurte om vi selv er ansvarlige for de lidelser vi opplever, ga du uttrykk for at den som utfører en handling er den som opplever resultatet, og dette tilsvarer eternalisme. Da du deretter spurte om det er andre som er ansvarlige for de lidelser vi opplever, ga du uttrykk for en følelse av at én person utfører handlingene og en annen opplever resultatet, og dette tilsvarer nihilisme. Den som har kommet fram til sannheten, unngår begge disse ytterlighetene, Kassapa, og underviser heller i middelveien: Reaksjoner er betinget av uvitenhet, den skjelnende bevissthet er betinget av reaksjoner, splittelsen i subjekt og objekt er betinget av den skjelnende bevissthet, de seks sansefeltene er betinget av splittelsen i subjekt og objekt, persepsjonen er betinget av de seks sansefeltene, følelsene er betinget av persepsjonen, begjæret er betinget av følelsene, involveringer er betinget av begjæret, forventningsmønstrene er betinget av involveringer, tilblivelse er betinget av forventningsmønstre, forfall og undergang er betinget av tilblivelse, og dette fører til sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Hvis uvitenheten tar fullstendig slutt, tar også reaksjonene slutt. Hvis reaksjonene tar slutt, tar også den skjelnende bevisstheten slutt. Hvis den skjelnende bevisstheten tar slutt, tar også splittelsen i subjekt og objekt slutt. Hvis splittelsen i subjekt og objekt tar slutt, tar også de seks sansefeltene slutt. Hvis de seks sansefeltene tar slutt, tar også persepsjonen slutt. Hvis persepsjonen tar slutt, tar også følelsene slutt. Hvis følelsene tar slutt, tar også begjæret slutt. Hvis begjæret tar slutt, tar også de emosjonelle involveringene slutt. Hvis de emosjonelle involveringene tar slutt, tar også forventningsmønstrene slutt. Hvis forventningsmønstrene tar slutt, tar også tilblivelsen slutt. Hvis tilblivelsen tar slutt, blir det også slutt på forfall og undergang, og da blir det også slutt på sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det altså slutt på alt det vi opplever som vondt.”

Da den nakne asketen Kassapa hørte dette, sa han:

“Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart læren på mange måter, Mester. Nå tar jeg tilflukt i deg, Mester, i læren og i munkefellesskapet. La meg få utgang og opptak av deg, Mester.”

“Den som kommer fra en annen sekt og ønsker utgang og opptak i denne lære og disiplin må vente fire måneder, Kassapa. Hvis munkene etter fire måneder er tilfreds med ham, gir de ham utgang og opptak som munk. Men dette kan jeg også tilpasse etter individuelle forskjeller.”

“Hvis de som kommer fra andre sekter skal ha en prøvetid på fire måneder, da venter jeg gjerne fire år, Mester. La munkene gi meg utgang og opptak hvis de er tilfreds med meg etter fire år.”

Den nakne asketen Kassapa fikk utgang og opptak av Mesteren. Straks etter at han var blitt ordinert, trakk Kassapa seg tilbake i ensomhet og satte alle krefter inn, energisk og uten å nøle. Ikke lenge etter fullførte han den høyere trening, den som unge menn av god familie med rette forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten for. Han innså selv og erkjente direkte: Nå oppstår det ikke noe nytt, treningsveien er vandret til ende, gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.

Dette forsto han fullt ut, og tok konsekvensene av sin erkjennelse. Og nå var Kassapa en arahant.

2.1.2.8 (12.18) Timbaruka

Timbarukasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvattthī, fikk den omvandrende filosofen Timbaruka fikk se Mesteren nærme seg, så han gikk bort til ham og snakket høflig litt med ham. Så ble han stående, og mens han sto der, sa han:

“Vi har et spørsmål vi gjerne vil stille deg, Gotama, hvis du vil gi oss et svar.”

“Det passer dårlig å komme med spørsmål nå som vi har gått inn i byen.”

Men Timbaruka gjentok:

“Vi har et spørsmål vi gjerne vil stille deg, Gotama, hvis du vil gi oss et svar.”

“Det passer dårlig å komme med spørsmål nå som vi har gått inn i byen.”

For tredje gang sa Timbaruka:

“Vi har et spørsmål vi gjerne vil stille deg, Gotama, hvis du vil gi oss et svar.”

“Det passer dårlig å komme med spørsmål nå som vi har gått inn i byen.”

Men Timbaruka sa:

“Men det er ikke så mye vi vil spørre deg om, Gotama.”

“Så spør om hva du vil da, Timbaruka.”

“Hvordan er det, Gotama, er vi selv ansvarlig for den lykke og de lidelser vi opplever?”

“Det er ikke slik du skal stille et spørsmål, Timbaruka.”

“Hvordan er det da, Gotama, er det andre som er ansvarlige for den lykke og de lidelser vi opplever?”

“Det er ikke slik du skal stille et spørsmål, Timbaruka.”

“Hvordan er det da, Gotama, er det slik at både vi selv og andre er ansvarlige for den lykke og de lidelser vi opplever?”

“Det er ikke slik du skal stille et spørsmål, Timbaruka.”

“Hvordan er det da, Gotama, er det slik at verken vi selv eller andre er ansvarlige for den lykke og de lidelser vi opplever, men at de er et resultat av tilfeldigheter?”

“Det er ikke slik du skal stille et spørsmål, Timbaruka.”

“Hvordan er det, Gotama, eksisterer det ikke noen lykke eller lidelse?”

“Det er ikke slik at det ikke eksisterer noen lykke eller lidelse, Timbaruka. Lykke og lidelser finnes jo.”

“Da kan du verken kjenne eller se noen lykke eller lidelse, Gotama.”

“Det er ikke slik at jeg ikke kjenner eller ser noen lykke eller lidelse, Timbaruka. Jeg kjenner lykke og lidelse, Timbaruka. Jeg ser lykke og lidelse.”

“Hvordan kan du si at det ikke er slik jeg skal stille et spørsmål når jeg spør deg om vi selv er ansvarlig for den lykke og de lidelser vi opplever, om andre er ansvarlig for dem, om både vi selv og andre er ansvarlig for dem eller om verken vi selv eller andre er ansvarlig for dem, Gotama? Hvordan kan du si at det eksisterer lykke og lidelse og at du både ser og kjenner lykke og lidelse? Forklar lidelsen for meg, Mester. Gi meg undervisning i dette, Mester.”

“Da du først spurte om vi selv er ansvarlige for den lykke og de lidelser vi opplever, ga du uttrykk for at følelsen er den som føler. Men dette er ikke slik jeg vil si det. Da du deretter spurte om det er andre som er ansvarlige for den lykke og de lidelser vi opplever, ga du uttrykk for en følelse av at følelser er én ting og den som føler, er noe annet. Men den som har kommet fram til sannheten, unngår begge disse ytterlighetene, Timbaruka, og underviser heller i middelveien: Reaksjoner er betinget av uvitenhet, den skjelnende bevissthet er betinget av reaksjoner, splittelsen i subjekt og objekt er betinget av den skjelnende bevissthet, de seks sansefeltene er betinget av splittelsen i subjekt og objekt, persepsjonen er betinget av de seks sansefeltene, følelsene er betinget av persepsjonen, begjæret er betinget av følelsene, involveringer er betinget av begjæret, forventningsmønstrene er betinget av involveringer, tilblivelse er betinget av forventningsmønstre, forfall og undergang er betinget av tilblivelse, og dette fører til sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Hvis uvitenheten tar fullstendig slutt, tar også reaksjonene slutt. Hvis reaksjonene tar slutt, tar også den skjelnende bevisstheten slutt. Hvis den skjelnende bevisstheten tar slutt, tar også splittelsen i subjekt og objekt slutt. Hvis splittelsen i subjekt og objekt tar slutt, tar også de seks sansefeltene slutt. Hvis de seks sansefeltene tar slutt, tar også persepsjonen slutt. Hvis persepsjonen tar slutt, tar også følelsene slutt. Hvis følelsene tar slutt, tar også begjæret slutt. Hvis begjæret tar slutt, tar også de emosjonelle involveringene slutt. Hvis de emosjonelle involveringene tar slutt, tar også forventningsmønstrene slutt. Hvis forventningsmønstrene tar slutt, tar også tilblivelsen slutt. Hvis tilblivelsen tar slutt, blir det også slutt på forfall og undergang, og da blir det også slutt på sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det altså slutt på alt det vi opplever som vondt.”

Da Mesteren hadde sagt dette, sa den omvandrende filosofen Timbaruka:

“Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Mester. Nå tar jeg tilflukt til deg, Mester, til din lære og til munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som en legvenn, Mester, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever.”

2.1.2.9 (12.19) Tosker og vismenn

Bālapaṇḍitasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvatthī, sa han:

“Kroppen til en tosk har vokst fram hemmet av uvitenhet og knyttet til begjær.

Således har han denne kroppen og i tillegg skiller han mellom subjekt og objekt. Dette skaper en dualisme, og betinget av denne dualismen opplever han persepsjoner gjennom de seks sansefeltene. Når tosken blir berørt av disse to, eller av en av dem, opplever han lykke eller lidelse.

Kroppen til en vismann har også vokst fram hemmet av uvitenhet og knyttet til begjær. Således har han denne kroppen og i tillegg skiller han mellom subjekt og objekt. Dette skaper en dualisme, og betinget av denne dualismen opplever han persepsjoner gjennom de seks sansefeltene. Når vismannen blir berørt av disse to, eller av en av dem, opplever han lykke eller lidelse. Så hva er da forskjellen på en tosk og en vismann, munk? Hva er det som skiller dem?”

“For oss har tingene sitt grunnlag i deg, Mester. Du er vår veileder og vår tilflukt. Det ville være fint om du kunne forklare dette for oss, så skal vi huske hva du sier!”

“Så hør godt etter, munk, og legg merke til det jeg sier!”

“Ja vel, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Den uvitenheten som kroppen til en tosk er vokst fram av, som den er hemmet av og det begjæret som er knyttet til den – den uvitenheten har toskene ikke klart å kvitte seg med og det begjæret har han ikke klart å overvinne. Og hvorfor det? Det er fordi toskene ikke har praktisert det opphøyde liv for å utslette lidelsene fullstendig. Derfor klamrer han seg til denne kroppen selv når han dør, og han klarer ikke å fri seg fra tilblivelse, forfall og undergang, fra smerte, mismot, jammer og klage. Jeg sier at han klarer ikke å bli fri fra lidelsene.

Den uvitenheten som kroppen til en vismann er vokst fram av, som den er hemmet av og det begjæret som er knyttet til den – den uvitenheten har vismannen klart å kvitte seg med og det begjæret har han klart å overvinne. Og hvorfor det? Det er fordi vismannen har praktisert det opphøyde liv for å utslette lidelsene fullstendig. Derfor klamrer han seg ikke til denne kroppen når han dør, og han klarer å fri seg fra tilblivelse, forfall og undergang, fra

smerte, mismot, jammer og klage. Jeg sier at han klarer å bli fri fra lidelsene. Det er dette som er forskjellen på en tosk og en vismann, munker. Det som skiller dem er praktisering av det opphøyde liv.”

2.1.2.10 (12.20) Betinget tilblivelse

Paccayasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvatthī, sa han:

“Jeg skal lære dere om den betingede tilblivelsen og de tingene oppstår ut fra betingelser, munk. Så hør godt etter, munk, og legg merke til det jeg sier!”

“Ja vel, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Hva er betinget tilblivelse, munk? Forfall og undergang er betinget av tilblivelse. Uansett om en som har kommet fram til sannheten, står fram i verden eller ikke, så består denne naturloven om at det ene er betinget av det andre. Dette er en naturlig sammenheng, og han som har kommet fram til sannheten, har våknet til denne sannheten og forstår den fullt ut. Siden han har våknet og forstår dette, forklarer og underviser han andre om det, og han legger ut, fastslår, belyser, analyserer det og gjør det lett å forstå. ‘Se her,’ sier han. ‘Forfall og undergang er betinget av tilblivelse, munk!’

Tilblivelse er betinget av forventningsmønstre ... forventningsmønstre er betinget av involveringer ... involveringer er betinget av begjær ... begjær er betinget av følelser ... følelser er betinget av persepsjoner ... persepsjoner er betinget av de seks sansefeltene ... de seks sansefeltene er betinget av splittelsen i subjekt og objekt ... splittelsen i subjekt og objekt er betinget av den skjelnende bevisstheten ... den skjelnende bevisstheten er betinget av reaksjonene ... reaksjonene er betinget av uvitenhet. Uansett om en som har kommet fram til sannheten, står fram i verden eller ikke, så består denne naturloven om at det ene er betinget av det andre. Dette er en naturlig sammenheng, og han som har kommet fram til sannheten, har våknet til denne sannheten og forstår den fullt ut. Siden han har våknet og forstår dette, forklarer og underviser han andre om det, og han legger ut, fastslår, belyser, analyserer det og gjør det lett å forstå. ‘Se her,’ sier han. ‘Reaksjoner er betinget av uvitenhet, munk!’ På den måten er det ene betinget av det andre. Slik er det, og ikke annerledes. Dette kalles betinget tilblivelse, munk.

Hvilke ting er det så som oppstår ut fra betingelser, munk? Forfall og undergang er noe som er uvarig, sammensatt og oppstått ut fra betingelser, og det ligger i deres natur å gå til grunne, bli borte, gi avsmak og ta slutt. Tilblivelse ... forventningsmønstre ... involveringer ... begjær ... følelser ... persepsjoner ... de seks sansefeltene ... splittelsen i subjekt og objekt ...

den skjelnende bevisstheten ... reaksjoner ... uvitenhet er noe som er uvarig, sammensatt og oppstått ut fra betingelser, og det ligger i dens natur å gå til grunne, bli borte, gi avsmak og ta slutt. Dette er de tingene som oppstår ut fra betingelser, munker.

Når den edles elev ser og forstår som det er at ‘dette er betinget tilblivelse, og disse tingene er oppstått ut fra betingelser’, da grubler han ikke over spørsmål om fortiden, som disse:

‘Eksisterte jeg før i tiden?’

‘Eksisterte jeg ikke før i tiden?’

‘Hva var jeg før i tiden?’

‘Hvordan var jeg før i tiden?’

‘Hva var jeg før det igjen?’

Han grubler heller ikke over spørsmål om framtiden, som disse:

‘Kommer jeg til å eksistere i framtiden?’

‘Kommer jeg ikke til å eksistere i framtiden?’

‘Hva kommer jeg til å bli i framtiden?’

‘Hvordan kommer jeg til å bli i framtiden?’

‘Hva blir jeg etter det igjen?’

Og han grubler heller ikke over spørsmål som gjelder nåtiden, som disse:

‘Eksisterer jeg?’

‘Eksisterer jeg ikke?’

‘Hva er jeg?’

‘Hvordan er jeg?’

‘Hvor er denne personen kommet fra?’

‘Hvor går jeg hen?’

Og hvorfor driver han ikke med slike grublerier? Det er fordi den edles elev ser og forstår som det er at ‘dette er betinget tilblivelse, og disse tingene er oppstått ut fra betingelser’”

2.1.3 Kapitlet om de ti kreftene

Dasabalavagga

2.1.3.1 (12.21) De ti kreftene

Dasabalasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvattḥī, sa han:

“Den som har kommet fram til sannheten, er utrustet med ti krefter og med fire grunnlag for selvtillit, munk. Han er en naturlig leder, brøler sitt løvebrøl i forsamlingen og setter det guddommelige hjul i omdreining, idet han sier: ‘Slik er from, slik oppstår form og slik opphører form. Slik er følelser, slik oppstår følelser og slik opphører følelser. Slik er identifikasjoner, slik oppstår identifikasjoner og slik opphører identifikasjoner. Slik er reaksjoner, slik oppstår reaksjoner og slik opphører reaksjoner. Slik er den skjelnende bevissthet, slik oppstår den skjelnende bevissthet og slik opphører den skjelnende bevissthet. Når det ene finnes, finnes det andre, og når det ene oppstår, oppstår det andre. Når det ene ikke finnes, finnes ikke det andre, og når det ene tar slutt, tar det andre slutt. Det vil si at reaksjoner er betinget av uvitenhet, den skjelnende bevissthet er betinget av reaksjoner, splittelsen i subjekt og objekt er betinget av den skjelnende bevissthet, de seks sansefeltene er betinget av splittelsen i subjekt og objekt, persepsjonen er betinget av de seks sansefeltene, følelsene er betinget av persepsjonen, begjæret er betinget av følelsene, involveringer er betinget av begjæret, forventningsmønstrene er betinget av involveringer, tilblivelse er betinget av forventningsmønstre, forfall og undergang er betinget av tilblivelse, og dette fører til sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Hvis uvitenheten tar fullstendig slutt, tar også reaksjonene slutt. Hvis reaksjonene tar slutt, tar også den skjelnende bevisstheten slutt. Hvis den skjelnende bevisstheten tar slutt, tar også splittelsen i subjekt og objekt slutt. Hvis splittelsen i subjekt og objekt tar slutt, tar også de seks sansefeltene slutt. Hvis de seks sansefeltene tar slutt, tar også persepsjonen slutt. Hvis persepsjonen tar slutt, tar også følelsene slutt. Hvis følelsene tar slutt, tar også begjæret slutt. Hvis begjæret tar slutt, tar også de emosjonelle involveringene slutt. Hvis de emosjonelle involveringene tar slutt, tar også forventningsmønstrene slutt. Hvis forventningsmønstrene tar slutt, tar også tilblivelsen slutt. Hvis tilblivelsen tar slutt, blir det også slutt på forfall og

undergang, og da blir det også slutt på sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det altså slutt på alt det vi opplever som vondt.”

2.1.3.2 (12.22) En annen tekst om de ti kreftene

Dutiyadasabalasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvattthī, sa han:

“Den som har kommet fram til sannheten, er utrustet med ti krefter og med fire grunnlag for selvtilitt, munk. Han er en naturlig leder, brøler sitt løvebrøl i forsamlingen og setter det guddommelige hjul i omdreining, idet han sier: ‘Slik er from, slik oppstår form og slik opphører form. Slik er følelser, slik oppstår følelser og slik opphører følelser. Slik er identifikasjoner, slik oppstår identifikasjoner og slik opphører identifikasjoner. Slik er reaksjoner, slik oppstår reaksjoner og slik opphører reaksjoner. Slik er den skjelnende bevissthet, slik oppstår den skjelnende bevissthet og slik opphører den skjelnende bevissthet. Når det ene finnes, finnes det andre, og når det ene oppstår, oppstår det andre. Når det ene ikke finnes, finnes ikke det andre, og når det ene tar slutt, tar det andre slutt. Det vil si at reaksjoner er betinget av uvitenhet, den skjelnende bevissthet er betinget av reaksjoner, splittelsen i subjekt og objekt er betinget av den skjelnende bevissthet, de seks sansefeltene er betinget av splittelsen i subjekt og objekt, persepsjonen er betinget av de seks sansefeltene, følelsene er betinget av persepsjonen, begjæret er betinget av følelsene, involveringer er betinget av begjæret, forventningsmønstrene er betinget av involveringer, tilblivelse er betinget av forventningsmønstre, forfall og undergang er betinget av tilblivelse, og dette fører til sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Hvis uvitenheten tar fullstendig slutt, tar også reaksjonene slutt. Hvis reaksjonene tar slutt, tar også den skjelnende bevisstheten slutt. Hvis den skjelnende bevisstheten tar slutt, tar også splittelsen i subjekt og objekt slutt. Hvis splittelsen i subjekt og objekt tar slutt, tar også de seks sansefeltene slutt. Hvis de seks sansefeltene tar slutt, tar også persepsjonen slutt. Hvis persepsjonen tar slutt, tar også følelsene slutt. Hvis følelsene tar slutt, tar også begjæret slutt. Hvis begjæret tar slutt, tar også de emosjonelle involveringene slutt. Hvis de emosjonelle involveringene tar slutt, tar også forventningsmønstrene slutt. Hvis forventningsmønstrene tar slutt, tar også tilblivelsen slutt. Hvis tilblivelsen tar slutt, blir det også slutt på forfall og undergang, og da blir det også slutt på sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det altså slutt på alt det vi opplever som vondt.

Slik har jeg forklart læren tydelig, munk. Jeg har gjort den tilgjengelig, åpnet den, kastet lys over den og fjernet sløret. Dette er tilstrekkelig for at en mann av god familie som

har forlatt hjemmet ut fra tillit, setter inn alle krefter og treffer en beslutning: 'Om så hud, sener og knokler skulle visne, om alt kjøtt i kroppen min skulle tørke inn, så vil jeg mandig sette inn alle krefter og all min styrke for å få framgang og oppnå det jeg ennå ikke har klart å oppnå!'

En latsabb har et dårlig liv, munker, for han blir overkjørt av vonde og usunne fenomener og klarer ikke å nå fram til det høye målet. Men den som er energisk og iherdig, lever et godt liv. Han rister av seg alle vonde og usunne fenomener og klarer å nå fram til det høye målet. En person av dårlig kvalitet når ikke toppen, munker, men en person av god kvalitet når toppen. Det opphøyde liv er noe dere bør nyte, munker, for dere har læreren her, like for øynene på dere. Derfor bør dere sette inn alle krefter for å klare det dere ennå ikke har klart, for å oppnå det dere ennå ikke har oppnådd og for å virkeliggjøre det dere ennå ikke har virkeliggjort.

Dere bør trene slik: 'På denne måten skal det ikke være nytteløst at vi ble munker, det skal ikke være uten frukt eller resultat. Og vi skal også være til stor hjelp og nytte for dem som gjør at vi kan nyte godt av nødvendighetsartikler som kapper, mat, boliger og medisin.'

Når dere ser hva som er best for dere selv, bør det motivere dere til iherdighet, munker. Når dere ser hva som er best for andre, bør det motivere dere til iherdighet. Og når dere ser hva som er best for både dere selv og for andre, bør det motivere dere til iherdighet."

2.1.3.3 (12.23) Forutsetninger

Upanisasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvattḥī, sa han:

“De negative tendensene i sinnet blir uttryddet hos den som vet og ser, munker, ikke hos den som ikke vet og ikke ser, sier jeg. Hva vil det si at de negative tendensene i sinnet blir uttryddet hos den som vet og ser? Slik er form, slik oppstår form og slik opphører form. Slik er følelser, slik oppstår følelser og slik opphører følelser. Slik er identifikasjoner, slik oppstår identifikasjoner og slik opphører identifikasjoner. Slik er reaksjoner, slik oppstår reaksjoner og slik opphører reaksjoner. Slik er den skjelnende bevissthet, slik oppstår den skjelnende bevissthet og slik opphører den skjelnende bevissthet. Hos den som vet og ser dette, blir de negative tendensene i sinnet uttryddet.

Kunnskapen om opphør som opphør er noe som har en forutsetning, munker. Jeg sier ikke at den ikke har noen forutsetning. Og hva er så forutsetningen til kunnskapen om opphør? Svaret på det er frigjøring. Men frigjøring er også noe som har en forutsetning, munker. Jeg sier ikke at den ikke har noen forutsetning. Og hva er så forutsetningen for frigjøring? Svaret på det er å dempe lidenskapene. Men det finnes også en forutsetning å dempe lidenskapene, munker. Jeg sier ikke at dette skjer uten forutsetning. Og hva skal så til for å dempe lidenskapene? Svaret på det er å miste lysten. Men det finnes også en forutsetning å miste lysten, munker. Jeg sier ikke at det å miste lysten ikke har noen forutsetning. Og hva skal så til for å miste lysten? Svaret er å se tingene som de er. Men det finnes også en forutsetning for å se tingene som de er, munker. Jeg sier ikke at det ikke finnes noen forutsetning for å se tingene som de er. Og hva skal så til for å se tingene som de er? Svaret på det dyp konsentrasjon. Men det finnes også en forutsetning for dyp konsentrasjon, munker. Jeg sier ikke at det ikke finnes noen forutsetning for dyp konsentrasjon. Og hva er forutsetningen for dyp konsentrasjon? Svaret er tilfredshet. Men tilfredshet er også noe som har en forutsetning, munker. Jeg sier ikke at tilfredshet ikke har noen forutsetning. Og hva er så forutsetningen for tilfredshet? Svaret er sinnsro. Men det finnes også en forutsetning for sinnsro, munker. Jeg sier ikke at sinnsro ikke har noen forutsetning. Og hva er så forutsetningen for sinnsro? Svaret er glede. Glede er forutsetningen for sinnsro. Men det finnes også en forutsetning for glede, munker. Jeg sier ikke at glede ikke har noen forutsetning. Og hva er så forutsetningen for glede? Svaret er lykke. Men lykke har også en

forutsetning, munker. Jeg sier ikke at lykke ikke har noen forutsetning. Og hva er så forutsetningen for lykke? Svaret er tillit. Men tillit har også en forutsetning, munker. Jeg sier ikke at tillit ikke har noen forutsetning.

Og hva er så forutsetningen for tillit? Svaret er lidelse. Men lidelse har også en forutsetning, munker. Jeg sier ikke at lidelse ikke har noen forutsetning. Og hva er så forutsetningen for lidelse? Svaret er tilblivelse. Men tilblivelse har også en forutsetning, munker. Jeg sier ikke at tilblivelse ikke har noen forutsetning. Og hva er så forutsetningen for tilblivelse? Svaret er forventningsmønstre. Men forventningsmønstre har også en forutsetning, munker. Jeg sier ikke at forventningsmønstre ikke har noen forutsetning. Og hva er så forutsetningen for forventningsmønstre? Svaret er involveringer. Men involveringer har også en forutsetning, munker. Jeg sier ikke at involveringer ikke har noen forutsetning. Og hva er så forutsetningen for involveringer? Svaret er begjær. Men begjær har også en forutsetning, munker. Jeg sier ikke at begjær ikke har noen forutsetning. Og hva er så forutsetningen for begjær? Svaret er følelser. Men følelser har også en forutsetning, munker. Jeg sier ikke at følelser ikke har noen forutsetning. Og hva er så forutsetningen for følelser? Svaret er persepsjoner. Men persepsjoner har også en forutsetning, munker. Jeg sier ikke at persepsjoner ikke har noen forutsetning. Og hva er så forutsetningen for persepsjoner? Svaret er de seks sansefeltene. Men de seks sansefeltene har også en forutsetning, munker. Jeg sier ikke at de seks sansefeltene ikke har noen forutsetning. Og hva er så forutsetningen for de seks sansefeltene? Svaret er splittelsen i subjekt og objekt. Men splittelsen i subjekt og objekt har også en forutsetning, munker. Jeg sier ikke at splittelsen i subjekt og objekt ikke har noen forutsetning. Og hva er så forutsetningen for splittelsen i subjekt og objekt? Svaret er den skjelnende bevisstheten. Men den skjelnende bevisstheten har også en forutsetning, munker. Jeg sier ikke at den skjelnende bevisstheten ikke har noen forutsetning. Og hva er så forutsetningen for den skjelnende bevisstheten? Svaret er reaksjoner. Men reaksjoner har også en forutsetning, munker. Jeg sier ikke at reaksjoner ikke har noen forutsetning. Og hva er så forutsetningen for reaksjoner? Svaret er uvitenhet.

På denne måten er altså uvitenhet en forutsetning for reaksjoner, reaksjoner er en forutsetning for den skjelnende bevisstheten, den skjelnende bevisstheten er en forutsetning for splittelsen i subjekt og objekt, splittelsen i subjekt og objekt er en forutsetning for de seks sansefeltene, de seks sansefeltene er en forutsetning for persepsjoner, persepsjoner er en forutsetning for følelser, følelser er en forutsetning for begjær, begjær er en forutsetning for involveringer, involveringer er en forutsetning for forventningsmønstre, forventningsmønstre

er en forutsetning for tilblivelse, tilblivelse er en forutsetning for lidelse, lidelse er en forutsetning for tillit, tillit er en forutsetning for lykke, lykke er en forutsetning for glede, glede er en forutsetning for sinnsro, sinnsro er en forutsetning for tilfredshet, tilfredshet er en forutsetning for dyp konsentrasjon, dyp konsentrasjon er en forutsetning for å se tingene som de er, det å se tingene som de er, er en forutsetning for å miste lysten, det å miste lysten er en forutsetning for å dempe lidenskapene, det å dempe lidenskapene er en forutsetning for frigjøring, og frigjøring er en forutsetning for kunnskapen om opphør.

Det er som når regnet faller i store dråper oppe i fjellet, munker. Da vil vannet renne nedover fjellsiden gjennom kløfter og fordypninger, og det vil samle seg i små kulper. Når de små kulpene er fulle, vil de renne over slik at vannet samler seg i større dammer. Fra disse dammene vil det renne små bekker som samler seg i mindre elver. Disse igjen samler seg til større elver som til slutt vil renne ut og fylle det store havet.

På samme måte er altså uvitenhet en forutsetning for reaksjoner, reaksjoner er en forutsetning for den skjelnende bevisstheten, den skjelnende bevisstheten er en forutsetning for splittelsen i subjekt og objekt, splittelsen i subjekt og objekt er en forutsetning for de seks sansefeltene, de seks sansefeltene er en forutsetning for persepsjoner, persepsjoner er en forutsetning for følelser, følelser er en forutsetning for begjær, begjær er en forutsetning for involveringer, involveringer er en forutsetning for forventningsmønstre, forventningsmønstre er en forutsetning for tilblivelse, tilblivelse er en forutsetning for lidelse, lidelse er en forutsetning for tillit, tillit er en forutsetning for lykke, lykke er en forutsetning for glede, glede er en forutsetning for sinnsro, sinnsro er en forutsetning for tilfredshet, tilfredshet er en forutsetning for dyp konsentrasjon, dyp konsentrasjon er en forutsetning for å se tingene som de er, det å se tingene som de er, er en forutsetning for å miste lysten, det å miste lysten er en forutsetning for å dempe lidenskapene, det å dempe lidenskapene er en forutsetning for frigjøring, og frigjøring er en forutsetning for kunnskapen om opphør.”

2.1.3.4 (12.24) Andre filosofer

Aññatitthiyasutta

En gang oppholdt Mesteren seg i Bambuslunden i Rājagaha. Tidlig en morgen sto Sāriputta opp, tok kappe og bolle og gikk inn til Rājagaha for å motta matgaver. Men så tenkte han:

“Det er for tidlig å gå til Rājagaha for å motta matgaver. Kanskje jeg heller skulle gå bort til parken der de andre filosofene holder til?”

Dermed gikk Sāriputta bort til parken der de andre filosofene holdt til. Han utvekslet noen høflighetsfraser med dem og satte seg deretter ned hos dem. Så sa de andre filosofene:

“Det er noen filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og som sier at vi selv er ansvarlig for de lidelser vi opplever. Det er andre filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og som sier at andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever. Og det er andre filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og som sier at både vi selv og andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever. Men så finnes det også filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og som sier at verken vi selv eller andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, fordi de oppstår av seg selv. Hva sier filosofen Gotama om dette, Sāriputta? Hvordan skal vi sitere eller gjengi filosofen Gotama slik at vi ikke siterer ham feil eller lyver om ham, men gjengir læren hans nøyaktig, slik at ikke noen kan kritisere oss for det?”

“Mesteren sier at lidelse oppstår gjennom betinget tilblivelse, mine venner. Og hva er den betinget av? Den er betinget av persepsjon. Slik kan dere sitere eller gjengi læren til Mesteren. Da vil dere ikke sitere ham feil eller lyve om ham, men gjengi læren hans nøyaktig, slik at ikke noen kan kritisere dere for det.

Når noen filosofer og brahmaner snakker om handlinger og sier at vi selv er ansvarlige for de lidelser vi opplever, er dette betinget av persepsjon. Når andre filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og sier at andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, er også dette betinget av persepsjon. Og når andre filosofer og brahmaner snakker om handlinger og sier at både vi selv og andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, er også dette betinget av persepsjon. Og når det også finnes filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og som sier at verken vi selv eller andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, fordi de oppstår av seg selv, så er også dette betinget av persepsjon.

Det vil si at når noen filosofer og brahmaner snakker om handlinger og sier at vi selv er ansvarlige for de lidelser vi opplever, er dette noe de umulig kan ha opplevd uten persepsjon. Når andre filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og sier at andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, er også dette noe de umulig kan ha opplevd uten persepsjon. Og når andre filosofer og brahmaner snakker om handlinger og sier at både vi selv og andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, er også dette noe de umulig kan ha opplevd uten persepsjon. Og når det også finnes filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og som sier at verken vi selv eller andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, fordi de oppstår av seg selv, så er også dette noe de umulig kan ha opplevd uten persepsjon.”

Nå satt Ānanda og lyttet til denne samtalen. Deretter gikk han til Rājagaha for å motta matgaver. Etter at han hadde spist, gikk han til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg. Deretter fortalte han Mesteren om samtalen mellom Sāriputta og de andre filosofene.

“Det er bra, Ānanda, Sāriputta ga de andre filosofene et godt svar. For jeg sier at lidelse oppstår gjennom betinget tilblivelse. Og hva er den betinget av? Den er betinget av persepsjon. Slik kan dere sitere eller gjengi min lære. Da vil dere ikke sitere meg feil eller lyve om meg, men gjengi læren min nøyaktig, slik at ikke noen kan kritisere dere for det.

Når noen filosofer og brahmaner snakker om handlinger og sier at vi selv er ansvarlige for de lidelser vi opplever, er dette betinget av persepsjon. Når andre filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og sier at andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, er også dette betinget av persepsjon. Og når andre filosofer og brahmaner snakker om handlinger og sier at både vi selv og andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, er også dette betinget av persepsjon. Og når det også finnes filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og som sier at verken vi selv eller andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, fordi de oppstår av seg selv, så er også dette betinget av persepsjon, Ānanda.

Det vil si at når noen filosofer og brahmaner snakker om handlinger og sier at vi selv er ansvarlige for de lidelser vi opplever, er dette noe de umulig kan ha opplevd uten persepsjon. Når andre filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og sier at andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, er også dette noe de umulig kan ha opplevd uten persepsjon. Og når andre filosofer og brahmaner snakker om handlinger og sier at både vi selv og andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, er også dette noe de umulig kan ha opplevd uten persepsjon. Og når det også finnes filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og som sier at verken vi selv eller andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever,

fordi de oppstår av seg selv, så er også dette noe de umulig kan ha opplevd uten persepsjon, Ānanda.

Det var en gang da jeg var nettopp her i Bambuslunden i Rājagaha. Tidlig en morgen sto jeg, tok kappe og bolle og gikk inn til Rājagaha for å motta matgaver. Men så tenkte jeg:

‘Det er for tidlig å gå til Rājagaha for å motta matgaver. Kanskje jeg heller skulle gå bort til parken der de andre filosofene holder til?’

Jeg gikk til parken og hilste på de andre filosofene. Jeg fikk det samme spørsmålet som Sāriputta fikk, og jeg ga dem nøyaktig samme svar som Sāriputta ga dem.”

“Det er ypperlig, Mester, at meningen kan uttrykkes gjennom en enkel setning! Er det også mulig å forklare dette mer detaljert, slik at forklaringen blir dyp og slik at andre kan se at den er dyp?”

“Du kan prøve å besvare dette selv, Ānanda.”

“Hvis noen spør meg hva som er grunnen til forfall og undergang, hva som forårsaker den, hva årsaken og opphavet til den er, Mester, da svarer jeg at tilblivelse er grunnen til forfall og undergang. Det er dette som forårsaker den, som er årsaken og opphavet til den.

“Hvis noen spør meg hva som er grunnen til tilblivelse, hva som forårsaker den, hva årsaken og opphavet til den er, Mester, da svarer jeg at forventningsmønstre er grunnen til tilblivelse. Det er dette som forårsaker den, som er årsaken og opphavet til den.

“Hvis noen spør meg hva som er grunnen til forventningsmønstre, hva som forårsaker dem, hva årsaken og opphavet til dem er, Mester, da svarer jeg at involveringer er grunnen til forventningsmønstre. Det er dette som forårsaker dem, som er årsaken og opphavet til dem.

“Hvis noen spør meg hva som er grunnen til involveringer, hva som forårsaker dem, hva årsaken og opphavet til dem er, Mester, da svarer jeg at begjær er grunnen til involveringer. Det er dette som forårsaker dem, som er årsaken og opphavet til dem.

“Hvis noen spør meg hva som er grunnen til begjæret, hva som forårsaker det, hva årsaken og opphavet til det er, Mester, da svarer jeg at følelser er grunnen til begjæret. Det er dette som forårsaker det, som er årsaken og opphavet til det.

“Hvis noen spør meg hva som er grunnen til følelser, hva som forårsaker dem, hva årsaken og opphavet til dem er, Mester, da svarer jeg at persepsjon er grunnen til følelser. Det er dette som forårsaker dem, som er årsaken og opphavet til dem.

“Hvis noen spør meg hva som er grunnen til persepsjon, hva som forårsaker den, hva årsaken og opphavet til den er, Mester, da svarer jeg at de seks sansefeltene er grunnen til persepsjon. Det er dette som forårsaker den, som er årsaken og opphavet til den.

Hvis de seks sansefeltene tar fullstendig slutt uten at man lengter tilbake til dem, tar også persepsjonen slutt. Hvis persepsjonen tar slutt, tar følelsene slutt. Hvis følelsene tar slutt, tar begjæret slutt. Hvis begjæret tar slutt, tar involveringene slutt. Hvis involveringene tar slutt, tar forventningsmønstrene slutt. Hvis forventningsmønstrene tar slutt, tar tilblivelsen slutt. Hvis tilblivelsen tar slutt, blir det slutt på forfall og undergang, og dermed blir det også slutt på sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik gjør vi slutt på alt det vi opplever som vondt.

Slik vil jeg svare på dette spørsmålet, Mester.”

2.1.3.5 (12.25) Bhūmija

Bhūmijasutta

En kveld da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, reiste munken Bhūmija seg fra sin meditasjon og gikk bort til Sāriputta. De snakket litt sammen, og deretter satte Bhūmija seg ned og sa til Sāriputta:

“Det er noen filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og som sier at vi selv er ansvarlig for de lidelser vi opplever, Sāriputta. Det er andre filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og som sier at andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever. Og det er andre filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og som sier at både vi selv og andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever. Men så finnes det også filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og som sier at verken vi selv eller andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, fordi de oppstår av seg selv. Hva sier vår Mester om dette, Sāriputta? Hvordan skal vi sitere eller gjengi Mesteren slik at vi ikke siterer ham feil eller lyver om ham, men gjengir læren hans nøyaktig, slik at ikke noen kan kritisere oss for det?”

“Mesteren sier at lidelse oppstår gjennom betinget tilblivelse, Bhūmija . Og hva er den betinget av? Den er betinget av persepsjon. Slik kan du sitere eller gjengi læren til Mesteren. Da vil du ikke sitere ham feil eller lyve om ham, men gjengi læren hans nøyaktig, slik at ikke noen kan kritisere deg for det.

Når noen filosofer og brahmaner snakker om handlinger og sier at vi selv er ansvarlige for de lidelser vi opplever, er dette betinget av persepsjon. Når andre filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og sier at andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, er også dette betinget av persepsjon. Og når andre filosofer og brahmaner snakker om handlinger og sier at både vi selv og andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, er også dette betinget av persepsjon. Og når det også finnes filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og som sier at verken vi selv eller andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, fordi de oppstår av seg selv, så er også dette betinget av persepsjon.

Det vil si at når noen filosofer og brahmaner snakker om handlinger og sier at vi selv er ansvarlige for de lidelser vi opplever, er dette noe de umulig kan ha opplevd uten persepsjon. Når andre filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og sier at andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, er også dette noe de umulig kan ha opplevd uten

persepsjon. Og når andre filosofer og brahmaner snakker om handlinger og sier at både vi selv og andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, er også dette noe de umulig kan ha opplevd uten persepsjon. Og når det også finnes filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og som sier at verken vi selv eller andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, fordi de oppstår av seg selv, så er også dette noe de umulig kan ha opplevd uten persepsjon.”

Nå satt Ānanda og lyttet til denne samtalen. Deretter gikk han til Rājagaha for å motta matgaver. Etter at han hadde spist, gikk han til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg. Deretter fortalte han Mesteren om samtalen mellom Sāriputta og de andre filosofene.

“Det er bra, Ānanda, Sāriputta ga de andre filosofene et godt svar. For jeg sier at lidelse oppstår gjennom betinget tilblivelse. Og hva er den betinget av? Den er betinget av persepsjon. Slik kan dere sitere eller gjengi min lære. Da vil dere ikke sitere meg feil eller lyve om meg, men gjengi læren min nøyaktig, slik at ikke noen kan kritisere dere for det.

Når noen filosofer og brahmaner snakker om handlinger og sier at vi selv er ansvarlige for de lidelser vi opplever, er dette betinget av persepsjon. Når andre filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og sier at andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, er også dette betinget av persepsjon. Og når andre filosofer og brahmaner snakker om handlinger og sier at både vi selv og andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, er også dette betinget av persepsjon. Og når det også finnes filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og som sier at verken vi selv eller andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, fordi de oppstår av seg selv, så er også dette betinget av persepsjon, Ānanda.

Det vil si at når noen filosofer og brahmaner snakker om handlinger og sier at vi selv er ansvarlige for de lidelser vi opplever, er dette noe de umulig kan ha opplevd uten persepsjon. Når andre filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og sier at andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, er også dette noe de umulig kan ha opplevd uten persepsjon. Og når andre filosofer og brahmaner snakker om handlinger og sier at både vi selv og andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, er også dette noe de umulig kan ha opplevd uten persepsjon. Og når det også finnes filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og som sier at verken vi selv eller andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, fordi de oppstår av seg selv, så er også dette noe de umulig kan ha opplevd uten persepsjon, Ānanda.

Hvis du har intensjoner om å foreta handlinger, kan handlingene dine gi deg lykke eller lidelse. Hvis du har intensjoner om å si noe, kan ordene dine gi deg lykke eller lidelse.

Hvis du har intensjoner om å tenke noe, kan tankene dine gi deg lykke eller lidelse, alt ut fra uvitenhet.

Lykke og lidelse kan oppstå i deg ut fra legemlige reaksjoner i deg selv, eller de kan oppstå ut fra legemlige reaksjoner hos andre. Lykke og lidelse kan oppstå ut fra bevisste handlinger, eller de kan oppstå ut fra ubevisste handlinger.

Lykke og lidelse kan oppstå i deg ut fra dine egne ord, eller de kan oppstå ut fra andres ord. Lykke og lidelse kan oppstå ut fra bevisst tale, eller de kan oppstå ut fra ord sagt i tankeløshet.

Lykke og lidelse kan oppstå i deg ut fra dine egne tanker, eller de kan oppstå ut fra andres tanker. Lykke og lidelse kan oppstå ut fra bevisste tanker, eller de kan oppstå ut fra ubevisste tanker.

Disse tingene skyldes uvitenhet, Ānanda. Men blir vi helt kvitt uvitenheten, begår vi ikke slike handlinger som skaper lykke eller lidelse for oss. Vi sier heller ikke slike ord og tenker heller ikke slike tanker som skaper lykke eller lidelse for oss. Da finnes det ingen åker, ingen grobunn og ingen anledning for at vi skal oppleve lykke eller lidelse.”

2.1.3.6 (12.26) Upavāṇa

Upavāṇasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, kom munken Upavāṇa bort til ham, hilste høflig og satte seg ned hos ham. Så sa han:

“Det er noen filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og som sier at vi selv er ansvarlig for de lidelser vi opplever, Mester. Det er andre filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og som sier at andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever. Og det er andre filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og som sier at både vi selv og andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever. Men så finnes det også filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og som sier at verken vi selv eller andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, fordi de oppstår av seg selv. Hva sier du om dette, Mester? Hvordan skal vi sitere eller gjengi deg slik at vi ikke siterer deg feil eller lyver om deg, men gjengir læren din nøyaktig, slik at ikke noen kan kritisere oss for det?”

“Jeg sier at lidelse oppstår gjennom betinget tilblivelse, Upavāṇa. Og hva er den betinget av? Den er betinget av persepsjon. Slik kan dere sitere eller gjengi læren min. Da vil dere ikke sitere meg feil eller lyve om meg, men gjengi læren min nøyaktig, slik at ikke noen kan kritisere dere for det.

Når noen filosofer og brahmaner snakker om handlinger og sier at vi selv er ansvarlige for de lidelser vi opplever, er dette betinget av persepsjon. Når andre filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og sier at andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, er også dette betinget av persepsjon. Og når andre filosofer og brahmaner snakker om handlinger og sier at både vi selv og andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, er også dette betinget av persepsjon. Og når det også finnes filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og som sier at verken vi selv eller andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, fordi de oppstår av seg selv, så er også dette betinget av persepsjon.

Det vil si at når noen filosofer og brahmaner snakker om handlinger og sier at vi selv er ansvarlige for de lidelser vi opplever, er dette noe de umulig kan ha opplevd uten persepsjon. Når andre filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og sier at andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, er også dette noe de umulig kan ha opplevd uten persepsjon. Og når andre filosofer og brahmaner snakker om handlinger og sier at både vi

selv og andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, er også dette noe de umulig kan ha opplevd uten persepsjon. Og når det også finnes filosofer og brahmaner som snakker om handlinger og som sier at verken vi selv eller andre er ansvarlig for de lidelser vi opplever, fordi de oppstår av seg selv, så er også dette noe de umulig kan ha opplevd uten persepsjon.”

2.1.3.7 (12.27) Betinget tilblivelse

Paccayasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Reaksjoner er betinget av uvitenhet, den skjelnende bevissthet er betinget av reaksjoner, splittelsen i subjekt og objekt er betinget av den skjelnende bevissthet, de seks sansefeltene er betinget av splittelsen i subjekt og objekt, persepsjonen er betinget av de seks sansefeltene, følelsene er betinget av persepsjonen, begjæret er betinget av følelsene, involveringer er betinget av begjæret, forventningsmønstrene er betinget av involveringer, tilblivelse er betinget av forventningsmønstre, forfall og undergang er betinget av tilblivelse, og dette fører til sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Hva er så forfall og undergang, munker? Når forskjellige vesener innen en eller annen biologisk klasse eldes, når de blir gamle, når tennene faller ut og håret blir grått, når huden blir rynkete, livskraften ebber ut og sansene svekkes, da kalles det forfall, munker. Når forskjellige vesener innen en eller annen biologisk klasse går bort, går i oppløsning, forsvinner, dør, slokner; – når tiden er ute, involveringsgruppene faller fra hverandre og det døde skallet blir liggende tilbake, – da kalles det undergang, munker. Forfall og undergang oppstår fordi tilblivelsen oppstår, og de tar slutt fordi tilblivelsen tar slutt. Dette er den edle åttedelte veien som fører til at forfall og undergang tar slutt: Rett syn, rett hensikt, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon.

Hva er så tilblivelse ... forventningsmønstre ... involveringer ... begjær ... følelser ... persepsjon ... de seks sansefeltene ... splittelsen i subjekt og objekt ... den skjelnende bevisstheten ...?

Hva er så reaksjoner, munker? Det finnes tre grupper av reaksjoner: kroppslige reaksjoner, muntlige reaksjoner og tankereaksjoner. Dette er reaksjoner. Reaksjonene oppstår fordi uvitenheten oppstår, og de tar slutt fordi uvitenheten tar slutt. Dette er den edle åttedelte veien som fører til at reaksjonene tar slutt: Rett syn, rett hensikt, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon.

Når den edles elev således forstår betingelser, når han forstår betinget tilblivelse og når han forstår betinget avslutning, da forstår han også veien som fører til betinget avslutning. Da sier vi at den edles elev har kommet fram til innsikt, at han er en som ser, at han har

kommet fram til læren om sannheten, at han er en som ser sannheten, at han har fullkommen kunnskap, at han har fullkommen viten, at han har gått ut i sannhetens strøm, at han er en edel person som vender seg bort og at han står og banker på døren til det som ikke dør.”

2.1.3.8 (12.28) Munken

Bhikkhusutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“En munk forstår forfall og undergang, munker. Han forstår hvordan forfall og undergang oppstår og han forstår hvordan forfall og undergang tar slutt. Han forstår også veien som fører til at forfall og undergang tar slutt. Han forstår tilblivelse, forventningsmønstre, involveringer, begjær, følelser, persepsjoner, de seks sansefeltene, splittelsen i subjekt og objekt, den skjelnende bevissthet og han forstår reaksjoner. Han forstår hvordan reaksjoner oppstår, han forstår hvordan de tar slutt og han forstår veien som fører til at reaksjoner tar slutt.

Hva er så forfall og undergang, munker? Når forskjellige vesener innen en eller annen biologisk klasse eldes, når de blir gamle, når tennene faller ut og håret blir grått, når huden blir rynkete, livskraften ebber ut og sansene svekkes, da kalles det forfall, munker. Når forskjellige vesener innen en eller annen biologisk klasse går bort, går i oppløsning, forsvinner, dør, slokner; – når tiden er ute, involveringsgruppene faller fra hverandre og det døde skallet blir liggende tilbake, – da kalles det undergang, munker. Forfall og undergang oppstår fordi tilblivelsen oppstår, og de tar slutt fordi tilblivelsen tar slutt. Dette er den edle åttedelte veien som fører til at forfall og undergang tar slutt: Rett syn, rett hensikt, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon.

Hva er så tilblivelse ... forventningsmønstre ... involveringer ... begjær ... følelser ... persepsjon ... de seks sansefeltene ... splittelsen i subjekt og objekt ... den skjelnende bevissthet ...?

Hva er så reaksjoner, munker? Det finnes tre grupper av reaksjoner: kroppslige reaksjoner, muntlige reaksjoner og tankereaksjoner. Dette er reaksjoner. Reaksjonene oppstår fordi uvitenheten oppstår, og de tar slutt fordi uvitenheten tar slutt. Dette er den edle åttedelte veien som fører til at reaksjonene tar slutt: Rett syn, rett hensikt, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon.

Når munken forstår alt dette, sier vi at han har kommet fram til innsikt, at han er en som ser, at han har kommet fram til læren om sannheten, at han er en som ser sannheten, at han har fullkommen kunnskap, at han har fullkommen viten, at han har gått ut i sannhetens

strøm, at han er en edel person som vender seg bort og at han står og banker på døren til det som ikke dør.”

2.1.3.9 (12.29) Filosofer og brahmaner

Samaṇabrāhmaṇasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“En filosof eller en brahman som verken forstår forfall eller undergang, munker, som verken forstår hvordan forfall og undergang oppstår eller hvordan forfall og undergang tar slutt, han forstår heller ikke veien som fører til at forfall og undergang tar slutt. Han forstår verken tilblivelse, forventningsmønstre, involveringer, begjær, følelser, persepsjoner, de seks sansefeltene, splittelsen i subjekt og objekt, den skjelnende bevisstheten og han forstår heller ikke reaksjoner. Han forstår ikke hvordan reaksjoner oppstår, han forstår ikke hvordan de tar slutt og han forstår heller ikke veien som fører til at reaksjoner tar slutt. En slik en filosof eller brahman har ikke gjort seg fortjent til å bli kalt filosof eller brahman, og han har heller ikke nådd fram til poenget ved å være filosof eller brahman, siden han ikke ser selv her og nå og heller ikke har virkeliggjort sine idealer.

Men en filosof eller en brahman som forstår forfall og undergang, munker, som forstår hvordan forfall og undergang oppstår og hvordan forfall og undergang tar slutt, han forstår også veien som fører til at forfall og undergang tar slutt. Han forstår tilblivelse, forventningsmønstre, involveringer, begjær, følelser, persepsjoner, de seks sansefeltene, splittelsen i subjekt og objekt, den skjelnende bevisstheten og han forstår ikke reaksjoner. Han forstår hvordan reaksjoner oppstår, han forstår hvordan de tar slutt og han forstår veien som fører til at reaksjoner tar slutt. En slik en filosof eller brahman har gjort seg fortjent til å bli kalt filosof eller brahman, og han har nådd fram til poenget ved å være filosof eller brahman, siden han ser selv her og nå og heller har virkeliggjort sine idealer.

2.1.3.10 (12.30) En annen tekst om filosofer og brahmaner

Dutiyasamaṇabrāhmaṇasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvathī, sa han:

“En filosof eller en brahman som verken forstår forfall eller undergang, munker, som verken forstår hvordan forfall og undergang oppstår eller hvordan forfall og undergang tar slutt, han forstår heller ikke veien som fører til at forfall og undergang tar slutt. Han forstår verken tilblivelse, forventningsmønstre, involveringer, begjær, følelser, persepsjoner, de seks sansefeltene, splittelsen i subjekt og objekt, den skjelnende bevisstheten og han forstår heller ikke reaksjoner. Han forstår ikke hvordan reaksjoner oppstår, han forstår ikke hvordan de tar slutt og han forstår heller ikke veien som fører til at reaksjoner tar slutt. Han vil heller ikke kunne overvinne sine reaksjoner. Noe slikt er umulig.

Men en filosof eller en brahman som forstår forfall og undergang, munker, som forstår hvordan forfall og undergang oppstår og hvordan forfall og undergang tar slutt, han forstår også veien som fører til at forfall og undergang tar slutt. Han forstår tilblivelse, forventningsmønstre, involveringer, begjær, følelser, persepsjoner, de seks sansefeltene, splittelsen i subjekt og objekt, den skjelnende bevisstheten og han forstår ikke reaksjoner. Han forstår hvordan reaksjoner oppstår, han forstår hvordan de tar slutt og han forstår veien som fører til at reaksjoner tar slutt. Han vil kunne overvinne sine reaksjoner. Dette er mulig.

2.1.4 Kapitlet med adelsmannen Kaḷāra

Kaḷārakhattiyavagga

2.1.4.1 (12.31) Det som har blitt til

Bhūtasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattḥī, vendte han seg til Sāriputta og sa:

“Dette verset finnes i Ajitas spørsmål i Pārāyana-kapitlet, Sāriputta:

Jeg spør hva slags visdom de har,
de som har mestret tingenes natur
og de mange som er under opplæring.
Svar meg på dette, min herre.

Hvordan vil du gi en nærmere forklaringen av denne knappe uttalelsen?”

Sāriputta svarte ikke. Mesteren spurte ham igjen, men fikk fortsatt ikke noe svar. Og Sāriputta forholdt seg taus også da han ble spurt for tredje gang.

“Ser du at dette har blitt til, Sāriputta?”

“Dette har blitt til, Mester. Når man ser dette som det er, trener man på å vende seg bort fra det som har blitt til og på å miste lysten på det, slik at det skal ta slutt. Dette har blitt til som følge av næring. Når man ser dette som det er, trener man på å vende seg bort fra det som har blitt til og på å miste lysten på det, slik at det skal ta slutt. Det som har blitt til, tar slutt når det ikke får mer næring. Når man ser dette som det er, trener man på å seg bort fra det som har blitt til og på å miste lysten på det, slik at det skal ta slutt. Slik ser man det når man er under opplæring, Mester.

Hvordan ser man det når man har mestret tingenes natur, Mester?

Dette har blitt til, Mester. Når man ser dette som det er, vender man seg bort fra det som har blitt til og mister lysten på det, slik at det tar slutt, og man klamrer seg ikke til noe, men er fri. Dette har blitt til som følge av næring. Når man ser dette som det er, vender man seg bort fra det som har blitt til og mister lysten på det, slik at det tar slutt, og man klamrer seg ikke til noe, men er fri. Det som har blitt til, tar slutt når det ikke får mer næring. Når man

ser dette som det er, vender man seg bort fra det som har blitt til og mister lysten på det, slik at det tar slutt, og man klamrer seg ikke til noe, men er fri. Slik ser man det når man har mestret tingenes natur, Mester. Slik er den detaljerte forklaringen jeg vil gi på den knappe uttalelsen i det verset du nevnte fra Ajitas spørsmål i Pārāyana-kapitlet:

Jeg spør hva slags visdom de har,
de som har mestret tingenes natur
og de mange som er under opplæring.
Svar meg på dette, min herre.”

“Godt sagt, Sāriputta!”

2.1.4.2 (12.32) Adelsmannen Kaḷāra

Kaḷārasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvatthī, kom munken Kaḷāra, som var av adelig slekt, bort til Sāriputta. Han pratet høflig med ham en liten stund før han satte seg og sa:

“Munken Moḷiyaphagga har forlatt munkeordenen og gått tilbake til det verdslige liv, Sāriputta.”

“Da har han ikke vært fornøyd med denne læren og denne treningsdisiplinen.”

“Hva med deg, Sāriputta? Er du fornøyd med denne læren og denne treningsdisiplinen?”

“Jeg har ingen tvil om dette, min venn.”

“Hva med framtiden, min venn?”

“Det bekymrer jeg meg ikke om, min venn.”

Munken Kaḷāra reiste seg og gikk bort til Mesteren. Han bøyde seg høflig for Mesteren og satte seg ned hos ham. Så sa han:

“Den ærverdige Sāriputta sier at han har vunnet kunnskap om at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår, Mester.”

Mesteren snudde seg til en annen munk og sa:

“Gå til Sāriputta, munk. Hils ham fra meg og si: ‘Mesteren ber deg komme, min venn Sāriputta.’”

“Ja vel, Mester,” svarte munken. Han gikk til Sāriputta og overbrakte ham beskjeden.

“Ja vel, min venn,” svarte Sāriputta. Han gikk til Mesteren, bøyde seg høflig for ham og satte seg ned hos ham. Mesteren sa:

“Er det sant, Sāriputta, at du sier du har vunnet kunnskap om at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår?”

“Jeg ga ikke uttrykk for saken med disse ordene, Mester.”

“Uansett hvilke ord en sønn av god familie velger for å erklære sin innsikt, så er det slik det bør oppfattes.”

“Men jeg sa jo at jeg ikke ga uttrykk for saken med disse ordene, Mester.”

“Hva ville du svare hvis noen skulle stille deg dette spørsmålet, Sāriputta: ‘Hvordan vet du og hvordan ser du at du har vunnet kunnskap om at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår, min venn?’”

“Hvis noen spør meg om dette, vil jeg svare at nøkkelen ligger i at det ikke oppstår noe nytt. Når jeg ser at det ikke oppstår, vet jeg at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

“Hva ville du svare hvis noen spør deg hva som er årsak og opphav til at det oppstår noe nytt, årsak og opphav til tilblivelse, Sāriputta?”

“Da vil jeg svare at forventningsmønstrene er årsak og opphav til tilblivelse, Mester.”

“Hva ville du svare hvis noen spør deg hva som er årsak og opphav til at forventningsmønstrene, Sāriputta?”

“Da vil jeg svare at involveringer er årsak og opphav til forventningsmønstrene, Mester.”

“Hva ville du svare hvis noen spør deg hva som er årsak og opphav til at involveringene, Sāriputta?”

“Da vil jeg svare at begjær er årsak og opphav til involveringer, Mester.”

“Hva ville du svare hvis noen spør deg hva som er årsak og opphav til at begjæret, Sāriputta?”

“Da vil jeg svare at følelser er årsak og opphav til begjæret, Mester.”

“Hva vil du svare hvis du blir spurt om nytelse ikke er noe som er til stede i deg når du vet og ser dette, Sāriputta?”

“Da vil jeg svare at det finnes tre slags følelser: gode følelser, vonde følelser og følelser som verken er vonde eller gode. Disse tre følelsene er uvarige, og det som er uvarig, innebærer lidelse. Derfor er det ikke noen nytelse til stede.”

“Bra, Sāriputta! Godt sagt! Slik kan du gi en kortfattet forklaring av at det som vi opplever av følelser, innebærer lidelse. Men hvis noen skulle spørre hva slags frigjøring du har oppnådd når du kan si at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår?”

“Da vil jeg svare at jeg har oppnådd en indre frigjøring ved å gi slipp på alle involveringer, og at jeg lever med klar oppmerksomhet slik at de negative tendensene i sinnet ikke oppstår på nytt, og jeg er nøye med meg selv. Slik vil jeg svare, Mester.”

“Bra, Sāriputta! Godt sagt! Slik kan du gi en kortfattet forklaring av denne saken. Jeg er ikke i tvil om det som filosofer omtaler som negative tendenser i sinnet. Jeg har fordrevet dem og bekymrer meg ikke mer om dem.”

Slik talte Mesteren. Deretter reiste han seg fra plassen sin og gikk inn på rommet sitt. Litt etter at Mesteren hadde gått, henvendte Sāriputta seg til de andre munkene og sa:

“Da Mesteren stilte det første spørsmålet, forsto jeg ikke helt hva han mente, for jeg tenkte meg ikke godt nok om, mine venner. Men da han godkjente det første svaret mitt, tenkte jeg: ‘Hvis Mesteren spør meg om dette og varierer ord og uttrykk gjennom en hel dag, gjennom en natt, gjennom et døgn, gjennom opp til sju døgn, så skal jeg besvare spørsmålet og forklare saken med forskjellige ord og uttrykk gjennom opp til sju døgn.’”

Deretter reiste munken Kaḷāra seg fra plassen sin og gikk til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så fortalte han om Sāriputtas løvebrøl angående spørsmål og svar.

“Sāriputta har trengt dypt inn i sannhetens natur, munk. Hvis jeg skulle stille ham spørsmål i opp til sju døgn og variere ord og uttrykk hele tiden, vil han være i stand til å svare med like varierte ord og uttrykk hele tiden.”

2.1.4.3 (12.33) Kunnskapens grunnlag

Ñāṇavatthusutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattḥī, sa han:

“Jeg skal lære dere de førtifire grunnlagene for kunnskap, munk. Så hør godt etter, munk, og legg merke til det jeg sier!”

“Ja vel, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Hva er de førtifire grunnlagene for kunnskap? Det er kunnskap om forfall og undergang, kunnskap om årsaken til forfall og undergang, kunnskap om hvordan det blir slutt på forfall og undergang og kunnskap om veien som fører til å gjøre slutt på forfall og undergang. Det er kunnskap om tilblivelse, kunnskap om årsaken til tilblivelse, kunnskap om hvordan tilblivelsen tar slutt og kunnskap om veien som fører til at det blir slutt på tilblivelse. Det er kunnskap om forventningsmønstre, kunnskap om årsaken til forventningsmønstre, kunnskap om hvordan forventningsmønstrene tar slutt og kunnskap om veien som fører til at det blir slutt på forventningsmønstre. Det er kunnskap om involveringer, kunnskap om årsaken til involveringer, kunnskap om hvordan involveringene tar slutt og kunnskap om veien som fører til at det blir slutt på involveringer. Det er kunnskap om begjær, kunnskap om årsaken til begjær, kunnskap om hvordan begjæret tar slutt og kunnskap om veien som fører til at det blir slutt på begjær. Det er kunnskap om følelser, kunnskap om årsaken til følelser, kunnskap om hvordan følelsene tar slutt og kunnskap om veien som fører til at det blir slutt på følelser. Det er kunnskap om persepsjoner, kunnskap om årsaken til persepsjoner, kunnskap om hvordan persepsjonene tar slutt og kunnskap om veien som fører til at det blir slutt på persepsjoner. Det er kunnskap om de seks sansefeltene, kunnskap om årsaken til de seks sansefeltene, kunnskap om hvordan de seks sansefeltene tar slutt og kunnskap om veien som fører til at det blir slutt på de seks sansefeltene. Det er kunnskap om splittelsen i subjekt og objekt, kunnskap om årsaken til splittelsen i subjekt og objekt, kunnskap om hvordan splittelsen i subjekt og objekt tar slutt og kunnskap om veien som fører til at det blir slutt på splittelsen i subjekt og objekt. Det er kunnskap om reaksjoner, kunnskap om årsaken til reaksjoner, kunnskap om hvordan reaksjonene tar slutt og kunnskap om veien som fører til at det blir slutt på reaksjoner. Dette er de førtifire grunnlagene for kunnskap, munk.

Hva er så forfall og undergang, munk? Når forskjellige vesener innen en eller annen biologisk klasse eldes, når de blir gamle, når tennene faller ut og håret blir grått, når huden blir rynkete, livskraften ebber ut og sansene svekkes, da kalles det forfall eller alderdom, munk. Når forskjellige vesener innen en eller annen biologisk klasse går bort, går i oppløsning, forsvinner, dør, sluker; – når tiden er ute, involveringsgruppene faller fra hverandre og det døde skallet blir liggende tilbake, – da kalles det undergang eller død, munk.

Forfall og undergang skjer fordi tilblivelse skjer, og forfall og undergang tar slutt når tilblivelse tar slutt. Dette er den edle åttedelte veien som fører til slutten på forfall og undergang, det vil si et vil si rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon.

Når den edles elev således forstår forfall og undergang, når han forstår årsaken til forfall og undergang, når han forstår hvordan forfall og undergang tar slutt og når han forstår veien som fører til at forfall og undergang tar slutt, da har han kunnskap om sannhetens natur. Ut fra den kunnskapen han har om sannhetens natur, som er ubundet av tid, og som han har sett, forstått, oppnådd og fordypet seg i, trekker han følgende slutninger om fortid og framtid:

‘Alle de filosofer og brahmaner som tidligere har forstått forfall og undergang, som har forstått årsaken til forfall og undergang, som har forstått hvordan forfall og undergang tar slutt og som har forstått veien som fører til at forfall og undergang tar slutt, har hatt samme forståelse som jeg har i dag. Og alle de filosofer og brahmaner som i framtiden kommer til å forstå forfall og undergang, som kommer til å forstå årsaken til forfall og undergang, som kommer til å forstå hvordan forfall og undergang tar slutt og som kommer til å forstå veien som fører til at forfall og undergang tar slutt, kommer til å ha samme forståelse som jeg har i dag.’ Slik forstår han den lovmessige sammenhengen.

Når den edles elev har fullført og komplettert disse to kunnskapene, kunnskapen om sannhetens natur og kunnskapen om lovmessigheten, sier man at denne eleven har oppnådd rett syn og innsikt. Han har nådd fram til sannhetens natur og ser sannhetens natur. Han har fullført den kunnskapen og den viten som en student bør ha, han har åpnet sitt øre for sannheten, han har oppnådd edel nøysomhet og han har åpnet døren til det som ikke dør.

Hva er så tilblivelse, munk ... hva er forventningsmønstre ... involveringer ... begjær ... følelser ... persepsjoner ... de seks sansefeltene ... splittelsen i subjekt og objekt ... den skjelnende bevissthet ... Hva er så reaksjoner, munk? Det finnes tre slags reaksjoner: reagere med kroppen, reagere med ord og reagere med tanker. Dette er reaksjoner, munk.

Reaksjoner skjer på grunn av uvitenhet, og reaksjoner tar slutt når uvitenheten tar slutt. Dette er den edle åttedelte veien som fører til slutten på reaksjoner, det vil si et vil si rett syn, rett beslutning, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon.

Når den edles elev således forstår reaksjoner, når han forstår årsaken til reaksjoner, når han forstår hvordan reaksjoner tar slutt og når han forstår veien som fører til at reaksjoner tar slutt, da har han kunnskap om sannhetens natur. Ut fra den kunnskapen han har om sannhetens natur, som er ubundet av tid, og som han har sett, forstått, oppnådd og fordypet seg i, trekker han følgende slutninger om fortid og framtid:

‘Alle de filosofer og brahmaner som tidligere har forstått reaksjoner, som har forstått årsaken til reaksjoner, som har forstått hvordan reaksjoner tar slutt og som har forstått veien som fører til at reaksjoner tar slutt, har hatt samme forståelse som jeg har i dag. Og alle de filosofer og brahmaner som i framtiden kommer til å forstå reaksjoner, som kommer til å forstå årsaken til reaksjoner, som kommer til å forstå hvordan reaksjoner tar slutt og som kommer til å forstå veien som fører til at reaksjoner tar slutt, kommer til å ha samme forståelse som jeg har i dag.’ Slik forstår han den lovmessige sammenhengen.

Når den edles elev har fullført og komplettert disse to kunnskapene, kunnskapen om sannhetens natur og kunnskapen om lovmessigheten, sier man at denne eleven har oppnådd rett syn og innsikt. Han har nådd fram til sannhetens natur og ser sannhetens natur. Han har fullført den kunnskapen og den viten som en student bør ha, han har åpnet sitt øre for sannheten, han har oppnådd edel nøysomhet og han har åpnet døren til det som ikke dør.”

2.1.4.4 (12.34) Den andre teksten om kunnskapens grunnlag

Dutiyañāṇavatthusutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattḥī, sa han:

“Jeg skal lære dere de syttisju grunnlagene for kunnskap, munk. Så hør godt etter, munk, og legg merke til det jeg sier!”

“Ja vel, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Hva er de syttisju grunnlagene for kunnskap, munk? Det er kunnskapen om at forfall og undergang er betinget av tilblivelse, kunnskapen om at det ikke skjer noe forfall og undergang hvis det ikke har skjedd noen tilblivelse. Det er kunnskapen om at forfall og undergang i fortiden var betinget av tilblivelse, kunnskapen om at det ikke skjedde noe forfall og undergang i fortiden hvis det ikke hadde skjedd noen tilblivelse. Det er kunnskapen om at forfall og undergang i framtiden er betinget av tilblivelse, kunnskapen om at det ikke skjer noe forfall og undergang i framtiden hvis det ikke skjer noen tilblivelse. Og det er kunnskapen om at denne kunnskapen om naturens lovmessighet også er forgjengelig av natur, at den er noe som vil bli borte, noe man kan miste interessen for og som vil ta slutt.

Det samme gjelder kunnskapen om at tilblivelsen er betinget av forventningsmønstre, forventningsmønstre er betinget av involveringer, involveringer er betinget av begjær, begjær er betinget av følelser, følelser er betinget av persepsjoner, persepsjoner er betinget av de seks sansefeltene, de seks sansefeltene er betinget av splittelsen i subjekt og objekt, splittelsen i subjekt og objekt er betinget av den skjelnende bevisstheten, den skjelnende bevisstheten er betinget av reaksjoner... og kunnskapen om at reaksjoner er betinget av uvitenhet og kunnskapen om at det ikke skjer noen reaksjoner uten uvitenhet. Det er kunnskapen om at reaksjoner i fortiden var betinget av uvitenhet, kunnskapen om at det ikke hadde skjedd noen reaksjoner i fortiden hvis det ikke hadde vært noen uvitenhet. Det er kunnskapen om at reaksjoner i framtiden er betinget av uvitenhet, kunnskapen om at det ikke skjer noen reaksjoner i framtiden hvis det ikke foreligger noen uvitenhet. Og det er kunnskapen om at denne kunnskapen om naturens lovmessighet også er forgjengelig av natur, at den er noe som vil bli borte, noe man kan miste interessen for og som vil ta slutt. Dette er de syttisju grunnlagene for kunnskap, munk.”

2.1.4.5 (12.35) Betinget av uvitenhet

Avijjāpaccayasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Reaksjoner er betinget av uvitenhet, munker, den skjelnende bevissthet er betinget av reaksjoner ... slik oppstår alt det vi opplever som vondt.”

“Hva er forfall og undergang, Mester? Og hvem er det som eier et slikt forfall og undergang?”

“Dette spørsmålet stiller du feil, munk. Du kan stille disse to spørsmålene, eller du kan spørre om det er slik at forfall og undergang er én ting, mens den som eier forfall og undergang er en annen ting. Men selv om ordene er forskjellige, ville meningen ha vært den samme. Det samsvarer ikke med det opphøyde liv å spørre om sjelen og legemet er det samme, eller om sjelen er én ting og legemet en annen ting. Den som har kommet fram til sannheten, holder seg unna begge disse ytterpunktene og underviser heller i middeelveien: forfall og undergang er betinget av tilblivelse.”

“Hva er da tilblivelse, Mester? Og hvem er det som eier en slik tilblivelse?”

“Dette spørsmålet stiller du feil, munk. Du kan stille disse to spørsmålene, eller du kan spørre om det er slik at tilblivelse er én ting, mens den som eier tilblivelsen er en annen ting. Men selv om ordene er forskjellige, ville meningen ha vært den samme. Det samsvarer ikke med det opphøyde liv å spørre om sjelen og legemet er det samme, eller om sjelen er én ting og legemet en annen ting. Den som har kommet fram til sannheten, holder seg unna begge disse ytterpunktene og underviser heller i middeelveien: tilblivelse er betinget av forventningsmønstre.”

“Hva er da forventningsmønstre ... involveringer ... begjær ... følelser ... persepsjoner ... de seks sansefeltene ... splittelsen i subjekt og objekt ... den skjelnende bevissthet ... reaksjoner, Mester? Og hvem er det som eier disse reaksjonene?”

“Dette spørsmålet stiller du feil, munk. Du kan stille disse to spørsmålene, eller du kan spørre om det er slik at reaksjoner er én ting, mens den som eier reaksjonene er en annen ting. Men selv om ordene er forskjellige, ville meningen ha vært den samme. Det samsvarer ikke med det opphøyde liv å spørre om sjelen og legemet er det samme, eller om sjelen er én ting og legemet en annen ting. Den som har kommet fram til sannheten, holder seg unna

begge disse ytterpunktene og underviser heller i middeelveien: reaksjoner er betinget av uvitenhet.

Det er uvitenhet som er opphav til disse forskjellige grubleriene og spekulasjonene som du gir uttrykk for, munk, når du spør om hva forfall og undergang er, og hvem som eier et slikt forfall og undergang, og spørsmål om hvorvidt forfall og undergang er én ting, mens den som eier forfall og undergang er en annen ting – spørsmål som springer ut av spørsmålet om hvorvidt sjelen og legemet er det samme, eller om sjelen er én ting og legemet en annen ting. Alt dette er noe du bør legge bak deg og skjære over ved roten slik man skjærer over et banyantre. Da vil de ikke dukke opp igjen senere.

Det er uvitenhet som er opphav til disse forskjellige grubleriene og spekulasjonene som du gir uttrykk for, munk, når du spør om hva tilblivelse er, og hvem som eier en slik tilblivelse, og spørsmål om hvorvidt tilblivelse er én ting, mens den som eier tilblivelse er en annen ting – spørsmål som springer ut av spørsmålet om hvorvidt sjelen og legemet er det samme, eller om sjelen er én ting og legemet en annen ting. Alt dette er noe du bør legge bak deg og skjære over ved roten slik man skjærer over et banyantre. Da vil de ikke dukke opp igjen senere.

Det er uvitenhet som er opphav til disse forskjellige grubleriene og spekulasjonene som du gir uttrykk for, munk, når du spør om hva forventningsmønstre ... involveringer ... begjær ... følelser ... persepsjoner ... de seks sansefeltene ... splittelsen i subjekt og objekt ... den skjelnende bevisstheten reaksjoner er, og hvem som eier slike reaksjoner, og spørsmål om hvorvidt reaksjoner er én ting, mens den som eier reaksjoner er en annen ting – spørsmål som springer ut av spørsmålet om hvorvidt sjelen og legemet er det samme, eller om sjelen er én ting og legemet en annen ting. Alt dette er noe du bør legge bak deg og skjære over ved roten slik man skjærer over et banyantre. Da vil de ikke dukke opp igjen senere.”

2.1.4.6 (12.36) Den andre teksten om betinget av uvitenhet

Dutiyāvijjāpaccayasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Reaksjoner er betinget av uvitenhet, munker, den skjelnende bevissthet er betinget av reaksjoner ... slik oppstår alt det vi opplever som vondt.

Noen vil kanskje spørre ‘hva er forfall og undergang, og hvem er det som eier et slikt forfall og undergang?’ eller noen kan spørre om det er slik at forfall og undergang er én ting, mens den som eier forfall og undergang er en annen ting. Men selv om ordene er forskjellige, ville meningen ha vært den samme. Det samsvarer ikke med det opphøyde liv å spørre om sjelen og legemet er det samme, eller om sjelen er én ting og legemet en annen ting. Den som har kommet fram til sannheten, holder seg unna begge disse ytterpunktene og underviser heller i middeelveien: forfall og undergang er betinget av tilblivelse.

Om noen videre skulle spørre: ‘Hva er da tilblivelse ... forventningsmønstre ... involveringer ... begjær ... følelser ... persepsjoner ... de seks sansefeltene ... splittelsen i subjekt og objekt ... den skjelnende bevisstheten ... reaksjoner, Mester? Og hvem er det som eier disse reaksjonene?’ så er spørsmålet feil stilt. Du kan stille disse spørsmålene, eller du kan spørre om det er slik at reaksjoner er én ting, mens den som eier reaksjonene er en annen ting. Men selv om ordene er forskjellige, ville meningen ha vært den samme. Det samsvarer ikke med det opphøyde liv å spørre om sjelen og legemet er det samme, eller om sjelen er én ting og legemet en annen ting. Den som har kommet fram til sannheten, holder seg unna begge disse ytterpunktene og underviser heller i middeelveien: reaksjoner er betinget av uvitenhet.

Det er uvitenhet som er opphav til disse forskjellige grubleriene og spekulasjonene som man gir uttrykk for, munker, når man spør om hva forfall og undergang er, og hvem som eier et slikt forfall og undergang, og spørsmål om hvorvidt forfall og undergang er én ting, mens den som eier forfall og undergang er en annen ting – spørsmål som springer ut av spørsmålet om hvorvidt sjelen og legemet er det samme, eller om sjelen er én ting og legemet en annen ting. Alt dette er noe du bør legge bak deg og skjære over ved roten slik man skjærer over et banyantre. Da vil de ikke dukke opp igjen senere.

Det er uvitenhet som er opphav til disse forskjellige grubleriene og spekulasjonene som man gir uttrykk for, munker, når man spør om hva tilblivelse ... forventningsmønstre ...

involveringer ... begjær ... følelser ... persepsjoner ... de seks sansefeltene ... splittelsen i subjekt og objekt ... den skjelnende bevisstheten reaksjoner er, og hvem som eier slike reaksjoner, og spørsmål om hvorvidt reaksjoner er én ting, mens den som eier reaksjoner er en annen ting – spørsmål som springer ut av spørsmålet om hvorvidt sjelen og legemet er det samme, eller om sjelen er én ting og legemet en annen ting. Alt dette er noe du bør legge bak deg og skjære over ved roten slik man skjærer over et banyantre. Da vil de ikke dukke opp igjen senere.”

2.1.4.7 (12.37) Den er ikke din

Natumhasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvatthī, sa han:

“Denne kroppen er ikke din, og den tilhører heller ikke noen annen, munk. Den bør betraktes som et resultat av handlinger, tanker og følelser.

Når det gjelder dette, vil den edles elev tenke grundig og systematisk gjennom den betingede tilblivelsen: Når det ene finnes, finnes det andre, og når det ene oppstår, oppstår det andre. Når det ene ikke finnes, finnes ikke det andre, og når det ene tar slutt, tar det andre slutt. Det vil si at reaksjoner er betinget av uvitenhet, den skjelnende bevissthet er betinget av reaksjoner, splittelsen i subjekt og objekt er betinget av den skjelnende bevissthet, de seks sansefeltene er betinget av splittelsen i subjekt og objekt, persepsjonen er betinget av de seks sansefeltene, følelsene er betinget av persepsjonen, begjæret er betinget av følelsene, involveringer er betinget av begjæret, forventningsmønstrene er betinget av involveringer, tilblivelse er betinget av forventningsmønstre, forfall og undergang er betinget av tilblivelse, og dette fører til sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Hvis uvitenheten tar fullstendig slutt, tar også reaksjonene slutt. Hvis reaksjonene tar slutt, tar også den skjelnende bevisstheten slutt. Hvis den skjelnende bevisstheten tar slutt, tar også splittelsen i subjekt og objekt slutt. Hvis splittelsen i subjekt og objekt tar slutt, tar også de seks sansefeltene slutt. Hvis de seks sansefeltene tar slutt, tar også persepsjonen slutt. Hvis persepsjonen tar slutt, tar også følelsene slutt. Hvis følelsene tar slutt, tar også begjæret slutt. Hvis begjæret tar slutt, tar også de emosjonelle involveringene slutt. Hvis de emosjonelle involveringene tar slutt, tar også forventningsmønstrene slutt. Hvis forventningsmønstrene tar slutt, tar også tilblivelsen slutt. Hvis tilblivelsen tar slutt, blir det også slutt på forfall og undergang, og da blir det også slutt på sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det altså slutt på alt det vi opplever som vondt.”

2.1.4.8 (12.38) Vilje

Cetanāsutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvatthī, sa han:

“Det som vi ønsker, vil og er opptatt av, blir noe bevisstheten vår henger seg opp i, munker. Og det som bevisstheten henger seg opp i, har lett for å vokse for oss slik at vi prøver gjøre det til virkelighet. Når vi går inn for å virkeliggjøre dette, kommer noe til å bli til, og dette fører igjen til forfall og undergang og til sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Men selv om vi verken ønsker eller vil, men bare er opptatt av noe, blir det likevel noe bevisstheten vår henger seg opp i. Og det som bevisstheten henger seg opp i, har lett for å vokse for oss slik at vi prøver gjøre det til virkelighet. Når vi går inn for å virkeliggjøre dette, kommer noe til å bli til, og dette fører igjen til forfall og undergang og til sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Men hvis vi verken har ønske eller vilje til noe, og heller ikke er opptatt av det, blir det ikke til noe bevisstheten vår henger seg opp i, munker. Og det som bevisstheten ikke henger seg opp i, vil heller ikke vokse, og vi prøver heller ikke å gjøre det til virkelighet. Når vi ikke går inn for å virkeliggjøre det, skjer det heller ingen tilblivelse og heller ikke noe forfall og undergang, og det blir slutt på sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det slutt på det vi opplever som vondt.”

2.1.4.9 (12.39) Den andre teksten om vilje

Dutiyacetanāsutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvatthī, sa han:

“Det som vi ønsker, vil og er opptatt av, blir noe bevisstheten vår henger seg opp i, munker. Og det som bevisstheten henger seg opp i, har lett for å vokse for oss og etablere et skille mellom subjekt og objekt. Betinget av skillet mellom subjekt og objekt oppstår de seks sansefeltene, betinget av de seks sansefeltene oppstår persepsjoner, betinget av persepsjoner oppstår føelser ... begjær ... involveringer ... forventningsmønstre ... tilblivelse ... forfall og undergang og sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Men selv om vi verken ønsker eller vil, men bare er opptatt av noe, blir det likevel noe bevisstheten vår henger seg opp i. Og det som bevisstheten henger seg opp i, har lett for å vokse for oss og etablere et skille mellom subjekt og objekt. Betinget av skillet mellom subjekt og objekt oppstår de seks sansefeltene, betinget av de seks sansefeltene oppstår persepsjoner, betinget av persepsjoner oppstår føelser ... begjær ... involveringer ... forventningsmønstre ... tilblivelse ... forfall og undergang og sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Men hvis vi verken har ønske eller vilje til noe, og heller ikke er opptatt av det, blir det ikke til noe bevisstheten vår henger seg opp i, munker. Og det som bevisstheten ikke henger seg opp i, vil heller ikke vokse, slik at det ikke blir etablert noe skille mellom subjekt og objekt. Når skillet mellom subjekt og objekt opphører, opphører også de seks sansefeltene ... Slik blir det slutt på det vi opplever som vondt.”

2.1.4.10 (12.40) Den tredje teksten om vilje

Tatīyacetanāsutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Det som vi ønsker, vil og er opptatt av, blir noe bevisstheten vår henger seg opp i, munker. Og det som bevisstheten henger seg opp i, har lett for å vokse for oss og skape tilbøyeligheter i sinnet. Tilbøyelighetene fører til aktiviteter som igjen fører til at noe slutter og noe begynner. Når noe slutter og noe begynner, medfører dette forfall og undergang og sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Men selv om vi verken ønsker eller vil, men bare er opptatt av noe, blir det likevel noe bevisstheten vår henger seg opp i. Og det som bevisstheten henger seg opp i, har lett for å vokse for oss og skape tilbøyeligheter i sinnet. Tilbøyelighetene fører til aktiviteter som igjen fører til at noe slutter og noe begynner. Når noe slutter og noe begynner, medfører dette forfall og undergang og sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Men hvis vi verken har ønske eller vilje til noe, og heller ikke er opptatt av det, blir det ikke til noe bevisstheten vår henger seg opp i, munker. Og det som bevisstheten ikke henger seg opp i, vil heller ikke vokse, slik at det ikke skapes noen tilbøyeligheter. Uten tilbøyeligheter skjer heller ikke noen aktiviteter. Ingenting kommer til å slutte eller begynne, og det skjer heller ikke noe forfall og undergang, ingen sorg, klage, smerte, mismot eller jammer. Slik blir det slutt på det vi opplever som vondt.

2.1.5 Kapitlet med husherrer

Gahapativagga

2.1.5.1 (12.41) Fem former for skremmende angst

Pañcaverabhayasuttasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvatthī, kom husherren Anāthapiṇḍika bort til ham, hilste høflig på ham og satte seg ned. Da han hadde satt seg, sa Mesteren til ham:

“Når den edles elev har klart å legge fem formene for skremmende angst til ro, husherre, når han har utviklet fire faktorer som hjelper ham til å gå ut i strømmen, når han har edel kunnskap, når han virkelig ser visdommen og har trengt inn i den, da kan han avgi følgende erklæring om han vil:

‘Jeg kommer ikke til helvete, jeg kommer ikke til å bli gjenfødt som et dyr, jeg kommer ikke til å bli gjenfødt som sultent spøkelse, jeg kommer ikke til å havne i noen pine eller elendighet! Jeg har gått ut i strømmen og er sikret mot tilbakefall. Jeg er på trygg vei mot fullkommen oppvåkning!’

Hvilke fem former for skremmende angst er det han har lagt til ro, husherre? Det er den angsten han føler både for øyeblikket og for framtiden når han har drept et levende vesen. Denne angsten skremmer ham og gjør ham trist til sinns. Men når han avstår fra å drepe noe levende vesen, legger han denne skremmende angsten til ro.

Det er den angsten han føler både for øyeblikket og for framtiden når han har tatt noe som ikke er blitt gitt ham. Denne angsten skremmer ham og gjør ham trist til sinns. Men når han avstår fra å ta noe som ikke blir gitt ham, legger han denne skremmende angsten til ro.

Det er den angsten han føler både for øyeblikket og for framtiden når han har misbrukt seksualitet. Denne angsten skremmer ham og gjør ham trist til sinns. Men når han avstår fra å misbruke seksualitet vesen, legger han denne skremmende angsten til ro.

Det er den angsten han føler både for øyeblikket og for framtiden når han har ført urett tale. Denne angsten skremmer ham og gjør ham trist til sinns. Men når han avstår fra urett tale, legger han denne skremmende angsten til ro.

Det er den angsten han føler både for øyeblikket og for framtiden når han har beruset seg. Denne angsten skremmer ham og gjør ham trist til sinns. Men når han avstår fra å beruse seg, legger han denne skremmende angsten til ro.

Og hvilke er de fire faktorene han har utviklet, som hjelper ham til å gå ut i strømmen, husherre? Den edles elev har utviklet urokkelig tillit til den oppvåknete: 'Han er en arahant, en Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og atferd, han er lykkelig, han er en som kjenner verden, – en uforlignelig trener for folk som kan trenes, – guders og menneskers lærer, en våken Mester.'

Han har utviklet urokkelig tillit til læren: 'Den læren som Mesteren har forklart så tydelig, er noe som alle selv kan se. Den gir resultater her og nå, innbyr til innsyn, fører til målet og forstandige mennesker kan selv finne ut av den.'

Han har utviklet urokkelig tillit til de ordinertes fellesskap: 'Fellesskapet av Mesterens elever, det vil si de fire parene av personer eller de åtte menneskene, viser god oppførsel og har edel levemåte, de følger den rette vei uten overtredelser. Dette fellesskapet fortjener heder, gjestfrihet, gaver og respekt. Dette er den beste åker å så i for å høste gode fortjenester.'

Han har utviklet en moral som de edle setter pris på. Den er uten brudd, skår eller pletter. Den er hel og frigjørende, og den er av en karakter som de vise roser. Den fører også til konsentrasjon av sinnet. Disse fire faktorene som hjelper ham til å gå ut i strømmen, har han utviklet.

Hvilken edel kunnskap, hvilken visdom har han sett og trengt inn i, husherre? Når det gjelder dette, vil den edles elev tenke grundig og systematisk gjennom den betingede tilblivelsen: Når det ene finnes, finnes det andre, og når det ene oppstår, oppstår det andre. Når det ene ikke finnes, finnes ikke det andre, og når det ene tar slutt, tar det andre slutt. Det vil si at reaksjoner er betinget av uvitenhet, den skjelnende bevissthet er betinget av reaksjoner, splittelsen i subjekt og objekt er betinget av den skjelnende bevissthet, de seks sansefeltene er betinget av splittelsen i subjekt og objekt, persepsjonen er betinget av de seks sansefeltene, følelsene er betinget av persepsjonen, begjæret er betinget av følelsene, involveringer er betinget av begjæret, forventningsmønstrene er betinget av involveringer, tilblivelse er betinget av forventningsmønstre, forfall og undergang er betinget av tilblivelse, og dette fører til sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Hvis uvitenheten tar fullstendig slutt, tar også reaksjonene slutt. Hvis reaksjonene tar slutt, tar også den skjelnende bevisstheten slutt. Hvis den skjelnende bevisstheten tar slutt, tar også splittelsen i subjekt og objekt slutt. Hvis splittelsen i subjekt og objekt tar slutt, tar også de seks sansefeltene slutt. Hvis de seks sansefeltene tar slutt, tar også persepsjonen slutt. Hvis

persepsjonen tar slutt, tar også følelsene slutt. Hvis følelsene tar slutt, tar også begjæret slutt. Hvis begjæret tar slutt, tar også de emosjonelle involveringene slutt. Hvis de emosjonelle involveringene tar slutt, tar også forventningsmønstrene slutt. Hvis forventningsmønstrene tar slutt, tar også tilblivelsen slutt. Hvis tilblivelsen tar slutt, blir det også slutt på forfall og undergang, og da blir det også slutt på sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det altså slutt på alt det vi opplever som vondt.”

2.1.5.2 (12.42) Den andre teksten om fem former for skremmende angst

Dutiyapañcaverabhayasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Når den edles elev har klart å legge fem formene for skremmende angst til ro, munk, når han har utviklet fire faktorer som hjelper ham til å gå ut i strømmen, når han har edel kunnskap, når han virkelig ser visdommen og har trengt inn i den, da kan han avgi følgende erklæring om han vil:

‘Jeg kommer ikke til helvete, jeg kommer ikke til å bli gjenfødt som et dyr, jeg kommer ikke til å bli gjenfødt som sultent spøkelse, jeg kommer ikke til å havne i noen pine eller elendighet! Jeg har gått ut i strømmen og er sikret mot tilbakefall. Jeg er på trygg vei mot fullkommen oppvåkning!’

Hvilke fem former for skremmende angst er det han har lagt til ro, munk? Det er den angsten han føler både for øyeblikket og for framtiden når han har drept et levende vesen. Denne angsten skremmer ham og gjør ham trist til sinns. Men når han avstår fra å drepe noe levende vesen, legger han denne skremmende angsten til ro.

Det er den angsten han føler både for øyeblikket og for framtiden når han har tatt noe som ikke er blitt gitt ham. Denne angsten skremmer ham og gjør ham trist til sinns. Men når han avstår fra å ta noe som ikke blir gitt ham, legger han denne skremmende angsten til ro.

Det er den angsten han føler både for øyeblikket og for framtiden når han har misbrukt seksualitet. Denne angsten skremmer ham og gjør ham trist til sinns. Men når han avstår fra å misbruke seksualitet vesen, legger han denne skremmende angsten til ro.

Det er den angsten han føler både for øyeblikket og for framtiden når han har ført urett tale. Denne angsten skremmer ham og gjør ham trist til sinns. Men når han avstår fra urett tale, legger han denne skremmende angsten til ro.

Det er den angsten han føler både for øyeblikket og for framtiden når han har beruset seg. Denne angsten skremmer ham og gjør ham trist til sinns. Men når han avstår fra å beruse seg, legger han denne skremmende angsten til ro.

Og hvilke er de fire faktorene han har utviklet, som hjelper ham til å gå ut i strømmen, munk? Den edles elev har utviklet urokkelig tillit til den oppvåkne: ‘Han er en arahant, en Mester som har våknet fullt og helt ved egen hjelp. Han har fullkommen kunnskap og

atferd, han er lykkelig, han er en som kjenner verden, – en uforlignelig trener for folk som kan trenes, – guders og menneskers lærer, en våken Mester.’

Han har utviklet urokkelig tillit til læren: ‘Den læren som Mesteren har forklart så tydelig, er noe som alle selv kan se. Den gir resultater her og nå, innbyr til innsyn, fører til målet og forstandige mennesker kan selv finne ut av den.’

Han har utviklet urokkelig tillit til de ordinertes fellesskap: ‘Fellesskapet av Mesterens elever, det vil si de fire parene av personer eller de åtte menneskene, viser god oppførsel og har edel levemåte, de følger den rette vei uten overtredelser. Dette fellesskapet fortjener heder, gjestfrihet, gaver og respekt. Dette er den beste åker å så i for å høste gode fortjenester.’

Han har utviklet en moral som de edle setter pris på. Den er uten brudd, skår eller pletter. Den er hel og frigjørende, og den er av en karakter som de vise roser. Den fører også til konsentrasjon av sinnet. Disse fire faktorene som hjelper ham til å gå ut i strømmen, har han utviklet.

Hvilken edel kunnskap, hvilken visdom har han sett og trengt inn i, munker? Når det gjelder dette, vil den edles elev tenke grundig og systematisk gjennom den betingede tilblivelsen: Når det ene finnes, finnes det andre, og når det ene oppstår, oppstår det andre. Når det ene ikke finnes, finnes ikke det andre, og når det ene tar slutt, tar det andre slutt. Det vil si at reaksjoner er betinget av uvitenhet, den skjelnende bevissthet er betinget av reaksjoner, splittelsen i subjekt og objekt er betinget av den skjelnende bevissthet, de seks sansefeltene er betinget av splittelsen i subjekt og objekt, persepsjonen er betinget av de seks sansefeltene, følelsene er betinget av persepsjonen, begjæret er betinget av følelsene, involveringer er betinget av begjæret, forventningsmønstrene er betinget av involveringer, tilblivelse er betinget av forventningsmønstre, forfall og undergang er betinget av tilblivelse, og dette fører til sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Hvis uvitenheten tar fullstendig slutt, tar også reaksjonene slutt. Hvis reaksjonene tar slutt, tar også den skjelnende bevisstheten slutt. Hvis den skjelnende bevisstheten tar slutt, tar også splittelsen i subjekt og objekt slutt. Hvis splittelsen i subjekt og objekt tar slutt, tar også de seks sansefeltene slutt. Hvis de seks sansefeltene tar slutt, tar også persepsjonen slutt. Hvis persepsjonen tar slutt, tar også følelsene slutt. Hvis følelsene tar slutt, tar også begjæret slutt. Hvis begjæret tar slutt, tar også de emosjonelle involveringene slutt. Hvis de emosjonelle involveringene tar slutt, tar også forventningsmønstrene slutt. Hvis forventningsmønstrene tar

slutt, tar også tilblivelsen slutt. Hvis tilblivelsen tar slutt, blir det også slutt på forfall og undergang, og da blir det også slutt på sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det altså slutt på alt det vi opplever som vondt.”

2.1.5.3 (12.43) Vonde opplevelser

Dukkhasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Jeg skal lære dere hvordan vonde opplevelser oppstår og tar slutt, munk. Så hør godt etter og legg merke til det jeg sier!”

“Ja vel, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Hvordan oppstår vonde opplevelser, munk? Betinget av øyet og synlige former oppstår synsbevisstheten. Når de tre kommer sammen, skjer det persepsjon. Betinget av persepsjonen oppstår følelser og betinget av følelser oppstår begjær. Slik oppstår vonde opplevelser, munk.

Betinget av øret og lyder oppstår hørselsbevisstheten ... nesa og dufter ... tunga og smaker ... kroppen og berøringer ... sinnet og ideer oppstår sinnsbevisstheten. Når de tre kommer sammen, skjer det persepsjon. Betinget av persepsjonen oppstår følelser og betinget av følelser oppstår begjær. Slik oppstår vonde opplevelser, munk.

Hvordan blir det slutt på vonde opplevelser, munk? Betinget av øyet og synlige former oppstår synsbevisstheten. Når de tre kommer sammen, skjer det persepsjon. Betinget av persepsjonen oppstår følelser og betinget av følelser oppstår begjær. Ved å gjøre fullstendig slutt på dette begjæret, tar involveringene slutt. Ved å gjøre fullstendig slutt på involveringene, tar forventningsmønstrene slutt. Ved å gjøre fullstendig slutt på forventningsmønstrene, tar tilblivelsen slutt. Ved å gjøre fullstendig slutt på tilblivelsen, tar forfall og undergang slutt, og dermed blir det også slutt på sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det altså slutt på alt det vi opplever som vondt.

Betinget av øret og lyder oppstår hørselsbevisstheten ... nesa og dufter ... tunga og smaker ... kroppen og berøringer ... sinnet og ideer oppstår sinnsbevisstheten. Når de tre kommer sammen, skjer det persepsjon. Betinget av persepsjonen oppstår følelser og betinget av følelser oppstår begjær. Ved å gjøre fullstendig slutt på dette begjæret, tar involveringene slutt. Ved å gjøre fullstendig slutt på involveringene, tar forventningsmønstrene slutt. Ved å gjøre fullstendig slutt på forventningsmønstrene, tar tilblivelsen slutt. Ved å gjøre fullstendig slutt på tilblivelsen, tar forfall og undergang slutt, og dermed blir det også slutt på sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det altså slutt på alt det vi opplever som vondt.”

2.1.5.4 (12.44) Verden

Lokasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Jeg skal lære dere hvordan verden oppstår og tar slutt, munker. Så hør godt etter og legg merke til det jeg sier!”

“Ja vel, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Hvordan oppstår verden, munker? Betinget av øyet og synlige former oppstår synsbevisstheden. Når de tre kommer sammen, skjer det persepsjon. Betinget av persepsjonen oppstår følelser og betinget av følelser oppstår begjær. Betinget av begjær oppstår involveringer, betinget av involveringer oppstår forventningsmønstre, betinget av forventningsmønstrene oppstår tilblivelse, betinget av tilblivelse oppstår forfall og undergang som fører til sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt. Slik oppstår verden, munker.

Betinget av øret og lyder oppstår hørselsbevisstheden ... nesa og dufter ... tunga og smaker ... kroppen og berøringer ... sinnet og ideer oppstår sinnsbevisstheden. Når de tre kommer sammen, skjer det persepsjon. Betinget av persepsjonen oppstår følelser og betinget av følelser oppstår begjær. Betinget av begjær oppstår involveringer, betinget av involveringer oppstår forventningsmønstre, betinget av forventningsmønstrene oppstår tilblivelse, betinget av tilblivelse oppstår forfall og undergang som fører til sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt. Slik oppstår verden, munker.

Hvordan blir det slutt på verden, munker? Betinget av øyet og synlige former oppstår synsbevisstheden. Når de tre kommer sammen, skjer det persepsjon. Betinget av persepsjonen oppstår følelser og betinget av følelser oppstår begjær. Ved å gjøre fullstendig slutt på dette begjæret, tar involveringene slutt. Ved å gjøre fullstendig slutt på involveringene, tar forventningsmønstrene slutt. Ved å gjøre fullstendig slutt på forventningsmønstrene, tar tilblivelsen slutt. Ved å gjøre fullstendig slutt på tilblivelsen, tar forfall og undergang slutt, og dermed blir det også slutt på sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det altså slutt på verden.

Betinget av øret og lyder oppstår hørselsbevisstheten ... nesa og dufter ... tunga og smaker ... kroppen og berøringer ... sinnet og ideer oppstår sinnsbevisstheten. Når de tre kommer sammen, skjer det persepsjon. Betinget av persepsjonen oppstår følelser og betinget av følelser oppstår begjær. Ved å gjøre fullstendig slutt på dette begjæret, tar involveringene slutt. Ved å gjøre fullstendig slutt på involveringene, tar forventningsmønstrene slutt. Ved å gjøre fullstendig slutt på forventningsmønstrene, tar tilblivelsen slutt. Ved å gjøre fullstendig slutt på tilblivelsen, tar forfall og undergang slutt, og dermed blir det også slutt på sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det altså slutt på verden.”

2.1.5.5 (12.45) Ñātika

Ñātikasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang da Mesteren var i Mursteinhallen i Ñātika, satt han for seg selv og uttalte disse refleksjonene over læren:

“Betinget av øyet og synlige former oppstår synsbevisstheten. Når de tre kommer sammen, skjer det persepsjon. Betinget av persepsjonen oppstår følelser og betinget av følelser oppstår begjær. Betinget av begjær oppstår involveringer, betinget av involveringer oppstår forventningsmønstre, betinget av forventningsmønstrene oppstår tilblivelse, betinget av tilblivelse oppstår forfall og undergang som fører til sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Betinget av øret og lyder oppstår hørselsbevisstheten ... nesa og dufter ... tunga og smaker ... kroppen og berøringer ... sinnet og ideer oppstår sinnsbevisstheten. Når de tre kommer sammen, skjer det persepsjon. Betinget av persepsjonen oppstår følelser og betinget av følelser oppstår begjær. Betinget av begjær oppstår involveringer, betinget av involveringer oppstår forventningsmønstre, betinget av forventningsmønstrene oppstår tilblivelse, betinget av tilblivelse oppstår forfall og undergang som fører til sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Betinget av øyet og synlige former oppstår synsbevisstheten. Når de tre kommer sammen, skjer det persepsjon. Betinget av persepsjonen oppstår følelser og betinget av følelser oppstår begjær. Ved å gjøre fullstendig slutt på dette begjæret, tar involveringene slutt. Ved å gjøre fullstendig slutt på involveringene, tar forventningsmønstrene slutt. Ved å gjøre fullstendig slutt på forventningsmønstrene, tar tilblivelsen slutt. Ved å gjøre fullstendig slutt på tilblivelsen, tar forfall og undergang slutt, og dermed blir det også slutt på sorg, klage, smerte, mismot og jammer.

Betinget av øret og lyder oppstår hørselsbevisstheten ... nesa og dufter ... tunga og smaker ... kroppen og berøringer ... sinnet og ideer oppstår sinnsbevisstheten. Når de tre kommer sammen, skjer det persepsjon. Betinget av persepsjonen oppstår følelser og betinget av følelser oppstår begjær. Ved å gjøre fullstendig slutt på dette begjæret, tar involveringene slutt. Ved å gjøre fullstendig slutt på involveringene, tar forventningsmønstrene slutt. Ved å

gjøre fullstendig slutt på forventningsmønstrene, tar tilblivelsen slutt. Ved å gjøre fullstendig slutt på tilblivelsen, tar forfall og undergang slutt, og dermed blir det også slutt på sorg, klage, smerte, mismot og jammer.”

Akkurat da sto det en munk og lyttet til Mesteren. Mesteren fikk se ham og sa:

“Hørte du disse refleksjonene over læren, munk?”

“Ja, Mester, det gjorde jeg.”

“Lær disse refleksjonene over læren, munk! Lær dem utenat og ta vare på dem i minnet. De kommer deg til nytte, munk, for disse refleksjonene over læren er inngangsporten til det opphøyde liv!”

2.1.5.6 (12.46) En brahman

Aññatarabrāhmaṇasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, kom en brahman bort og hilste høflig på ham.

Deretter satte brahmanen seg ned og sa:

“Er det slik at den som utfører en handling, også opplever følgene av den, Gotama?”

“Det å si at den som utfører en handling, også opplever følgene av den, er den ene ytterligheten, brahman.”

“Er det da slik at når én person utfører en handling, er det en annen som opplever følgene av den, Gotama?”

“Det å si at når én person utfører en handling, er det en annen som opplever følgene av den, er den andre ytterligheten, brahman. Den som har kommet fram til sannheten holder seg unna begge disse ytterlighetene og underviser i en lære om middelveien: Det vil si at reaksjoner er betinget av uvitenhet, den skjelnende bevissthet er betinget av reaksjoner, splittelsen i subjekt og objekt er betinget av den skjelnende bevissthet, de seks sansefeltene er betinget av splittelsen i subjekt og objekt, persepsjonen er betinget av de seks sansefeltene, følelsene er betinget av persepsjonen, begjæret er betinget av følelsene, involveringer er betinget av begjæret, forventningsmønstrene er betinget av involveringer, tilblivelse er betinget av forventningsmønstre, forfall og undergang er betinget av tilblivelse, og dette fører til sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Hvis uvitenheten tar fullstendig slutt, tar også reaksjonene slutt. Hvis reaksjonene tar slutt, tar også den skjelnende bevisstheten slutt. Hvis den skjelnende bevisstheten tar slutt, tar også splittelsen i subjekt og objekt slutt. Hvis splittelsen i subjekt og objekt tar slutt, tar også de seks sansefeltene slutt. Hvis de seks sansefeltene tar slutt, tar også persepsjonen slutt. Hvis persepsjonen tar slutt, tar også følelsene slutt. Hvis følelsene tar slutt, tar også begjæret slutt. Hvis begjæret tar slutt, tar også de emosjonelle involveringene slutt. Hvis de emosjonelle involveringene tar slutt, tar også forventningsmønstrene slutt. Hvis forventningsmønstrene tar slutt, tar også tilblivelsen slutt. Hvis tilblivelsen tar slutt, blir det også slutt på forfall og undergang, og da blir det også slutt på sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det altså slutt på alt det vi opplever som vondt.”

Da Mesteren hadde sagt dette, sa brahmanen:

“Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Mester. Nå tar jeg tilflukt til deg, Mester, til din lære og til munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som en legvenn, Mester, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever.”

2.1.5.7 (12.47) Jāṇussoṇi

Jāṇussoṇisutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, kom brahmanen Jāṇussoṇi bort og hilste høflig på ham. Deretter satte han seg ned og sa:

“Er det slik at alt eksisterer, Gotama?”

“Det å si at alt eksisterer, er den ene ytterligheten, brahman.”

“Er det da slik at ingenting eksisterer, Gotama?”

“Det å si at ingenting eksisterer, er den andre ytterligheten, brahman. Den som har kommet fram til sannheten holder seg unna begge disse ytterlighetene og underviser i en lære om middelveien: Det vil si at reaksjoner er betinget av uvitenhet, den skjelnende bevissthet er betinget av reaksjoner, splittelsen i subjekt og objekt er betinget av den skjelnende bevissthet, de seks sansefeltene er betinget av splittelsen i subjekt og objekt, persepsjonen er betinget av de seks sansefeltene, følelsene er betinget av persepsjonen, begjæret er betinget av følelsene, involveringer er betinget av begjæret, forventningsmønstrene er betinget av involveringer, tilblivelse er betinget av forventningsmønstre, forfall og undergang er betinget av tilblivelse, og dette fører til sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Hvis uvitenheten tar fullstendig slutt, tar også reaksjonene slutt. Hvis reaksjonene tar slutt, tar også den skjelnende bevisstheten slutt. Hvis den skjelnende bevisstheten tar slutt, tar også splittelsen i subjekt og objekt slutt. Hvis splittelsen i subjekt og objekt tar slutt, tar også de seks sansefeltene slutt. Hvis de seks sansefeltene tar slutt, tar også persepsjonen slutt. Hvis persepsjonen tar slutt, tar også følelsene slutt. Hvis følelsene tar slutt, tar også begjæret slutt. Hvis begjæret tar slutt, tar også de emosjonelle involveringene slutt. Hvis de emosjonelle involveringene tar slutt, tar også forventningsmønstrene slutt. Hvis forventningsmønstrene tar slutt, tar også tilblivelsen slutt. Hvis tilblivelsen tar slutt, blir det også slutt på forfall og undergang, og da blir det også slutt på sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det altså slutt på alt det vi opplever som vondt.”

Da Mesteren hadde sagt dette, sa brahmanen Jāṇussoṇi:

“Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å

bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Mester. Nå tar jeg tilflukt til deg, Mester, til din lære og til munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som en legvenn, Mester, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever.”

2.1.5.6 (12.48) Sofisten

Lokāyatikasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, kom en brahman som var en sofist, bort og hilste høflig på ham. Deretter satte brahmanen seg ned og sa:

“Er det slik at alt eksisterer, Gotama?”

“Det å si at alt eksisterer, er den første formen for sofisme, brahman.”

“Er det da slik at ingenting eksisterer, Gotama?”

“Det å si at ingenting eksisterer, er den andre formen for sofisme, brahman.

“Er det da slik at alt er ett, Gotama?”

“Det å si at alt er ett, er den tredje formen for sofisme, brahman.”

“Er det da slik at alt er pluralistisk, Gotama?”

“Det å si at alt er pluralistisk, er den fjerde formen for sofisme, brahman.”

Den som har kommet fram til sannheten holder seg unna alle disse ytterlighetene og underviser i en lære om middelveien: Det vil si at reaksjoner er betinget av uvitenhet, den skjelnende bevissthet er betinget av reaksjoner, splittelsen i subjekt og objekt er betinget av den skjelnende bevissthet, de seks sansefeltene er betinget av splittelsen i subjekt og objekt, persepsjonen er betinget av de seks sansefeltene, følelsene er betinget av persepsjonen, begjæret er betinget av følelsene, involveringer er betinget av begjæret, forventningsmønstrene er betinget av involveringer, tilblivelse er betinget av forventningsmønstre, forfall og undergang er betinget av tilblivelse, og dette fører til sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Hvis uvitenheten tar fullstendig slutt, tar også reaksjonene slutt. Hvis reaksjonene tar slutt, tar også den skjelnende bevisstheten slutt. Hvis den skjelnende bevisstheten tar slutt, tar også splittelsen i subjekt og objekt slutt. Hvis splittelsen i subjekt og objekt tar slutt, tar også de seks sansefeltene slutt. Hvis de seks sansefeltene tar slutt, tar også persepsjonen slutt. Hvis persepsjonen tar slutt, tar også følelsene slutt. Hvis følelsene tar slutt, tar også begjæret slutt. Hvis begjæret tar slutt, tar også de emosjonelle involveringene slutt. Hvis de emosjonelle involveringene tar slutt, tar også forventningsmønstrene slutt. Hvis forventningsmønstrene tar slutt, tar også tilblivelsen slutt. Hvis tilblivelsen tar slutt, blir det også slutt på forfall og undergang, og da blir det også slutt på sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det altså slutt på alt det vi opplever som vondt.”

Da Mesteren hadde sagt dette, sa brahmanen:

“Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Mester. Nå tar jeg tilflukt til deg, Mester, til din lære og til munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som en legvenn, Mester, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever.”

2.1.5.9 (12.49) Den edles elev

Ariyasāvakasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvatthī, sa han:

“Den edles elev som har lært mye, grubler ikke over spørsmål som disse:

‘Hva er det som må eksistere for at noe annet skal eksistere? Hva oppstår ut fra hvilke forutsetninger? Hva er det som må finnes for at splittelsen i subjekt og objekt skal finnes? Hva er det som må finnes for at de seks sansefeltene skal finnes? Hva er det som må finnes for at persepsjoner skal finnes? Hva er det som må finnes for at følelser skal finnes? Hva er det som må finnes for at begjær skal finnes? Hva er det som må finnes for at involveringer skal finnes? Hva er det som må finnes for at forventningsmønstre skal finnes? Hva er det som må finnes for at tilblivelse skal skje? Hva er det som må finnes for at forfall og undergang skal skje?’

Den edles elev som har lært mye, trenger ikke å basere seg på andre for å vite at når det ene finnes, finnes det andre, og når det ene oppstår, oppstår det andre. Det vil si at splittelsen i subjekt og objekt er betinget av den skjelnende bevissthet, de seks sansefeltene er betinget av splittelsen i subjekt og objekt, persepsjonen er betinget av de seks sansefeltene, følelsene er betinget av persepsjonen, begjæret er betinget av følelsene, involveringer er betinget av begjæret, forventningsmønstrene er betinget av involveringer, tilblivelse er betinget av forventningsmønstre, forfall og undergang er betinget av tilblivelse. Da vet han at det er slik verden oppstår.

Den edles elev som har lært mye, grubler heller ikke over spørsmål som disse:

‘Hva er det som ikke må eksistere for at noe annet ikke skal eksistere? Hva er det som må ta slutt for at noe annet skal ta slutt? Hva er det som ikke må finnes for at splittelsen i subjekt og objekt ikke skal finnes? Hva er det som ikke må finnes for at de seks sansefeltene ikke skal finnes? Hva er det som ikke må finnes for at persepsjoner ikke skal finnes? Hva er det som ikke må finnes for at følelser ikke skal finnes? Hva er det som ikke må finnes for at begjær ikke skal finnes? Hva er det som ikke må finnes for at involveringer skal finnes? Hva er det som ikke må finnes for at forventningsmønstre ikke skal finnes? Hva er det som ikke må finnes for at tilblivelse ikke skal skje? Hva er det som ikke må finnes for at forfall og undergang ikke skal skje?’

Den edles elev som har lært mye, trenger ikke å basere seg på andre for å vite at når det ene ikke finnes, finnes ikke det andre, og når det ene tar slutt, tar det andre slutt. Det vil si at splittelsen i subjekt og objekt tar slutt når den skjelnende bevissthet tar slutt, de seks sansefeltene tar slutt når splittelsen i subjekt og objekt tar slutt, persepsjonen tar slutt når de seks sansefeltene tar slutt, følelsene tar slutt når persepsjonen tar slutt, begjæret tar slutt når følelsene tar slutt, involveringer tar slutt når begjæret tar slutt, forventningsmønstrene tar slutt når involveringer tar slutt, tilblivelse tar slutt når forventningsmønstre tar slutt, forfall og undergang tar slutt når tilblivelse tar slutt. Da vet han at det er slik verden tar slutt.

Når den edles elev således forstår som det er hvordan verden oppstår og hvordan verden tar slutt, sier man at denne eleven har oppnådd rett syn og innsikt. Han har nådd fram til sannhetens natur og ser sannhetens natur. Han har fullført den kunnskapen og den viten som en student bør ha, han har åpnet sitt øre for sannheten, han har oppnådd edel nøysomhet og han har åpnet døren til det som ikke dør.”

2.1.5.10 (12.50) Den andre teksten om den edles elev

Dutiyāriyasāvakasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Den edles elev som har lært mye, grubler ikke over spørsmål som disse:

‘Hva er det som må eksistere for at noe annet skal eksistere? Hva oppstår ut fra hvilke forutsetninger? Hva er det som må finnes for at reaksjonene skal finnes? Hva er det som må finnes for at den skjelnende bevisstheten skal finnes? Hva er det som må finnes for at splittelsen i subjekt og objekt skal finnes? Hva er det som må finnes for at de seks sansefeltene skal finnes? Hva er det som må finnes for at persepsjoner skal finnes? Hva er det som må finnes for at følelser skal finnes? Hva er det som må finnes for at begjær skal finnes? Hva er det som må finnes for at involveringer skal finnes? Hva er det som må finnes for at forventningsmønstre skal finnes? Hva er det som må finnes for at tilblivelse skal skje? Hva er det som må finnes for at forfall og undergang skal skje?’

Den edles elev som har lært mye, trenger ikke å basere seg på andre for å vite at når det ene finnes, finnes det andre, og når det ene oppstår, oppstår det andre. Det vil si at reaksjonene er betinget av uvitenheten, den skjelnende bevissthet er betinget av reaksjonene, splittelsen i subjekt og objekt er betinget av den skjelnende bevissthet, de seks sansefeltene er betinget av splittelsen i subjekt og objekt, persepsjonen er betinget av de seks sansefeltene, følelsene er betinget av persepsjonen, begjæret er betinget av følelsene, involveringer er betinget av begjæret, forventningsmønstrene er betinget av involveringer, tilblivelse er betinget av forventningsmønstre, forfall og undergang er betinget av tilblivelse. Da vet han at det er slik verden oppstår.

Den edles elev som har lært mye, grubler heller ikke over spørsmål som disse:

‘Hva er det som ikke må eksistere for at noe annet ikke skal eksistere? Hva er det som må ta slutt for at noe annet skal ta slutt? Hva er det som ikke må finnes for at reaksjonene ikke skal finnes? Hva er det som ikke må finnes for at den skjelnende bevisstheten ikke skal finnes? Hva er det som ikke må finnes for at splittelsen i subjekt og objekt ikke skal finnes? Hva er det som ikke må finnes for at de seks sansefeltene ikke skal finnes? Hva er det som ikke må finnes for at persepsjoner ikke skal finnes? Hva er det som ikke må finnes for at følelser ikke skal finnes? Hva er det som ikke må finnes for at begjær ikke skal finnes? Hva er det som ikke må finnes for at involveringer skal finnes? Hva er det som ikke må finnes for

at forventningsmønstre ikke skal finnes? Hva er det som ikke må finnes for at tilblivelse ikke skal skje? Hva er det som ikke må finnes for at forfall og undergang ikke skal skje?’

Den edles elev som har lært mye, trenger ikke å basere seg på andre for å vite at når det ene ikke finnes, finnes ikke det andre, og når det ene tar slutt, tar det andre slutt. Det vil si at reaksjonene tar slutt når uvitenheten tar slutt, den skjelnende bevissthet tar slutt når reaksjonene tar slutt, splittelsen i subjekt og objekt tar slutt når den skjelnende bevissthet tar slutt, de seks sansefeltene tar slutt når splittelsen i subjekt og objekt tar slutt, persepsjonen tar slutt når de seks sansefeltene tar slutt, følelsene tar slutt når persepsjonen tar slutt, begjæret tar slutt når følelsene tar slutt, involveringer tar slutt når begjæret tar slutt, forventningsmønstrene tar slutt når involveringer tar slutt, tilblivelse tar slutt når forventningsmønstre tar slutt, forfall og undergang tar slutt når tilblivelse tar slutt. Da vet han at det er slik verden tar slutt.

Når den edles elev således forstår som det er hvordan verden oppstår og hvordan verden tar slutt, sier man at denne eleven har oppnådd rett syn og innsikt. Han har nådd fram til sannhetens natur og ser sannhetens natur. Han har fullført den kunnskapen og den viten som en student bør ha, han har åpnet sitt øre for sannheten, han har oppnådd edel nøysomhet og han har åpnet døren til det som ikke dør.”

2.1.6 Kapitlet med lidelse

Dukkhavagga

2.1.6.1 (12.51) Grundige undersøkelser

Parivīmaṃsanāsutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvattthī, talte han til munkene og sa:

“Munker!”

“Ja, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Hvor mange måter bør en munk undersøke lidelse på hvis han skal foreta en grundig undersøkelse, munkers?”

“For oss har tingene sitt grunnlag i deg, Mester. Du er vår veileder og vår tilflukt. Det ville være fint om du kunne forklare dette for oss, så skal vi huske hva du sier!”

“Så hør godt etter, munkers, og legg merke til det jeg sier!”

“Ja vel, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“En munk som foretar grundige undersøkelser, undersøker saken slik: ‘Hva er forutsetningen, opphavet, årsaken og grunnen til denne lidelsen som kalles forfall og undergang, og som opptrer i så mange former og skikkelser her i verden? Hva må være til for at forfall og undergang skal skje? Hva er det som må være fraværende om forfall og undergang ikke skal skje?’

Når han undersøker dette grundig, forstår han det er tilblivelsen som er forutsetningen, opphavet, årsaken og grunnen til denne lidelsen som kalles forfall og undergang, og som opptrer i så mange former og skikkelser her i verden. Tilblivelse må være til for at forfall og undergang skal skje. Tilblivelse må være fraværende om forfall og undergang ikke skal skje.

Han forstår forfall og undergang, han forstår opphavet til forfall og undergang, han forstår hvordan forfall og undergang tar slutt og han forstår veien som fører til at forfall og undergang tar slutt. Ut fra denne forståelsen praktiserer han læren i alle dens detaljer. Dette kalles en munk som er på vei til å utslette lidelse og gjøre slutt på forfall og undergang.

Videre undersøker han slik: 'Hva er forutsetningen, opphavet, årsaken og grunnen til denne lidelsen som kalles tilblivelse, og som opptrer i så mange former og skikkelser her i verden? Hva må være til for at tilblivelse skal skje? Hva er det som må være fraværende om tilblivelse ikke skal skje?'

Når han undersøker dette grundig, forstår han det er forventningsmønstrene som er forutsetningen, opphavet, årsaken og grunnen til denne lidelsen som kalles tilblivelse, og som opptrer i så mange former og skikkelser her i verden. Forventningsmønstre må være til for at tilblivelse skal skje. Forventningsmønstrene må være fraværende om tilblivelse ikke skal skje.

Han forstår tilblivelse, han forstår opphavet til tilblivelse, han forstår hvordan tilblivelse tar slutt og han forstår veien som fører til at tilblivelse tar slutt. Ut fra denne forståelsen praktiserer han læren i alle dens detaljer. Dette kalles en munk som er på vei til å utslette lidelse og gjøre slutt på tilblivelse.

Videre undersøker han slik: 'Hva er forutsetningen, opphavet, årsaken og grunnen til denne lidelsen som kalles forventningsmønstre ... involveringer ... begjær ... følelser ... de seks sansefeltene ... splittelsen i subjekt og objekt ... den skjelnende bevissthet ... reaksjoner, og som opptrer i så mange former og skikkelser her i verden? Hva må være til for at reaksjoner skal skje? Hva er det som må være fraværende om reaksjoner ikke skal skje?'

Når han undersøker dette grundig, forstår han det er uvitenhet som er forutsetningen, opphavet, årsaken og grunnen til denne lidelsen som kalles reaksjoner, og som opptrer i så mange former og skikkelser her i verden. Uvitenhet må være til for at reaksjoner skal skje. Uvitenhet må være fraværende om reaksjoner ikke skal skje.

Han forstår reaksjoner, han forstår opphavet til reaksjoner, han forstår hvordan reaksjoner tar slutt og han forstår veien som fører til at reaksjoner tar slutt. Ut fra denne forståelsen praktiserer han læren i alle dens detaljer. Dette kalles en munk som er på vei til å utslette lidelse og gjøre slutt på reaksjoner.

Hvis en uvitende person reagerer med å planlegge å utføre en handling som gir gode resultater, blir bevisstheten hans opphengt på disse gode resultatene. Hvis han reagerer med å planlegge å gjøre noe som gir dårlige resultater, blir bevisstheten opphengt på disse dårlige resultatene. Hvis han reagerer med å planlegge å gjøre noe som gir likevektige resultater, blir bevisstheten opphengt på disse likevektige resultatene. Men når en munk legger uvitenheten bak seg og oppnår kunnskap, når han slipper taket i uvitenheten og kunnskapen oppstår i ham, reagerer han verken med å planlegge å utføre en handling som gir gode, dårlige eller

likevektige resultater. Når han verken har reaksjoner eller intensjoner, binder han seg ikke til noe i verden. Siden han ikke binder seg, har han ingen bekymringer, og når han ikke har noen bekymringer, oppnår han fullkommen ro i sitt indre. Han vet at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.

Hvis han opplever en behagelig følelse, vet han at den er forgjengelig og ikke noe å henge seg opp i, så han lar seg ikke lokke av den. Hvis han opplever en ubehagelig følelse, vet han at den er forgjengelig og ikke noe å henge seg opp i, så han lar seg ikke lokke av den. Hvis han opplever en følelse som verken er behagelig eller ubehagelig, vet han at den er forgjengelig og ikke noe å henge seg opp i, så han lar seg ikke lokke av den.

Opplever han en behagelig følelse, binder han seg ikke til den. Opplever han en ubehagelig følelse, binder han seg ikke til den. Og opplever han en følelse som verken er behagelig eller ubehagelig, binder han seg heller ikke til den.

Hvis han føler at kreftene tar slutt, vet han at han føler at kreftene tar slutt. Hvis han føler at livet går mot slutten, vet han at han føler at livet går mot slutten. Han vet at når kroppen går i oppløsning og livet er ser slutt, vil alle følelser miste sin forlokkelse og bli kalde, og bare knoklene blir liggende tilbake.

Det er som når en mann tar ut en varm krukke fra pottemakerovnen og setter den fra seg på et jevnt underlag, munker. Der vil den stå og bli kjølig mens leirgodset setter seg. På samme måte er det hvis munken føler at kreftene tar slutt, da vet han at han føler at kreftene tar slutt. Hvis han føler at livet går mot slutten, vet han at han føler at livet går mot slutten. Han vet at når kroppen går i oppløsning og livet er ser slutt, vil alle følelser miste sin forlokkelse og bli kalde, og bare knoklene blir liggende tilbake.

Hva mener dere om dette, munker: Vil en munk som har utslettet sine negative tendenser i sinnet planlegge en handling som gir gode resultater, en handling som gir dårlige resultater eller en handling som gir likevektige resultater?”

“Nei, Mester.”

“Hvis det ikke finnes noen reaksjoner, vil da den skjelnende bevisstheten kunne oppstå ut fra mangel på reaksjoner?”

“Nei, Mester.”

“Hvis det ikke finnes noen skjelnende bevissthet, vil da splittelsen mellom subjekt og objekt kunne oppstå ut fra mangel på skjelnende bevissthet?”

“Nei, Mester.”

“Hvis det ikke finnes noen splittelse mellom subjekt og objekt, vil da de seks sansefeltene kunne oppstå ut fra mangel på splittelse mellom subjekt og objekt?”

“Nei, Mester.”

“Hvis de seks sansefeltene ikke finnes, vil da persepsjoner kunne oppstå ut fra mangel på de seks sansefeltene?”

“Nei, Mester.”

“Hvis persepsjonene ikke finnes, vil da følelser kunne oppstå ut fra mangel på persepsjoner?”

“Nei, Mester.”

“Hvis det ikke finnes følelser, vil da begjær kunne oppstå ut fra mangel på følelser?”

“Nei, Mester.”

“Hvis det ikke finnes noe begjær, vil da involveringer kunne oppstå ut fra mangel på begjær?”

“Nei, Mester.”

“Hvis det ikke finnes noen involveringer, vil det da kunne oppstå noen forventningsmønstre ut fra mangel på involveringer?”

“Nei, Mester.”

“Hvis det ikke finnes noen forventningsmønstre, vil det da kunne oppstå noen tilblivelse?”

“Nei, Mester.”

“Hvis det ikke finnes noen tilblivelse, vil det da kunne oppstå forfall og undergang?”

“Nei, Mester.”

“Bra, munker! Slik er det, og ikke annerledes. Stol på meg i dette, munker, og ha tillit til dette. Ikke ha noen tvil eller usikkerhet på dette området. Det er slik lidelsen tar slutt.”

2.1.6.2 (12.52) Involveringer

Upādānasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Hvis du ser på fordelene ved alt du kan involvere deg i, vil begjæret øke. Begjæret fører til involveringer, involveringer fører til forventningsmønstre, forventningsmønstre fører til tilblivelse og tilblivelse fører til forfall og undergang, sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Det er som om noen skulle tenne et stort bål av ti, tjue, tretti eller førti kvistbunter, og deretter fra tid til annen kaste tørt gras, tørr kumøkk eller tørre kvister på bålet. Da ville det store bålet bli tilført næring slik at det kunne brenne lenge. Slik er det også hvis du ser på fordelene ved alt du kan involvere deg i. Da vil begjæret øke. Begjæret fører til involveringer, involveringer fører til forventningsmønstre, forventningsmønstre fører til tilblivelse og tilblivelse fører til forfall og undergang, sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Hvis du ser på ulempene ved alt du kan involvere deg i, vil begjæret ta slutt. Når begjæret tar slutt, tar involveringene slutt. Når involveringene tar slutt, tar forventningsmønstrene slutt. Når forventningsmønstrene tar slutt, skjer det ingen tilblivelse. Når det ikke skjer noen tilblivelse, skjer det heller ingen forfall og undergang, og heller ikke noen sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det slutt på alt det vi opplever som vondt.

Det er om noen skulle tenne et stort bål av ti, tjue, tretti eller førti kvistbunter, men deretter ikke kaste mer brensel på bålet, verken tørt gras, tørr kumøkk eller tørre kvister. Da ville det store bålet dø ut og sløkne, siden det ikke blir tilført mer næring. Slik er det også hvis du ser på ulempene ved alt du kan involvere deg i. Da vil begjæret ta slutt. Når begjæret tar slutt, tar involveringene slutt. Når involveringene tar slutt, tar forventningsmønstrene slutt. Når forventningsmønstrene tar slutt, skjer det ingen tilblivelse. Når det ikke skjer noen tilblivelse, skjer det heller ingen forfall og undergang, og heller ikke noen sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det slutt på alt det vi opplever som vondt.”

2.1.6.3 (12.53) Bindinger

Samyojanasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Hvis du ser på fordelene ved alt du kan binde deg til, vil begjæret øke. Begjæret fører til involveringer, involveringer fører til forventningsmønstre, forventningsmønstre fører til tilblivelse og tilblivelse fører til forfall og undergang, sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Sett at det brenner en flamme i en oljelampe, en flamme som er avhengig av både olje og veke. Hvis en mann fyller på olje og regulerer veken fra tid til annen, kan lampen brenne lenge fordi flammen får næring. Slik er det også hvis du ser på fordelene ved alt du kan binde deg til. Da vil begjæret øke. Begjæret fører til involveringer, involveringer fører til forventningsmønstre, forventningsmønstre fører til tilblivelse og tilblivelse fører til forfall og undergang, sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Hvis du ser på ulempene ved alt du kan binde deg til, vil begjæret ta slutt. Når begjæret tar slutt, tar involveringene slutt. Når involveringene tar slutt, tar forventningsmønstrene slutt. Når forventningsmønstrene tar slutt, skjer det ingen tilblivelse. Når det ikke skjer noen tilblivelse, skjer det heller ingen forfall og undergang, og heller ikke noen sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det slutt på alt det vi opplever som vondt.

Sett at det brenner en flamme i en oljelampe, en flamme som er avhengig av både olje og veke. Hvis ingen fyller på olje og regulerer veken fra tid til annen, kan ikke lampen brenne lenge, for flammen får ikke noen næring. Slik er det også hvis du ser på ulempene ved alt du kan binde deg til. Da vil begjæret ta slutt. Når begjæret tar slutt, tar involveringene slutt. Når involveringene tar slutt, tar forventningsmønstrene slutt. Når forventningsmønstrene tar slutt, skjer det ingen tilblivelse. Når det ikke skjer noen tilblivelse, skjer det heller ingen forfall og undergang, og heller ikke noen sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det slutt på alt det vi opplever som vondt.”

2.1.6.4 (12.54) Den andre teksten om bindinger

Dutiyasaṃyojanasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattḥī, sa han:

“Sett at det brenner en flamme i en oljelampe, munker, en flamme som er avhengig av både olje og veke. Hvis en mann fyller på olje og regulerer veken fra tid til annen, kan lampen brenne lenge fordi flammen får næring. Slik er det også hvis du ser på fordelene ved alt du kan binde deg til. Da vil begjæret øke. Begjæret fører til involveringer, involveringer fører til forventningsmønstre, forventningsmønstre fører til tilblivelse og tilblivelse fører til forfall og undergang, sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Sett at det brenner en flamme i en oljelampe, munker, en flamme som er avhengig av både olje og veke. Hvis ingen fyller på olje og regulerer veken fra tid til annen, kan ikke lampen brenne lenge, for flammen får ikke noen næring. Slik er det også hvis du ser på ulempene ved alt du kan binde deg til. Da vil begjæret ta slutt. Når begjæret tar slutt, tar involveringene slutt. Når involveringene tar slutt, tar forventningsmønstrene slutt. Når forventningsmønstrene tar slutt, skjer det ingen tilblivelse. Når det ikke skjer noen tilblivelse, skjer det heller ingen forfall og undergang, og heller ikke noen sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det slutt på alt det vi opplever som vondt.”

2.1.6.5 (12.55) Det store treet

Mahārukhasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvathī, sa han:

“Hvis du ser på fordelene ved alt du kan involvere deg i, vil begjæret øke. Begjæret fører til involveringer, involveringer fører til forventningsmønstre, forventningsmønstre fører til tilblivelse og tilblivelse fører til forfall og undergang, sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Tenk dere et stort tre, munk. Røttene går dypt ned på kryss og tvers i jorden og fører saft opp i greinene. Når treet på denne måten får næring, kan det stå slik lenge. Slik er det også hvis du ser på fordelene ved alt du kan involvere deg i. Da vil begjæret øke. Begjæret fører til involveringer, involveringer fører til forventningsmønstre, forventningsmønstre fører til tilblivelse og tilblivelse fører til forfall og undergang, sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Hvis du ser på ulempene ved alt du kan involvere deg i, vil begjæret ta slutt. Når begjæret tar slutt, tar involveringene slutt. Når involveringene tar slutt, tar forventningsmønstrene slutt. Når forventningsmønstrene tar slutt, skjer det ingen tilblivelse. Når det ikke skjer noen tilblivelse, skjer det heller ingen forfall og undergang, og heller ikke noen sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det slutt på alt det vi opplever som vondt.

Tenk dere et stort tre, munk. Så kommer det en mann med øks og kurv. Han hogger over røttene og graver dem opp, både de store og de små røttene. Deretter hogger han opp treet og kløyver veden. Så kutter han veden opp til fliser og lar dem tørke i solen og vinden. Deretter brenner han flisene til aske som han strør ut i vinden eller i elven. Da vil dette store treet være rykket opp med roten og aldri kunne vokse opp igjen. Slik er det også hvis du ser på ulempene ved alt du kan involvere deg i. Da vil begjæret ta slutt. Når begjæret tar slutt, tar involveringene slutt. Når involveringene tar slutt, tar forventningsmønstrene slutt. Når forventningsmønstrene tar slutt, skjer det ingen tilblivelse. Når det ikke skjer noen tilblivelse, skjer det heller ingen forfall og undergang, og heller ikke noen sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det slutt på alt det vi opplever som vondt.”

2.1.6.6 (12.56) Den andre teksten om det store treet

Dutiyamahārukkhasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvathī, sa han:

“Tenk dere et stort tre, munk. Røttene går dypt ned på kryss og tvers i jorden og fører saft opp i greinene. Når treet på denne måten får næring, kan det stå slik lenge. Slik er det også hvis du ser på fordelene ved alt du kan involvere deg i. Da vil begjæret øke.

Begjæret fører til involveringer, involveringer fører til forventningsmønstre, forventningsmønstre fører til tilblivelse og tilblivelse fører til forfall og undergang, sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Tenk dere et stort tre, munk. Så kommer det en mann med øks og kurv. Han hogger over røttene og graver dem opp, både de store og de små røttene. Deretter hogger han opp treet og kløyver veden. Så kutter han opp veden til fliser og lar dem tørke i solen og vinden. Deretter brenner han flisene til aske som han strør ut i vinden eller i elven. Da vil dette store treet være rykket opp med roten og aldri kunne vokse opp igjen. Slik er det også hvis du ser på ulempene ved alt du kan involvere deg i. Da vil begjæret ta slutt. Når begjæret tar slutt, tar involveringene slutt. Når involveringene tar slutt, tar forventningsmønstrene slutt. Når forventningsmønstrene tar slutt, skjer det ingen tilblivelse. Når det ikke skjer noen tilblivelse, skjer det heller ingen forfall og undergang, og heller ikke noen sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det slutt på alt det vi opplever som vondt.”

2.1.6.7 (12.57) Det unge treet

Taruṇarukkhasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattḥī, sa han:

“Hvis du ser på fordelene ved alt du kan binde deg til, vil begjæret øke. Begjæret fører til involveringer, involveringer fører til forventningsmønstre, forventningsmønstre fører til tilblivelse og tilblivelse fører til forfall og undergang, sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Tenk dere et ungt tre, munk. Hvis en mann fra tid til annen rydder rundt røttene, legger på mer jord og gir treet vann, vil treet vokse og bli stort fordi det får næring. Slik er det også hvis du ser på fordelene ved alt du kan binde deg til. Da vil begjæret øke. Begjæret fører til involveringer, involveringer fører til forventningsmønstre, forventningsmønstre fører til tilblivelse og tilblivelse fører til forfall og undergang, sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Hvis du ser på ulempene ved alt du kan binde deg til, vil begjæret ta slutt. Når begjæret tar slutt, tar involveringene slutt. Når involveringene tar slutt, tar forventningsmønstrene slutt. Når forventningsmønstrene tar slutt, skjer det ingen tilblivelse. Når det ikke skjer noen tilblivelse, skjer det heller ingen forfall og undergang, og heller ikke noen sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det slutt på alt det vi opplever som vondt.

Tenk dere et ungt tre, munk. Så kommer det en mann med øks og kurv. Han hogger over røttene og graver dem opp, både de store og de små røttene. Deretter hogger han opp treet og kløyver veden. Så kutter han opp veden til fliser og lar dem tørke i solen og vinden. Deretter brenner han flisene til aske som han strør ut i vinden eller i elven. Da vil dette unge treet være rykket opp med roten og aldri kunne vokse opp igjen. Slik er det også hvis du ser på ulempene ved alt du kan binde deg til. Da vil begjæret ta slutt. Når begjæret tar slutt, tar involveringene slutt. Når involveringene tar slutt, tar forventningsmønstrene slutt. Når forventningsmønstrene tar slutt, skjer det ingen tilblivelse. Når det ikke skjer noen tilblivelse, skjer det heller ingen forfall og undergang, og heller ikke noen sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det slutt på alt det vi opplever som vondt.”

2.1.6.8 (12.58) Splittelsen i subjekt og objekt

Nāmarūpasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Hvis du ser på fordelene ved alt du kan binde deg til, etablerer du en splittelse i subjekt og objekt. Splittelsen i subjekt og objekt fører til de seks sansefeltene, de seks sansefeltene fører til persepsjoner, persepsjoner fører til følelser, følelser fører til begjær, begjæret fører til involveringer, involveringer fører til forventningsmønstre, forventningsmønstre fører til tilblivelse og tilblivelse fører til forfall og undergang, sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Tenk dere et stort tre, munk. Røttene går dypt ned på kryss og tvers i jorden og fører saft opp i greinene. Slik er det også hvis du ser på fordelene ved alt du kan binde deg til. Da etablerer du en splittelse i subjekt og objekt. Splittelsen i subjekt og objekt fører til de seks sansefeltene, de seks sansefeltene fører til persepsjoner, persepsjoner fører til følelser, følelser fører til begjær, begjæret fører til involveringer, involveringer fører til forventningsmønstre, forventningsmønstre fører til tilblivelse og tilblivelse fører til forfall og undergang, sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Hvis du ser på ulempene ved alt du kan binde deg til, vil splittelsen i subjekt og objekt ta slutt. Når splittelsen i subjekt og objekt tar slutt, tar de seks sansefeltene slutt. Når de seks sansefeltene tar slutt, tar persepsjonene slutt. Når persepsjonene tar slutt, tar følelsene slutt. Når følelsene tar slutt, tar begjæret slutt. Når begjæret tar slutt, tar involveringene slutt. Når involveringene tar slutt, tar forventningsmønstrene slutt. Når forventningsmønstrene tar slutt, skjer det ingen tilblivelse. Når det ikke skjer noen tilblivelse, skjer det heller ingen forfall og undergang, og heller ikke noen sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det slutt på alt det vi opplever som vondt.

Tenk dere et stort tre, munk. Så kommer det en mann med øks og kurv. Han hogger over røttene og graver dem opp, både de store og de små røttene. Deretter hogger han opp treet og kløyver veden. Så kutter han opp veden til fliser og lar dem tørke i solen og vinden. Deretter brenner han flisene til aske som han strør ut i vinden eller i elven. Da vil dette unge treet være rykket opp med roten og aldri kunne vokse opp igjen. Slik er det også hvis du ser på ulempene ved alt du kan binde deg til. Da vil splittelsen i subjekt og objekt ta slutt. Når splittelsen i subjekt og objekt tar slutt, tar de seks sansefeltene slutt. Når de seks sansefeltene

tar slutt, tar persepsjonene slutt. Når persepsjonene tar slutt, tar følelsene slutt. Når følelsene tar slutt, tar begjæret slutt. Når begjæret tar slutt, tar involveringene slutt. Når involveringene tar slutt, tar forventningsmønstrene slutt. Når forventningsmønstrene tar slutt, skjer det ingen tilblivelse. Når det ikke skjer noen tilblivelse, skjer det heller ingen forfall og undergang, og heller ikke noen sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det slutt på alt det vi opplever som vondt.”

2.1.6.9 (12.59) Den skjelnende bevissthet

Viññāṇasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattḥī, sa han:

“Hvis du ser på fordelene ved alt du kan binde deg til, etablerer du en skjelnende bevissthet. Den skjelnende bevisstheten fører til splittelse i subjekt og objekt, splittelsen i subjekt og objekt fører til de seks sansefeltene, de seks sansefeltene fører til persepsjoner, persepsjoner fører til følelser, følelser fører til begjær, begjæret fører til involveringer, involveringer fører til forventningsmønstre, forventningsmønstre fører til tilblivelse og tilblivelse fører til forfall og undergang, sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Tenk dere et stort tre, munk. Røttene går dypt ned på kryss og tvers i jorden og fører saft opp i greinene. Slik er det også hvis du ser på fordelene ved alt du kan binde deg til. Da etablerer du en skjelnende bevissthet. Den skjelnende bevisstheten fører til splittelse i subjekt og objekt, splittelsen i subjekt og objekt fører til de seks sansefeltene, de seks sansefeltene fører til persepsjoner, persepsjoner fører til følelser, følelser fører til begjær, begjæret fører til involveringer, involveringer fører til forventningsmønstre, forventningsmønstre fører til tilblivelse og tilblivelse fører til forfall og undergang, sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Hvis du ser på ulempene ved alt du kan binde deg til, vil den skjelnende bevisstheten ta slutt. Når den skjelnende bevisstheten tar slutt, tar splittelsen i subjekt og objekt slutt. Når splittelsen i subjekt og objekt tar slutt, tar de seks sansefeltene slutt. Når de seks sansefeltene tar slutt, tar persepsjonene slutt. Når persepsjonene tar slutt, tar følelsene slutt. Når følelsene tar slutt, tar begjæret slutt. Når begjæret tar slutt, tar involveringene slutt. Når involveringene tar slutt, tar forventningsmønstrene slutt. Når forventningsmønstrene tar slutt, skjer det ingen tilblivelse. Når det ikke skjer noen tilblivelse, skjer det heller ingen forfall og undergang, og heller ikke noen sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det slutt på alt det vi opplever som vondt.

Tenk dere et stort tre, munk. Så kommer det en mann med øks og kurv. Han hogger over røttene og graver dem opp, både de store og de små røttene. Deretter hogger han opp treet og kløyver veden. Så kutter han opp veden til fliser og lar dem tørke i solen og vinden.

Deretter brenner han flisene til aske som han strør ut i vinden eller i elven. Da vil dette unge treet være rykket opp med roten og aldri kunne vokse opp igjen. Slik er det også hvis du ser på ulempene ved alt du kan binde deg til. Da vil den skjelnende bevisstheten ta slutt. Når den skjelnende bevisstheten tar slutt, tar splittelsen i subjekt og objekt ta slutt. Når splittelsen i subjekt og objekt tar slutt, tar de seks sansefeltene slutt. Når de seks sansefeltene tar slutt, tar persepsjonene slutt. Når persepsjonene tar slutt, tar følelsene slutt. Når følelsene tar slutt, tar begjæret slutt. Når begjæret tar slutt, tar involveringene slutt. Når involveringene tar slutt, tar forventningsmønstrene slutt. Når forventningsmønstrene tar slutt, skjer det ingen tilblivelse. Når det ikke skjer noen tilblivelse, skjer det heller ingen forfall og undergang, og heller ikke noen sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det slutt på alt det vi opplever som vondt.”

2.1.6.10 (12.60) Årsakssammenhenger

Nidānasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang holdt Mesteren til i byen Kammāsadamma i kuruenes land. Den ærverdige Ānanda gikk bort og hilste høflig og satte seg ned ved siden av ham. Da Ānanda hadde satt seg, vendte han seg mot Mesteren og sa:

“Det er vidunderlig så dyp læren om den betingede tilblivelsesprosessen er, Mester, og den virker også svært dypsindig. Likevel synes jeg den er ganske lett å forstå.”

“Si ikke det, Ānanda. Læren om den betingede tilblivelsesprosessen både virker dyp og er dyp. Det er fordi folk ikke er klar over og forstår denne læren at de har viklet seg inn som garnfloker og grastuster, slik at de ikke klarer å løsrive seg fra den daglige tralten, men ender opp i pine og smerte og helveteslidelser.

“Hvis du ser på fordelene ved alt du kan involvere deg i, vil begjæret øke. Begjæret fører til involveringer, involveringer fører til forventningsmønstre, forventningsmønstre fører til tilblivelse og tilblivelse fører til forfall og undergang, sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Tenk deg et stort tre, Ānanda. Røttene går dypt ned på kryss og tvers i jorden og fører saft opp i greinene. Når treet på denne måten får næring, kan det stå slik lenge. Slik er det også hvis du ser på fordelene ved alt du kan involvere deg i. Da vil begjæret øke. Begjæret fører til involveringer, involveringer fører til forventningsmønstre, forventningsmønstre fører til tilblivelse og tilblivelse fører til forfall og undergang, sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.

Hvis du ser på ulempene ved alt du kan involvere deg i, vil begjæret ta slutt. Når begjæret tar slutt, tar involveringene slutt. Når involveringene tar slutt, tar forventningsmønstrene slutt. Når forventningsmønstrene tar slutt, skjer det ingen tilblivelse. Når det ikke skjer noen tilblivelse, skjer det heller ingen forfall og undergang, og heller ikke noen sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det slutt på alt det vi opplever som vondt.

Tenk deg stort tre, Ānanda. Så kommer det en mann med øks og kurv. Han hogger over røttene og graver dem opp, både de store og de små røttene. Deretter hogger han opp

treet og kløyver veden. Så kutter han veden opp til fliser og lar dem tørke i solen og vinden. Deretter brenner han flisene til aske som han strør ut i vinden eller i elven. Da vil dette store treet være rykket opp med roten og aldri kunne vokse opp igjen. Slik er det også hvis du ser på ulempene ved alt du kan involvere deg i. Da vil begjæret ta slutt. Når begjæret tar slutt, tar involveringene slutt. Når involveringene tar slutt, tar forventningsmønstrene slutt. Når forventningsmønstrene tar slutt, skjer det ingen tilblivelse. Når det ikke skjer noen tilblivelse, skjer det heller ingen forfall og undergang, og heller ikke noen sorg, klage, smerte, mismot og jammer. Slik blir det slutt på alt det vi opplever som vondt.”

2.1.7 Det store kapitlet

Mahāvagga

2.1.7.1 (12.61) Den som ikke har lært noe

Assutavāsutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvattḥī, sa han:

“Det kan godt tenkes at en som ikke har lært noe, kan bli lei av denne materielle kroppen, miste fascinasjonen for den og få lyst til å fri seg fra den, munker. Og hvorfor? Det er jo lett å se at denne kroppen som består av de fire grunnelementene, vokser og forfaller, tar til seg og gir fra seg. Derfor kan det godt tenkes at en som ikke har lært noe, kan bli lei av denne materielle kroppen, miste fascinasjonen for den og få lyst til å fri seg fra den.

Men en som ikke har lært noe, klarer ikke å bli lei av det som vi kaller sinn, tanke eller bevissthet, og han klarer ikke å miste fascinasjonen for det eller få lyst til å fri seg fra det. Og hvorfor? Det er fordi han som ikke har lært noe, i lang tid har klamret seg til og degget for forestillingen om at ‘dette er mitt, dette er meg, dette har jeg full kontroll over.’ Derfor klarer ikke den som ikke har lært noe, å bli lei av det som vi kaller sinn, tanke eller bevissthet, og han klarer ikke å miste fascinasjonen for det eller få lyst til å fri seg fra det.

Det ville være bedre for den som ikke har lært noe, å betrakte denne materielle kroppen som sitt jeg, enn å mene at sinnet er det. Og hvorfor? Vi kan jo se at denne materielle kroppen består i ett år, to år, ja opp til hundre år eller mer. Men det som vi kaller sinn, tanke eller bevissthet, munker, det skifter fra det ene øyeblikket til det neste. Det er som en ape på vei gjennom skogen, som griper tak i en grein, slipper den og griper den neste, bare for å slippe den og gripe tak i den neste igjen. Slik er også det vi kaller sinn, tanke eller bevissthet. Det skifter fra det ene øyeblikket til det neste.

Når det gjelder dette, munker, vil heller den edles elev som har lært mye, foreta en grundig og systematisk betraktning av den betingede tilblivelsesprosessen: ‘Når det ene finnes, finnes det andre, og når det ene oppstår, oppstår det andre. Det vil si at reaksjonene er betinget av uvitenheten, den skjelnende bevissthet er betinget av reaksjonene, splittelsen i subjekt og objekt er betinget av den skjelnende bevissthet, de seks sansefeltene er betinget av splittelsen i subjekt og objekt, persepsjonen er betinget av de seks sansefeltene, følelsene er

betinget av persepsjonen, begjæret er betinget av følelsene, involveringer er betinget av begjæret, forventningsmønstrene er betinget av involveringer, tilblivelse er betinget av forventningsmønstre, forfall og undergang er betinget av tilblivelse, og slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.’

Når den edles elev som har lært mye, ser dette slik, slippe taket i former, følelser, identifikasjoner, reaksjoner og skjelnende bevissthet. Når han slipper taket i disse, mister han lysten på dem og blir fri fra dem. Og når han er blitt fri, vet han at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

2.1.7.2 (12.62) Den andre teksten om den som ikke har lært noe

Dutiyāssutavāsutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Det kan godt tenkes at en som ikke har lært noe, kan bli lei av denne materielle kroppen, miste fascinasjonen for den og få lyst til å fri seg fra den, munker. Og hvorfor? Det er jo lett å se at denne kroppen som består av de fire grunnelementene, vokser og forfaller, tar til seg og gir fra seg. Derfor kan det godt tenkes at en som ikke har lært noe, kan bli lei av denne materielle kroppen, miste fascinasjonen for den og få lyst til å fri seg fra den.

Men en som ikke har lært noe, klarer ikke å bli lei av det som vi kaller sinn, tanke eller bevissthet, og han klarer ikke å miste fascinasjonen for det eller få lyst til å fri seg fra det. Og hvorfor? Det er fordi han som ikke har lært noe, i lang tid har klamret seg til og degget for forestillingen om at ‘dette er mitt, dette er meg, dette har jeg full kontroll over.’ Derfor klarer ikke den som ikke har lært noe, å bli lei av det som vi kaller sinn, tanke eller bevissthet, og han klarer ikke å miste fascinasjonen for det eller få lyst til å fri seg fra det.

Det ville være bedre for den som ikke har lært noe, å betrakte denne materielle kroppen som sitt jeg, enn å mene at sinnet er det. Og hvorfor? Vi kan jo se at denne materielle kroppen består i ett år, to år, ja opp til hundre år eller mer. Men det som vi kaller sinn, tanke eller bevissthet, munker, det skifter fra det ene øyeblikket til det neste.

Når det gjelder dette, munker, vil heller den edles elev som har lært mye, foreta en grundig og systematisk betraktning av den betingede tilblivelsesprosessen: ‘Når det ene finnes, finnes det andre, og når det ene oppstår, oppstår det andre.

En god følelse oppstår ut fra persepsjonen av noe som kan føles godt. Når denne persepsjonen av noe som kan føles godt, tar slutt, vil den gode følelsen som er oppstått ut fra dette, også ta slutt og falle til ro. En vond følelse oppstår ut fra persepsjonen av noe som kan føles vondt. Når denne persepsjonen av noe som kan føles vondt, tar slutt, vil den vonde følelsen som er oppstått ut fra dette, også ta slutt og falle til ro. En følelse som verken er vond eller god, oppstår ut fra persepsjonen av noe som kan føles verken vondt eller godt. Når denne persepsjonen av noe som kan føles verken vondt eller godt, tar slutt, vil den verken vonde eller gode følelsen som er oppstått ut fra dette, også ta slutt og falle til ro.

Det er som om du skulle gni to trestykker mot hverandre så de blir varme. Men tar du dem bort fra hverandre igjen, blir de kalde. Slik vil også en god følelse oppstå ut fra

persepsjonen av noe som kan føles godt. Når denne persepsjonen av noe som kan føles godt, tar slutt, vil den gode følelsen som er oppstått ut fra dette, også ta slutt og falle til ro. En vond følelse oppstår ut fra persepsjonen av noe som kan føles vondt. Når denne persepsjonen av noe som kan føles vondt, tar slutt, vil den vonde følelsen som er oppstått ut fra dette, også ta slutt og falle til ro. En følelse som verken er vond eller god, oppstår ut fra persepsjonen av noe som kan føles verken vondt eller godt. Når denne persepsjonen av noe som kan føles verken vondt eller godt, tar slutt, vil den verken vonde eller gode følelsen som er oppstått ut fra dette, også ta slutt og falle til ro.

Når den edles elev som har lært mye, ser dette slik, slippe taket i persepsjoner, følelser, identifikasjoner, reaksjoner og skjelnende bevissthet. Når han slipper taket i disse, mister han lysten på dem og blir fri fra dem. Og når han er blitt fri, vet han at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

2.1.7.3 (12.63) Barnekjøtt

Puttamamsasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvatthī, sa han:

“Det finnes fire slags næring som opprettholder levende vesener eller slike som venter på å bli født, munker. Hvilke fire? Det ene er grov eller fin materiell næring, det andre er persepsjoner, det tredje er vilje og det fjerde er bevissthet. Dette er de fire slags næring som opprettholder levende vesener eller slike som venter på å bli født.

Hvordan bør man betrakte materiell næring, munker? Tenk dere to foreldre som tar med seg den lille sønnen sin, som de begge er glade i, på reise gjennom ødemarken. De har lite niste med seg, og snar er nisten brukt opp. Men de har fortsatt lang vei igjen gjennom ødemarken. Da tenker foreldrene:

‘Nå har vi ikke mer mat igjen, men fortsatt har vi langt å gå. Kanskje vi skulle drepe den lille gutten vår, som vi er så glade i? Da kan vi overleve på både ferskt og tørket kjøtt, og det er bedre enn om vi alle tre skulle omkomme her!’

Og dermed gjør de det. De dreper sin eneste sønn, spiser kjøttet hans ferskt og tørket og kommer seg på den måten gjennom ødemarken. Men mens de spiser barnekjøttet, slår de seg på brystet og jamrer: ‘Hvor er gutten vår? Hvor er gutten vår?’

Hva mener dere om dette, munker? Spiser de dette kjøttet bare for moro skyld? Eller spiser de det bare fordi de har lyst på det, for å nyte det og hygge seg?”

“Nei, Mester, det gjør de ikke.”

“Eller spiser de kjøttet for å komme levende gjennom ødemarken?”

“Ja, Mester, det gjør de.”

“Nettopp. Og det er slik dere bør betrakte materiell næring, munker. Når dere forstår materiell næring, forstår dere også den lidenskapen som er knyttet til de fem sansene. Når dere forstår den lidenskapen som er knyttet til de fem sansene, finnes det ikke noen binding som binder den edles elev til å vende tilbake til denne verden.

Og hvordan bør man betrakte persepsjoner som næring, munker? Der som om det skulle stå ei hudløs ku og lene seg inn til en vegg. Alle slags småkryp i veggen ville begynne å spise på den. Hvis den lener seg inn til et tre, vil alle slags småkryp i treet begynne å spise på den. Hvis den går ut i vannet, vil alle slags småkryp i vannet begynne å spise på den, og blir den stående på land, vil alle slags småkryp i lufta begynne å spise på den. Uansett hvor

den hudløse kua prøver å stå, så vil forskjellige småkryp begynne å spise på den. Slik sier jeg man bør betrakte persepsjoner som næring, munk. Når dere forstår persepsjon som næring, forstår dere også de tre følelsene. Og når den edles elev forstår de tre følelsene, trenger han ikke å gjøre noe mer, sier jeg.

Og hvordan bør man betrakte vilje som næring, munk? Tenk dere en mer enn mannsdyp grop med glødende kull uten røyk. Så kommer det en mann som gjerne vil leve og ikke dø, som gjerne vil ha det godt og ikke vil ha noen smerter. Men hvis to kraftige menn tar ham i begge armene og drar ham bort mot kullgropa, vil han helst komme seg langt unna. Alt han tenker på og alt han håper på da, er å komme seg unna. Og hvorfor det? Jo, fordi han tenker: 'Hvis jeg faller ned i den gropa, kommer jeg til å dø, og det kommer til å gjøre fryktelig vondt!' Slik sier jeg man bør betrakte vilje som næring. Når dere forstår vilje som næring, forstår dere også de tre formene for begjær. Og når den edles elev forstår de tre formene for begjær, trenger han ikke å gjøre noe mer, sier jeg.

Hvordan bør man betrakte bevisstheten som næring, munk? Tenk dere at noen griper en tyv, en illgjerningsmann, og fører ham fram for kongen og sier:

'Dette er en tyv og en illgjerningsmann, herre konge. Gi ham den straffen du synes han fortjener.'

Og kongen sier:

'Gå og la denne mannen bli rammet av hundre spyd ved soloppgang!'

De lar ham bli rammet av hundre spyd ved soloppgang og går deretter og forteller det til kongen. Han sier:

'Og hvordan står det til med den mannen nå?'

'Han er i live, herre konge.'

Og kongen sier:

'Gå og la ham bli rammet av hundre spyd ved middagstid!'

Dette gjør de, og de forteller det til kongen. Han sier:

'Og hvordan står det til med den mannen nå?'

'Han er i live, herre konge.'

'Så la ham bli rammet av hundre spyd når kvelden kommer!'

Og når kvelden kommer, blir mannen rammet av hundre spyd. Hva mener dere om dette, munk? Tror dere mannen vil synes deg gjør vondt å bli rammet av hundre spyd tre ganger om dagen?"

“Det gjør jo fryktelig vondt å bli rammet av bare ett spyd, Mester! Så hvor vondt vil det da ikke være å bli rammet tre ganger av hundre spyd?”

“Slik sier jeg dere bør betrakte bevissthet som næring, munk. Når dere forstår bevisstheten som næring, forstår dere også splittelsen i subjekt og objekt. Og når den edles elev forstår splittelsen i subjekt og objekt, trenger han ikke å gjøre mer, sier jeg.”

2.1.7.4 (12.64) Lidenskap

Atthirāgasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Det finnes fire slags næring som opprettholder levende vesener eller slike som venter på å bli født, munker. Hvilke fire? Det ene er grov eller fin materiell næring, det andre er persepsjoner, det tredje er vilje og det fjerde er bevissthet. Dette er de fire slags næring som opprettholder levende vesener eller slike som venter på å bli født.

Hvis man føler lidenskap, nytelse og begjær etter materiell næring, vil den skjelnende bevisstheten feste seg til dette og styrke seg. Når den skjelnende bevisstheten fester seg og styrker seg, blir det etablert et skille mellom subjekt og objekt. Når det blir etablert et skille mellom subjekt og objekt, vil det bli flere reaksjoner. Når det blir flere reaksjoner, vil dette også bli noe som gjentar seg i framtiden. Når dette er noe som gjentar seg i framtiden, vil det også skje forfall og undergang i framtiden. Og når det skjer forfall og undergang i framtiden, vil dette skape sorg, problemer og plager, sier jeg.

Hvis man føler lidenskap, nytelse og begjær etter persepsjoner, vilje eller bevissthet som næring, vil den skjelnende bevisstheten feste seg til dette og styrke seg. Når den skjelnende bevisstheten fester seg og styrker seg, blir det etablert et skille mellom subjekt og objekt. Når det blir etablert et skille mellom subjekt og objekt, vil det bli flere reaksjoner. Når det blir flere reaksjoner, vil dette også bli noe som gjentar seg i framtiden. Når dette er noe som gjentar seg i framtiden, vil det også skje forfall og undergang i framtiden. Og når det skjer forfall og undergang i framtiden, vil dette skape sorg, problemer og plager, sier jeg.

Det er som når en kunstner kan skape et fullkomment bilde av en mann eller en kvinne hvis han bare har maling, lakk, hvis han har rørt ut blått, rødt eller andre fargestoffer og hvis han har et trebrett, en vegg eller et lerret, munker. På samme måte er det hvis man føler lidenskap, nytelse og begjær etter materiell næring. Da vil den skjelnende bevisstheten feste seg til dette og styrke seg. Når den skjelnende bevisstheten fester seg og styrker seg, blir det etablert et skille mellom subjekt og objekt. Når det blir etablert et skille mellom subjekt og objekt, vil det bli flere reaksjoner. Når det blir flere reaksjoner, vil dette også bli noe som gjentar seg i framtiden. Når dette er noe som gjentar seg i framtiden, vil det også skje forfall og undergang i framtiden. Og når det skjer forfall og undergang i framtiden, vil dette skape sorg, problemer og plager, sier jeg.

Hvis man ikke føler lidenskap, nytelse og begjær etter materiell næring, vil den skjelnende bevisstheten ikke feste seg til dette og heller ikke styrke seg. Når den skjelnende bevisstheten verken fester seg eller styrker seg, blir det ikke etablert noe skille mellom subjekt og objekt. Når det ikke blir etablert noe skille mellom subjekt og objekt, vil det heller ikke bli flere reaksjoner. Når det ikke blir flere reaksjoner, vil dette heller ikke bli noe som gjentar seg i framtiden. Når dette ikke er noe som gjentar seg i framtiden, vil det ikke skje forfall og undergang i framtiden. Og når det ikke skjer forfall og undergang i framtiden, vil dette heller ikke skape sorg, problemer og plager, sier jeg.

Hvis man ikke føler lidenskap, nytelse og begjær etter persepsjoner, vilje eller bevissthet som næring, vil den skjelnende bevisstheten ikke feste seg til dette og heller ikke styrke seg. Når den skjelnende bevisstheten verken fester seg eller styrker seg, blir det ikke etablert noe skille mellom subjekt og objekt. Når det ikke blir etablert noe skille mellom subjekt og objekt, vil det heller ikke bli flere reaksjoner. Når det ikke blir flere reaksjoner, vil dette heller ikke bli noe som gjentar seg i framtiden. Når dette ikke er noe som gjentar seg i framtiden, vil det ikke skje forfall og undergang i framtiden. Og når det ikke skjer forfall og undergang i framtiden, vil dette heller ikke skape sorg, problemer og plager, sier jeg.

Tenk dere et hus med spisse gavler og med vinduer mot både nord, øst, sør og vest, munker. Hvis det kommer en solstråle inn av vinduet på østveggen, hva treffer den da?"

"Den treffer vestveggen, Mester."

"Hva treffer den hvis det ikke er noen vegg der?"

"Da treffer den marken, Mester."

"Hva treffer den hvis det ikke er noen mark der?"

"Da treffer den vannet, Mester."

"Men hva treffer den hvis det ikke er noe vann der, heller?"

"Da treffer den ikke noe, Mester."

"Nettopp, munker. Slik er det også hvis man ikke føler lidenskap, nytelse og begjær etter materiell næring. Da vil den skjelnende bevisstheten ikke feste seg til dette og heller ikke styrke seg. Når den skjelnende bevisstheten verken fester seg eller styrker seg, blir det ikke etablert noe skille mellom subjekt og objekt. Når det ikke blir etablert noe skille mellom subjekt og objekt, vil det heller ikke bli flere reaksjoner. Når det ikke blir flere reaksjoner, vil dette heller ikke bli noe som gjentar seg i framtiden. Når dette ikke er noe som gjentar seg i framtiden, vil det ikke skje forfall og undergang i framtiden. Og når det ikke skjer forfall og undergang i framtiden, vil dette heller ikke skape sorg, problemer og plager, sier jeg.

Hvis man ikke føler lidenskap, nytelse og begjær etter persepsjoner, vilje eller bevissthet som næring, vil den skjelnende bevisstheten ikke feste seg til dette og heller ikke styrke seg. Når den skjelnende bevisstheten verken fester seg eller styrker seg, blir det ikke etablert noe skille mellom subjekt og objekt. Når det ikke blir etablert noe skille mellom subjekt og objekt, vil det heller ikke bli flere reaksjoner. Når det ikke blir flere reaksjoner, vil dette heller ikke bli noe som gjentar seg i framtiden. Når dette ikke er noe som gjentar seg i framtiden, vil det ikke skje forfall og undergang i framtiden. Og når det ikke skjer forfall og undergang i framtiden, vil dette heller ikke skape sorg, problemer og plager, sier jeg.”

2.1.7.5 (12.65) Den gamle byen

Nagarasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Før jeg hadde oppnådd full oppvåkning, før jeg hadde våknet, da jeg fremdeles var en som søkte oppvåkning, tenkte jeg som så: ‘Verden er sannelig full av problemer! Fenomener blir til, forfaller og går til grunne – fenomener oppstår og blir borte igjen. Ingen vet veien bort fra disse smertene som følger av at alt forfaller og går til grunne. Å, når skal jeg finne en slik vei?’

Da tenkte jeg videre: ‘Hva er forutsetningen for at fenomener forfaller og går til grunne? Hvilke betingelser må oppfylles for at dette skal skje?’ Da jeg hadde tenkt grundig gjennom dette, forsto og innså jeg at fenomener forfaller og går til grunne fordi de først blir til. At noe blir til, er forutsetningen for at det skal forfalle og gå til grunne, tilblivelse er betingelsen for forfall og undergang.

Da tenkte jeg videre: ‘Hva er forutsetningen for at noe skal bli til? Hvilke betingelser må oppfylles for at dette skal skje?’ Da jeg hadde tenkt grundig gjennom dette, forsto og innså jeg at fenomener blir til som følge av forventningsmønstre. Forventningsmønstre er forutsetningen for at noe skal bli til, forventningsmønstre er betingelsen for tilblivelse.

Da tenkte jeg videre: ‘Hva er forutsetningen for skapende prosesser? Hvilke betingelser må oppfylles for at dette skal skje?’ Da jeg hadde tenkt grundig gjennom dette, forsto og innså jeg at forventningsmønstre skyldes involveringer. Involveringer er forutsetningen for forventningsmønstre, involveringer er betingelsen for forventningsmønstre.

Da tenkte jeg videre: ‘Hva er forutsetningen for involveringer? Hvilke betingelser må oppfylles for at dette skal skje?’ Da jeg hadde tenkt grundig gjennom dette, forsto og innså jeg at involveringer skyldes begjær. Begjær er forutsetningen for involveringer, begjær er betingelsen for involveringer.

Da tenkte jeg videre: ‘Hva er forutsetningen for begjær? Hvilke betingelser må oppfylles for at dette skal skje?’ Da jeg hadde tenkt grundig gjennom dette, forsto og innså jeg at begjær skyldes følelser. Følelser er forutsetningen for begjær, følelser er betingelsen for begjær.

Da tenkte jeg videre: ‘Hva er forutsetningen for følelser? Hvilke betingelser må oppfylles for at dette skal skje?’ Da jeg hadde tenkt grundig gjennom dette, forsto og innså

jeg at følelser skyldes persepsjoner. Persepsjoner er forutsetningen for følelser, persepsjon er betingelsen for følelser.

Da tenkte jeg videre: 'Hva er forutsetningen for persepsjon? Hvilke betingelser må oppfylles for at dette skal skje?' Da jeg hadde tenkt grundig gjennom dette, forsto og innså jeg at persepsjon skyldes de seks sansefeltene. De seks sansefeltene er forutsetningen for persepsjon, sansefeltene er betingelsen for persepsjon.

Da tenkte jeg videre: 'Hva er forutsetningen for de seks sansefeltene? Hvilke betingelser må oppfylles for at dette skal skje?' Da jeg hadde tenkt grundig gjennom dette, forsto og innså jeg at de seks sansefeltene skyldes splittelsen i subjekt og objekt. Splittelsen i subjekt og objekt er forutsetningen for de seks sansefeltene, splittelsen i subjekt og objekt er betingelsen for de seks sansefeltene.

Da tenkte jeg videre: 'Hva er forutsetningen for splittelsen i subjekt og objekt? Hvilke betingelser må oppfylles for at dette skal skje?' Da jeg hadde tenkt grundig gjennom dette, forsto og innså jeg at splittelsen i subjekt og objekt skyldes den skjelnende bevisstheten. Den skjelnende bevisstheten er forutsetningen for splittelsen i subjekt og objekt, den skjelnende bevisstheten er betingelsen for splittelsen i subjekt og objekt.

Da tenkte jeg videre: 'Hva er forutsetningen for den skjelnende bevisstheten? Hvilke betingelser må oppfylles for at dette skal skje?' Da jeg hadde tenkt grundig gjennom dette, forsto og innså jeg at bevisstheten skyldes splittelsen i subjekt og objekt. Splittelsen i subjekt og objekt er forutsetningen for den skjelnende bevisstheten, splittelsen i subjekt og objekt er betingelsen for den skjelnende bevisstheten.

Da tenkte jeg: 'Denne skjelnende bevisstheten vender tilbake til seg selv og kommer ikke forbi splittelsen i subjekt og objekt. Det er slik tingene blir til, eldes, dør og blir borte og oppstår igjen, nemlig ved at splittelsen i subjekt og objekt former den skjelnende bevissthet, den skjelnende bevisstheten former splittelsen i subjekt og objekt, splittelsen i subjekt og objekt former de seks sansefeltene, de seks sansefeltene former persepsjonen, persepsjonen former følelsene, følelsene former begjær, begjær former involveringer, involveringer former forventningsmønstrene, forventningsmønstrene fører til tilblivelse, tilblivelse fører til forfall og undergang, og dette skaper sorg og smerte. Slik oppstår all denne sorgen og smerten.'

Slik oppstår det, slik oppstår det – jeg fikk øynene opp for dette og jeg oppdaget denne læren som ingen andre hadde fortalt meg, og det oppsto erkjennelse, innsikt og viten i meg.

Videre tenkte jeg: 'Hva må mangle for at forfall og undergang ikke skal skje? Hva må avsluttes for at forfall og undergang skal avsluttes?' Da jeg hadde tenkt grundig gjennom dette, forsto og innså jeg at når det ikke skjer noen tilblivelse, kan det heller ikke skje noe forfall og undergang. Når tilblivelsen blir avsluttet, blir også forfall og undergang avsluttet.

Da tenkte jeg videre: 'Hva må mangle for at tilblivelse ikke skal skje? Hva må avsluttes for at tilblivelse skal avsluttes?' Da jeg hadde tenkt grundig gjennom dette, forsto og innså jeg at når det ikke finnes forventningsmønstre, skjer det heller ingen tilblivelse. Når forventningsmønstrene blir avsluttet, blir også tilblivelsen avsluttet.

Da tenkte jeg videre: 'Hva må mangle for at forventningsmønstre ikke skal inntreffe? Hva må avsluttes for at forventningsmønstrene skal avsluttes?' Da jeg hadde tenkt grundig gjennom dette, forsto og innså jeg at forventningsmønstre skyldes involveringer. Når involveringene tar slutt, tar også forventningsmønstrene slutt.

Da tenkte jeg videre: 'Hva må mangle for at involveringer ikke skal inntreffe? Hva må avsluttes for at involveringene skal avsluttes?' Da jeg hadde tenkt grundig gjennom dette, forsto og innså jeg at involveringer skyldes begjær. Når begjæret tar slutt, tar også involveringene slutt.

Da tenkte jeg videre: 'Hva må mangle for at begjær ikke skal inntreffe? Hva må avsluttes for at begjæret skal avsluttes?' Da jeg hadde tenkt grundig gjennom dette, forsto og innså jeg at begjær skyldes følelser. Når følelsene tar slutt, tar også begjæret slutt.

Da tenkte jeg videre: 'Hva må mangle for at følelsene ikke skal inntreffe? Hva må avsluttes for at følelsene skal avsluttes?' Da jeg hadde tenkt grundig gjennom dette, forsto og innså jeg at følelser skyldes persepsjoner. Når persepsjonene tar slutt, tar også følelsene slutt.

Da tenkte jeg videre: 'Hva må mangle for at persepsjoner ikke skal inntreffe? Hva må avsluttes for at persepsjonene skal avsluttes?' Da jeg hadde tenkt grundig gjennom dette, forsto og innså jeg at persepsjoner skyldes de seks sansefeltene. Når de seks sansefeltene tar slutt, tar også persepsjonene slutt.

Da tenkte jeg videre: 'Hva må mangle for at de seks sansefeltene ikke skal inntreffe? Hva må avsluttes for at de seks sansefeltene skal avsluttes?' Da jeg hadde tenkt grundig gjennom dette, forsto og innså jeg at de seks sansefeltene skyldes splittelsen i subjekt og objekt. Når splittelsen i subjekt og objekt tar slutt, tar også de seks sansefeltene slutt.

Da tenkte jeg videre: 'Hva må mangle for at splittelsen i subjekt og objekt skal avsluttes? Hva må avsluttes for at splittelsen i subjekt og objekt skal avsluttes?' Da jeg hadde tenkt grundig gjennom dette, forsto og innså jeg at splittelsen i subjekt og objekt skyldes den

skjelnende bevissthet. Når den skjelnende bevissthet tar slutt, tar også splittelsen i subjekt og objekt slutt.

Da tenkte jeg videre: 'Hva må mangle for at den skjelnende bevissthet skal avsluttes? Hva må avsluttes for at den skjelnende bevissthet skal avsluttes?' Da jeg hadde tenkt grundig gjennom dette, forsto og innså jeg at når splittelsen i subjekt og objekt ikke finnes, finnes heller ikke den skjelnende bevissthet. Når splittelsen i subjekt og objekt tar slutt, tar også den skjelnende bevissthet slutt.

Da innså jeg dette, munker: 'Jeg har funnet veien til oppvåkning. Den er slik: Når splittelsen i subjekt og objekt tar slutt, tar den skjelnende bevissthet slutt. Når den skjelnende bevissthet tar slutt, tar splittelsen i subjekt og objekt slutt. Når splittelsen i subjekt og objekt tar slutt, tar de seks sansefeltene slutt. Når de seks sansefeltene tar slutt, tar persepsjonen slutt, osv. Dette er slutten på det som gjør vondt. Slik tar det slutt – slik tar det slutt!' Jeg fikk øynene opp for dette og jeg oppdaget denne læren som ingen andre hadde fortalt meg, og det oppsto erkjennelse, innsikt og viten i meg.

Det er som om en mann på vandring i skog og villmark skulle få øye på en gammel sti, en gammel vei som folk hadde ferdes på i gamle dager. Han følger veien og oppdager en gammel by, en gammel hovedstad, der det bodde folk i gamle dager. Byen er vakker. Den har hager, parker, dammer og grunnmurer. Så går han til kongen eller ministeren i landet og forteller om oppdagelsen, og ber dem bygge opp igjen byen. Det blir gjort, og byen blir rik og velstående og fylt av glade mennesker.

På samme måte har også jeg oppdaget en gammel sti, en gammel vei, som de oppvåknete fulgte før i tiden. Og hva er denne gamle stien, denne gamle veien som de oppvåknete fulgte før i tiden, munker? Det er den åttedelte veien: rett syn, rett hensikt, rett tale, rett handling, rett levevei, rett bestrebelse, rett oppmerksomhet og rett konsentrasjon. Dette er den gamle stien, denne gamle veien som de oppvåknete fulgte før i tiden. Jeg fulgte denne veien, og da fikk jeg innsikt i forfall og undergang. Jeg fikk innsikt i årsaken til forfall og undergang, hvordan forfall og undergang tar slutt og veien som fører til at forfall og undergang tar slutt. Jeg fulgte denne veien, og da fikk jeg innsikt i tilblivelse, i forventningsmønstre, involveringer, begjær, følelser, persepsjon, de seks sansefeltene, splittelsen i subjekt og objekt, og jeg fikk innsikt i den skjelnende bevissthet, årsaken til den skjelnende bevissthet, hvordan den skjelnende bevissthet tar slutt og veien som fører til at den skjelnende bevissthet tar slutt. Jeg fulgte denne veien, og da fikk jeg innsikt i reaksjoner, i

årsaken til reaksjoner, hvordan reaksjoner tar slutt og veien som fører til at reaksjoner tar slutt.

Denne innsikten har jeg formidlet til munkar, nonnar, legmenn og legkvinner. Denne opphøyde levemåten har breidt seg til mange, og den har vokal og styrket seg slik at den er godt befestet blant både guder og mennesker.”

2.1.7.6 (12.66) Full forståelse

Sammasasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang holdt Mesteren til blant kuruene, i en av byene deres som het Kammāsadamma. Der henvendte Mesteren seg til munkene og sa:

“Munker!”

“Mester,” svarte de ham. Mesteren sa:

“Hvordan er det, munk, har dere full forståelse?”

En av munkene svarte:

“Ja, jeg har full forståelse, Mester.”

“Hvordan er så forståelsen din, munk?”

Munken gjorde rede for sin forståelse, men Mesteren var ikke fornøyd. Da sa Ānanda:

“Det ville passe bra om du kunne gjøre rede for hva som er full forståelse, Mester. Munkene vil huske det du sier.”

“Så hør godt etter og følg godt med, Ānanda, så skal jeg forklare det.”

“Ja vel, Mester,” svarte munkene. Mesteren sa:

“En munk som har full forståelse, innser at de mange forskjellige formene for lidelse som kan opptre her i verden, har sammenheng med forfall og undergang. Derfor spør han seg selv hva som er grunnlaget og årsaken til forfall og undergang, hva det er som opprettholder forfall og undergang og hva som skal til for å gjøre slutt på forfall og undergang. Når han forstår dette, innser han at de mange forskjellige formene for lidelse som kan opptre her i verden, og som har sammenheng med forfall og undergang, blir til ut fra bindinger. Disse bindingene opprettholder forfall og undergang, og blir det slutt på disse bindingene, blir det også slutt på forfall og undergang. Da forstår han forfall og undergang, han forstår årsaken til forfall og undergang, han forstår hvordan forfall og undergang tar slutt og han forstår den rette veien til å gjøre slutt på forfall og undergang. Når han har kommet så langt, praktiserer han læren i dens minste detalj. Dette kalles en munk som har kommet fram til en fullstendig utslettelse av lidelsen og som har gjort slutt på forfall og undergang.

Når han har full forståelse, spør han seg også hva som er grunnlaget og årsaken til disse bindingene, hva det er som opprettholder dem og hva som skal til for å sette dem ut av kraft. Da innser han at det er begjæret som er grunnlaget og årsaken til disse bindingene, det er begjæret som opprettholder dem, og blir det slutt på begjæret, forsvinner også disse bindingene. Han forstår bindingene, han forstår hvordan de oppstår, hva som opprettholder dem og hvordan de tar slutt, og han forstår også veien til å gjøre slutt på dem. Dette kalles en munk som har kommet fram til en fullstendig utslettelse av lidelsen og som har gjort slutt på disse bindingene.

Når han har full forståelse, spør han seg også hvordan dette begjæret oppstår og hvor det etablerer seg. Da innser han at der vi finner noe vi liker her i verden, der oppstår dette begjæret og der etablerer det seg. Hva er det vi liker her i verden? Vi liker synsinntrykk. Der oppstår dette begjæret og der etablerer det seg. Vi liker hørselsinntrykk, dufter, smaksinntrykk, berøringer og ideer. Der oppstår dette begjæret og der etablerer det seg.

Alle de filosofene og brahmanene som i tidligere tider betraktet det vi liker her i verden som varig og lykkebringende, som betraktet det som deres eget, som sunnhet og fred, de fikk sterkere begjær, munker. Da begjæret ble sterkere, ble også bindingene sterkere, og da bindingene ble sterkere, ble også lidelsene sterkere. Siden lidelsene ble sterkere, slapp de ikke fri fra tilblivelse, forfall, undergang, sorg, jammer, smerter og mismot. Jeg sier dere at de slapp ikke fri fra det som gjør vondt.

Alle de filosofene og brahmanene som i framtiden kommer til å betrakte det vi liker her i verden som varig og lykkebringende, som kommer til å betrakte det som deres eget, som sunnhet og fred, de kommer til å få sterkere begjær, munker. Når begjæret blir sterkere, blir også bindingene sterkere, og når bindingene blir sterkere, blir også lidelsene sterkere. Siden lidelsene blir sterkere, slipper de ikke fri fra tilblivelse, forfall, undergang, sorg, jammer, smerter og mismot. Jeg sier dere at de slipper ikke fri fra det som gjør vondt.

Alle de filosofene og brahmanene som nå for tiden betrakter det vi liker her i verden som varig og lykkebringende, som betrakter det som deres eget, som sunnhet og fred, de får sterkere begjær, munker. Når begjæret blir sterkere, blir også bindingene sterkere, og når bindingene blir sterkere, blir også lidelsene sterkere. Siden lidelsene blir sterkere, slipper de ikke fri fra tilblivelse, forfall, undergang, sorg, jammer, smerter og mismot. Jeg sier dere at de slipper ikke fri fra det som gjør vondt.

Det er som et vakkert beger med velluktende og velsmakende drikke i, munker. Men det er blandet gift i drikken. Så kommer det en mann som er tørst, trett og utslitt av heten. De rekker ham begeret og sier:

‘Se her, min gode mann. I dette vakre begeret er en drikk som både lukter og smaker godt, men det er gift i den. Du kan drikke hvis du vil. Mens du drikker, vil du nyte skjønnhet, god duft og god smak. Men etter at du har drukket, kommer du til å få fryktelige smerter så du antagelig dør av det.’

Mannen tenker seg ikke om, men griper grådig etter begeret og tømmer det i ett drag. Deretter får han fryktelige smerter og dør. På samme måte er det med alle de filosofene og brahmanene som i tidligere tider betraktet det vi liker her i verden som varig og lykkebringende, som betraktet det som deres eget, som sunnhet og fred. De fikk sterkere begjær, munker. Da begjæret ble sterkere, ble også bindingene sterkere, og da bindingene ble sterkere, ble også lidelsene sterkere. Siden lidelsene ble sterkere, slapp de ikke fri fra tilblivelse, forfall, undergang, sorg, jammer, smerter og mismot. Jeg sier dere at de slapp ikke fri fra det som gjør vondt.

Alle de filosofene og brahmanene som i framtiden kommer til å betrakte det vi liker her i verden som varig og lykkebringende, som kommer til å betrakte det som deres eget, som sunnhet og fred, de kommer til å få sterkere begjær, munker. Når begjæret blir sterkere, blir også bindingene sterkere, og når bindingene blir sterkere, blir også lidelsene sterkere. Siden lidelsene blir sterkere, slipper de ikke fri fra tilblivelse, forfall, undergang, sorg, jammer, smerter og mismot. Jeg sier dere at de slipper ikke fri fra det som gjør vondt.

Alle de filosofene og brahmanene som nå for tiden betrakter det vi liker her i verden som varig og lykkebringende, som betrakter det som deres eget, som sunnhet og fred, de får sterkere begjær, munker. Når begjæret blir sterkere, blir også bindingene sterkere, og når bindingene blir sterkere, blir også lidelsene sterkere. Siden lidelsene blir sterkere, slipper de ikke fri fra tilblivelse, forfall, undergang, sorg, jammer, smerter og mismot. Jeg sier dere at de slipper ikke fri fra det som gjør vondt.

Men alle de filosofene og brahmanene som i tidligere tider betraktet det vi liker her i verden som uvarig og smertefullt, som betraktet det som noe de ikke eide, som sykdom og problemer, de ble kvitt begjæret, munker. Da de ble kvitt begjæret, ble de også kvitt bindingene, og da de ble kvitt bindingene, ble de også kvitt lidelsene. Siden de ble kvitt lidelsene, slapp de fri fra tilblivelse, forfall, undergang, sorg, jammer, smerter og mismot. Jeg sier dere at de slapp fri fra det som gjør vondt.

Alle de filosofene og brahmanene som i framtiden kommer til å betrakte det vi liker her i verden som uvarig og smertefullt, som kommer til å betrakte det som noe de ikke eier, som sykdom og problemer, de blir kvitt begjæret, munker. Når de blir kvitt begjæret, blir de også kvitt bindingene, og når de blir kvitt bindingene, blir de også kvitt lidelsene. Siden de blir kvitt lidelsene, slipper de fri fra tilblivelse, forfall, undergang, sorg, jammer, smerter og mismot. Jeg sier dere at de slipper fri fra det som gjør vondt.

Alle de filosofene og brahmanene som nå for tiden betrakter det vi liker her i verden som uvarig og smertefullt, som betrakter det som noe de ikke eier, som sykdom og problemer, de blir kvitt begjæret, munker. Når de blir kvitt begjæret, blir de også kvitt bindingene, og når de blir kvitt bindingene, blir de også kvitt lidelsene. Siden de blir kvitt lidelsene, slipper de fri fra tilblivelse, forfall, undergang, sorg, jammer, smerter og mismot. Jeg sier dere at de slipper fri fra det som gjør vondt.

Det er som et vakkert beger med velluktende og velsmakende drikke i, munker. Men det er blandet gift i drikken. Så kommer det en mann som er tørst, trett og utslitt av heten. De rekker ham begeret og sier:

‘Se her, min gode mann. I dette vakre begeret er en drikk som både lukter og smaker godt, men det er gift i den. Du kan drikke hvis du vil. Mens du drikker, vil du nyte skjønnhet, god duft og god smak. Men etter at du har drukket, kommer du til å få fryktelige smerter så du antagelig dør av det.’

Men mannen tenker:

‘Jeg kan slukke tørsten med øl, vann, suppe, surmelk eller salt velling. Men jeg vil ikke drikke noe som kommer til å bli til langvarig plage for meg.’

Dermed tar han ikke imot begeret, men avviser det. Og dermed får han heller ikke noen smerter og han dør ikke. På samme måte er det med alle de filosofene og brahmanene som i tidligere tider betraktet det vi liker her i verden som uvarig og smertefullt, som betraktet det som noe de ikke eide, som sykdom og problemer. De ble kvitt begjæret, munker. Da de ble kvitt begjæret, ble de også kvitt bindingene, og da de ble kvitt bindingene, ble de også kvitt lidelsene. Siden de ble kvitt lidelsene, slapp de fri fra tilblivelse, forfall, undergang, sorg, jammer, smerter og mismot. Jeg sier dere at de slapp fri fra det som gjør vondt.

Alle de filosofene og brahmanene som i framtiden kommer til å betrakte det vi liker her i verden som uvarig og smertefullt, som kommer til å betrakte det som noe de ikke eier, som sykdom og problemer, de blir kvitt begjæret, munker. Når de blir kvitt begjæret, blir de også kvitt bindingene, og når de blir kvitt bindingene, blir de også kvitt lidelsene. Siden de

blir kvitt lidelsene, slipper de fri fra tilblivelse, forfall, undergang, sorg, jammer, smerter og mismot. Jeg sier dere at de slipper fri fra det som gjør vondt.

Alle de filosofene og brahmanene som nå for tiden betrakter det vi liker her i verden som uvarig og smertefullt, som betrakter det som noe de ikke eier, som sykdom og problemer, de blir kvitt begjæret, munker. Når de blir kvitt begjæret, blir de også kvitt bindingene, og når de blir kvitt bindingene, blir de også kvitt lidelsene. Siden de blir kvitt lidelsene, slipper de fri fra tilblivelse, forfall, undergang, sorg, jammer, smerter og mismot. Jeg sier dere at de slipper fri fra det som gjør vondt.”

2.1.7.7 (12.67) Sivbunten

Nalāklāpīsutta

En kveld da Sāriputta og Koṭṭhika den store var i hjorteparken Isipatana i Bārāṇasi, reiste Koṭṭhika seg fra sin meditasjon og gikk bort til Sāriputta. Han snakket litt med ham og satte seg så ned. Da han hadde satt seg, sa han:

“Hvordan er det, min venn Sāriputta – er det vi selv som er ansvarlige for at vi opplever forfall og undergang? Eller er det andre som er ansvarlige for at vi opplever forfall og undergang? Er både vi selv og andre ansvarlige for at vi opplever forfall og undergang? Eller er verken vi selv eller andre ansvarlige for at vi opplever forfall og undergang? Er det noe som oppstår av seg selv?”

“Det er ikke vi selv som er ansvarlige for at vi opplever forfall og undergang, min venn Koṭṭhika. Det er heller ikke noen andre som er ansvarlige for at vi opplever forfall og undergang. Det er ikke slik at både vi selv og andre er ansvarlige for at vi opplever forfall og undergang. Og det er heller ikke slik at verken vi selv eller andre er ansvarlige for at vi opplever forfall og undergang. Det er ikke noe som oppstår av seg selv. Forfall og undergang er derimot betinget av tilblivelse.”

“Hvordan er det, min venn Sāriputta – er det vi selv som er ansvarlige for at vi opplever tilblivelse? Eller er det andre som er ansvarlige for at vi opplever tilblivelse? Er både vi selv og andre ansvarlige for at vi opplever tilblivelse? Eller er verken vi selv eller andre ansvarlige for at vi opplever tilblivelse? Er det noe som oppstår av seg selv?”

“Det er ikke vi selv som er ansvarlige for at vi opplever tilblivelse, min venn Koṭṭhika. Det er heller ikke noen andre som er ansvarlige for at vi opplever tilblivelse. Det er ikke slik at både vi selv og andre er ansvarlige for at vi opplever tilblivelse. Og det er heller ikke slik at verken vi selv eller andre er ansvarlige for at vi opplever tilblivelse. Det er ikke noe som oppstår av seg selv. Tilblivelse er derimot betinget av forventningsmønstre.”

“Hvordan er det, min venn Sāriputta – er det vi selv som er ansvarlige for at vi opplever forventningsmønstre ... involveringer ... begjær ... følelser ... persepsjoner ... de seks sansefeltene ... splittelsen i subjekt og objekt ... den skjelnende bevisstheten? Eller er det andre som er ansvarlige for at vi opplever den skjelnende bevisstheten? Er både vi selv og andre ansvarlige for at vi opplever den skjelnende bevisstheten? Eller er verken vi selv eller

andre ansvarlige for at vi opplever den skjelnende bevisstheten? Er det noe som oppstår av seg selv?”

“Det er ikke vi selv som er ansvarlige for at vi opplever den skjelnende bevisstheten, min venn Koṭṭhika. Det er heller ikke noen andre som er ansvarlige for at vi opplever den skjelnende bevisstheten. Det er ikke slik at både vi selv og andre er ansvarlige for at vi opplever den skjelnende bevisstheten. Og det er heller ikke slik at verken vi selv eller andre er ansvarlige for at vi opplever den skjelnende bevisstheten. Det er ikke noe som oppstår av seg selv. Den skjelnende bevisstheten er derimot betinget av splittelsen i subjekt og objekt.”

“Da forstår jeg deg slik, Sāriputta: Det er ikke vi selv som er ansvarlige for at vi opplever splittelsen i subjekt og objekt. Det er heller ikke noen andre som er ansvarlige for at vi opplever splittelsen i subjekt og objekt. Det er ikke slik at både vi selv og andre er ansvarlige for at vi opplever splittelsen i subjekt og objekt. Og det er heller ikke slik at verken vi selv eller andre er ansvarlige for at vi opplever splittelsen i subjekt og objekt. Det er ikke noe som oppstår av seg selv. Splittelsen i subjekt og objekt er derimot betinget av den skjelnende bevisstheten.

Og jeg forstår deg slik: Det er ikke vi selv som er ansvarlige for at vi opplever den skjelnende bevisstheten. Det er heller ikke noen andre som er ansvarlige for at vi opplever den skjelnende bevisstheten. Det er ikke slik at både vi selv og andre er ansvarlige for at vi opplever den skjelnende bevisstheten. Og det er heller ikke slik at verken vi selv eller andre er ansvarlige for at vi opplever den skjelnende bevisstheten. Det er ikke noe som oppstår av seg selv. Den skjelnende bevisstheten er derimot betinget av splittelsen i subjekt og objekt. Hvordan skal vi forstå meningen i det du her sier, Sāriputta?”

“Da skal jeg fortelle deg en lignelse, min venn, for kloke mennesker forstår ofte meningen bedre gjennom en lignelse. Tenk dere to sivbunter som står lent mot hverandre. På samme måte er den skjelnende bevisstheten betinget av splittelsen i subjekt og objekt, og splittelsen i subjekt og objekt er betinget av den skjelnende bevisstheten. De seks sansefeltene er betinget av splittelsen i subjekt og objekt, persepsjonen er betinget av de seks sansefeltene ... og slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt. Hvis jeg nå skulle trekke bort en av disse sivbuntene, ville den andre falle. Og hvis jeg skulle trekke bort den andre av dem, ville den første falle. På samme måte er den skjelnende bevisstheten betinget av splittelsen i subjekt og objekt, og splittelsen i subjekt og objekt er betinget av den skjelnende

bevisstheten. De seks sansefeltene er betinget av splittelsen i subjekt og objekt, persepsjonen er betinget av de seks sansefeltene ... og slik oppstår altså alt det vi opplever som vondt.”

“Bra, min venn Sāriputta! Dette har du forklart godt! Vi takker deg for den forklaringen av de trettiseks grunnlagene du har gitt oss. Hvis en munk underviser i en lære som fører til at man vender seg bort fra forfall og undergang, mister lysten på dem og avslutter dem, kan han med rette kalles en munk som forklarer læren, og han kan med rette kalles en munk som forstår læren i alle dens detaljer. Hvis han selv praktiserer denne læren og har funnet frihet fra forfall og undergang, kan han med rette kalles en munk som har oppnådd nibbana her og nå. Hvis en munk underviser i en lære som fører til at man vender seg bort fra tilblivelse ... forventningsmønstre ... involveringer ... begjær ... følelser ... persepsjoner ... de seks sansefeltene ... splittelsen i subjekt og objekt ... den skjelnende bevisstheten ... reaksjoner ... uvitenhet, mister lysten på den og avslutter den, kan han med rette kalles en munk som forklarer læren, og han kan med rette kalles en munk som forstår læren i alle dens detaljer. Hvis han selv praktiserer denne læren og har funnet frihet fra uvitenhet, kan han med rette kalles en munk som har oppnådd nibbana her og nå.”

2.1.7.8 (12.68) I Kosambi

Kosambisutta

En gang da munkene Musila, Paviṭṭha, Nārada og Ānanda holdt til i Ghosita-parken i Kosambi, sa Paviṭṭha til Musila:

“Har du noen direkte kunnskap om at forfall og undergang er betinget av tilblivelse, min venn Musila? Eller er dette noe du tror, noe du gjerne vil tro, noe du har hørt, eller noe du har tenkt ut fordi du har en spesiell forkjærlighet for å lage teorier?”

“Jeg vet og jeg ser at forfall og undergang er betinget av tilblivelse. Dette er ikke noe jeg tror, det er ikke noe jeg gjerne vil tro, det er ikke noe jeg har hørt, det er ikke noe jeg har tenkt ut, og jeg har heller ikke noen spesiell forkjærlighet for å lage teorier, min venn Paviṭṭha.”

“Har du noen direkte kunnskap om at tilblivelse er betinget av forventningsmønstre ... forventningsmønstre er betinget av involveringer ... involveringer er betinget av begjær ... begjær er betinget av følelser ... følelser er betinget av de seks sansefeltene ... de seks sansefeltene er betinget av splittelsen i subjekt og objekt ... splittelsen i subjekt og objekt er betinget av den skjelnende bevisstheten ... den skjelnende bevisstheten er betinget av reaksjoner ... reaksjoner er betinget av uvitenhet? Eller er dette noe du tror, noe du gjerne vil tro, noe du har hørt, eller noe du har tenkt ut fordi du har en spesiell forkjærlighet for å lage teorier?”

“Jeg vet og jeg ser at reaksjoner er betinget av uvitenhet. Dette er ikke noe jeg tror, det er ikke noe jeg gjerne vil tro, det er ikke noe jeg har hørt, det er ikke noe jeg har tenkt ut, og jeg har heller ikke noen spesiell forkjærlighet for å lage teorier.”

“Har du noen direkte kunnskap om at forfall og undergang tar slutt når tilblivelse tar slutt, min venn Musila? Eller er dette noe du tror, noe du gjerne vil tro, noe du har hørt, eller noe du har tenkt ut fordi du har en spesiell forkjærlighet for å lage teorier?”

“Jeg vet og jeg ser at forfall og undergang tar slutt når tilblivelse tar slutt. Dette er ikke noe jeg tror, det er ikke noe jeg gjerne vil tro, det er ikke noe jeg har hørt, det er ikke noe jeg har tenkt ut, og jeg har heller ikke noen spesiell forkjærlighet for å lage teorier, min venn Paviṭṭha.”

“Har du noen direkte kunnskap om at tilblivelse tar slutt når forventningsmønstrene tar slutt ... forventningsmønstrene tar slutt når involveringene tar slutt ... involveringene tar slutt når begjæret tar slutt ... begjæret tar slutt når følelsene tar slutt ... følelsene tar slutt når de seks sansefeltene tar slutt ... de seks sansefeltene tar slutt når splittelsen i subjekt og objekt tar slutt ... splittelsen i subjekt og objekt tar slutt når den skjelnende bevisstheten tar slutt ... den skjelnende bevisstheten tar slutt når av reaksjoner ... reaksjonene tar slutt når uvitenheten tar slutt? Eller er dette noe du tror, noe du gjerne vil tro, noe du har hørt, eller noe du har tenkt ut fordi du har en spesiell forkjærlighet for å lage teorier?”

“Jeg vet og jeg ser at reaksjonene tar slutt når uvitenheten tar slutt. Dette er ikke noe jeg tror, det er ikke noe jeg gjerne vil tro, det er ikke noe jeg har hørt, det er ikke noe jeg har tenkt ut, og jeg har heller ikke noen spesiell forkjærlighet for å lage teorier.”

“Har du noen sikker kunnskap om at slutten på tilblivelsen er det samme som nibbana? Eller er dette noe du tror, noe du gjerne vil tro, noe du har hørt, eller noe du har tenkt ut fordi du har en spesiell forkjærlighet for å lage teorier?”

“Da er du en arahant som har utslettet alle negative tendenser i sinnet, Musila?”

Musila forholdt seg taus.

Da sa Nārada til Paviṭṭha:

“Det hadde vært bra om også jeg kunne få dette spørsmålet, Paviṭṭha. Still meg samme spørsmål, så skal jeg svare på det.”

“Da får du samme spørsmål, Nārada. Jeg vil spørre deg om deg samme, så gi meg svar på dette spørsmålet:

“Har du noen direkte kunnskap om at forfall og undergang er betinget av tilblivelse, min venn Nārada? Eller er dette noe du tror, noe du gjerne vil tro, noe du har hørt, eller noe du har tenkt ut fordi du har en spesiell forkjærlighet for å lage teorier?”

“Jeg vet og jeg ser at forfall og undergang er betinget av tilblivelse. Dette er ikke noe jeg tror, det er ikke noe jeg gjerne vil tro, det er ikke noe jeg har hørt, det er ikke noe jeg har tenkt ut, og jeg har heller ikke noen spesiell forkjærlighet for å lage teorier, min venn Paviṭṭha.”

“Har du noen direkte kunnskap om at tilblivelse er betinget av forventningsmønstre ... forventningsmønstre er betinget av involveringer ... involveringer er betinget av begjær ... begjær er betinget av følelser ... følelser er betinget av de seks sansefeltene ... de seks sansefeltene er betinget av splittelsen i subjekt og objekt ... splittelsen i subjekt og objekt er

betinget av den skjelnende bevisstheten ... den skjelnende bevisstheten er betinget av reaksjoner ... reaksjoner er betinget av uvitenhet? Eller er dette noe du tror, noe du gjerne vil tro, noe du har hørt, eller noe du har tenkt ut fordi du har en spesiell forkjærlighet for å lage teorier?”

“Jeg vet og jeg ser at reaksjoner er betinget av uvitenhet. Dette er ikke noe jeg tror, det er ikke noe jeg gjerne vil tro, det er ikke noe jeg har hørt, det er ikke noe jeg har tenkt ut, og jeg har heller ikke noen spesiell forkjærlighet for å lage teorier.”

“Har du noen direkte kunnskap om at forfall og undergang tar slutt når tilblivelse tar slutt, min venn Nārada? Eller er dette noe du tror, noe du gjerne vil tro, noe du har hørt, eller noe du har tenkt ut fordi du har en spesiell forkjærlighet for å lage teorier?”

“Jeg vet og jeg ser at forfall og undergang tar slutt når tilblivelse tar slutt. Dette er ikke noe jeg tror, det er ikke noe jeg gjerne vil tro, det er ikke noe jeg har hørt, det er ikke noe jeg har tenkt ut, og jeg har heller ikke noen spesiell forkjærlighet for å lage teorier, min venn Paviṭṭha.”

“Har du noen direkte kunnskap om at tilblivelse tar slutt når forventningsmønstrene tar slutt ... forventningsmønstrene tar slutt når involveringene tar slutt ... involveringene tar slutt når begjæret tar slutt ... begjæret tar slutt når følelsene tar slutt ... følelsene tar slutt når de seks sansefeltene tar slutt ... de seks sansefeltene tar slutt når splittelsen i subjekt og objekt tar slutt ... splittelsen i subjekt og objekt tar slutt når den skjelnende bevisstheten tar slutt ... den skjelnende bevisstheten tar slutt når av reaksjoner ... reaksjonene tar slutt når uvitenheten tar slutt? Eller er dette noe du tror, noe du gjerne vil tro, noe du har hørt, eller noe du har tenkt ut fordi du har en spesiell forkjærlighet for å lage teorier?”

“Jeg vet og jeg ser at reaksjonene tar slutt når uvitenheten tar slutt. Dette er ikke noe jeg tror, det er ikke noe jeg gjerne vil tro, det er ikke noe jeg har hørt, det er ikke noe jeg har tenkt ut, og jeg har heller ikke noen spesiell forkjærlighet for å lage teorier.”

“Har du noen sikker kunnskap om at slutten på tilblivelsen er det samme som nibbana? Eller er dette noe du tror, noe du gjerne vil tro, noe du har hørt, eller noe du har tenkt ut fordi du har en spesiell forkjærlighet for å lage teorier?”

“Da er du en arahant som har utslettet alle negative tendenser i sinnet, Nārada?”

“Jeg har forstått det som det er, med sann visdom, at slutten på tilblivelsen er det samme som nibbana, min venn. Men jeg er ikke noen arahant som har utslettet alle negative tendenser i sinnet.

Det er som om en mann skulle komme til en dyp brønn i ørkenen, men så er det ikke noe tau eller bøtte der. Så selv om mannen er utmattet av heten, sliten og tørst, kan han se på vannet og vite at det er vann der, men han klarer ikke å få tak i det. Slik er det også med meg. Jeg har forstått det som det er, med sann visdom, at slutten på tilblivelsen er det samme som nibbana, min venn. Men jeg er ikke noen arahant som har utslettet alle negative tendenser i sinnet.”

Da Nārada hadde sagt dette, vendte Paviṭṭha seg mot Ānanda og spurte:

“Hva vil du si om Nārada når han sier noe slikt?”

“Når han sier dette, har jeg ikke noe annet enn godt å si om ham.”

2.1.7.9 (12.69) Når havet flør

Upayantisutta

Slik har jeg hørt det:

En gang da Mesteren oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvattthī, sa han:

“Når havet flør, stiger vannet i de store elvene, munker. Når vannet stiger i de store elvene, stiger det også i de mindre elvene, noe som igjen får vannet til å stige i innsjøer og tjern. Slik er det også når uvitenheten øker. Da øker også reaksjonene. Når reaksjonene øker, øker den skjelnende bevisstheten, og når den øker, øker også splittelsen i subjekt og objekt. Når den øker, øker videre de seks sansefeltene, noe som fører til at persepsjonene øker. Når disse øker, øker også følelsene, noe som fører til at begjæret øker. Når dette øker, øker også involveringene, noe som videre fører til at det blir mer tilblivelse, og dette gjør igjen at det blir mer forfall og undergang.

Når det blir fjære i havet, synker vannet i de store elvene, munker. Når vannet synker i de store elvene, synker det også i de mindre elvene, noe som igjen får vannet til å ynke i innsjøer og tjern. Slik er det også når uvitenheten minker. Da minker også reaksjonene. Når reaksjonene minker, minker den skjelnende bevisstheten, og når den minker, minker også splittelsen i subjekt og objekt. Når den minker, minker videre de seks sansefeltene, noe som fører til at persepsjonene minker. Når disse minker, minker også følelsene, noe som fører til at begjæret minker. Når dette minker, minker også involveringene, noe som videre fører til at det blir mindre tilblivelse, og dette gjør igjen at det blir mindre forfall og undergang.

2.1.7.10 (12.70) Susima

Susimasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang oppholdt Mesteren seg i Bambuslunden i Rājagaha. På den tiden var Mesteren høyt respektert og hedret, og han fikk mange gaver i form av kapper, mat, boliger og medisiner. Munkefellesskapet var også høyt respektert og hedret, og de fikk mange gaver i form av kapper, mat, boliger og medisiner. Omvandrende asketer som tilhørte andre skoler, derimot, var ikke respektert og ble ikke hedret, og de fikk ingen gaver i form av kapper, mat, boliger og medisiner.

Samtidig var det en omvandrende asket i byen ved navn Susima, og han var sammen med en stor flokk andre omvandrende asketer. De andre asketene sa til ham:

“Gå og slutt deg til filosofen Gotama, min venn Susima. Finn ut hva læren hans går ut på, og kom og fortell det til oss. Da kan vi predike samme lære til folk i byen, og da kommer de til å respektere og hedre oss, og vi kommer til å få mange gaver i form av kapper, mat, boliger og medisiner.”

“Ja vel, mine venner,” svarte Susima og gikk bort til Ānanda. Han snakket høflig litt med ham og satte seg deretter ned sammen med ham. Så sa han:

“Jeg vil gjerne praktisere det høyverdige liv i samsvar med denne læren og denne treningsdisiplinen, min venn.”

Da tok Ānanda med seg Susima og gikk bort til Mesteren. Han hilste på ham og satte seg. Så sa han:

“Dette er den omvandrende asketen Susima, Mester. Han sier at han gjerne vil praktisere det høyverdige liv i samsvar med denne læren og denne treningsdisiplinen.”

“Så gi ham utgang, Ānanda.”

Susima fikk utgang og opptak i Mesterens nærvær.

På den tiden var det mange munkers som proklamerte sin innsikt framfor Mesteren:

“Nå oppstår det ikke noe nytt, treningsveien er vandret til ende, gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

Susima fikk høre dette, så han gikk bort til disse munkene og spurte om det var riktig at de hadde avgitt en slik erklæring.

“Ja, min venn, det er riktig,” svarte de.

“Når dere vet og ser dette, mestrer dere sikkert slike paranormale ferdigheter som disse, mine herrer: Fra å være en gjør dere dere til mange, og fra å være mange gjør dere dere til en. Dere gjør dere usynlig og kommer til syne igjen. Dere går like uhindret gjennom vegger og murer som om de skulle være luft. Dere dykker ned i jorden og kommer opp igjen som om det skulle være vann. Dere går på vannet uten å synke nedi, som om det skulle være fast grunn. Med korslagte bein ferdes dere gjennom luften som fuglen på vingene. Dere berører og stryker over sola og månen med handa, enda så mektige og veldige de er, og dere ferdes i deres legemer helt opp til Brahmas verden?”

“Nei, min venn.”

“Men når dere vet og ser dette, har dere sikkert også utviklet den guddommelige hørsel. Med den rene, guddommelige og overmenneskelige hørsel kan dere høre både guddommelige og menneskelige lyder, både nære og fjerne?”

“Nei, min venn.”

“Men når dere vet og ser dette, så retter dere sikkert også sinnet mot psykologisk innsikt. Ut fra dere selv forstår dere andre menneskers sinn, og erkjenner et grådig sinn som grådig, og et sinn uten grådighet erkjenner dere som uten grådighet. Et hatefullt sinn erkjenner dere som et hatefullt sinn, og et sinn uten hat erkjenner dere som et sinn uten hat. Et forblindet sinn erkjenner dere som et forblindet sinn, og et ikke forblindet sinn erkjenner dere som et ikke forblindet sinn. Et innskrenket sinn erkjenner dere som innskrenket, og et adspredt sinn erkjenner dere som adspredt. Et avansert sinn erkjenner dere som avansert, og et tilbakestående sinn erkjenner dere som tilbakestående. Et laverestående sinn erkjenner dere som laverestående, og et uovertruffent sinn erkjenner dere som uovertruffent. Et konsentrert sinn erkjenner dere som konsentrert, og et ukonsentrert sinn erkjenner dere som ukonsentrert. Et frigjort sinn erkjenner dere som frigjort, og et ikke frigjort sinn erkjenner dere som ikke frigjort?”

“Nei, min venn.”

“Men når dere vet og ser dette, mestrer dere sikkert også kunsten å huske tidligere oppholdssteder. Dere husker mange tidligere oppholdssteder. Således husker dere en fødsel, to fødsler og videre opp til flere hundre tusen fødsler, og dere kan til og med huske at universet har utvidet seg og trukket seg sammen en gang, to ganger, ja, opp til ti slike verdenssykluser. Og dere husker følgende:

‘Der het jeg det og det, jeg var av den og den ætt og klasse, nøt den og den mat, hadde de og de gleder og sorger og ble så og så gammel. Så falt jeg derifra og ble gjenfødt et annet sted. Og der het jeg det og det,’ – og dere husker like mange detaljer her – ‘Og så falt jeg derifra og ble gjenfødt her.’

Slik husker dere mange tidligere oppholdssteder, både detaljert og i store trekk?”

“Nei, min venn.”

“Men når dere vet og ser dette, har dere fått et rent, himmelsk og overmenneskelig syn slik at dere ser hvordan alle vesener oppstår og går under? Ser og forstår dere hvordan gode og onde, stygge og vakre, lykkelige og ulykkelige, alle tar konsekvensene av sine egne handlinger: ‘Disse vesenene her oppførte seg dårlig, både i tanke, ord og handling. De talte nedsettende om de edle, de hadde feilaktige teorier og handlet etter disse teoriene. Etter døden, når kroppen går i oppløsning, er disse blitt gjenfødt i vonde kår, i elendighet, lidelse og pinefulle tilstander. Men disse andre vesenene oppførte seg godt, både i tanke, ord og handling. De talte vel om de edle, de hadde rett syn og handlet i samsvar med dette. Etter døden, når kroppen går i oppløsning, er de blitt gjenfødt i gode kår og lykkelige tilstander.’ Har dere fått et rent, himmelsk og overmenneskelig syn slik at dere ser hvordan alle vesener oppstår og går under? Ser og forstår dere hvordan gode og onde, stygge og vakre, lykkelige og ulykkelige, alle tar konsekvensene av sine egne handlinger?”

“Nei, min venn.”

“Men når dere vet og ser dette, kan dere få direkte kontakt med slike fredelige og frigjorte immaterielle tilstander som transcenderer det materielle?”

“Nei, min venn.”

“Men hvordan kan det ha seg at dere svarer nei på alle disse spørsmålene og sier at dere ikke har oppnådd disse tilstandene?”

“Vi har nådd fram til frihet gjennom visdom, min venn.”

“Jeg forstår ikke helt det korte svaret du gir. Det hadde vært fint om du kunne forklare dette slik at jeg kan forstå det korte svaret ditt.”

“Uansett om du forstår det eller ikke, min venn Susima, så har vi nådd fram til frihet gjennom visdom.”

Da reiste Susima seg og gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned hos ham. Så fortalte han ham om den samtalen han hadde hatt.

“Først kommer kunnskap om lovmessigheten, Susima. Deretter kommer kunnskap om nibbana.”

“Jeg forstår ikke helt det korte svaret du gir, Mester. Det hadde vært fint om du kunne forklare dette slik at jeg kan forstå det korte svaret ditt.”

“Uansett om du forstår det eller ikke, Susima, så kommer kunnskap om lovmessigheten først. Deretter kommer kunnskap om nibbana. Hva mener du om dette, Susima: Er materielle former varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Det som er uvarig, medfører det lidelse eller lykke?”

“Lidelse, Mester.”

“Men er det da fornuftig å betrakte det som er uvarig og forgjengelig, og som bringer lidelse, som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Hva mener du om dette, Susima: Er følelser varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Det som er uvarig, medfører det lidelse eller lykke?”

“Lidelse, Mester.”

“Men er det da fornuftig å betrakte det som er uvarig og forgjengelig, og som bringer lidelse, som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Hva mener du om dette, Susima: Er identifikasjoner varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Det som er uvarig, medfører det lidelse eller lykke?”

“Lidelse, Mester.”

“Men er det da fornuftig å betrakte det som er uvarig og forgjengelig, og som bringer lidelse, som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Hva mener du om dette, Susima: Er reaksjoner varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Det som er uvarig, medfører det lidelse eller lykke?”

“Lidelse, Mester.”

“Men er det da fornuftig å betrakte det som er uvarig og forgjengelig, og som bringer lidelse, som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Hva mener du om dette, Susima: Er bevissthetstilstander varige eller uvarige?”

“Uvarig, Mester.”

“Det som er uvarig, medfører det lidelse eller lykke?”

“Lidelse, Mester.”

“Men er det da fornuftig å betrakte det som er uvarig og forgjengelig, og som bringer lidelse, som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Derfor bør alle materielle former betraktes slik, Susima: ‘dette er ikke mitt, dette er ikke meg, dette er ikke mitt selv’, uansett om de tilhører fortid, nåtid eller framtid, om de er indre eller ytre, grove eller fine, gode eller dårlige, nære eller fjerne. Da ser man dem som de er, med fullkommen visdom.

Alle følelser bør betraktes slik: ‘dette er ikke mitt, dette er ikke meg, dette er ikke mitt selv’, uansett om de tilhører fortid, nåtid eller framtid, om de er indre eller ytre, grove eller fine, gode eller dårlige, nære eller fjerne. Da ser man dem som de er, med fullkommen visdom.

Alle identifikasjoner bør betraktes slik: ‘dette er ikke mitt, dette er ikke meg, dette er ikke mitt selv’, uansett om de tilhører fortid, nåtid eller framtid, om de er indre eller ytre, grove eller fine, gode eller dårlige, nære eller fjerne. Da ser man dem som de er, med fullkommen visdom.

Alle reaksjoner bør betraktes slik: ‘dette er ikke mitt, dette er ikke meg, dette er ikke mitt selv’, uansett om de tilhører fortid, nåtid eller framtid, om de er indre eller ytre, grove eller fine, gode eller dårlige, nære eller fjerne. Da ser man dem som de er, med fullkommen visdom.

Alle bevissthetstilstander bør betraktes slik: ‘dette er ikke mitt, dette er ikke meg, dette er ikke mitt selv’, uansett om de tilhører fortid, nåtid eller framtid, om de er indre eller ytre, grove eller fine, gode eller dårlige, nære eller fjerne. Da ser man dem som de er, med fullkommen visdom.

Når en velinformert elev av de edle ser dette, Susima, slipper han taket i materielle former, følelser, identifikasjoner, reaksjoner og bevissthetsformer. Når han har sluppet taket i dem, er han ikke lenger opptatt av dem. Når han ikke lenger er opptatt av dem, blir han fri. Og når han blir fri, vet han at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.

Ser du at forfall og undergang er betinget av tilblivelse, Susima?”

“Ja, Mester.”

“Ser du at tilblivelse er betinget av forventningsmønstre, Susima?”

“Ja, Mester.”

“Ser du at forventningsmønstre er betinget av involveringer ... at involveringer er betinget av begjær ... at begjær er betinget av følelser ... at følelser er betinget av persepsjon ... at persepsjon er betinget av de seks sansefeltene ... at de seks sansefeltene er betinget av splittelsen i subjekt og objekt ... at splittelsen i subjekt og objekt er betinget av den skjelnende bevisstheten ... at den skjelnende bevisstheten er betinget av reaksjoner ... at reaksjoner er betinget av uvitenhet, Susima?”

“Ja, Mester.”

“Ser du at tilblivelsen tar slutt når forventningsmønstrene tar slutt, Susima?”

“Ja, Mester.”

“Ser du forventningsmønstrene tar slutt når involveringene tar slutt ... at involveringene tar slutt når begjæret tar slutt ... at begjæret tar slutt når følelsene tar slutt ... at følelsene tar slutt når persepsjonen tar slutt ... at persepsjonen tar slutt når de seks sansefeltene tar slutt ... at de seks sansefeltene tar slutt når splittelsen i subjekt og objekt tar slutt ... at splittelsen i subjekt og objekt tar slutt når den skjelnende bevisstheten tar slutt ... at den skjelnende bevisstheten tar slutt når reaksjonene tar slutt ... at reaksjonene tar slutt når uvitenheten tar slutt, Susima?”

“Ja, Mester.”

“Men når du vet og ser dette, mestrer du sikkert slike paranormale ferdigheter som disse, Susima: Fra å være en gjør du deg til mange, og fra å være mange gjør du deg til en. Du gjør deg usynlig og kommer til syne igjen. Du går like uhindret gjennom vegger og murer som om de skulle være luft. Du dykker ned i jorden og kommer opp igjen som om det skulle være vann. Du går på vannet uten å synke nedi, som om det skulle være fast grunn. Med korslagte bein ferdes du gjennom luften som fuglen på vingene. Du berører og stryker over sola og månen med handa, enda så mektige og veldige de er, og du ferdes i ditt legemer helt opp til Brahmas verden?”

“Nei, Mester.”

“Men når du vet og ser dette, har du sikkert også utviklet den guddommelige hørsel. Med den rene, guddommelige og overmenneskelige hørsel kan du høre både guddommelige og menneskelige lyder, både nære og fjerne?”

“Nei, Mester.”

“Men når du vet og ser dette, så retter du sikkert også sinnet mot psykologisk innsikt. Ut fra deg selv forstår du andre menneskers sinn, og erkjenner et grådig sinn som grådig, og et sinn uten grådighet erkjenner du som uten grådighet. Et hatefullt sinn erkjenner du som et hatefullt sinn, og et sinn uten hat erkjenner du som et sinn uten hat. Et forblindet sinn erkjenner du som et forblindet sinn, og et ikke forblindet sinn erkjenner du som et ikke forblindet sinn. Et innskrenket sinn erkjenner du som innskrenket, og et adspredt sinn erkjenner du som adspredt. Et avansert sinn erkjenner du som avansert, og et tilbakestående sinn erkjenner du som tilbakestående. Et laverestående sinn erkjenner du som laverestående, og et uovertruffent sinn erkjenner du som uovertruffent. Et konsentrert sinn erkjenner du som konsentrert, og et ukonsentrert sinn erkjenner du som ukonsentrert. Et frigjort sinn erkjenner du som frigjort, og et ikke frigjort sinn erkjenner du som ikke frigjort?”

“Nei, Mester.”

“Men når du vet og ser dette, mestrer du sikkert også kunsten å huske tidligere oppholdssteder. Du husker mange tidligere oppholdssteder. Således husker du en fødsel, to fødsler og vidu opp til flere hundre tusen fødsler, og du kan til og med huske at universet har utvidet seg og trukket seg sammen en gang, to ganger, ja, opp til ti slike verdenssykluser. Og du husker følgende:

‘Der het jeg det og det, jeg var av den og den ætt og klasse, nøt den og den mat, hadde de og de gleder og sorger og ble så og så gammel. Så falt jeg derifra og ble gjenfødt et annet sted. Og der het jeg det og det,’ – og du husker like mange detaljer her – ‘Og så falt jeg derifra og ble gjenfødt her.’

Slik husker du mange tidligere oppholdssteder, både detaljert og i store trekk?”

“Nei, Mester.”

“Men når du vet og ser dette, har du fått et rent, himmelsk og overmenneskelig syn slik at du ser hvordan alle vesener oppstår og går under? Ser og forstår du hvordan gode og onde, stygge og vakre, lykkelige og ulykkelige, alle tar konsekvensene av sine egne handlinger: ‘Disse vesenene her oppførte seg dårlig, både i tanke, ord og handling. De talte nedsettende om de edle, de hadde feilaktige teorier og handlet etter disse teoriene. Etter døden, når kroppen går i oppløsning, er disse blitt gjenfødt i vonde kår, i elendighet, lidelse og pinefulle tilstander. Men disse andre vesenene oppførte seg godt, både i tanke, ord og handling. De talte vel om de edle, de hadde rett syn og handlet i samsvar med dette. Etter døden, når kroppen går i oppløsning, er de blitt gjenfødt i gode kår og lykkelige tilstander.’ Har du fått et rent, himmelsk og overmenneskelig syn slik at du ser hvordan alle vesener

oppstår og går under? Ser og forstår du hvordan gode og onde, stygge og vakre, lykkelige og ulykkelige, alle tar konsekvensene av sine egne handlinger?”

“Nei, Mester.”

“Men når du vet og ser dette, kan du få direkte kontakt med slike fredelige og frigjorte immaterielle tilstander som transcenderer det materielle?”

“Nei, Mester.”

“Men hvordan kan det ha seg at du svarer nei på alle disse spørsmålene og sier at du ikke har oppnådd disse tilstandene?”

Da kastet Susima ned for Mesterens føtter og sa:

“Jeg har begått en overtredelse, Mester, jeg har vært dum og uvettig! Jeg kom som en tyv for å stjele denne læren og treningsdisiplinen som er forklart så tydelig. Vær så snill å tilgi meg, Mester, så skal jeg sørge for at det ikke gjentar seg!”

“Ja, det er riktig at du har begått en overtredelse, Susima. Det var dumt og uvettig av deg å komme som en tyv for å stjele denne læren og treningsdisiplinen som er forklart så tydelig.

Det er som om en tyv skulle bli tatt på fersk gjerning. De fører ham fram for kongen og sier: ‘Denne tyven tok vi på fersk gjerning, herre konge. La ham bli dømt til den straffen han fortjener.’ Og kongen sier: ‘Bind armene hans med sterke tau, rak håret av hodet hans og før ham rundt i byen fra gate til gate og fra gatekryss til gatekryss mens det blir slått på skarptromme. Deretter skal han bli ført ut til retterstedet sør for byen og halshogd!’ Dette blir gjort. Tror du denne mannen da opplever sorg og smerte, Susima?”

“Ja, Mester.”

“Den sorgen og den smerten den mannen da ville oppleve, er ikke så stor og så bitter som den sorgen og den smerten som rammer den som kommer som en tyv for å stjele denne læren og treningsdisiplinen som du har forklart så tydelig. Men siden du innser og innrømmer din overtredelse, skal vi tilgi deg. For slik er det i den edles disiplin, at den som ser sin feil som den er, og bekjenner den som rett er, han bedrer seg også for framtiden.”

2.1.8 Kapitlet om filosofer og brahmaner

Samaṇabrāhmaṇavagga

2.1.8.1 (12.71) Forfall og undergang

Jarāmarāṇasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang da Mesteren oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvatthī, sa han:

“En filosof eller brahman som ikke forstår forfall og undergang, som ikke forstår årsaken til forfall og undergang, som ikke forstår hvordan forfall og undergang tar slutt og som heller ikke forstår den veien som fører til at forfall og undergang tar slutt, vil jeg ikke anerkjenne som filosof blant filosofer eller som brahman blant brahmaner, og han har ikke oppnådd noen innsikt her og nå i hva det vil si å være filosof eller brahman.

Men en filosof eller brahman som forstår forfall og undergang, som forstår årsaken til forfall og undergang, som forstår hvordan forfall og undergang tar slutt og som også forstår den veien som fører til at forfall og undergang tar slutt, vil jeg anerkjenne som filosof blant filosofer og som brahman blant brahmaner, og han har oppnådd innsikt her og nå i hva det vil si å være filosof eller brahman.”

2.1.8.2–11 (12.72) Ti tekster om tilblivelse og så videre

Jātisuttādidasaḥ

Slik har jeg hørt det:

En gang da Mesteren oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvatthī, sa han:

“En filosof eller brahman som ikke forstår tilblivelse ... forventningsmønstre ... involveringer ... begjær ... følelser ... persepsjoner ... de seks sansefeltene ... splittelsen i subjekt og objekt ... den skjelnende bevisstheten ... reaksjoner, som ikke forstår årsaken til reaksjoner, som ikke forstår hvordan reaksjoner tar slutt og som heller ikke forstår den veien som fører til at reaksjoner tar slutt, vil jeg ikke anerkjenne som filosof blant filosofer eller som brahman blant brahmaner, og han har ikke oppnådd noen innsikt her og nå i hva det vil si å være filosof eller brahman.

Men en filosof eller brahman som forstår reaksjoner, som forstår årsaken til reaksjoner, som forstår hvordan reaksjoner tar slutt og som også forstår den veien som fører til at reaksjoner tar slutt, vil jeg anerkjenne som filosof blant filosofer og som brahman blant brahmaner, og han har oppnådd innsikt her og nå i hva det vil si å være filosof eller brahman.”

2.1.9 Kapitlet med forkortede tekster

Antarapeyyālaṃ

2.1.9.1 (12.73) Læreren

Satthusutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Den som ikke forstår forfall og undergang, munker, som ikke ser dette som det er, bør oppsøke en lærer som forstår forfall og undergang som det er. Den som ikke forstår årsaken til forfall og undergang, som ikke ser dette som det er, bør oppsøke en lærer som forstår forfall og undergang som det er. Den som ikke forstår hvordan forfall og undergang tar slutt, som ikke ser det som det er, bør oppsøke en lærer som forstår det som det er hvordan forfall og undergang tar slutt. Og den som ikke forstår veien som fører til at forfall og undergang tar slutt, bør oppsøke en lærer som forstår veien som fører til at forfall og undergang tar slutt, som den er.

2.1.9.2–11 (12.74) Ti videre tekster om lærere

Dutiyasatthusuttādidasakaṃ

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Den som ikke forstår tilblivelse ... forventningsmønstre ... involveringer ... begjær ... følelser ... persepsjoner ... de seks sansefeltene ... splittelsen i subjekt og objekt ... den skjelnende bevisstheten ... reaksjoner, munker, som ikke ser dette som det er, bør oppsøke en lærer som forstår reaksjoner som det de er. Den som ikke forstår årsaken til reaksjoner, som ikke ser dette som det er, bør oppsøke en lærer som forstår reaksjoner som det de er. Den som ikke forstår hvordan reaksjoner tar slutt, som ikke ser det som det er, bør oppsøke en lærer som forstår det som det er hvordan reaksjoner tar slutt. Og den som ikke forstår veien som fører til at reaksjoner tar slutt, bør oppsøke en lærer som forstår veien som fører til at reaksjoner tar slutt, som den er.

2.1.9.12 (12.75) Elleve tekster om trening

Sikkhāsuttādipeyyālaekādasakaṃ

Hvis man ikke ser og kjenner forfall og undergang ... årsaken til forfall og undergang ... slutten på forfall og undergang ... veien til å gjøre slutt på forfall og undergang som det er, bør man trene så man får kunnskap om det.

Hvis man ikke ser og kjenner forfall og undergang ... bør man meditere ...

Hvis man ikke ser og kjenner forfall og undergang ... bør man ha vilje ...

Hvis man ikke ser og kjenner forfall og undergang ... bør man sette inn kreftene ...

Hvis man ikke ser og kjenner forfall og undergang ... bør man ikke gi opp ...

Hvis man ikke ser og kjenner forfall og undergang ... bør man være ivrig ...

Hvis man ikke ser og kjenner forfall og undergang ... bør man være energisk ...

Hvis man ikke ser og kjenner forfall og undergang ... bør man være utholdende ...

Hvis man ikke ser og kjenner forfall og undergang ... bør man øve oppmerksomhet ...

Hvis man ikke ser og kjenner forfall og undergang ... bør man øve klar forståelse ...

Hvis man ikke ser og kjenner forfall og undergang ... bør man være flittig ...

2.2 Samtaler om dyp forståelse

Abhisamayasaṃyutta

2.2.1 (13.1) Negletuppen

Nakhasikhāsaṃyutta

Slik har jeg hørt det:

En gang da Mesteren oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvatthī, tok han en klype jord og la ytterst på neglen sin. Så sa han til munkene:

“Hva mener dere, munk? Hvor er det mest jord? Her på negletuppen min, eller i resten av verden?”

“Det er naturligvis i resten av verden, Mester. Det lille grannet jord du har på negletuppen, er jo ikke engang så mye som en hundredel, en tusendel eller en hundretusendel av all jord som finnes i verden!”

“På samme måte har den edles elev med innsikt og dyp forståelse lagt det aller meste av lidelser bak seg og er kvitt dem, og det er en helt ubetydelig mengde som gjenstår. Det som måtte gjenstå av lidelser for ham, ja, selv om han må gjennomgå det opp til sju ganger, er ikke så mye som en hundredel, en tusendel eller en hundretusendel av de lidelsene han har lagt bak seg og er kvitt.

Så stor nytte har man av å oppnå dyp forståelse, munk. Så stor nytte har man av å få øynene opp for sannheten.”

2.2.2 (13.2) Lotusdammen

Pokkharāṇīsutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattḥī, sa han:

“Tenk dere en lotusdam som er femti mil lang, femti mil bred og femti mil dyp munker. Vannstand er så høy at kråka kan drikke rett fra bredden. Så kommer en mann og tar opp en dråpe vann på spissen av et strå. Hva mener dere, munker? Hvor er det mest vann? I denne dråpen, eller i resten av dammen?”

“Det er naturligvis i resten av dammen, Mester. Den lille vanndråpen på spissen av strået er jo ikke engang så mye som en hundredel, en tusendel eller en hundretusendel av det vannet som finnes i resten av dammen!”

“På samme måte har den edles elev med innsikt og dyp forståelse lagt det aller meste av lidelser bak seg og er kvitt dem, og det er en helt ubetydelig mengde som gjenstår. Det som måtte gjenstå av lidelser for ham, ja, selv om han må gjennomgå det opp til sju ganger, er ikke så mye som en hundredel, en tusendel eller en hundretusendel av de lidelsene han har lagt bak seg og er kvitt.

Så stor nytte har man av å oppnå dyp forståelse, munker. Så stor nytte har man av å få øynene opp for sannheten.”

2.2.3 (13.3) Vannet fra de store elvene

Sambhejjaudakasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Tenk dere det stedet der de store elvene Ganges, Yamunā, Aciravatī, Sarabhū og Mahī flyter sammen, munker. Så kommer en mann og tar opp to-tre dråper med vann. Hva mener dere, munker? Hvor er det mest vann? I disse dråpene, eller i resten av elvene?”

“Det er naturligvis i resten av elvene, Mester. De få vanndråpene han tar opp, er jo ikke engang så mye som en hundredel, en tusendel eller en hundretusendel av det vannet som finnes i resten av elvene!”

“På samme måte har den edles elev med innsikt og dyp forståelse lagt det aller meste av lidelser bak seg og er kvitt dem, og det er en helt ubetydelig mengde som gjenstår. Det som måtte gjenstå av lidelser for ham, ja, selv om han må gjennomgå det opp til sju ganger, er ikke så mye som en hundredel, en tusendel eller en hundretusendel av de lidelsene han har lagt bak seg og er kvitt.

Så stor nytte har man av å oppnå dyp forståelse, munker. Så stor nytte har man av å få øynene opp for sannheten.”

2.2.4 (13.4) Den andre teksten om vannet fra de store elvene

Dutiyasambhejjaudakasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Tenk dere det stedet der de store elvene Ganges, Yamunā, Aciravatī, Sarabhū og Mahī flyter sammen, munker. Hva mener dere, munker? Hvis nå alt dette vannet tørker inn og blir borte, bortsett fra to-tre vanndråper, hvilken vannmengde er da størst? Den som har tørket inn og blitt borte, eller de to-tre dråpene som ligger igjen?”

“Det er naturligvis den vannmengden som har tørket inn og blitt borte, Mester. De få vanndråpene som ligger igjen, er jo ikke engang så mye som en hundredel, en tusendel eller en hundretusendel av det vannet som har tørket inn og blitt borte!”

“På samme måte har den edles elev med innsikt og dyp forståelse lagt det aller meste av lidelser bak seg og er kvitt dem, og det er en helt ubetydelig mengde som gjenstår. Det som måtte gjenstå av lidelser for ham, ja, selv om han må gjennomgå det opp til sju ganger, er ikke så mye som en hundredel, en tusendel eller en hundretusendel av de lidelsene han har lagt bak seg og er kvitt.

Så stor nytte har man av å oppnå dyp forståelse, munker. Så stor nytte har man av å få øynene opp for sannheten.”

2.2.5 (13.5) Jorden

Pathavīsutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Tenk dere at man legger sju små leirkuler ned på bakken, munk. Hvor er det mest materiale? I de sju små leirkulene eller i hele den store jorden de ligger på? Hva mener dere, munk?”

“Det er naturligvis i hele den store jorden, Mester. De sju små leirkulene er jo ikke engang så mye som en hundredel, en tusendel eller en hundretusendel av hele den store jorden!”

“På samme måte har den edles elev med innsikt og dyp forståelse lagt det aller meste av lidelser bak seg og er kvitt dem, og det er en helt ubetydelig mengde som gjenstår. Det som måtte gjenstå av lidelser for ham, ja, selv om han må gjennomgå det opp til sju ganger, er ikke så mye som en hundredel, en tusendel eller en hundretusendel av de lidelsene han har lagt bak seg og er kvitt.

Så stor nytte har man av å oppnå dyp forståelse, munk. Så stor nytte har man av å få øynene opp for sannheten.”

2.2.6 (13.6) Den andre teksten om jorden

Dutiyapathavīsutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvatthī, sa han:

“Tenk dere at hele den store jorden skulle forsvinne, munk, bortsett fra sju små leirkulene. Hvor er det mest materiale? I de sju små leirkulene eller i hele den store jorden som har forsvunnet? Hva mener dere, munk?”

“Det er naturligvis i hele den store jorden, Mester. De sju små leirkulene er jo ikke engang så mye som en hundredel, en tusendel eller en hundretusendel av hele den store jorden!”

“På samme måte har den edles elev med innsikt og dyp forståelse lagt det aller meste av lidelser bak seg og er kvitt dem, og det er en helt ubetydelig mengde som gjenstår. Det som måtte gjenstå av lidelser for ham, ja, selv om han må gjennomgå det opp til sju ganger, er ikke så mye som en hundredel, en tusendel eller en hundretusendel av de lidelsene han har lagt bak seg og er kvitt.

Så stor nytte har man av å oppnå dyp forståelse, munk. Så stor nytte har man av å få øynene opp for sannheten.”

2.2.7 (13.7) Havet

Samuddasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Tenk dere at en mann tar to-tre dråper vann fra storhavet. Hva mener dere, munkere? Hvor er det mest vann? I de to-tre dråpene eller i storhavet?”

“Det er naturligvis i storhavet, Mester. De to-tre dråpene med vann er jo ikke engang så mye som en hundredel, en tusendel eller en hundretusendel av storhavet!”

“På samme måte har den edles elev med innsikt og dyp forståelse lagt det aller meste av lidelser bak seg og er kvitt dem, og det er en helt ubetydelig mengde som gjenstår. Det som måtte gjenstå av lidelser for ham, ja, selv om han må gjennomgå det opp til sju ganger, er ikke så mye som en hundredel, en tusendel eller en hundretusendel av de lidelsene han har lagt bak seg og er kvitt.

Så stor nytte har man av å oppnå dyp forståelse, munkere. Så stor nytte har man av å få øynene opp for sannheten.”

2.2.8 (13.8) Den andre teksten om havet

Dutiyasamuddasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Tenk dere at storhavet tørker inn og forsvinner, munker, bortsett fra to eller tre vanndråper. Hva mener dere, munker? Hvor er det mest vann? I de to-tre dråpene eller i storhavet som har tørket inn og forsvunnet?”

“Det er naturligvis i storhavet, Mester. De to-tre dråpene med vann er jo ikke engang så mye som en hundredel, en tusendel eller en hundretusendel av storhavet!”

“På samme måte har den edles elev med innsikt og dyp forståelse lagt det aller meste av lidelser bak seg og er kvitt dem, og det er en helt ubetydelig mengde som gjenstår. Det som måtte gjenstå av lidelser for ham, ja, selv om han må gjennomgå det opp til sju ganger, er ikke så mye som en hundredel, en tusendel eller en hundretusendel av de lidelsene han har lagt bak seg og er kvitt.

Så stor nytte har man av å oppnå dyp forståelse, munker. Så stor nytte har man av å få øynene opp for sannheten.”

2.2.9 (13.9) Fjellet

Pabbatasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvatthī, sa han:

“Tenk dere at en mann kaster sju sandkorn på Himalaya, fjellenes konge. Hva mener dere, munkere? Hvor er det mest materiale? I de sju sandkornene, eller i Himalaya, fjellenes konge?

“Det er naturligvis i Himalaya, Mester. De sju sandkornene er jo ikke engang så mye som en hundredel, en tusendel eller en hundretusendel av Himalaya!”

“På samme måte har den edles elev med innsikt og dyp forståelse lagt det aller meste av lidelser bak seg og er kvitt dem, og det er en helt ubetydelig mengde som gjenstår. Det som måtte gjenstå av lidelser for ham, ja, selv om han må gjennomgå det opp til sju ganger, er ikke så mye som en hundredel, en tusendel eller en hundretusendel av de lidelsene han har lagt bak seg og er kvitt.

Så stor nytte har man av å oppnå dyp forståelse, munkere. Så stor nytte har man av å få øynene opp for sannheten.”

2.2.10 (13.10) Den andre teksten om fjellet

Dutiyapabbatasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvatthī, sa han:

“Tenk dere at Himalaya, fjellenes konge, forsvinner og blir borte, munk, bortsett fra sju små sandkorn. Hva mener dere, munk? Hvor er det mest materiale? I de sju sandkornene, eller i Himalaya, som er blitt borte?

“Det er naturligvis i Himalaya, Mester. De sju sandkornene er jo ikke engang så mye som en hundredel, en tusendel eller en hundretusendel av Himalaya!”

“På samme måte har den edles elev med innsikt og dyp forståelse lagt det aller meste av lidelser bak seg og er kvitt dem, og det er en helt ubetydelig mengde som gjenstår. Det som måtte gjenstå av lidelser for ham, ja, selv om han må gjennomgå det opp til sju ganger, er ikke så mye som en hundredel, en tusendel eller en hundretusendel av de lidelsene han har lagt bak seg og er kvitt.

Så stor nytte har man av å oppnå dyp forståelse, munk. Så stor nytte har man av å få øynene opp for sannheten.”

2.2.11 (13.11) Den tredje teksten om fjellet

Tatīyapabbatasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Tenk dere at en mann kaster sju småsteiner på Sineru, fjellenes konge. Hva mener dere, munkere? Hvor er det mest materiale? I de sju småsteinene, eller i Sineru, fjellenes konge?

“Det er naturligvis i Sineru, Mester. De sju småsteinene er jo ikke engang så mye som en hundredel, en tusendel eller en hundretusendel av Sineru!”

“På samme måte har den edles elev med innsikt og dyp forståelse lagt det aller meste av lidelser bak seg og er kvitt dem, og det er en helt ubetydelig mengde som gjenstår. Det som måtte gjenstå av lidelser for ham, ja, selv om han må gjennomgå det opp til sju ganger, er ikke så mye som en hundredel, en tusendel eller en hundretusendel av de lidelsene han har lagt bak seg og er kvitt.

Så stor nytte har man av å oppnå dyp forståelse, munkere. Så stor nytte har man av å få øynene opp for sannheten.”

2.3 Samtaler om grunnelementer

Dhātusamyutta

2.3.1 Kapitlet om forskjeller

Nānattavagga

2.3.1.1 (14.1) Forskjellige grunnelementer

Dhātunānattasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Jeg skal fortelle dere om de forskjellige grunnelementene, munkers. Så hør godt etter og legg merke til det jeg sier!”

“Ja vel, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Hvordan er de forskjellige grunnelementene, munkers? Det er øyet, synlige former og synsbevissthet; øret, lyder og hørselsbevissthet; nesa, dufter og duftbevissthet; tunga, smaker og smaksbevissthet; kroppen, berøringer og kroppsbevissthet; sinnet, ideer og sinnsbevissthet. Dette kalles de forskjellige grunnelementene, munkers.”

2.3.1.2 (14.2) Forskjellige persepsjoner

Phassanānattasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Betinget av de forskjellige grunnelementene oppstår forskjellige persepsjoner, munker. Hvordan er så de forskjellige grunnelementene? Det er syn, hørsel, duft, smak, kropp og sinn. Dette kalles de forskjellige grunnelementene, munker.

Hvordan oppstår de forskjellige persepsjonene betinget av forskjellige grunnelementer? Betinget av øyet oppstår synspersepsjon. Betinget av øret oppstår hørselspersepsjon. Betinget av nesa oppstår duftpersepsjon. Betinget av tunga oppstår smakspersepsjon. Betinget av kroppen oppstår berøringspersepsjon. Og betinget av sinnet oppstår sinnspersepsjon. Slik oppstår forskjellige persepsjoner betinget av grunnelementene, munker.”

2.3.1.3 (14.3) Ikke på denne måten

Nophassanānattasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Betinget av de forskjellige grunnelementene oppstår forskjellige persepsjoner, munker. Det er ikke slik at forskjellige grunnelementer oppstår på grunn av forskjellige persepsjoner. Hvordan er så de forskjellige grunnelementene? Det er syn, hørsel, duft, smak, kropp og sinn. Dette kalles de forskjellige grunnelementene, munker.

Hvordan oppstår de forskjellige persepsjonene betinget av forskjellige grunnelementer, og ikke omvendt? Betinget av øyet oppstår synspersepsjon, og ikke omvendt. Betinget av øret oppstår hørselspersepsjon, og ikke omvendt. Betinget av nesa oppstår duftpersepsjon, og ikke omvendt. Betinget av tunga oppstår smakspersepsjon, og ikke omvendt. Betinget av kroppen oppstår berøringspersepsjon, og ikke omvendt. Og betinget av sinnet oppstår sinnspersepsjon, og ikke omvendt. Slik oppstår forskjellige persepsjoner betinget av grunnelementene, munker, og ikke omvendt.”

2.3.1.4 (14.4) Forskjellige følelser

Vedanānānattasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvathī, sa han:

“Betinget av de forskjellige grunnelementene oppstår forskjellige persepsjoner, og betinget av forskjellige persepsjoner oppstår forskjellige følelser, munker. Hvordan er så de forskjellige grunnelementene? Det er syn, hørsel, duft, smak, kropp og sinn. Dette kalles de forskjellige grunnelementene, munker.

Hvordan oppstår de forskjellige persepsjonene betinget av forskjellige grunnelementer og forskjellige følelser betinget av forskjellige persepsjoner? Betinget av øyet oppstår synpersepsjon og betinget av synpersepsjon oppstår følelser relatert til denne. Betinget av øret oppstår hørselspersepsjon og betinget av hørselspersepsjon oppstår følelser relatert til denne. Betinget av nesa oppstår duftpersepsjon og betinget av duftpersepsjon oppstår følelser relatert til denne. Betinget av tunga oppstår smakpersepsjon og betinget av smakpersepsjon oppstår følelser relatert til denne. Betinget av kroppen oppstår berøringspersepsjon og betinget av berøringspersepsjon oppstår følelser relatert til denne. Og betinget av sinnet oppstår sinnspersepsjon og betinget av sinnspersepsjon oppstår følelser relatert til denne. Slik oppstår forskjellige persepsjoner betinget av grunnelementene og forskjellige følelser oppstår betinget av de forskjellige persepsjonene, munker.”

2.3.1.5 (14.5) Den andre teksten om forskjellige følelser

Dutiyavedanānānattasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvathī, sa han:

“Betinget av de forskjellige grunnelementene oppstår forskjellige persepsjoner, og betinget av forskjellige persepsjoner oppstår forskjellige følelser, munker. Det er ikke slik at forskjellige persepsjoner oppstår betinget av forskjellige følelser eller at de forskjellige grunnelementene oppstår betinget av forskjellige persepsjoner. Hvordan er så de forskjellige grunnelementene? Det er syn, hørsel, duft, smak, kropp og sinn. Dette kalles de forskjellige grunnelementene, munker.

Hvordan oppstår de forskjellige persepsjonene betinget av forskjellige grunnelementer og forskjellige følelser betinget av forskjellige persepsjoner, mens det ikke er slik at forskjellige persepsjoner oppstår betinget av forskjellige følelser eller at de forskjellige grunnelementene oppstår betinget av forskjellige persepsjoner? Betinget av øyet oppstår synpersepsjon og betinget av synpersepsjon oppstår følelser relatert til denne, men det er ikke slik at synpersepsjon oppstår betinget av følelser eller at øyet oppstår betinget av synpersepsjon. Betinget av øret ... Og betinget av sinnet oppstår sinnspersepsjon og betinget av sinnspersepsjon oppstår følelser relatert til denne, men det er ikke slik at sinnspersepsjon oppstår betinget av følelser eller at sinnet oppstår betinget av sinnspersepsjoner. Slik oppstår forskjellige persepsjoner betinget av grunnelementene og forskjellige følelser oppstår betinget av de forskjellige persepsjonene, munker, og det er ikke slik at forskjellige persepsjoner oppstår betinget av forskjellige følelser eller at de forskjellige grunnelementene oppstår betinget av forskjellige persepsjoner. ”

2.3.1.6 (14.6) De primære grunnelementene

Bāhiradhātunānattasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvatthī, sa han:

“Jeg skal fortelle dere om de forskjellige grunnelementene, munk. Så hør godt etter og legg merke til det jeg sier!”

“Ja vel, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Hvordan er de forskjellige grunnelementene, munk? Det er øyet, øret, nesa, tunga, kroppen og sinnet. Dette kalles de forskjellige grunnelementene, munk.”

2.3.1.7 (14.7) Forskjellige identifikasjoner

Saññānānattasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvathhī, sa han:

“Betinget av forskjellige grunnelementer oppstår forskjellige identifikasjoner.

Betinget av forskjellige identifikasjoner oppstår forskjellige reaksjoner. Betinget av forskjellige reaksjoner oppstår forskjellige lyster. Betinget av forskjellige lyster oppstår forskjellige lidenskaper. Betinget av forskjellige lidenskaper oppstår forskjellige lengsler.

Hvordan er de forskjellige grunnelementene, munker? Det er øyet, øret, nesa, tunga, kroppen og sinnet. Dette kalles de forskjellige grunnelementene, munker.

Og hvordan forholder det seg med dette at betinget av forskjellige grunnelementer oppstår forskjellige identifikasjoner, betinget av forskjellige identifikasjoner oppstår forskjellige reaksjoner, betinget av forskjellige reaksjoner oppstår forskjellige lyster, betinget av forskjellige lyster oppstår forskjellige lidenskaper, betinget av forskjellige lidenskaper oppstår forskjellige lengsler, munker?

Betinget av formelementet oppstår identifikasjon av former, munker. Betinget av identifikasjon av former oppstår reaksjon på former. Betinget av reaksjon på former oppstår lyst på former. Betinget av lyst på former oppstår lidenskap overfor former. Betinget av lidenskap overfor former oppstår lengsel etter former. ... Betinget av idéelementet oppstår identifikasjon av en idé. Betinget av identifikasjon av en idé oppstår reaksjon på en idé. Betinget av reaksjon på en idé oppstår lyst på en idé. Betinget av lyst på en idé oppstår lidenskap overfor en idé, og betinget av lidenskap overfor en idé oppstår lengsel etter ideen.

Slik forholder det seg med dette at betinget av forskjellige grunnelementer oppstår forskjellige identifikasjoner, betinget av forskjellige identifikasjoner oppstår forskjellige reaksjoner, betinget av forskjellige reaksjoner oppstår forskjellige lyster, betinget av forskjellige lyster oppstår forskjellige lidenskaper, betinget av forskjellige lidenskaper oppstår forskjellige lengsler, munker.”

2.3.1.8 (14.8) Det er ikke slik det fungerer

Nopariyesanānānattasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Betinget av forskjellige grunnelementer oppstår forskjellige identifikasjoner. Betinget av forskjellige identifikasjoner oppstår forskjellige reaksjoner. Betinget av forskjellige reaksjoner oppstår forskjellige lyster. Betinget av forskjellige lyster oppstår forskjellige lidenskaper. Betinget av forskjellige lidenskaper oppstår forskjellige lengsler. Det er ikke slik at forskjellige lidenskaper oppstår betinget av forskjellige lengsler, forskjellige lyster oppstår betinget av forskjellige lidenskaper, forskjellige reaksjoner oppstår betinget av forskjellige lyster, forskjellige identifikasjoner oppstår betinget av forskjellige reaksjoner eller at forskjellige grunnelementer oppstår betinget av forskjellige identifikasjoner.

Hvordan er de forskjellige grunnelementene, munk? Det er øyet, øret, nesa, tunga, kroppen og sinnet. Dette kalles de forskjellige grunnelementene, munk.

Og hvordan forholder det seg med dette at betinget av forskjellige grunnelementer oppstår forskjellige identifikasjoner, betinget av forskjellige identifikasjoner oppstår forskjellige reaksjoner, betinget av forskjellige reaksjoner oppstår forskjellige lyster, betinget av forskjellige lyster oppstår forskjellige lidenskaper, betinget av forskjellige lidenskaper oppstår forskjellige lengsler; mens det ikke er slik at forskjellige lidenskaper oppstår betinget av forskjellige lengsler, forskjellige lyster oppstår betinget av forskjellige lidenskaper, forskjellige reaksjoner oppstår betinget av forskjellige lyster, forskjellige identifikasjoner oppstår betinget av forskjellige reaksjoner eller at forskjellige grunnelementer oppstår betinget av forskjellige identifikasjoner, munk?

Betinget av formelementet oppstår identifikasjon av former, munk. Betinget av identifikasjon av former oppstår reaksjon på former. Betinget av reaksjon på former oppstår lyst på former. Betinget av lyst på former oppstår lidenskap overfor former. Betinget av lidenskap overfor former oppstår lengsel etter former. ... Betinget av idéelementet oppstår identifikasjon av en idé. Betinget av identifikasjon av en idé oppstår reaksjon på en idé. Betinget av reaksjon på en idé oppstår lyst på en idé. Betinget av lyst på en idé oppstår lidenskap overfor en idé, og betinget av lidenskap overfor en idé oppstår lengsel etter ideen. Det er ikke slik at lidenskap etter en idé oppstår betinget av lengsel etter ideen, at lyst på ideen oppstår betinget av lidenskap for ideen, at reaksjon på ideen oppstår betinget av lyst på

ideen, at identifikasjon av en idé oppstår betinget av reaksjon på ideen eller at idéelementet oppstår betinget av identifikasjon av ideen.

Slik forholder det seg altså med dette at betinget av forskjellige grunnelementer oppstår forskjellige identifikasjoner, betinget av forskjellige identifikasjoner oppstår forskjellige reaksjoner, betinget av forskjellige reaksjoner oppstår forskjellige lyster, betinget av forskjellige lyster oppstår forskjellige lidenskaper, betinget av forskjellige lidenskaper oppstår forskjellige lengsler; mens det ikke er slik at forskjellige lidenskaper oppstår betinget av forskjellige lengsler, forskjellige lyster oppstår betinget av forskjellige lidenskaper, forskjellige reaksjoner oppstår betinget av forskjellige lyster, forskjellige identifikasjoner oppstår betinget av forskjellige reaksjoner eller at forskjellige grunnelementer oppstår betinget av forskjellige identifikasjoner, munker.”

2.3.1.9 (14.9) Forskjellige persepsjoner

Bāhiraphassanānattasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Betinget av forskjellige grunnelementer oppstår forskjellige identifikasjoner. Betinget av forskjellige identifikasjoner oppstår forskjellige reaksjoner. Betinget av forskjellige reaksjoner oppstår forskjellige lyster. Betinget av forskjellige lyster oppstår forskjellige lidenskaper. Betinget av forskjellige lidenskaper oppstår forskjellige lengsler. Betinget av lengsler oppstår forskjellige ervervelser.

Hvordan er de forskjellige grunnelementene, munker? Det er øyet, øret, nesa, tunga, kroppen og sinnet. Dette kalles de forskjellige grunnelementene, munker.

Og hvordan forholder det seg med dette at betinget av forskjellige grunnelementer oppstår forskjellige identifikasjoner, betinget av forskjellige identifikasjoner oppstår forskjellige reaksjoner, betinget av forskjellige reaksjoner oppstår forskjellige lyster, betinget av forskjellige lyster oppstår forskjellige lidenskaper, betinget av forskjellige lidenskaper oppstår forskjellige lengsler, og betinget av lengsler oppstår forskjellige ervervelser, munker?

Betinget av formelementet oppstår identifikasjon av former, munker. Betinget av identifikasjon av former oppstår reaksjon på former. Betinget av reaksjon på former oppstår lyst på former. Betinget av lyst på former oppstår lidenskap overfor former. Betinget av lidenskap overfor former oppstår lengsel etter former. Betinget av lengsler erverver man seg forskjellige former. ... Betinget av idéelementet oppstår identifikasjon av en idé. Betinget av identifikasjon av en idé oppstår reaksjon på en idé. Betinget av reaksjon på en idé oppstår lyst på en idé. Betinget av lyst på en idé oppstår lidenskap overfor en idé, betinget av lidenskap overfor en idé oppstår lengsel etter ideen og betinget av lengsel etter en idé erverver man seg ideen.

Slik forholder det seg med dette at betinget av forskjellige grunnelementer oppstår forskjellige identifikasjoner, betinget av forskjellige identifikasjoner oppstår forskjellige reaksjoner, betinget av forskjellige reaksjoner oppstår forskjellige lyster, betinget av forskjellige lyster oppstår forskjellige lidenskaper, betinget av forskjellige lidenskaper oppstår forskjellige lengsler, og betinget av lengsler oppstår forskjellige ervervelser, munker.”

2.3.1.10 (14.10) Den andre teksten om forskjellige persepsjoner

Dutiyabāhiraphassanānattasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Betinget av forskjellige grunnelementer oppstår forskjellige identifikasjoner. Betinget av forskjellige identifikasjoner oppstår forskjellige reaksjoner. Betinget av forskjellige reaksjoner oppstår forskjellige lyster. Betinget av forskjellige lyster oppstår forskjellige lidenskaper. Betinget av forskjellige lidenskaper oppstår forskjellige lengsler. Betinget av lengsler oppstår forskjellige ervervelser. Det er ikke slik at forskjellige lengsler oppstår av forskjellige ervervelser, forskjellige lidenskaper oppstår betinget av forskjellige lengsler, forskjellige lyster oppstår betinget av forskjellige lidenskaper, forskjellige reaksjoner oppstår betinget av forskjellige lyster, forskjellige identifikasjoner oppstår betinget av forskjellige reaksjoner eller at forskjellige grunnelementer oppstår betinget av forskjellige identifikasjoner.

Hvordan er de forskjellige grunnelementene, munker? Det er øyet, øret, nesa, tunga, kroppen og sinnet. Dette kalles de forskjellige grunnelementene, munker.

Og hvordan forholder det seg med dette at betinget av forskjellige grunnelementer oppstår forskjellige identifikasjoner, betinget av forskjellige identifikasjoner oppstår forskjellige reaksjoner, betinget av forskjellige reaksjoner oppstår forskjellige lyster, betinget av forskjellige lyster oppstår forskjellige lidenskaper, betinget av forskjellige lidenskaper oppstår forskjellige lengsler og betinget av lengsler oppstår forskjellige ervervelser; mens det ikke er slik at forskjellige lengsler oppstår av forskjellige ervervelser, forskjellige lidenskaper oppstår betinget av forskjellige lengsler, forskjellige lyster oppstår betinget av forskjellige lidenskaper, forskjellige reaksjoner oppstår betinget av forskjellige lyster, forskjellige identifikasjoner oppstår betinget av forskjellige reaksjoner eller at forskjellige grunnelementer oppstår betinget av forskjellige identifikasjoner, munker?

Betinget av formelementet oppstår identifikasjon av former, munker. Betinget av identifikasjon av former oppstår reaksjon på former. Betinget av reaksjon på former oppstår lyst på former. Betinget av lyst på former oppstår lidenskap overfor former. Betinget av lidenskap overfor former oppstår lengsel etter former. Betinget av lengsel etter former erverver man seg forskjellige former... Betinget av idéelementet oppstår identifikasjon av en idé. Betinget av identifikasjon av en idé oppstår reaksjon på en idé. Betinget av reaksjon på

en idé oppstår lyst på en idé. Betinget av lyst på en idé oppstår lidenskap overfor en idé, betinget av lidenskap overfor en idé oppstår lengsel etter ideen og betinget av lengsel etter ideen skaffer man seg den. Det er ikke slik at lengsel etter en idé oppstår fordi man skaffer seg den, at lidenskap etter en idé oppstår betinget av lengsel etter ideen, at lyst på ideen oppstår betinget av lidenskap for ideen, at reaksjon på ideen oppstår betinget av lyst på ideen, at identifikasjon av en idé oppstår betinget av reaksjon på ideen eller at idéelementet oppstår betinget av identifikasjon av ideen.

Slik forholder det seg altså med dette at betinget av forskjellige grunnelementer oppstår forskjellige identifikasjoner, betinget av forskjellige identifikasjoner oppstår forskjellige reaksjoner, betinget av forskjellige reaksjoner oppstår forskjellige lyster, betinget av forskjellige lyster oppstår forskjellige lidenskaper, betinget av forskjellige lidenskaper oppstår forskjellige lengsler og betinget av lengsler oppstår forskjellige ervervelser; mens det ikke er slik at forskjellige lengsler oppstår av forskjellige ervervelser, forskjellige lidenskaper oppstår betinget av forskjellige lengsler, forskjellige lyster oppstår betinget av forskjellige lidenskaper, forskjellige reaksjoner oppstår betinget av forskjellige lyster, forskjellige identifikasjoner oppstår betinget av forskjellige reaksjoner eller at forskjellige grunnelementer oppstår betinget av forskjellige identifikasjoner, munker.”

2.3.2 Andre kapittel

Dutiyavagga

2.3.2.1 (14.11) Sju grunnelementer

Sattadhātusutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Det finnes sju grunnelementer, munk. Hvilke sju? Det er stråleelementet, skjønnhetselementet, det uendelige roms element, den uendelige bevissthets element, intethets element, elementet der det verken er sansning eller ikke-sansning, og elementet der all sansning og følelse opphører. Dette er de sju grunnelementene, munk.”

Da Mesteren hadde sagt dette, var det en munk som sa:

“Hvordan kan vi kjenne disse elementene du nevner, Mester?”

“Stråleelementet kan vi kjenne i forhold til mørket, munk. Skjønnhetselementet kan vi kjenne i forhold til det stygge. Det uendelige roms element kan vi kjenne i forhold til former. Den uendelige bevissthets element kan vi kjenne i forhold til det uendelige rom. Intethets element kan vi kjenne i forhold til den uendelige bevissthets element. Det elementet der det verken er sansning eller ikke sansning, kan vi kjenne i forhold til intetheten. Og det elementet der all sansning og følelse opphører, kan vi kjenne i forhold til avslutningen.”

“Og hvordan kan vi nå fram til disse elementene, Mester?”

“Stråleelementet, skjønnhetselementet, det uendelige roms element, den uendelige bevissthets element og intethets element når man fram til ved å oppnå sanseidentifikasjon. Elementet der det verken er sansning eller ikke sansning når man fram til gjennom de øvrige reaksjonsaktivitetene. Og elementet der all sansning og følelse opphører, når man fram til gjennom å oppnå opphør, munk.”

2.3.2.2 (14.12) Med årsaksgrunnlag

Sanidānasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Tanker om sanselighet oppstår ut fra en årsak, munk. De oppstår ikke uten grunn. Tanker om vold oppstår ut fra en årsak, munk. De oppstår ikke uten grunn. Tanker om grusomhet oppstår ut fra en årsak, munk. De oppstår ikke uten grunn.

Hvordan skjer dette? Man observerer sanselighet ut fra sanselige fenomener. Fordi man observerer sanselighet, oppstår tanker om sanselighet. Fordi det oppstår tanker om sanselighet, får man lyst på sanselige opplevelser. Fordi man får lyst på sanselighet, oppstår en brennende trang til sanselighet. Fordi det oppstår en brennende trang til sanselighet, oppsøker man sanselighet. Og et vanlig menneske, som ikke har lært så mye, og som oppsøker sanselighet, begår tre former for ugjerninger: med kroppen, med talen og med sinnet.

Hvordan skjer dette? Man observerer vold ut fra voldelige fenomener. Fordi man observerer vold, oppstår tanker om vold. Fordi det oppstår tanker om vold, får man lyst på voldelige opplevelser. Fordi man får lyst på vold, oppstår en brennende trang til vold. Fordi det oppstår en brennende trang til vold, oppsøker man vold. Og et vanlig menneske, som ikke har lært så mye, og som oppsøker vold, begår tre former for ugjerninger: med kroppen, med talen og med sinnet.

Hvordan skjer dette? Man observerer grusomhet ut fra grusomme fenomener. Fordi man observerer grusomhet, oppstår tanker om grusomhet. Fordi det oppstår tanker om grusomhet, får man lyst på grusomme opplevelser. Fordi man får lyst på grusomhet, oppstår en brennende trang til grusomhet. Fordi det oppstår en brennende trang til grusomhet, oppsøker man grusomhet. Og et vanlig menneske, som ikke har lært så mye, og som oppsøker grusomhet, begår tre former for ugjerninger: med kroppen, med talen og med sinnet.

Det er som om en mann skulle kaste en brennende fakkel ned i en haug med tørt gras og ikke slukke den straks med hender eller føtter. Da ville de småkrypene som lever der i graset, straks omkomme. Og en filosof eller en brahman som opplever uharmoniske inntrykk og som ikke er rask til å slukke dem, gjøre ende på dem og ikke la dem få vokse og utvikle seg, vil oppleve lidelse, fortvilelse og et feberhett sinn trang her og nå. Og etter at han er død og kroppen er gått i oppløsning, kan han regne med å havne i vonde tilstander.

“Tanker på å gi avkall oppstår ut fra en årsak, munker. De oppstår ikke uten grunn. Tanker om ikke-vold oppstår ut fra en årsak, munker. De oppstår ikke uten grunn. Tanker om å avstå fra grusomhet oppstår ut fra en årsak, munker. De oppstår ikke uten grunn.

Hvordan skjer dette? Man observerer det å gi avkall ut fra andre som gir avkall på noe. Fordi man ser noen gi avkall, får man selv tanker om å gi avkall. Når man får tanker om å gi avkall, får man også lyst til å gi avkall. Fordi man får lyst til å gi avkall, oppstår en brennende trang til å gi avkall. Og fordi det oppstår en brennende trang til å gi avkall, prøver man å praktisere det å gi avkall. Den edles elev som praktiserer å gi avkall, gjør tingene riktig på tre måter: med kroppen, med talen og med sinnet.

Man observerer ikke-vold ut fra andre som praktiserer ikke-vold. Fordi man ser noen praktisere ikke-vold, får man selv tanker om å praktisere ikke-vold. Når man får tanker om å praktisere ikke-vold, får man også lyst til å praktisere ikke-vold. Fordi man får lyst til å praktisere ikke-vold, oppstår en brennende trang til å praktisere ikke-vold. Og fordi det oppstår en brennende trang til å praktisere ikke-vold, prøver man å praktisere ikke-vold. Den edles elev som praktiserer ikke-vold, gjør tingene riktig på tre måter: med kroppen, med talen og med sinnet.

Hvordan skjer dette? Man observerer det å avstå fra grusomhet ut fra andre som avstår fra grusomhet. Fordi man ser noen avstå fra grusomhet, får man selv tanker om å avstå fra grusomhet. Når man får tanker om å avstå fra grusomhet, får man også lyst til å avstå fra grusomhet. Fordi man får lyst til å avstå fra grusomhet, oppstår en brennende trang til å avstå fra grusomhet. Og fordi det oppstår en brennende trang til å avstå fra grusomhet, prøver man å praktisere det å avstå fra grusomhet. Den edles elev som praktiserer å avstå fra grusomhet, gjør tingene riktig på tre måter: med kroppen, med talen og med sinnet.

Det er som om en mann skulle kaste en brennende fakkel ned i en haug med tørt gras og straks slukke den med hender eller føtter. Da ville de småkrypene som lever der i graset, ikke omkomme. Og en filosof eller en brahman som opplever uharmoniske inntrykk og som er rask til å slukke dem, gjøre ende på dem og ikke la dem få vokse og utvikle seg, vil oppleve lykke, glede og svalende sinnsro her og nå. Og etter at han er død og kroppen er gått i oppløsning, kan han regne med å havne i gode tilstander.

2.3.2.3 (14.13) Mursteinshallen

Giñjakāvasathasutta

En gang da Mesteren var i mursteinshallen i Ñātika, talte han til munkene og sa:

“Munker!”

“Ja vel, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Identifikasjoner oppstår betinget av et fysisk grunnlag, noe som videre fører til en oppfatning som fører til tanker.”

Da han hadde sagt dette, spurte Kaccāna:

“Hva er grunnlaget for den oppfatningen at det skal finnes fullkomment oppvåknete blant dem som ikke er fullkomment oppvåknet, Mester?”

“Det elementet som kalles uvitenhet, er stort og omfattende, Kaccāna. Ut fra et dårlig grunnlag oppstår dårlige identifikasjoner, dårlige oppfatninger, dårlige tanker, dårlige intensjoner, dårlige målsettinger, dårlige beslutninger, en dårlig person og dårlig tale. Han kommer med dårlige uttalelser og det han doserer, forklarer, fastslår, analyserer og belyser er også dårlig. Jeg vil si han får en dårlig framtid.

Ut fra et middelmådig grunnlag oppstår middelmådige identifikasjoner, middelmådige oppfatninger, middelmådige tanker, middelmådige intensjoner, middelmådige målsettinger, middelmådige beslutninger, en middelmådig person og middelmådig tale. Han kommer med middelmådige uttalelser og det han doserer, forklarer, fastslår, analyserer og belyser er også middelmådig. Jeg vil si han får en middelmådig framtid.

Ut fra et fremragende grunnlag oppstår fremragende identifikasjoner, fremragende oppfatninger, fremragende tanker, fremragende intensjoner, fremragende målsettinger, fremragende beslutninger, en fremragende person og fremragende tale. Han kommer med fremragende uttalelser og det han doserer, forklarer, fastslår, analyserer og belyser er også fremragende. Jeg vil si han får en fremragende framtid.

2.3.2.4 (14.14) Dårlig smak

Hinadhimuttisutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Folk kommer sammen og treffes på forskjellige grunnlag, munkar. De med dårlig smak kommer sammen med og treffes med andre med dårlig smak, og de med god smak kommer sammen med og treffes med andre med god smak. Slik var det før i tiden, slik kommer det til å bli, og slik er det nå for tiden.”

2.3.2.5 (14.15) De som vandrer sammen

Caṅkamasutta

En gang da Mesteren var på Gribbetoppen ved Rājagaha, vandret Sāriputta fram og tilbake der sammen med mange munkar. Moggallāna den store vandret også fram og tilbake sammen med mange munkar, og Kassapa den store, Anuruddha, Puṇṇa, Mantānis sønn, Upāli, Ānanda og Devadatta vandret også fram og tilbake sammen med hver sin gruppe munkar.

Mesteren snudde seg mot munkene og sa:

“Ser dere Sāriputta som vandrer der sammen med mange andre munkar?”

“Ja, Mester.”

“Alle de munkene har stor visdom. Ser dere Moggallāna den store som vandrer der sammen med mange munkar?”

“Ja, Mester.”

“Alle de munkene har store krefter. Ser dere Kassapa som vandrer der sammen med mange munkar?”

“Ja, Mester.”

“Alle de munkene snakker om hard trening. Ser dere Anuruddha som vandrer der sammen med mange munkar?”

“Ja, Mester.”

“Alle de munkene er klarsynte. Ser dere Puṇṇa, Mantānis sønn, som vandrer der sammen med mange munkar?”

“Ja, Mester.”

“Alle de munkene snakker om læren. Ser dere Upāli som vandrer der sammen med mange munkar?”

“Ja, Mester.”

“Alle de munkene kjenner treningsdisiplinen. Ser dere Ānanda som vandrer der sammen med mange munkar?”

“Ja, Mester.”

“Alle de munkene er meget lærde. Ser dere Devadatta som vandrer der sammen med mange munkar?”

“Ja, Mester.”

“Alle de munkene har onde ønsker. Folk kommer sammen og treffes på forskjellige grunnlag, munker. De med dårlig smak kommer sammen med og treffes med andre med dårlig smak, og de med god smak kommer sammen med og treffes med andre med god smak. Slik var det før i tiden, slik kommer det til å bli, og slik er det nå for tiden.”

2.3.2.6 (14.16) En tekst med vers

Sagāthāsutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Folk kommer sammen og treffes på forskjellige grunnlag, munk. De med dårlig smak kommer sammen med og treffes med andre med dårlig smak. Slik var det før i tiden, slik kommer det til å bli, og slik er det nå for tiden.

Det er som når møkk renner sammen med møkk, urin renner sammen med urin, spytt renner sammen med spytt, puss renner sammen med puss og blod renner sammen med blod. På samme måte kommer folk sammen og treffes på forskjellige grunnlag, munk. De med dårlig smak kommer sammen med og treffes med andre med dårlig smak. Slik var det før i tiden, slik kommer det til å bli, og slik er det nå for tiden.

Folk kommer sammen og treffes på forskjellige grunnlag, munk. De med god smak kommer sammen med og treffes med andre med god smak. Slik var det før i tiden, slik kommer det til å bli, og slik er det nå for tiden.

Det er som når melk renner sammen med melk, olje renner sammen med olje, smeltet smør renner sammen med smeltet smør, honning renner sammen med honning og sirup renner sammen med sirup. På samme måte kommer folk sammen og treffes på forskjellige grunnlag, munk. De med god smak kommer sammen med og treffes med andre med god smak. Slik var det før i tiden, slik kommer det til å bli, og slik er det nå for tiden.”

Slik talte Mesteren, og han føyde til disse versene:

“Lystenens villnis oppstår i samkvem
og brytes når samkvemet tar slutt.
Det som når en mann klamrer seg
til en planke i havet, og synker.

På samme måte synker den gode
når han har samkvem med latsabber.
Hold dere derfor borte fra latsabber,
fra folk som lever i slapphet og latskap.

Det er bedre å pleie omgang
med ensomme vismenn
som alltid er iherdige
og praktiserer sin meditasjon.”

2.3.2.7 (14.17) Samkvem med dem som ikke har tillit

Assaddhasaṃsandanasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattḥī, sa han:

“Folk kommer sammen og treffes på forskjellige grunnlag, munker. De som mangler tillit, kommer sammen med dem som ikke har tillit, de som mangler respekt for andre, kommer sammen med dem som ikke har respekt for andre, de som mangler selvrespekt, kommer sammen med dem som ikke har selvrespekt, de uvitende kommer sammen med de uvitende, latsabbene kommer sammen med latsabber, de uoppmerksomme kommer sammen med de uoppmerksomme, og de dumme kommer sammen med de dumme. Slik var det før i tiden, slik kommer det til å bli, og slik er det nå for tiden.

Folk kommer sammen og treffes på forskjellige grunnlag, munker. De tillitsfulle kommer sammen med dem som har tillit, de som har respekt for andre, kommer sammen med dem som har respekt for andre, de som har selvrespekt, kommer sammen med dem som har selvrespekt, de lærde kommer sammen med de lærde, de iherdige kommer sammen med de iherdige, de som praktiserer oppmerksomhet kommer sammen med de som praktiserer oppmerksomhet, og de kloke kommer sammen med de kloke. Slik var det før i tiden, slik kommer det til å bli, og slik er det nå for tiden.

2.3.2.8 (14.18) Med utgangspunkt i dem som ikke har tillit

Assaddhamūlakasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvatthī, sa han:

“Folk kommer sammen og treffes på forskjellige grunnlag, munker. De som mangler tillit, kommer sammen med dem som ikke har tillit, de som mangler respekt for andre, kommer sammen med dem som ikke har respekt for andre, og de dumme kommer sammen med de dumme. De tillitsfulle kommer sammen med dem som har tillit, de som har respekt for andre, kommer sammen med dem som har respekt for andre, og de kloke kommer sammen med de kloke. Slik var det før i tiden, slik kommer det til å bli, og slik er det nå for tiden.

Folk kommer sammen og treffes på forskjellige grunnlag, munker. De som mangler tillit, kommer sammen med dem som ikke har tillit, de som mangler selvrespekt, kommer sammen med dem som ikke har selvrespekt, og de dumme kommer sammen med de dumme. De tillitsfulle kommer sammen med dem som har tillit, de som har selvrespekt, kommer sammen med dem som har selvrespekt, og de kloke kommer sammen med de kloke. Slik var det før i tiden, slik kommer det til å bli, og slik er det nå for tiden.

Folk kommer sammen og treffes på forskjellige grunnlag, munker. De som mangler tillit, kommer sammen med dem som ikke har tillit, de uvitende kommer sammen med de uvitende, og de dumme kommer sammen med de dumme. De tillitsfulle kommer sammen med dem som har tillit, de lærde kommer sammen med de lærde, og de kloke kommer sammen med de kloke. Slik var det før i tiden, slik kommer det til å bli, og slik er det nå for tiden.

Folk kommer sammen og treffes på forskjellige grunnlag, munker. De som mangler tillit, kommer sammen med dem som ikke har tillit, latsabbene kommer sammen med latsabber, og de dumme kommer sammen med de dumme. De tillitsfulle kommer sammen med dem som har tillit, de iherdige kommer sammen med de iherdige, og de kloke kommer sammen med de kloke. Slik var det før i tiden, slik kommer det til å bli, og slik er det nå for tiden.

Folk kommer sammen og treffes på forskjellige grunnlag, munker. De som mangler tillit, kommer sammen med dem som ikke har tillit, de uoppmerksomme kommer sammen med de uoppmerksomme, og de dumme kommer sammen med de dumme. De tillitsfulle

kommer sammen med dem som har tillit, de som praktiserer oppmerksomhet kommer sammen med de som praktiserer oppmerksomhet, og de kloke kommer sammen med de kloke. Slik var det før i tiden, slik kommer det til å bli, og slik er det nå for tiden.”

2.3.2.9 (14.19) Med utgangspunkt i dem som ikke har respekt for andre

Ahrikamūlakasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattḥī, sa han:

“Folk kommer sammen og treffes på forskjellige grunnlag, munker. De som mangler respekt for andre, kommer sammen med dem som ikke har respekt for andre, de som mangler selvrespekt, kommer sammen med dem som ikke har selvrespekt, og de dumme kommer sammen med de dumme. De som har respekt for andre, kommer sammen med dem som har respekt for andre, de som har selvrespekt, kommer sammen med dem som har selvrespekt, og de kloke kommer sammen med de kloke. Slik var det før i tiden, slik kommer det til å bli, og slik er det nå for tiden.

De som mangler respekt for andre, kommer sammen med dem som ikke har respekt for andre, de uvitende kommer sammen med de uvitende, og de dumme kommer sammen med de dumme. De som har respekt for andre, kommer sammen med dem som har respekt for andre, de lærde kommer sammen med de lærde, og de kloke kommer sammen med de kloke. Slik var det før i tiden, slik kommer det til å bli, og slik er det nå for tiden.

De som mangler respekt for andre, kommer sammen med dem som ikke har respekt for andre, latsabbene kommer sammen med latsabber, og de dumme kommer sammen med de dumme. De som har respekt for andre, kommer sammen med dem som har respekt for andre, de iherdige kommer sammen med de iherdige, og de kloke kommer sammen med de kloke. Slik var det før i tiden, slik kommer det til å bli, og slik er det nå for tiden.

De som mangler respekt for andre, kommer sammen med dem som ikke har respekt for andre, de uoppmerksomme kommer sammen med de uoppmerksomme, og de dumme kommer sammen med de dumme. De som har respekt for andre, kommer sammen med dem som har respekt for andre, de som praktiserer oppmerksomhet, kommer sammen med de som praktiserer oppmerksomhet, og de kloke kommer sammen med de kloke. Slik var det før i tiden, slik kommer det til å bli, og slik er det nå for tiden.

2.3.2.10 (14.20) Med utgangspunkt i dem som mangler selvrespekt

Anottappamūlakasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Folk kommer sammen og treffes på forskjellige grunnlag, munkar. De som mangler selvrespekt, kommer sammen med dem som ikke har selvrespekt, de uvitende kommer sammen med de uvitende og de dumme kommer sammen med de dumme. De som har selvrespekt, kommer sammen med dem som har selvrespekt, de lærde kommer sammen med de lærde, og de kloke kommer sammen med de kloke. Slik var det før i tiden, slik kommer det til å bli, og slik er det nå for tiden.

De som mangler selvrespekt, kommer sammen med dem som ikke har selvrespekt, latsabbene kommer sammen med latsabber og de dumme kommer sammen med de dumme. De som har selvrespekt, kommer sammen med dem som har selvrespekt, de iherdige kommer sammen med de iherdige, og de kloke kommer sammen med de kloke. Slik var det før i tiden, slik kommer det til å bli, og slik er det nå for tiden.

De som mangler selvrespekt, kommer sammen med dem som ikke har selvrespekt, de uoppmerksomme kommer sammen med de uoppmerksomme og de dumme kommer sammen med de dumme. De som har selvrespekt, kommer sammen med dem som har selvrespekt, de iherdige kommer sammen med de iherdige, de som praktiserer oppmerksomhet, kommer sammen med de som praktiserer oppmerksomhet, og de kloke kommer sammen med de kloke. Slik var det før i tiden, slik kommer det til å bli, og slik er det nå for tiden.

2.3.2.11 (14.21) Med utgangspunkt i de uvitende

Appassutamūlakasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvatthī, sa han:

“Folk kommer sammen og treffes på forskjellige grunnlag, munkar. De som er uvitende, kommer sammen med de uvitende, latsabbene kommer sammen med latsabber og de dumme kommer sammen med de dumme. De lærde kommer sammen med de lærde, de iherdige kommer sammen med de iherdige og de kloke kommer sammen med de kloke. Slik var det før i tiden, slik kommer det til å bli, og slik er det nå for tiden.

De som er uvitende, kommer sammen med de uvitende, de uoppmerksomme kommer sammen med de uoppmerksomme og de dumme kommer sammen med de dumme. De som praktiserer oppmerksomhet, kommer sammen med de som praktiserer oppmerksomhet, de iherdige kommer sammen med de iherdige og de kloke kommer sammen med de kloke. Slik var det før i tiden, slik kommer det til å bli, og slik er det nå for tiden.

2.3.2.12 (14.22) Med utgangspunkt i latsabbene

Kusītamūlakasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvatthī, sa han:

“Folk kommer sammen og treffes på forskjellige grunnlag, munker. Latsabbene kommer sammen med latsabber, de uoppmerksomme kommer sammen med de uoppmerksomme og de dumme kommer sammen med de dumme. De iherdige komme sammen med de iherdige, de som praktiserer oppmerksomhet, kommer sammen med de som praktiserer oppmerksomhet, og de kloke kommer sammen med de kloke. Slik var det før i tiden, slik kommer det til å bli, og slik er det nå for tiden.

2.3.3 Kapitlet om forskjellige handlinger

Kammapathavagga

2.3.3.1 (14.23) De ukonsentrerte

Asamāhitasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvatthī, sa han:

“Folk kommer sammen og treffes på forskjellige grunnlag, munker. De som mangler tillit, kommer sammen med dem som ikke har tillit, de som mangler respekt for andre, kommer sammen med dem som ikke har respekt for andre, de som mangler selvrespekt, kommer sammen med dem som ikke har selvrespekt, de ukonsentrerte kommer sammen med de ukonsentrerte, og de dumme kommer sammen med de dumme.

Folk kommer sammen og treffes på forskjellige grunnlag, munker. De tillitsfulle kommer sammen med dem som har tillit, de som har respekt for andre, kommer sammen med dem som har respekt for andre, de som har selvrespekt, kommer sammen med dem som har selvrespekt, de som har konsentrasjon, kommer sammen med de som har konsentrasjon, og de kloke kommer sammen med de kloke.

2.3.3.2 (14.24) Dårlig moral

Dussīlasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Folk kommer sammen og treffes på forskjellige grunnlag, munker. De som mangler tillit, kommer sammen med dem som ikke har tillit, de som mangler respekt for andre, kommer sammen med dem som ikke har respekt for andre, de som mangler selvrespekt, kommer sammen med dem som ikke har selvrespekt, de som har dårlig moral, kommer sammen med de som har dårlig moral og de dumme kommer sammen med de dumme.

Folk kommer sammen og treffes på forskjellige grunnlag, munker. De tillitsfulle kommer sammen med dem som har tillit, de som har respekt for andre, kommer sammen med dem som har respekt for andre, de som har selvrespekt, kommer sammen med dem som har selvrespekt, de som har god moral, kommer sammen med de som har god moral, og de kloke kommer sammen med de kloke.

2.3.3.3 (14.25) De fem treningsreglene

Pañcasikkhāpadasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Folk kommer sammen og treffes på forskjellige grunnlag, munkar. De som dreper levende vesener, kommer sammen med dem som dreper levende vesener. De som tar det som ikke er deres, kommer sammen med dem som tar det som ikke er deres. De som misbruker seksualitet, kommer sammen med dem som misbruker seksualitet. De som praktiserer urett tale, kommer sammen med dem som praktiserer urett tale. Og de som beruser seg med rusdrikk, kommer sammen med dem som beruser seg med rusdrikk.

De som avstår fra å drepe levende vesener, kommer sammen med dem som avstår fra å drepe levende vesener. De som lar være å ta det som ikke er deres, kommer sammen med dem som lar være å ta det som ikke er deres. De som ikke misbruker seksualitet, kommer sammen med dem som ikke misbruker seksualitet. De som avstår fra urett tale, kommer sammen med dem som avstår fra urett tale. Og de som lar være å beruse seg med rusdrikk, kommer sammen med dem som lar være å beruse seg med rusdrikk.

2.3.3.4 (14.26) De sju handlemåtene

Sattakammapathasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvatthī, sa han:

“Folk kommer sammen og treffes på forskjellige grunnlag, munk. De som dreper levende vesener, kommer sammen med dem som dreper levende vesener. De som tar det som ikke er deres, kommer sammen med dem som tar det som ikke er deres. De som misbruker seksualitet, kommer sammen med dem som misbruker seksualitet. De som farer med løgn, kommer sammen med dem som farer med løgn. De som baktaler folk, kommer sammen med dem som baktaler folk. De som skjeller ut folk, kommer sammen med dem som skjeller ut folk. Og de som bare farer med tomprat, kommer sammen med dem som bare farer med tomprat.

De som avstår fra å drepe levende vesener, kommer sammen med dem som avstår fra å drepe levende vesener. De som lar være å ta det som ikke er deres, kommer sammen med dem som lar være å ta det som ikke er deres. De som ikke misbruker seksualitet, kommer sammen med dem som ikke misbruker seksualitet. De som avstår fra løgn, kommer sammen med dem som avstår fra løgn. De som lar være å baktale folk, kommer sammen med dem som lar være å baktale folk. De som lar være å skjelle ut folk, kommer sammen med dem som lar være å skjelle ut folk. Og de som avstår fra tomprat, kommer sammen med dem som avstår fra tomprat.

2.3.3.5 (14.27) De ti handlemåtene

Dasakammapathasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Folk kommer sammen og treffes på forskjellige grunnlag, munkar. De som dreper levende vesener, kommer sammen med dem som dreper levende vesener. De som tar det som ikke er deres, kommer sammen med dem som tar det som ikke er deres. De som misbruker seksualitet, kommer sammen med dem som misbruker seksualitet. De som farer med løgn, kommer sammen med dem som farer med løgn. De som baktaler folk, kommer sammen med dem som baktaler folk. De som skjeller ut folk, kommer sammen med dem som skjeller ut folk. De som bare farer med tomprat, kommer sammen med dem som bare farer med tomprat. De grådige kommer sammen med de grådige. De ondskapsfulle kommer sammen med de ondskapsfulle. Og de som har feilaktige teorier, kommer sammen med dem som har feilaktige teorier.

De som avstår fra å drepe levende vesener, kommer sammen med dem som avstår fra å drepe levende vesener. De som lar være å ta det som ikke er deres, kommer sammen med dem som lar være å ta det som ikke er deres. De som ikke misbruker seksualitet, kommer sammen med dem som ikke misbruker seksualitet. De som avstår fra løgn, kommer sammen med dem som avstår fra løgn. De som lar være å baktale folk, kommer sammen med dem som lar være å baktale folk. De som lar være å skjelle ut folk, kommer sammen med dem som lar være å skjelle ut folk. De som avstår fra tomprat, kommer sammen med dem som avstår fra tomprat. De som ikke er grådige, kommer sammen med dem som ikke er grådige. De som ikke er ondskapsfulle, kommer sammen med dem som ikke er ondskapsfulle. Og de som har rett forståelse, kommer sammen med dem som har rett forståelse.

2.3.3.6 (14.28) De åtte faktorene

Aṭṭhaṅgikasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattḥī, sa han:

“Folk kommer sammen og treffes på forskjellige grunnlag, munkar. De som har feilaktige teorier, kommer sammen med dem som har feilaktige teorier. De som tar feilaktige beslutninger, kommer sammen med dem som tar feilaktige beslutninger. De som uttaler seg feil, kommer sammen med dem som uttaler seg feil. De som handler feilaktig, kommer sammen med dem som handler feilaktig. De som har feilaktig levemåte, kommer sammen med dem som har feilaktig levemåte. De som bestreber seg feilaktig, kommer sammen med dem som bestreber seg feilaktig. De som har feil oppmerksomhet, kommer sammen med dem som har feil oppmerksomhet. Og de som konsentrerer seg feil, kommer sammen med dem som konsentrerer seg feil.

De som har rett forståelse, kommer sammen med dem som har rett forståelse. De som tar rette beslutninger, kommer sammen med dem som tar rette beslutninger. De som uttaler seg riktig, kommer sammen med dem som uttaler seg riktig. De som handler riktig, kommer sammen med dem som handler riktig. De som har rett levemåte, kommer sammen med dem som har rett levemåte. De som har rett bestrebelse, kommer sammen med dem som har rett bestrebelse. De som praktiserer rett oppmerksomhet, kommer sammen med dem som praktiserer rett oppmerksomhet. Og de som praktiserer rett konsentrasjon, kommer sammen med dem som praktiserer rett konsentrasjon.

2.3.3.7 (14.29) De ti faktorene

Dasaṅgasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattḥī, sa han:

“Folk kommer sammen og treffes på forskjellige grunnlag, munker. De som har feilaktige teorier, kommer sammen med dem som har feilaktige teorier. De som tar feilaktige beslutninger, kommer sammen med dem som tar feilaktige beslutninger. De som uttaler seg feil, kommer sammen med dem som uttaler seg feil. De som handler feilaktig, kommer sammen med dem som handler feilaktig. De som har feilaktig levemåte, kommer sammen med dem som har feilaktig levemåte. De som bestreber seg feilaktig, kommer sammen med dem som bestreber seg feilaktig. De som har feil oppmerksomhet, kommer sammen med dem som har feil oppmerksomhet. De som konsentrerer seg feil, kommer sammen med dem som konsentrerer seg feil. De som har feil kunnskap, kommer sammen med dem som har feil kunnskap. Og de som har feilaktig frigjøring, kommer sammen med dem som har feilaktig frigjøring.

De som har rett forståelse, kommer sammen med dem som har rett forståelse. De som tar rette beslutninger, kommer sammen med dem som tar rette beslutninger. De som uttaler seg riktig, kommer sammen med dem som uttaler seg riktig. De som handler riktig, kommer sammen med dem som handler riktig. De som har rett levemåte, kommer sammen med dem som har rett levemåte. De som ha rett bestrebelse, kommer sammen med dem som har rett bestrebelse. De som praktiserer rett oppmerksomhet, kommer sammen med dem som praktiserer rett oppmerksomhet. De som praktiserer rett konsentrasjon, kommer sammen med dem som praktiserer rett konsentrasjon. De som har rett kunnskap, kommer sammen med dem som har rett kunnskap. Og de som har rett frigjøring, kommer sammen med dem som har rett frigjøring.

2.3.4 Fjerde kapittel

Catutthavagga

2.3.4.1 (14.30) De fire grunnegenskapene

Catudhātusutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvatthī, sa han:

“Det finnes fire grunnegenskaper, munk. Hvilke fire? Det er jordegenskapen, vannegenskapen, ildegenskapen og vindegenskapen. Dette er de fire grunnegenskapene.”

2.3.4.2 (14.31) Før oppvåkningen

Pubbesambodhasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Før jeg hadde oppnådd full oppvåkning, før jeg hadde våknet, da jeg fremdeles var en som søkte oppvåkning, tenkte jeg som så: ‘Hva er fordelene ved jordegenskapen? Hva er ulempene med den? Og hvordan blir jeg fri fra den?’ Og de samme spørsmålene stilte jeg meg angående vannegenskapen, ildegenskapen og vindegenskapen.

Da tenkte jeg videre, munk: ‘Fordelen ved jordegenskapen er den glede og lykke som oppstår betinget av den. Ulempene ved den er at den er kortvarig, vond og forgjengelig. For å bli fri fra den, må man drive ut lidenskapelig lyst på den og slippe taket i den.’ Og det samme tenkte jeg angående vannegenskapen, ildegenskapen og vindegenskapen.

Så lenge jeg ikke fullt ut forsto fordelene med disse fire grunnegenskapene, og heller ikke forsto ulempene ved dem eller frigjøring fra dem, forsto jeg ikke hva det ville si å oppnå fullkommen oppvåkning her i denne verden med alle dens engler, demoner, guder, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker, og jeg var ikke en som hadde oppnådd fullkommen oppvåkning. Men da jeg fullt ut forsto fordelene, ulempene og frigjøringen fra disse fire grunnegenskapene, forsto jeg også hva det ville si å oppnå fullkommen oppvåkning her i denne verden med alle dens engler, demoner, guder, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker, og jeg var blitt en som hadde oppnådd fullkommen oppvåkning. Jeg så og visste at min frigjøring var urokkelig, at dette var min siste tilblivelse og at det ikke ville bli noe mer etter dette.”

2.3.4.3 (14.32) Jeg gikk

Acarimsutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Jeg gikk og lurte på hva som var fordelene med jordegenskapen, munkene. Jeg fant ut hva fordelene var, slik at jeg så dette tydelig. Jeg gikk og lurte på hva som var ulempene med jordegenskapen. Jeg fant ut hva ulempene var, slik at jeg så dette tydelig. Jeg lurte på hvordan man kan bli fri fra jordegenskapen. Jeg fant ut hvordan man blir fri, slik at jeg så dette tydelig.

Jeg gikk og lurte på hva som var fordelene med vannegenskapen ... ildeegenskapen ... vindegenskapen, munkene. Jeg fant ut hva fordelene var, slik at jeg så dette tydelig. Jeg gikk og lurte på hva som var ulempene med vindegenskapen. Jeg fant ut hva ulempene var, slik at jeg så dette tydelig. Jeg lurte på hvordan man kan bli fri fra vindegenskapen. Jeg fant ut hvordan man blir fri, slik at jeg så dette tydelig.

Så lenge jeg ikke fullt ut forsto fordelene med disse fire grunnegenskapene, og heller ikke forsto ulempene ved dem eller frigjøring fra dem, forsto jeg ikke hva det ville si å oppnå fullkommen oppvåkning her i denne verden med alle dens engler, demoner, guder, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker, og jeg var ikke en som hadde oppnådd fullkommen oppvåkning. Men da jeg fullt ut forsto fordelene, ulempene og frigjøringen fra disse fire grunnegenskapene, forsto jeg også hva det ville si å oppnå fullkommen oppvåkning her i denne verden med alle dens engler, demoner, guder, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker, og jeg var blitt en som hadde oppnådd fullkommen oppvåkning. Jeg så og visste at min frigjøring var urokkelig, at dette var min siste tilblivelse og at det ikke ville bli noe mer etter dette.”

2.3.4.4 (14.33) Hvis det ikke hadde vært

Nocedaṃsutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Hvis det ikke hadde vært noen fordeler ved jordegenskapen, ville ikke folk ha følt seg knyttet til den, munker. Men siden det finnes fordeler ved jordegenskapen, føler folk seg knyttet til den. Hvis det ikke hadde vært noen ulemper ved jordegenskapen, ville ikke folk ha mistet lysten på den. Men siden det finnes ulemper ved jordegenskapen, mister folk lysten på den. Hvis det ikke hadde vært mulig å frigjøre seg fra jordegenskapen, ville ikke folk ha gjort seg fri fra den. Men siden det er mulig å frigjøre seg fra jordegenskapen, gjør folk seg fri fra den.

Hvis det ikke hadde vært noen fordeler ved vann ... ild ... vindegenskapen, ville ikke folk ha følt seg knyttet til den, munker. Men siden det finnes fordeler ved vindegenskapen, føler folk seg knyttet til den. Hvis det ikke hadde vært noen ulemper ved vindegenskapen, ville ikke folk ha mistet lysten på den. Men siden det finnes ulemper ved vindegenskapen, mister folk lysten på den. Hvis det ikke hadde vært mulig å frigjøre seg fra vindegenskapen, ville ikke folk ha gjort seg fri fra den. Men siden det er mulig å frigjøre seg fra vindegenskapen, gjør folk seg fri fra den.

Så lenge folk ikke fullt ut forstår fordelene med disse fire grunnegenskapene, og heller ikke forstår ulempene ved fordelene eller frigjøring fra ulempene, klarer de ikke å fri seg, løsrive seg og rive tankene løs fra denne verden med alle dens engler, demoner, guder, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker. Men når de fullt ut forstår fordelene, ulempene og frigjøringen fra disse fire grunnegenskapene, kan de klare å fri seg, løsrive seg og rive tankene løs fra denne verden med alle dens engler, demoner, guder, brahmaner, filosofer, fyrster og andre mennesker. ”

2.3.4.5 (14.34) Ekstreme smerter

Ekantadukkkhasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvatthī, sa han:

“Hvis jordegenskapen hadde medført ekstreme smerter, slik at man hadde blitt så overveldet av smerter at man ikke kunne oppleve noen lykke, ville folk ikke ha vært så betatt av den. Men ettersom jordegenskapen er behagelig, slik at man kan bli overveldet av lykke og ikke oppleve noen smerter, blir folk betatt av jordegenskapen.

Hvis vann ... ild ... vindegenskapen hadde medført ekstreme smerter, slik at man hadde blitt så overveldet av smerter at man ikke kunne oppleve noen lykke, ville folk ikke ha vært så betatt av den. Men ettersom vindegenskapen er behagelig, slik at man kan bli overveldet av lykke og ikke oppleve noen smerter, blir folk betatt av vindegenskapen.

Hvis jordegenskapen hadde medført ekstrem lykke, slik at man hadde blitt så overveldet av lykke at man ikke kunne oppleve noen smerter, ville folk ikke ha blitt lei av den. Men ettersom jordegenskapen medfører smerter, slik at man kan bli overveldet av smerter og ikke oppleve noen lykke, blir folk lei av jordegenskapen.

Hvis vann ... ild ... vindegenskapen hadde medført ekstrem lykke, slik at man hadde blitt så overveldet av lykke at man ikke kunne oppleve noen smerter, ville folk ikke ha blitt lei av den. Men ettersom vindegenskapen medfører smerter, slik at man kan bli overveldet av smerter og ikke oppleve noen lykke, blir folk lei av vindegenskapen.”

2.3.4.6 (14.35) Å glede seg over noe

Abhinandasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvatthī, sa han:

“Den som gleder seg over jordegenskapen, gleder seg over smerte, munker. Og den som gleder seg over smerter, blir ikke fri fra dem, sier jeg. Den som gleder seg over vann ... ild ... vindegenskapen, gleder seg over smerte, munker. Og den som gleder seg over smerter, blir ikke fri fra dem, sier jeg.

Den som ikke gleder seg over jordegenskapen, gleder seg ikke over smerte, munker. Og den som ikke gleder seg over smerter, blir fri fra dem, sier jeg. Den som ikke gleder seg over vann ... ild ... vindegenskapen, gleder seg ikke over smerte, munker. Og den som ikke gleder seg over smerter, blir fri fra dem, sier jeg.”

2.3.4.7 (14.36) Tilblivelse

Uppādasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Når jordegenskapen oppstår, befester seg, dukker opp på nytt og kommer til syne, oppstår også smerter, sykdommer befester seg og forfall og undergang kommer til syne. Når vann ... ild ... vindegenskapen oppstår, befester seg, dukker opp på nytt og kommer til syne, oppstår også smerter, sykdommer befester seg og forfall og undergang kommer til syne.

Når jordegenskapen tar slutt, svinner hen og blir borte, tar også smertene slutt, sykdommene svinner hen og forfall og undergang blir borte. Når vann ... ild ... vindegenskapen tar slutt, svinner hen og blir borte, tar også smertene slutt, sykdommene svinner hen og forfall og undergang blir borte.

2.3.4.8 (14.37) Filosofer og brahmaner

Samaṇabrāhmaṇasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Det finnes fire grunnegenskaper, munk. Hvilke fire? Det er jordegenskapen, vannegenskapen, ildegenskapen og vindegenskapen. Dette er de fire grunnegenskapene. Filosofer og brahmaner som ikke forstår fordelene og ulempene ved disse fire grunnegenskapene, og som heller ikke forstår hvordan de kan fri seg fra dem, vil jeg ikke regne som filosofer eller brahmaner, jeg vil ikke kalle dem filosofer blant filosofer eller brahmaner blant brahmaner, og jeg vil heller ikke si at de har sett og erkjent her og nå hva det vil si å være filosof eller brahman, og de har heller ikke virkeliggjort eller sett meningen med å være dette.

Men alle filosofer og brahmaner som forstår fordelene og ulempene ved disse fire grunnegenskapene, og som også forstår hvordan de kan fri seg fra dem, vil jeg regne som filosofer og brahmaner, jeg vil kalle dem filosofer blant filosofer og brahmaner blant brahmaner, og jeg vil si at de har sett og erkjent her og nå hva det vil si å være filosof eller brahman, og de har virkeliggjort og sett meningen med å være dette.”

2.3.4.9 (14.38) Den andre teksten om filosofer og brahmaner

Dutiyasamaṇabrāhmaṇasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattḥī, sa han:

“Det finnes fire grunnegenskaper, munk. Hvilke fire? Det er jordegenskapen, vannegenskapen, ildegenskapen og vindegenskapen. Dette er de fire grunnegenskapene. Filosofer og brahmaner som ikke forstår hvordan disse grunnegenskapene oppstår og blir borte igjen, og som ikke forstår fordelene og ulempene ved disse fire grunnegenskapene, og som heller ikke forstår hvordan de kan fri seg fra dem, vil jeg ikke regne som filosofer eller brahmaner, jeg vil ikke kalle dem filosofer blant filosofer eller brahmaner blant brahmaner, og jeg vil heller ikke si at de har sett og erkjent her og nå hva det vil si å være filosof eller brahman, og de har heller ikke virkeliggjort eller sett meningen med å være dette.

Men alle filosofer og brahmaner som forstår hvordan disse grunnegenskapene oppstår og blir borte igjen, og som forstår fordelene og ulempene ved disse fire grunnegenskapene, og som også forstår hvordan de kan fri seg fra dem, vil jeg regne som filosofer og brahmaner, jeg vil kalle dem filosofer blant filosofer og brahmaner blant brahmaner, og jeg vil si at de har sett og erkjent her og nå hva det vil si å være filosof eller brahman, og de har virkeliggjort og sett meningen med å være dette.”

2.3.4.10 (14.39) Den tredje teksten om filosofer og brahmaner

Tatīyasamaṇabrāhmaṇasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattḥī, sa han:

“Filosofer og brahmaner som ikke forstår jordegenskapen, som ikke forstår hvordan jordegenskapen oppstår, som ikke forstår hvordan jordegenskapen blir borte og som ikke forstår veien til at jordegenskapen skal bli borte ... som ikke forstår vannegenskapen ... som ikke forstår ildegenskapen ... som ikke forstår vindegenskapen, som ikke forstår hvordan vindegenskapen oppstår, som ikke forstår hvordan vindegenskapen blir borte og som ikke forstår veien til at vindegenskapen skal bli borte, vil jeg ikke regne som filosofer eller brahmaner, jeg vil ikke kalle dem filosofer blant filosofer eller brahmaner blant brahmaner, og jeg vil heller ikke si at de har sett og erkjent her og nå hva det vil si å være filosof eller brahman, og de har heller ikke virkeliggjort eller sett meningen med å være dette.

Men alle filosofer og brahmaner som forstår jordegenskapen, som forstår hvordan jordegenskapen oppstår, som forstår hvordan jordegenskapen blir borte og som forstår veien til at jordegenskapen skal bli borte ... som forstår vannegenskapen ... som forstår ildegenskapen ... som forstår vindegenskapen, som forstår hvordan vindegenskapen oppstår, som forstår hvordan vindegenskapen blir borte og som forstår veien til at vindegenskapen skal bli borte, vil jeg regne som filosofer og brahmaner, jeg vil kalle dem filosofer blant filosofer og brahmaner blant brahmaner, og jeg vil si at de har sett og erkjent her og nå hva det vil si å være filosof eller brahman, og de har virkeliggjort og sett meningen med å være dette.”

2.4 Samtaler om det som ingen kan regne ut

Anamataggasaṃyutta

2.4.1 Første kapittel

Paṭhamavagga

2.4.1.1 (15.1) Kvister og gras

Tiṇakaṭṭhasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang da Mesteren holdt til i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvattḥī, henvendte han seg til munkene og sa:

“Munker!”

“Ja, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Det er umulig å regne ut når verden begynte, munker. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er.

Hvis en mann skulle skjære av alle kvister, greiner og gresstrå i hele India og kaste dem i en haug, og hvis han for hver kvist og hvert strå skulle si at dette er min mor, dette er min mormor, og så videre, da ville han ha brukt opp alle kvister og strå i India før han kom til slutten av rekken av sine mødre.

Og hvorfor?

Fordi det er umulig å regne ut når verden begynte, munker. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er. Slik har dere opplevd smerter, lidelser og jammer i lange tider, og gravplassene har blitt større og større. Dette burde være nok til at dere slipper taket i alle ting her i verden, mister lysten på dem og gjør dere fri.”

2.4.1.2 (15.2) Jorda

Pathavīsutta

Slik har jeg hørt det:

En gang da Mesteren holdt til i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvatthī, henvendte han seg til munkene og sa:

“Munker!”

“Ja, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Det er umulig å regne ut når verden begynte, munker. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er.

Hvis en mann skulle skjære hele jorden opp i småbiter på størrelse med en nøttekjerne og kaste dem i en haug, og hvis han for hver liten bit skulle si at dette er min far, dette er min farfar, og så videre, da ville han ha brukt opp hele jorden før han kom til slutten av rekken av sine fedre.

Og hvorfor?

Fordi det er umulig å regne ut når verden begynte, munker. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er. Slik har dere opplevd smerter, lidelser og jammer i lange tider, og gravplassene har blitt større og større. Dette burde være nok til at dere slipper taket i alle ting her i verden, mister lysten på dem og gjør dere fri.”

2.4.1.3 (15.3) Tårer

Assusutta

En gang da Mesteren holdt til i Sāvattthī, sa han:

“Det er umulig å regne ut når verden begynte, munk. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er. Hvor mener dere det er mest vann, munk? I alle de tårene dere har grått gjennom tidene fordi dere har opplevd triste hendelser, vært sammen med dem dere ikke liker eller vært skilt fra dem dere liker? Eller i de fire verdenshav?”

“Slik vi forstår din lære, Mester, er det mer vann i de tårene vi har grått gjennom tidene fordi vi har opplevd triste hendelser, vært sammen med dem vi ikke liker eller vært skilt fra dem vi liker, enn i de fire verdenshav.”

“Bra, munk! Godt svart! Fint at dere har forstått læren slik! Det er riktig at det er mer vann i de tårene dere har grått gjennom tidene fordi dere har opplevd triste hendelser, vært sammen med dem dere ikke liker eller vært skilt fra dem dere liker, enn i de fire verdenshav. Gjennom lange tidsrom har dere sett at mor dør. Dere har måttet være sammen med dem dere ikke liker og skilt fra dem dere liker. Og slike triste hendelser har fått dere til å gråte mer vann enn det finnes i de fire verdenshav. Gjennom lange tidsrom har dere sett far dør, dere har sett bror, søster, sønner og døtre dør. Dere har sett slektninger gå bort, dere har sett rikdom gå tapt og dere har opplevd sykdom. Dere har måttet være sammen med dem dere ikke liker og skilt fra dem dere liker. Og slike triste hendelser har fått dere til å gråte mer vann enn det finnes i de fire verdenshav.

Og hvorfor?

Fordi det er umulig å regne ut når verden begynte, munk. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er. Slik har dere opplevd smerter, lidelser og jammer i lange tider, og gravplassene har blitt større og større. Dette burde være nok til at dere slipper taket i alle ting her i verden, mister lysten på dem og gjør dere fri.”

2.4.1.4 (15.4) Melk

Khīrasutta

En gang da Mesteren holdt til i Sāvattthī, sa han:

“Det er umulig å regne ut når verden begynte, munk. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er. Hva mener dere er mest, munk? Den morsmelken dere gjennom tidene har drukket og som har gitt dere kraft og styrke, eller de fire verdenshav?”

“Slik vi forstår din lære, Mester, har vi drukket mer morsmelk gjennom tidene enn det er vann i de fire verdenshav.”

“Bra, munk! Godt svart! Fint at dere har forstått læren slik! Dere har drukket mer morsmelk gjennom tidene enn det er vann i de fire verdenshav.

Og hvorfor?

Fordi det er umulig å regne ut når verden begynte, munk. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er. Slik har dere opplevd smerter, lidelser og jammer i lange tider, og gravplassene har blitt større og større. Dette burde være nok til at dere slipper taket i alle ting her i verden, mister lysten på dem og gjør dere fri.”

2.4.1.5 (15.5) Fjellet

Pabbatasutta

En gang da Mesteren holdt til i Sāvattthī, kom en munk bort til ham. Munken hilste høflig på ham, satte seg ned og sa:

“Hvor lang er en verdensalder, Mester?”

“En verdensalder er meget lang, munk. Det er ikke lett å si noe tall på hvor mange år, hvor mange århundrer, hvor mange årtusener eller hvor mange hundre tusen år den varer.”

“Kan du forklare det med en lignelse, Mester?”

“Det kan jeg,” svarte Mesteren.

“Tenk deg et enormt fjell som er ei mil langt, ei mil bredt og ei mil høyt. Det er kompakt og massivt og uten den minste kløft eller revne. Hvert hundrede år kommer en mann og gir det et lett strøk med et fint bomullsklede. Dette fjellet kommer til å være slitt ned og forsvunnet før det har gått en verdensalder. Så lang er en verdensalder, munk. Og det totale verdensløpet har vart ikke bare én slik verdensalder, ikke bare hundre slike verdensaldrer, ikke bare tusen, men mange hundre tusen slike verdensaldrer.

Og hvorfor?

Fordi det er umulig å regne ut når verden begynte, munker. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er. Slik har dere opplevd smerter, lidelser og jammer i lange tider, og gravplassene har blitt større og større. Dette burde være nok til at dere slipper taket i alle ting her i verden, mister lysten på dem og gjør dere fri.”

2.4.1.6 (15.6) Sennepsfrøet

Sāsapasutta

En gang da Mesteren holdt til i Sāvattthī, kom en munk bort til ham. Munken hilste høflig på ham, satte seg ned og sa:

“Hvor lang er en verdensalder, Mester?”

“En verdensalder er meget lang, munk. Det er ikke lett å si noe tall på hvor mange år, hvor mange århundrer, hvor mange årtusener eller hvor mange hundre tusen år den varer.”

“Kan du forklare det med en lignelse, Mester?”

“Det kan jeg,” svarte Mesteren.

“Tenk deg en borg av jern, ei mil lang, ei mil bred og med ei mil høye murer. Denne borgen er så full av sennepsfrø at det topper seg på midten. Hvert hundrede år kommer en mann og fjerner ett enkelt sennepsfrø. Denne borgen kommer til å bli tom for sennepsfrø før det har gått en verdensalder. Så lang er en verdensalder, munk. Og det totale verdensløpet har vart ikke bare én slik verdensalder, ikke bare hundre slike verdensaldrer, ikke bare tusen, men mange hundre tusen slike verdensaldrer.

Og hvorfor?

Fordi det er umulig å regne ut når verden begynte, munker. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er. Slik har dere opplevd smerter, lidelser og jammer i lange tider, og gravplassene har blitt større og større. Dette burde være nok til at dere slipper taket i alle ting her i verden, mister lysten på dem og gjør dere fri.”

2.4.1.7 (15.7) Elevene

Sāvakasutta

En gang da Mesteren holdt til i Sāvattthī, kom noen munkar bort til ham. De hilste høflig på ham, satte seg ned og sa:

“Hvor mange verdensaldre har kommet og gått, Mester?”

“Det har kommet og gått mange verdensaldre, munkar. Det er ikke lett å gi noen oppregning og si at så og så mange verdensaldre, så og så mange hundre verdensaldre, så og så mange tusen eller så og så mange hundre tusen verdensaldre har kommet og gått.”

“Kan du forklare det med en lignelse, Mester?”

“Det kan jeg,” svarte Mesteren.

“Sett at fire munkar bodde her i hundre år. Hver dag skulle de minnes hundre tusen verdensaldre, og dette skulle de holde på med til sin død. Så mange verdensaldre, så mange hundre verdensaldre, så mange tusen og så mange hundre tusen verdensaldre har kommet og gått.

Og hvorfor?

Fordi det er umulig å regne ut når verden begynte, munkar. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er. Slik har dere opplevd smerter, lidelser og jammer i lange tider, og gravplassene har blitt større og større. Dette burde være nok til at dere slipper taket i alle ting her i verden, mister lysten på dem og gjør dere fri.”

2.4.1.8 (15.8) Ganges

Gaṅgāsutta

En gang var Mesteren i Bambuslunden ved Rājagaha. Da kom en brahman bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned hos ham. Så sa han:

“Hvor mange verdensaldrer har kommet og gått, Gotama?”

“Mange verdensaldrer har kommet og gått, brahman. Det er ikke lett å gi noen oppregning og si at så og så mange verdensaldrer, så og så mange hundre verdensaldrer, så og så mange tusen eller så og så mange hundre tusen verdensaldrer har kommet og gått.”

“Kan du forklare dette med en lignelse, Gotama?”

“Det kan jeg,” svarte Mesteren.

“Tenk deg elven Ganges helt fra dens kilder og til den løper ut i havet. De sandkornene som ligger langs hele elveløpet er ikke lette å telle. Det er ikke godt å si at det er så eller så mange hundre, tusen eller hundretusen sandkorn. Men de verdensaldrerne som har kommet og gått, er flere enn sandkornene langs Ganges. Derfor er det ikke lett å si at det er så eller så mange hundre, tusen eller hundretusen av dem.

Hvorfor? Det er umulig å regne ut når verden begynte, brahman. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er. Derfor har vi opplevd lidelser, smerter og sorger i lange tider, og gravplassene har blitt større og større. Dette er grunn god nok til å slippe taket i alt som binder oss til verden, brahman, dette er grunn god nok til å vende oss bort og finne frihet.”

Da Mesteren hadde sagt dette, sa brahmanen:

“Utmerket, Mester, utmerket! Det er som å rette opp det som var blitt veltet, eller som å åpenbare det som var skjult. Det er som å vise veien til en som var gått vill, eller som å bære lys inn i mørket, slik at den som har øyne kan se det som er der. Nettopp slik har du forklart sannheten på mange måter, Mester. Nå tar jeg tilflukt til deg, Mester, til din lære og til munkefellesskapet. Vær så snill å regne meg som en legvenn, Mester, som har tatt tilflukt fra i dag av og så lenge jeg lever.”

2.4.1.9 (15.9) Stokken

Daṇḍasutta

En gang da Mesteren holdt til i Sāvatthī, sa han:

“Det er umulig å regne ut når verden begynte, munk. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er.

“Hvis dere kaster en stokk opp i lufta, kan det hende den treffer marken med den ene enden når den faller ned, munk. Eller det kan hende den treffer marken med den andre enden, eller det kan hende den treffer marken med langsiden. Slik har levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er, opplevd å gå fra denne verden til den neste, eller fra den neste til denne.

Og hvorfor?

Fordi det er umulig å regne ut når verden begynte, munk. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er. Slik har dere opplevd smerter, lidelser og jammer i lange tider, og gravplassene har blitt større og større. Dette burde være nok til at dere slipper taket i alle ting her i verden, mister lysten på dem og gjør dere fri.”

2.4.1.10 (15.10) Knokler

Puggalasutta

En gang da Mesteren var på Gribbetoppen ved Rājagaha, henvendte han seg til munkene og sa:

“Munker!”

“Ja, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Det er umulig å regne ut når verden begynte, munker. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er.

En enkelt mann som gjennomløper verdenskretsløpet, ville ha etterlatt seg en haug av knokler på størrelse med fjellet Vepulla, hvis noen hadde samlet disse knoklene og de ikke hadde gått til grunne.

Og hvorfor?

Fordi det er umulig å regne ut når verden begynte, munker. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er. Slik har dere opplevd smerter, lidelser og jammer i lange tider, og gravplassene har blitt større og større. Dette burde være nok til at dere slipper taket i alle ting her i verden, mister lysten på dem og gjør dere fri.”

Og han la til disse versene:

“De knoklene en person etterlater seg
gjennom bare én verdensalder,
ville dannet en haug så stor som et fjell,
sier den store vismannen.

Hvis man legger alle sammen,
blir de som fjellet Vepulla
nord for Gribbetoppen,
Magadhas fjellfestning.

Den som med fullkommen visdom

ser de fire edle sannheter:
lidelsen, dens opphav
at lidelsen kan overvinnes,

og den edle åttedelte veien
som fører til lidelsens opphør,
han kommer tilbake
høyst sju ganger til denne verden.

Da gjør han slutt på lidelsen
og bryter alle bindinger.”

2.4.2 Andre kapittel

Dutiyavagga

2.4.2.1 (15.11) Vonde kår

Duggatasutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, henvendte han seg til munkene og sa:

“Munker!”

“Ja, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Det er umulig å regne ut når verden begynte, munker. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er.

Når dere ser noen som lever i vonde kår, eller når dere ser noe som er vanskelig å oppnå, bør dere huske at dere selv også har vært utsatt for slike lidelser gjennom lange tidsrom.

Og hvorfor?

Fordi det er umulig å regne ut når verden begynte, munker. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er. Slik har dere opplevd smerter, lidelser og jammer i lange tider, og gravplassene har blitt større og større. Dette burde være nok til at dere slipper taket i alle ting her i verden, mister lysten på dem og gjør dere fri.”

2.4.2.2 (15.12) Gode kår

Sukhitasutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, henvendte han seg til munkene og sa:

“Munker!”

“Ja, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Det er umulig å regne ut når verden begynte, munker. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er.

Når dere ser noen som lever i gode kår, noen som har det godt, bør dere huske at slik har dere selv også hatt det gjennom lange tidsrom.

Og hvorfor?

Fordi det er umulig å regne ut når verden begynte, munker. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er. Slik har dere opplevd smerter, lidelser og jammer i lange tider, og gravplassene har blitt større og større. Dette burde være nok til at dere slipper taket i alle ting her i verden, mister lysten på dem og gjør dere fri.”

2.4.2.3 (15.13) Tretti skogsmunker

Timsamattasutta

En gang da Mesteren var i Bambuslunden ved Rājagaha, kom det tretti munkere fra Pāva bort til ham. Alle disse munkene var skogsmunker som levde kun av matgaver, og hver av dem hadde bare tre kapper sydd sammen av avlagte filler. Ingen av dem hadde klart å fri seg fra bindingene ennå. Da de kom fram til Mesteren, hilste de høflig på ham og satte seg ned. Da tenkte Mesteren:

“Disse tretti munkene fra Pāva er skogsmunker som lever kun av matgaver, og hver av dem har bare tre kapper sydd sammen av avlagte filler. Men ingen av dem har klart å fri seg fra bindingene ennå. Kanskje jeg skulle gi dem undervisning slik at de kan slippe taket og fri seg fra de negative tendensene i sinnet mens de sitter her?”

Høyt sa han:

“Munker!”

“Ja, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Det er umulig å regne ut når verden begynte, munkere. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er.

Hva mener dere er mest, munkere: Det blodet som har rent når dere er blitt halshogd gjennom dette lange tidsrommet, eller vannet i de fire verdenshavene?”

“Slik vi forstår din lære, Mester, har det rent mer blod når vi er blitt halshogd gjennom dette lange tidsrommet, enn det er vann i de fire verdenshavene.”

“Bra, munkere! Godt svart! Fint at dere har forstått læren slik! Det har rent mer blod når dere er blitt halshogd gjennom dette lange tidsrommet, enn det er vann i de fire verdenshavene. Gjennom lange tider har dere vært okser som har blitt halshogd, bøfler, sauebukker, geiter, hjorter, haner, svin, tyver, innbruddstyver og landeveisrøvere som er blitt halshogd, og da har det rent mer blod enn det er vann i de fire verdenshavene.

Og hvorfor?

Fordi det er umulig å regne ut når verden begynte, munkere. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er. Slik har dere opplevd smerter, lidelser og jammer i lange tider, og gravplassene har blitt større

og større. Dette burde være nok til at dere slipper taket i alle ting her i verden, mister lysten på dem og gjør dere fri.”

Slik talte Mesteren, og munkene gledet seg over hans ord. Og mens han talte, slapp de tretti munkene fra Pāva taket og ble fri seg fra de negative tendensene i sinnet.

2.4.2.4 (15.14) Mor

Mātusutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, sa han:

“Det er umulig å regne ut når verden begynte, munker. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er.

Det er ikke lett å finne en person som ikke en gang i løpet av disse lange tidsrommene har vært mor.

Og hvorfor?

Fordi det er umulig å regne ut når verden begynte, munker. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er. Slik har dere opplevd smerter, lidelser og jammer i lange tider, og gravplassene har blitt større og større. Dette burde være nok til at dere slipper taket i alle ting her i verden, mister lysten på dem og gjør dere fri.”

2.4.2.5 (15.15) Far

Pitusutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, sa han:

“Det er umulig å regne ut når verden begynte, munk. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er.

Det er ikke lett å finne en person som ikke en gang i løpet av disse lange tidsrommene har vært far.

Og hvorfor?

Fordi det er umulig å regne ut når verden begynte, munk. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er. Slik har dere opplevd smerter, lidelser og jammer i lange tider, og gravplassene har blitt større og større. Dette burde være nok til at dere slipper taket i alle ting her i verden, mister lysten på dem og gjør dere fri.”

2.4.2.6 (15.16) Bror

Bhātusutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, sa han:

“Det er umulig å regne ut når verden begynte, munker. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er.

Det er ikke lett å finne en person som ikke en gang i løpet av disse lange tidsrommene har vært bror.

Og hvorfor?

Fordi det er umulig å regne ut når verden begynte, munker. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er. Slik har dere opplevd smerter, lidelser og jammer i lange tider, og gravplassene har blitt større og større. Dette burde være nok til at dere slipper taket i alle ting her i verden, mister lysten på dem og gjør dere fri.”

2.4.2.7 (15.17) Søster

Bhaginisutta

En gang da Mesteren var i Sāvattthī, sa han:

“Det er umulig å regne ut når verden begynte, munk. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er.

Det er ikke lett å finne en person som ikke en gang i løpet av disse lange tidsrommene har vært søster.

Og hvorfor?

Fordi det er umulig å regne ut når verden begynte, munk. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er. Slik har dere opplevd smerter, lidelser og jammer i lange tider, og gravplassene har blitt større og større. Dette burde være nok til at dere slipper taket i alle ting her i verden, mister lysten på dem og gjør dere fri.”

2.4.2.8 (15.18) Sønn

Puttasutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, sa han:

“Det er umulig å regne ut når verden begynte, munk. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er.

Det er ikke lett å finne en person som ikke en gang i løpet av disse lange tidsrommene har vært sønn.

Og hvorfor?

Fordi det er umulig å regne ut når verden begynte, munk. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er. Slik har dere opplevd smerter, lidelser og jammer i lange tider, og gravplassene har blitt større og større. Dette burde være nok til at dere slipper taket i alle ting her i verden, mister lysten på dem og gjør dere fri.”

2.4.2.9 (15.19) Datter

Dhītusutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, sa han:

“Det er umulig å regne ut når verden begynte, munker. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er.

Det er ikke lett å finne en person som ikke en gang i løpet av disse lange tidsrommene har vært datter.

Og hvorfor?

Fordi det er umulig å regne ut når verden begynte, munker. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er. Slik har dere opplevd smerter, lidelser og jammer i lange tider, og gravplassene har blitt større og større. Dette burde være nok til at dere slipper taket i alle ting her i verden, mister lysten på dem og gjør dere fri.”

2.4.2.10 (15.20) Fjellet Vepulla

Vepullapabbatasutta

En gang da Mesteren var på Gribbetoppen ved Rājagaha, henvendte han seg til munkene og sa:

“Munker!”

“Ja, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Det er umulig å regne ut når verden begynte, munker. Ingen kan vite når kretsløpet begynte for levende vesener, lenket til uvitenhet og bundet til begjær som de er.

En gang for lenge siden ble dette fjellet Vepulla (‘Storefjell’) kalt ‘Østberget’, og de menneskene som bodde her, ble kalt tivaraer. Tivaraene hadde en levetid på førti tusen år. De brukte fire dager på å klatre opp til toppen av Østberget og fire dager på å komme ned igjen. På den tiden var arahanten Kakusandha stått fram i verden som en fullkomment oppvåknet Mester, og de to fremste elevene hans var Vidhura og Sañjīva. Se hvordan dette navnet på fjellet er blitt borte, se hvordan disse menneskene er døde og se hvordan denne Mesteren er gått bort, munker. Så forgjengelige er alle ting, munker, så uvarige og så flyktige er de. Dette burde være nok til at dere slipper taket i alle ting her i verden, mister lysten på dem og gjør dere fri.

En gang for lenge siden ble dette fjellet Vepulla kalt ‘Krokåsen’, og de menneskene som bodde her, ble kalt rohitassaer. Rohitassaene hadde en levetid på tretti tusen år. De brukte tre dager på å klatre opp til toppen av Krokåsen og tre dager på å komme ned igjen. På den tiden var arahanten Koṇāgama stått fram i verden som en fullkomment oppvåknet Mester, og de to fremste elevene hans var Bhiyyosa og Uttara. Se hvordan dette navnet på fjellet er blitt borte, se hvordan disse menneskene er døde og se hvordan denne Mesteren er gått bort, munker. Så forgjengelige er alle ting, munker, så uvarige og så flyktige er de. Dette burde være nok til at dere slipper taket i alle ting her i verden, mister lysten på dem og gjør dere fri.

En gang for lenge siden ble dette fjellet Vepulla kalt ‘Fagerli’, og de menneskene som bodde her, ble kalt suppiyaer. Suppiyaene hadde en levetid på tjue tusen år. De brukte to dager på å klatre opp til toppen av Fagerli og to dager på å komme ned igjen. På den tiden var

arahanten Kassapa stått fram i verden som en fullkomment oppvåknet Mester, og de to fremste elevene hans var Tissa og Bhāradvāja. Se hvordan dette navnet på fjellet er blitt borte, se hvordan disse menneskene er døde og se hvordan denne Mesteren er gått bort, munk. Så forgjengelige er alle ting, munk, så uvarige og så flyktige er de. Dette burde være nok til at dere slipper taket i alle ting her i verden, mister lysten på dem og gjør dere fri.

Nå til dags blir dette fjellet kalt Vepulla, og de menneskene som bor her nå, kalles magadhaere. De lever ikke så lenge. De eldste av dem kan bli hundre år eller litt mer. Folk i Magadha går opp til toppen på Vepulla på kort tid, og de bruker heller ikke lang tid på veien ned igjen. I dag er det jeg som har stått fram i verden som en arahant og som en fullkomment oppvåknet Mester, og de to fremste elevene mine er Sāriputta og Moggallāna. Det skal komme en tid da også dette navnet på fjellet er borte, da disse menneskene er døde og da også jeg har gått bort. Så forgjengelige er alle ting, munk, så uvarige og så flyktige er de. Dette burde være nok til at dere slipper taket i alle ting her i verden, mister lysten på dem og gjør dere fri.”

Slik talte Mesteren. Og han la til disse versene:

“For tivaraene var det Østberget,
for rohitassaene var det Krokåsen.
For suppiyaene var det Fagerli
og for magadhaene er det Vepulla.

Alt som er sammensatt, er forgjengelig,
dets natur er å oppstå og gå til grunne,
oppstå og gå til grunne –
det er godt å finne fred.”

2.5 Samtaler om og med Kassapa

Kassapasamyutta

2.5.1 (16.1) Tilfredshet

Santutthasutta

En gang da Mesteren var i Sāvattthī, sa han:

“Kassapa er tilfreds med en hvilken som helst kappe, munker, og han snakker rosende om det å være tilfreds med en hvilken som helst kappe. Han gjør ikke noe upassende eller usømmelig for en kappes skyld. Har han ikke noen kappe, bryr han seg ikke om det. Har han en kappe, så bruker han den uten å klamre seg til den, siden han ser farene ved dette og klokkelig er innstilt på å gjøre seg fri.

Kassapa er tilfreds med den maten han får, munker, og han snakker rosende om det å være tilfreds med den maten han får. Han gjør ikke noe upassende eller usømmelig for å få en spesiell rett. Har han ikke noen mat, bryr han seg ikke om det. Har han mat, så spiser han den uten å klamre seg til den, siden han ser farene ved dette og klokkelig er innstilt på å gjøre seg fri.

Kassapa er tilfreds med den boligen han får, munker, og han snakker rosende om det å være tilfreds med den boligen han får. Han gjør ikke noe upassende eller usømmelig for å få en spesiell bolig. Har han ikke noe sted å bo, bryr han seg ikke om det. Har han en bolig, så bruker han den uten å klamre seg til den, siden han ser farene ved dette og klokkelig er innstilt på å gjøre seg fri.

Kassapa er tilfreds med de medisinene han får, munker, og han snakker rosende om det å være tilfreds med de medisinene han får. Han gjør ikke noe upassende eller usømmelig for å få en spesiell medisin. Har han ikke noen medisin, bryr han seg ikke om det. Har han medisin, så tar han den uten å klamre seg til den, siden han ser farene ved dette og klokkelig er innstilt på å gjøre seg fri.

Derfor bør dere trene slik, munker:

“Vi vil være tilfredse med en hvilken som helst kappe, og vi vil snakke rosende om det å være tilfreds med en hvilken som helst kappe. Vi vil ikke gjøre noe upassende eller usømmelig for en kappes skyld. Har vi ikke noen kappe, vil vi ikke bry oss om det. Har vi en

kappe, så vil vi bruke den uten å klamre oss til den, siden vi ser farene ved dette og klokkelig er innstilt på å gjøre oss fri.

På samme måte vil vi være tilfredse med den maten vi får, den boligen vi får og de medisinene vi får. Vi vil ikke gjøre noe upassende eller usømmelig for å få noen spesiell mat, en spesiell bolig eller en spesiell medisin. Har vi ikke noen mat, bolig eller medisin, vil vi ikke bry oss om det. Har vi mat, bolig og medisin, vil vi bruke disse uten å klamre oss til dem, siden vi ser farene ved dette og klokkelig er innstilt på å gjøre oss fri.’

Slik bør dere trene, munker. Jeg vil oppfordre dere til å ta Kassapa og hans likemenn som forbilde og prøve å ligne på dem.”

2.5.2 (16.2) Den som ikke har respekt for andre

Anottappīsutta

Slik har jeg hørt det:

En kveld da Sāriputta og Kassapa den store var i hjorteparken Isipatana i Bārāṇasi, reiste Sāriputta seg etter meditasjonen og gikk bort til Kassapa. De snakket litt sammen, og så satte Sāriputta seg ned hos Kassapa. Så sa han:

“Det sies at den som ikke er iherdig og som ikke viser respekt for andre, er ute av stand til å oppnå full oppvåkning, min venn Kassapa. Han er ute av stand til å oppnå nibbana og ute av stand til å legge fra seg alle bindinger. Men den som er iherdig og viser respekt for andre, er i stand til å oppnå full oppvåkning. Han er i stand til å oppnå nibbana og han er i stand til å legge fra seg alle bindinger.”

“På hvilken måte er den som ikke er iherdig og som ikke viser respekt for andre, ute av stand til å oppnå full oppvåkning, min venn? På hvilken måte er han ute av stand til å oppnå nibbana og ute av stand til å legge fra seg alle bindinger? Og på hvilken måte er den som er iherdig og viser respekt for andre, i stand til å oppnå full oppvåkning? På hvilken måte er han i stand til å oppnå nibbana og til å legge fra seg alle bindinger?”

“Hvis en munk innser følgende: ‘I sinnet mitt finnes det ingen vonde og usunne elementer som kan gjøre skade hvis de skulle oppstå,’ eller hvis han innser: ‘I sinnet mitt finnes det vonde og usunne elementer som kan gjøre skade hvis de ikke blir borte igjen,’ eller hvis han innser: ‘I sinnet mitt finnes det ingen sunne elementer, og hvis de ikke oppstår, kan det gjøre skade,’ eller hvis han innser: ‘I sinnet mitt finnes det sunne elementer, og hvis de blir borte, kan det gjøre skade’, – hvis han ikke da handler iherdig ut fra slik innsikt, er han ikke iherdig.

Og hvordan viser han ingen respekt for andre? Hvis han innser disse tingene og ikke handler ut fra dette, viser han ingen respekt for andre. Da er han ikke iherdig og viser ingen respekt for andre, så da er han ute av stand til å oppnå nibbana og ute av stand til å legge fra seg alle bindinger.

Og hvordan er han iherdig og viser respekt for andre? Det gjør han ved å ta disse fire betraktningene på alvor. Slik er den som er iherdig og viser respekt for andre, i stand til å

oppnå full oppvåkning, og slik er han i stand til å oppnå nibbana og til å legge fra seg alle bindinger.”

2.5.3 (16.3) Vær som månen, munk!

Candūpamasutta

En gang da Mesteren var i Sāvathī, sa han:

“Vær som månen, munk, når dere vandrer blant vanlige mennesker. Vær tilbakeholdne både i kropp og sinn, på samme måte som en nykommer som ikke vil stikke seg fram. En mann som ser ned i en gammel brønn, ut over et stup eller ned på en brusende elv vil ikke bøye seg for langt fram. På samme måte skal dere være tilbakeholdne både i kropp og sinn når dere vandrer blant vanlige mennesker, munk.

Kassapa vandrer som månen blant vanlige mennesker, munk. Han er tilbakeholden både i kropp og sinn, som en nykommer som ikke vil stikke seg fram.

Hva mener dere om dette, munk? Hva slags munk er verdig til å vandre blant vanlige mennesker?”

“Vi sitter ved dine føtter, Mester. Du er vår veileder og vår tilflukt. Det ville være bra om du ville forklare dette. Det vi hører fra deg, vil vi huske.”

Mesteren løftet hånden og viftet i luften med den.

“Se her, munk. Hånden stanses ikke av noe, den blir ikke fanget og den setter seg ikke fast i noe. Slik skal også dere være når dere vandrer blant vanlige mennesker. Pass på at sinnet ikke stanser ved noe, at det ikke blir fanget og at det ikke setter seg fast i noe. Tenk slik: ‘Jeg håper at de som ønsker seg vinning, kan få vinning, og at de som ønsker å gjøre gode gjerninger, kan få gjøre gode gjerninger.’ Vær like glad på andres vegne når de oppnår noe, som de selv er. En slik munk er verdig til å vandre blant vanlige mennesker.

Når Kassapa vandrer blant vanlige mennesker, lar han ikke sinnet stanse ved noe, han lar det ikke bli fanget og det setter seg ikke fast i noe. Han håper at de som ønsker seg vinning, skal få vinning, og at de som ønsker å gjøre gode gjerninger, skal få gjøre gode gjerninger. Han er like glad på andres vegne når de oppnår noe, som de selv er.

Hva mener dere om dette, munk? Hva slags munk gir en uren undervisning i læren, og hva slags munk gir en ren undervisning i læren?”

“Vi sitter ved dine føtter, Mester. Du er vår veileder og vår tilflukt. Det ville være bra om du ville forklare dette. Det vi hører fra deg, vil vi huske.”

“Hør godt etter, da, og følg godt med, så skal jeg forklare det for dere.”

“Ja vel, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Den som underviser andre i læren med tanke på at de andre skal lytte, bli fornøyd med det de hører og deretter belønne ham for undervisningen, han gir en uren undervisning i læren.

Men den som underviser andre i læren med et ønske om at de skal lytte til læren fordi den læren som Mesteren har forklart så tydelig, kan ses her og nå, den gir umiddelbare resultater, den er åpen for inspeksjon og gir framgang og forstandige mennesker kan selv erkjenne den – som ønsker at de skal lytte og forstå læren og deretter praktisere det de har hørt, som gir undervisning ut fra omsorg og medfølelse med andre, han gir en ren undervisning i læren.

Kassapa gir undervisning i læren mens han tenker:

‘Den læren som Mesteren har forklart så tydelig, er noe som alle selv kan se. Den gir resultater her og nå, innbyr til innsyn, fører til målet og forstandige mennesker kan selv finne ut av den. Så la meg fortelle andre om læren. Jeg håper de kan forstå det de hører og praktisere i samsvar med den.’

Dermed gir han andre undervisning i læren, i samsvar med sannheten og ut fra medfølelse med andre mennesker.

Slik bør dere trene, munk. Jeg vil oppfordre dere til å ta Kassapa og hans likemenn som forbilde og prøve å ligne på dem.”

2.5.4 (16.4) Munker og vanlige mennesker

Kulūpakasutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, sa han:

“Hva mener dere om dette, munk? Hva slags munk er verdig til å vandre blant vanlige mennesker? Hva slags munk er ikke verdig til å vandre blant vanlige mennesker?”

“Vi sitter ved dine føtter, Mester. Du er vår veileder og vår tilflukt. Det ville være bra om du ville forklare dette. Det vi hører fra deg, vil vi huske.”

Mesteren sa:

“Sett at en munk vandrer blant vanlige mennesker med denne holdningen: ‘De bør gi meg gaver og ikke være knuslete! De bør gi meg mange gaver, og ikke bare noen få! De bør gi meg gaver av god kvalitet, ikke av dårlig kvalitet! De bør gi meg noe nå med samme, og ikke somle! De bør vise respekt når de gir meg gaver, og ikke vise mangel på respekt!’

Hvis munken har en slik holdning og han ikke får noen gaver, blir han irritert. Og dermed blir han også misfornøyd og lite tilfreds. Det samme skjer hvis folk bare gir ham noen få gaver, eller om de gir ham gaver av dårlig kvalitet, somler med gavene eller viser mangel på respekt. En slik munk er ikke verdig til å vandre blant vanlige mennesker.

Men sett at en munk vandrer blant vanlige mennesker med denne holdningen: ‘Hvordan kan jeg gå og tenke på at de bør gi meg gaver og ikke være knuslete? At de bør gi meg mange gaver og ikke bare noen få? At de bør gi meg gaver av god kvalitet, ikke av dårlig kvalitet? At de bør gi meg noe nå med samme, og ikke somle? At de bør vise respekt når de gir meg gaver, og ikke vise mangel på respekt?’

Hvis munken har en slik holdning og han ikke får noen gaver, blir han ikke irritert. Og dermed blir han heller ikke misfornøyd eller lite tilfreds. Det samme skjer hvis folk bare gir ham noen få gaver, eller om de gir ham gaver av dårlig kvalitet, somler med gavene eller viser mangel på respekt. En slik munk er verdig til å vandre blant vanlige mennesker.

Kassapa vandrer blant vanlige mennesker med denne holdningen: ‘Hvordan kan jeg gå og tenke på at de bør gi meg gaver og ikke være knuslete? At de bør gi meg mange gaver og ikke bare noen få? At de bør gi meg gaver av god kvalitet, ikke av dårlig kvalitet? At de bør gi meg noe nå med samme, og ikke somle? At de bør vise respekt når de gir meg gaver, og ikke vise mangel på respekt?’

Siden Kassapa har en slik holdning og han ikke får noen gaver, blir han ikke irritert. Og dermed blir han heller ikke misfornøyd eller lite tilfreds. Det samme skjer hvis folk bare gir ham noen få gaver, eller om de gir ham gaver av dårlig kvalitet, somler med gavene eller viser mangel på respekt.

Slik bør dere trene, munkar. Jeg vil oppfordre dere til å ta Kassapa og hans likemenn som forbilde og prøve å ligne på dem.”

2.5.5 (16.5) Alderdom

Jiṇṇasutta

En gang da Mesteren var i Bambuslunden ved Rājagaha, kom Kassapa den store bort til ham. Han hilste høflig og satte seg ned ved siden av ham.

Mesteren sa:

“Du er gammel nå, Kassapa, og disse grove fillene du går i, er tunge. Derfor bør du heller kle deg i lettere kapper som borgerne her gir i gave, ta imot invitasjoner til å besøke dem og spise hos dem der, og bo her i nærheten av meg.”

“Jeg har bodd lenge i skogen og snakket varmt om å bo i skogen, Mester. Jeg har spist det jeg har fått, og jeg har snakket varmt om å spise det man får. Jeg har gått i kappe sydd sammen av filler, og jeg har snakket varmt om å gå i en slik kappe. Jeg har bare eid tre kapper, og jeg har snakket varmt om å eie bare tre kapper. Jeg har vært nøysom, og jeg har snakket varmt om å være nøysom. Jeg har vært tilfreds, og jeg har snakket varmt om å være tilfreds. Jeg har bodd alene, og jeg har snakket varmt om å bo alene. Jeg har snakket varmt om å være fri og ubundet og om å være energisk og iherdig.”

“Hvilke fordeler ser du ved å leve slik, Kassapa?”

“Jeg ser to fordeler ved å leve på denne måten, Mester. Den ene er at jeg selv lever lykkelig her og nå. Den andre er at jeg viser omtanke for dem som kommer etter meg. De kan så lett få vrangforestillinger. Men hvis vet at den oppvåknedes elever har bodd lenge i skogen og snakket varmt om å bo i skogen, at de har spist det de har fått og har snakket varmt om å spise det man får, at de har gått i kappe sydd sammen av filler og har snakket varmt om å gå i en slik kappe, at de har bare eid tre kapper og har snakket varmt om å eie bare tre kapper, at de har vært nøysomme og har snakket varmt om å være nøysom, at de har vært tilfreds og har snakket varmt om å være tilfreds, at de har bodd alene og har snakket varmt om å bo alene, at de har snakket varmt om å være fri og ubundet og om å være energisk og iherdig – da kan de finne fram til sannheten, og det vil være dem til nytte og glede i lang tid. Dette er de to fordelene jeg ser ved å leve på denne måten, Mester.”

“Det er bra, Kassapa, det er bra! Du har omtanke for andre mennesker, og du har omsorg for deres lykke. Du har medfølelse med verden og du tenker på guders og menneskers beste. Derfor skal du fortsette å gå i fillekappen din. Du skal fortsette å spise det du får og du skal fortsatt bo i skogen!”

2.5.6 (16.6) En formaning

Ovādasutta

En gang da Mesteren var i Bambuslunden ved Rājagaha, kom Kassapa den store bort til ham. Han hilste høflig og satte seg ned ved siden av ham.

Mesteren sa:

“Gi en formaning til munkene, Kassapa, gi dem undervisning i læren. Enten du eller jeg må gi munkene en formaning og undervise dem.”

“Disse munkene er vanskelig å snakke til nå, Mester. De oppfører seg dårlig, de er utålmodige og de er lite mottagelige for veiledninger. Nå nylig hørte jeg to munkers snakke sammen – det var Bhaṇḍa som er kollega med Ānanda, og Abhijika som er kollega med Anuruddha – og de sa til hverandre: ‘Kom igjen munk! Hvem av oss snakker mest? Hvem av oss snakker best? Hvem av oss snakker lengst?’”

Da henvendte Mesteren seg til en munk og sa:

“Gå til Bhaṇḍa som er kollega med Ānanda, og Abhijika som er kollega med Anuruddha, og si til dem at Læreren ber dem komme!”

“Ja vel, Mester,” svarte munken og gjorde som han ble bedt om.

De to munkene gikk fram til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg. Mesteren sa:

“Er det sant, munkers, at dere har sagt: ‘Kom igjen munk! Hvem av oss snakker mest? Hvem av oss snakker best? Hvem av oss snakker lengst?’”

“Ja, Mester, det er sant,” svarte de.

“Har jeg noen gang sagt at dere skal snakke slik?”

“Nei, Mester.”

“Så jeg har ikke sagt dere skal snakke slik. Men likevel er dere så dumme at dere sier: ‘Kom igjen munk! Hvem av oss snakker mest? Hvem av oss snakker best? Hvem av oss snakker lengst?’ Hvordan kan dere snakke slik når dere har sluttet dere til en lære og en disiplin som er tydelig forklart?”

Munkene kastet seg ned for Mesterens føtter og sa:

“Vi har begått en overtredelse, Mester, for vi var så dumme, så uvettige og lite forstandige at til tross for at vi har sluttet oss til en lære og en disiplin som er tydelig forklart, sa: ‘Kom igjen munk! Hvem av oss snakker mest? Hvem av oss snakker best? Hvem av oss

snakker lengst?’ Ta imot vårt skriftemål, Mester, og tilgi oss denne overtredelsen som vi bekjenner, så skal vi bedre oss for framtiden.”

“Ja, det er sant, munker, at dere i dumhet, uvettighet og uforstand begikk en overtredelse da dere snakket slik. Men ettersom dere ser feilen deres som det den er og bekjenner den som rett er, skal vi ta imot skriftemålet og gi dere tilgivelse. For slik er det i den edles disiplin, at den som ser sin feil som det den er, og bekjenner den som rett er, han bedrer seg også for framtiden.”

2.5.7 (16.7) En annen tekst om formaninger

Dutiyaovādasutta

En gang da Mesteren var i Bambuslunden ved Rājagaha, kom Kassapa den store bort til ham. Han hilste høflig og satte seg ned ved siden av ham.

Mesteren sa:

“Gi en formaning til munkene, Kassapa, gi dem undervisning i læren. Enten du eller jeg må gi munkene en formaning og undervise dem.”

“Disse munkene er vanskelig å snakke til nå, Mester. De oppfører seg dårlig, de er utålmodige og de er lite mottagelige for veiledninger. Den som ikke har tillit til det som er sunt, som ikke har selvrespekt eller respekt for andre angående det som er sunt, som ikke trener iherdig i det som er sunt og som ikke har greie på hva som er sunt, kan regne med tilbakegang både dag og natt i det som er sunt, og ikke noen framgang.

Det er som månen i den perioden den minker, Mester. Da minker både fargen, måneskiven, lyset, omkretsen og hvor høyt den står på himmelen. Slik er det også med den som ikke har tillit til det som er sunt, som ikke har selvrespekt eller respekt for andre angående det som er sunt, som ikke trener iherdig i det som er sunt og som ikke har greie på hva som er sunt. Han kan regne med tilbakegang både dag og natt i det som er sunt, og ikke noen framgang.

En som ikke har tillit, er en det går tilbake med, Mester. En som ikke har selvrespekt, er en det går tilbake med. En som ikke har respekt for andre, er en det går tilbake med. En som er lat, er en det går tilbake med. En som har lite vett, er en det går tilbake med. En som er bråsinnt, er en det går tilbake med. En som bare vil kritisere andre, er en det går tilbake med, Mester. Slike munkes nytter det ikke å gi noen formaninger, Mester, for det går bare tilbake med dem.

Men den som har tillit til det som er sunt, som har selvrespekt og respekt for andre angående det som er sunt, som trener iherdig i det som er sunt og som har greie på hva som er sunt, kan regne med framgang både dag og natt i det som er sunt, og ikke noen tilbakegang.

Det er som månen i den perioden den øker, Mester. Da øker både fargen, måneskiven, lyset, omkretsen og hvor høyt den står på himmelen. Slik er det også med den som har tillit til det som er sunt, som har selvrespekt og respekt for andre angående det

som er sunt, som trener iherdig i det som er sunt og som har greie på hva som er sunt, kan regne med framgang både dag og natt i det som er sunt, og ikke noen tilbakegang.

En som har tillit, er en det ikke går tilbake med, Mester. En som har selvrespekt, er en det ikke går tilbake med. En som har respekt for andre, er en det ikke går tilbake med. En som er iherdig, er en det ikke går tilbake med. En som har visdom, er en det ikke går tilbake med. En som ikke er bråsint, er en det ikke går tilbake med. En som ikke vil kritisere andre, er en det ikke går tilbake med, Mester. Slike munkes nytter det å gi noen formaninger, Mester, for det går ikke tilbake med dem.”

“Det er bra, Kassapa! Det er godt sagt”

Og Mesteren gjentok alt det Kassapa hadde sagt og godkjente det.

2.5.8 (16.8) Den tredje teksten om formaninger

Tatiyaovādasutta

En gang da Mesteren var ved Ekornforingsplassen i Bambuslunden i Rājagaha, kom Kassapa den store bort til ham, hilste høflig og satte seg ned hos ham.

Mesteren sa:

“Gi en formaning til munkene, Kassapa, gi dem undervisning i læren. Enten du eller jeg må gi munkene en formaning og undervise dem.”

“Disse munkene er vanskelig å snakke til nå, Mester. De oppfører seg dårlig, de er utålmodige og de er lite mottagelige for veiledninger.”

“Men før i tiden var det slik at eldre munkers bodde i skogen og snakket varmt om å bo i skogen, Kassapa. De spiste det de fikk, og de snakket varmt om å spise det man får. De gikk i kapper sydd sammen av filler, og de snakket varmt om å gå i slike kapper. De eide bare tre kapper, og de snakket varmt om å eie bare tre kapper. De var nøysomme, og de snakket varmt om å være nøysom. De var tilfreds, og de snakket varmt om å være tilfreds. De bodde alene, og de snakket varmt om å bo alene. De var fri og ubundet, og de snakket varmt om å være fri og ubundet. De var energiske og iherdige, og de snakket varmt om å være energisk og iherdig.

Når det kom en munk som hadde disse kvalitetene, pleide de eldre munkene å invitere ham til å sitte ned:

‘Kom hit, munk! Hvem kan denne munken være? Dette er sannelig en bra munk, og han er glad i å trene! Kom hit, munk, og sett deg ned!’

Hvis det kom en nyordinert munk som hadde disse kvalitetene, pleide de eldre munkene å invitere ham på samme måte. De praktiserte for å oppnå slike kvaliteter, og dette ble dem til nytte og glede i lang tid.

Men nå til dags bor ikke de eldre munkene i skogen, og de snakker heller ikke varmt om å bo i skogen, Kassapa. De spiser ikke det de får som matgaver, og de snakker heller ikke varmt om å bare spise det de får som matgaver. De går ikke i kapper sydd sammen av filler, og de snakker heller ikke varmt om å gå i slike kapper. De eier ikke bare tre kapper, og de snakker heller ikke varmt om å eie bare tre kapper. De er ikke nøysomme, og de snakker heller ikke varmt om å være nøysom. De er ikke tilfreds, og de snakker heller ikke varmt om å være tilfreds. De bor ikke alene, og de snakker heller ikke varmt om å bo alene. De er ikke

fri og ubundet, og de snakker heller ikke varmt om å være fri og ubundet. De er ikke energiske og iherdige, og de snakker heller ikke varmt om å være energisk og iherdig.

Når det kommer en munk som er kjent og berømt, og som mottar mange kapper, mye mat, fine boliger og nok av medisiner om han blir syk, inviterer de eldre munkene ham til å sitte ned:

‘Kom hit, munk! Hvem kan denne munken være? Dette er sannelig en bra munk, for han vil gjerne være sammen med likesinnede! Kom hit, munk, og sett deg ned!’

Da tenker nyordinerte munkersom så, Kassapa:

‘Den munken er visst kjent og berømt, og han mottar mange kapper, mye mat, fine boliger og nok av medisiner om han blir syk. De eldre munkene inviterer ham til å sitte ned!’

Dermed praktiserer de for å bli som ham, og dette blir dem til ulempe og ulykke i lang tid. Derfor snakker de sant, Kassapa, de som sier at det opphøyde liv er vanskelig å gjennomføre for den som trår feil. Den som vil leve det opphøyde liv, må unngå blindveiene.”

2.5.9 (16.9) Meditasjon og dyp kunnskap

Jhānabhiññāsutta

En gang da Mesteren var i Sāvattthī, sa han:

“Jeg kan isolere meg fra sansenytelser og usunne idéer og gå inn i første meditasjonstilstand, når jeg vil, munker – den som fødes av ensomhet og inneholder både innledende og fastholdende tanker, glede og velvære, – og bli værende i den. Det samme kan Kassapa.

Jeg kan bringe de innledende og fastholdende tanker til ro og gå inn i andre meditasjonstilstand når jeg vil, munker, – en indre fred og konsentrasjon av sinnet, som fødes av fordypelse og inneholder glede og velvære, men ikke de innledende eller fastholdende tanker, – og bli værende i den. Det samme kan Kassapa.

Jeg kan gi avkall på glede og hvile i likevekt. Med oppmerksomhet og klar forståelse føler jeg legemlig velvære og går inn i tredje meditasjonstilstand når jeg vil, munker, – den som de edle omtaler slik: ‘Lykkelig lever den som er oppmerksom og som har likevekt i sinnet!’ – og blir værende i den. Det samme kan Kassapa.

Jeg kan forlate velvære og lidelse; jeg kan legge tidligere gleder og sorger bak meg og gå inn i fjerde meditasjonstilstand når jeg vil, munker, – den som kjennetegnes av den reneste oppmerksomhet og sinnslikevekt, uten verken behag eller ubehag, – og bli værende i den. Det samme kan Kassapa.

Jeg kan heve meg over enhver formbevissthet når jeg vil, munker. Da føler jeg ingen fysisk motstand, og reagerer ikke på sanseinntrykk. Da ser jeg rommet som uendelig, og med dette går jeg inn på rommets uendelighet og blir der. Det samme kan Kassapa.

Jeg kan heve meg over rommets uendelighet når jeg vil, munker. Da ser jeg bevisstheten som uendelig, og med dette går jeg inn på bevissthetens uendelighet og blir der. Det samme kan Kassapa.

Jeg kan heve meg over bevissthetens uendelighet når jeg vil, munker. Da ser jeg at det ikke er noe som eksisterer, og med dette går jeg inn på intethet og blir der. Det samme kan Kassapa.

Jeg kan heve meg over intethet når jeg vil, munker, og gå inn på den tilstand som verken er bevisst eller ubevisst. Det samme kan Kassapa.

Jeg kan heve meg over den tilstand som verken er bevisst eller ubevisst når jeg vil, munker, og bringe alle sanseinntrykk og begreper til opphør. Det samme kan Kassapa.

Jeg kan utøve forskjellige paranormale ferdigheter når jeg vil, munker, slik at fra å være én gjør jeg meg til mange, og fra å være mange gjør jeg meg til én. Og videre gjør jeg meg usynlig og kommer til syne igjen. Jeg går like uhindret gjennom vegger og murer som om de skulle være luft. Jeg dykker ned i jorden og kommer opp igjen som om det skulle være vann. Jeg går på vannet uten å synke nedi, som om det skulle være fast grunn. Med korslagte bein ferdes jeg gjennom luften som fuglen på vingene. Jeg berører og stryker over sola og månen med handa mi, enda så mektige og veldige de er, og jeg ferdes i mitt legeme helt opp til Brahmas verden. Det samme kan Kassapa.

Jeg kan anvende den guddommelige hørsel når jeg vil, munker, slik at jeg med den rene, guddommelige og overmenneskelige hørsel kan høre både guddommelige og menneskelige lyder, både nære og fjerne. Det samme kan Kassapa.

Jeg kan forstå andre menneskers sinn ut fra sitt eget sinn når jeg vil, munker, og erkjenne et grådig sinn som grådig, erkjenne et sinn uten grådighet som uten grådighet, erkjenne et hatefullt sinn som et hatefullt sinn og et sinn uten hat som et sinn uten hat, erkjenne et forblindet sinn som et forblindet sinn og et ikke forblindet sinn som et ikke forblindet sinn, erkjenne et innskrenket sinn som innskrenket og et adspredt sinn som adspredt, erkjenne et avansert sinn som avansert og et tilbakestående sinn som tilbakestående, erkjenne et laverestående sinn som laverestående og et uovertruffent sinn som uovertruffent, erkjenne et konsentrert sinn som konsentrert og et ukonsentrert sinn som ukonsentrert, erkjenne et frigjort sinn som frigjort og et ikke frigjort sinn som ikke frigjort. Det samme kan Kassapa.

Jeg kan huske tidligere oppholdssteder når jeg vil, munker, slik at jeg husker en fødsel, to fødsler og videre opp til flere hundre tusen fødsler, og jeg kan til og med huske at universet har utvidet seg og trukket seg sammen mange ganger, slik at jeg husker følgende: 'Der het jeg det og det, jeg var av den og den ætt og klasse, nøt den og den mat, hadde de og de gleder og sorger og ble så og så gammel. Så falt jeg derifra og ble gjenfødt et annet sted. Og der het jeg det og det,' – og jeg husker like mange detaljer her – 'Og så falt jeg derifra og ble gjenfødt her' – hvis jeg vil huske mange tidligere oppholdssteder, både detaljert og i store trekk. Det samme kan Kassapa.

Jeg kan utøve rent, himmelsk og overmenneskelig syn når jeg vil, munker, og se hvordan alle vesener oppstår og går under, slik at jeg ser og forstår hvordan gode og onde,

stygge og vakre, lykkelige og ulykkelige, alle tar konsekvensene av sine egne handlinger: ‘Disse vesenene her oppførte seg dårlig, både i tanke, ord og handling. De talte nedsettende om de edle, de hadde feilaktige teorier og handlet etter disse teoriene. Etter døden, når kroppen går i oppløsning, er disse blitt gjenfødt i vonde kår, i elendighet, lidelse og pinefulle tilstander. Men disse andre vesenene oppførte seg godt, både i tanke, ord og handling. De talte vel om de edle, de hadde rett syn og handlet i samsvar med dette. Etter døden, når kroppen går i oppløsning, er de blitt gjenfødt i gode kår og lykkelige tilstander.’ Slikt rent, himmelsk og overmenneskelig syn kan jeg utøve og se hvordan alle vesener oppstår og går under, slik at ser og forstår hvordan gode og onde, stygge og vakre, lykkelige og ulykkelige, alle tar konsekvensene av sine egne handlinger. Det samme kan Kassapa.

Jeg har utslettet forurensningene i mitt eget sinn og forstår og erkjenner her og nå en frigjøring av sinnet, en frigjøring i visdom uten noen forurensninger. Det samme gjør Kassapa.”

2.5.10 (16.10) Nonnenes hus

Upassayasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang holdt Kassapa den store til i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvattḥī. En morgen da Ānanda hadde stått opp og kledd på seg og tatt kappe og bolle, gikk han bort til Kassapa og sa:

“Skal vi gå bort til nonnenes hus, Kassapa?”

“Gå du, Ānanda min venn. Du er jo en mann med mange oppgaver.”

Ānanda gjentok forslaget, men Kassapa svarte det samme. Men da Ānanda for tredje gang satte fram forslaget, kledde Kassapa på seg, tok kappe og bolle og gikk bort til nonnenes hus mens Ānanda gikk bak ham som hans lærling. Da han kom fram, satte han seg ned på en sitteplass som sto klar for ham. Mange av nonnene kom bort til ham, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så underviste, gledet, oppmuntret og inspirerte Kassapa dem med ord om læren. Deretter reiste han seg og gikk.

Men nonnen Tissā den fete var ikke fornøyd, og hun sa:

“Hvordan kan Kassapa den store driste seg til å forklare læren når den vise Ānanda er til stede? Det er som om en nåleselger skulle prøve å selge nåler når nålemakeren er til stede! Slik drister Kassapa den store seg til å forklare læren når den vise Ānanda er til stede!”

Kassapa fikk høre hva nonnen Tissā den fete hadde sagt, og spurte Ānanda:

“Hvordan er det, min venn Ānanda? Er jeg nåleselgeren og du nålemakeren? Eller er jeg nålemakeren og du nåleselgeren?”

“Tilgi den kvinnen, mester Kassapa. Hun var bare dum.”

“Kom nå, min venn Ānanda, og ikke gi munkeordenen flere grunner til å granske deg. Hvordan var det, Ānanda – da Mesteren sa at han kunne gå inn i første meditasjonstilstand når han ville – sa han da at det samme gjaldt for deg?”

“Nei, det gjorde han ikke.”

“Men han sa at det samme gjaldt for meg. Da han sa at han kunne gå inn i de øvrige meditasjonstilstandene når han ville – sa han da at det samme gjaldt for deg?”

“Nei, det gjorde han ikke.”

“Men han sa at det samme gjaldt for meg. Da han fortalte om de seks spesielle ferdighetene sine, sa han da at det samme gjaldt for deg?”

“Nei, det gjorde han ikke.”

“Men han sa at det samme gjaldt for meg. Den som tror at de seks spesielle ferdighetene mine lar seg skjule, kan like gjerne tro det er mulig å skjule en kjempestor elefant under et palmeblad, min venn.”

Nonnen Tissā den fete falt fra det opphøyde liv og forlot nonneordenen.

2.5.11 (16.11) Kappen

Cīvarasutta

En gang da Kassapa den store var ved E Kornforingsplassen i Bambuslunden i Rājagaha, var Ānanda på vandring i åsene i sør sammen med mange munkere.

På den tiden hadde hele tretti munkere, for det meste unge menn, fra Ānandas gruppe forlatt treningen og vent tilbake til et vanlig liv. Da Ānanda hadde vandret i åsene i sør så lenge det passet ham, kom han til E Kornforingsplassen i Bambuslunden i Rājagaha. Der gikk han bort til Kassapa, hilste høflig på ham og satte seg ned. Da Ānanda hadde satt seg, sa Kassapa:

“Hvilke tre begrunnelser har Mesteren gitt for at munkene ikke skal være flere enn tre i følge når de mottar invitasjoner til å komme og spise hos legmannsfamilier, Ānanda?”

“Mesteren har gitt disse tre begrunnelsene for at munkene ikke skal være flere enn tre i følge når de mottar invitasjoner til å komme og spise hos legmannsfamilier, Kassapa: Det er for å legge bånd på krangleverne personer slik at gode munkere skal leve i fred. Det er for at ikke partier med onde ønsker skal splitte munkefellesskapet. Og det er av omsorg for legmannsfamiliene. Dette er de tre begrunnelsene Mesteren har gitt for at munkene ikke skal være flere enn tre i følge når de mottar invitasjoner til å komme og spise hos legmannsfamilier.”

“Så hvorfor i all verden reker du da rundt med alle disse uerfarne munkene som ikke vokter sansene sine, som ikke har magamål og som ikke praktiserer oppmerksomhet, min venn? Jeg synes du opptrer som en som trækker ned kornet og trækker ned familiene. Forsamlingen din rakner, Ānanda! Ungdommene i flokken din går til grunne! Denne guttunga kjenner visst ikke sine begrensninger!”

“Håret mitt har begynt å bli grått, Kassapa, men likevel skjeller du meg ut for å være en guttunge?”

“Det er fordi du reker rundt med alle disse uerfarne munkene som ikke vokter sansene sine, som ikke har magamål og som ikke praktiserer oppmerksomhet, min venn! Jeg synes du opptrer som en som trækker ned kornet og trækker ned familiene. Forsamlingen din rakner, Ānanda! Ungdommene i flokken din går til grunne! Denne guttunga kjenner visst ikke sine begrensninger!”

Nonnen Nandā den fete fikk høre dette, og tenkte:

“Nå driver visst Kassapa den store og skjeller ut vismannen Ānanda og kaller ham guttunge!”

Hun gikk bort til Kassapa og ga uttrykk for sin misnøye:

“Hvordan kan du, Kassapa den store, tillate deg å skjelle ut vismannen Ānanda, du som tidligere fulgte en annen lære?”

Kassapa hørte dette. Han vendte seg mot Ānanda og sa:

“Denne nonnen Nandā den fete snakker sannelig brått og uten å tenke seg om, min venn. Helt fra jeg raket av meg hår og skjegg, iførte meg den gule kappen, forlot hjemmet og gikk ut i hjemløshet, har jeg bare fulgt én eneste lærer, og det er Mesteren, arahanten som har nådd fram til fullkommen oppvåkning.

Da jeg bodde hjemme, tenkte jeg dette: ‘Hjemmelivet er trangt og innestengt, og her virvles lidenskapene opp som støv. Men eneboerlivet er åpent og fritt! Det er sannelig ikke lett for den som bor hjemme å leve det opphøyde liv i fullkommen renhet, slik at det kan skinne som en blankpolert konkylie! Kanskje jeg skulle rake av meg hår og skjegg, iføre meg den gule kappen, forlate hjemmet og gå ut i hjemløsheten?’

En tid senere fikk jeg sydd meg en underkappe av filler, fulgte arahantenes eksempel her i denne verden, raket av meg hår og skjegg, iførte meg den gule kappen, forlot hjemmet og gikk ut i hjemløshet. Mens jeg gikk bortover veien mellom Rājagaha og Nālanda, fikk jeg se Mesteren sitte ved den helligdommen der folk gikk for å be om å få mange barn. Da jeg så ham, slo det meg:

‘Der ser jeg læreren, jeg ser Mesteren! Der ser jeg den lykkelige, jeg ser Mesteren! Der ser jeg han som har nådd fram til fullkommen oppvåkning, jeg ser Mesteren!’

Jeg kastet meg til marken og bøyde hodet for føttene hans mens jeg sa:

‘Du er min lærer, Mester, jeg er din elev! Du er min lærer, Mester, jeg er din elev!’

Mesteren svarte:

“Hvis noen får en så hengiven elev, og så påstår at han vet, selv om han ikke vet, eller som påstår at han ser, selv om han ikke ser, så la hodet hans bli sprengt i småbiter! Men fordi jeg vet, sier jeg at jeg vet, og fordi jeg ser, sier jeg at jeg ser. Derfor bør du trene deg slik, Kassapa:

‘Jeg vil ha stor respekt og aktelse for eldre, mellomgamle og yngre munk!’

Du bør trene deg slik, Kassapa:

‘Når jeg hører gode læresetninger, vil jeg fokusere på dem, rette all min konsentrasjon mot dem og lytte oppmerksomt!’

Og du bør trene deg slik, Kassapa:

‘Jeg vil med glede øve oppmerksomhet på kroppen og ikke slippe taket i den!’

Da Mesteren hadde gitt meg denne undervisningen, reiste han seg fra plassen sin og gikk. I sju dager spiste jeg det folk ga meg før jeg nådde fram til full erkjennelse. Den åttende dagen fikk jeg full innsikt.

Deretter gikk Mesteren bort fra veien og bort til et tre. Jeg brettet underkappen min i fire lag og sa:

‘Sett deg her, Mester, så underkappen min kan bli til glede og nytte!’

Mesteren satte seg på den plassen jeg gjorde klar for ham, og han sa:

‘Denne underkappen din er myk, Kassapa.’

‘Vær så snill å motta underkappen min som gave, Mester!’

‘Men vil du da bruke kappen min som er fillete og utslitt, Kassapa?’

‘Jeg vil bruke den fillete og utslitte kappen din, Mester!’

Dermed ga jeg Mesteren min underkappe, sydd av filler, og overtok Mesterens fillete og utslitte kappe.

Den som vil uttale seg riktig om meg, bør derfor si:

‘Han er Mesterens egen sønn, født av Mesterens munn, født av læren, formet av læren og arving til læren. Han har mottatt Mesterens fillete og utslitte kappe.’

Jeg kan isolere meg fra sansenytelser og usunne idéer og gå inn i første meditasjonstilstand, når jeg vil, min venn – den som fødes av ensomhet og inneholder både innledende og fastholdende tanker, glede og velvære, – og bli værende i den.

Jeg kan bringe de innledende og fastholdende tanker til ro og gå inn i andre meditasjonstilstand når jeg vil, min venn, – en indre fred og konsentrasjon av sinnet, som fødes av fordypelse og inneholder glede og velvære, men ikke de innledende eller fastholdende tanker, – og bli værende i den.

Jeg kan gi avkall på glede og hvile i likevekt. Med oppmerksomhet og klar forståelse føler jeg legemlig velvære og går inn i tredje meditasjonstilstand når jeg vil, min venn, – den som de edle omtaler slik: ‘Lykkelig lever den som er oppmerksom og som har likevekt i sinnet!’ – og blir værende i den.

Jeg kan forlate velvære og lidelse; jeg kan legge tidligere gleder og sorger bak meg og gå inn i fjerde meditasjonstilstand når jeg vil, min venn, – den som kjennetegnes av den

reneste oppmerksomhet og sinnslikevekt, uten verken behag eller ubehag, – og bli værende i den.

Jeg kan heve meg over enhver formbevissthet når jeg vil, min venn. Da føler jeg ingen fysisk motstand, og reagerer ikke på sanseinntrykk. Da ser jeg rommet som uendelig, og med dette går jeg inn på rommets uendelighet og blir der.

Jeg kan heve meg over rommets uendelighet når jeg vil, min venn. Da ser jeg bevisstheten som uendelig, og med dette går jeg inn på bevissthetens uendelighet og blir der.

Jeg kan heve meg over bevissthetens uendelighet når jeg vil, min venn. Da ser jeg at det ikke er noe som eksisterer, og med dette går jeg inn på intethet og blir der.

Jeg kan heve meg over intethet når jeg vil, min venn, og gå inn på den tilstand som verken er bevisst eller ubevisst.

Jeg kan heve meg over den tilstand som verken er bevisst eller ubevisst når jeg vil, min venn, og bringe alle sanseinntrykk og begreper til opphør.

Jeg kan utøve forskjellige paranormale ferdigheter når jeg vil, min venn, slik at fra å være én gjør jeg meg til mange, og fra å være mange gjør jeg meg til én. Og videre gjør jeg meg usynlig og kommer til syne igjen. Jeg går like uhindret gjennom vegger og murer som om de skulle være luft. Jeg dykker ned i jorden og kommer opp igjen som om det skulle være vann. Jeg går på vannet uten å synke nedi, som om det skulle være fast grunn. Med korslagte bein ferdes jeg gjennom luften som fuglen på vingene. Jeg berører og stryker over sola og månen med handa mi, enda så mektige og veldige de er, og jeg ferdes i mitt legeme helt opp til Brahmas verden.

Jeg kan anvende den guddommelige hørsel når jeg vil, min venn, slik at jeg med den rene, guddommelige og overmenneskelige hørsel kan høre både guddommelige og menneskelige lyder, både nære og fjerne.

Jeg kan forstå andre menneskers sinn ut fra sitt eget sinn når jeg vil, min venn, og erkjenne et grådig sinn som grådig, erkjenne et sinn uten grådighet som uten grådighet, erkjenne et hatefullt sinn som et hatefullt sinn og et sinn uten hat som et sinn uten hat, erkjenne et forblindet sinn som et forblindet sinn og et ikke forblindet sinn som et ikke forblindet sinn, erkjenne et innskrenket sinn som innskrenket og et adspredt sinn som adspredt, erkjenne et avansert sinn som avansert og et tilbakestående sinn som tilbakestående, erkjenne et laverestående sinn som laverestående og et uovertruffent sinn som uovertruffent, erkjenne et konsentrert sinn som konsentrert og et ukonsentrert sinn som ukonsentrert, erkjenne et frigjort sinn som frigjort og et ikke frigjort sinn som ikke frigjort.

Jeg kan huske tidligere oppholdssteder når jeg vil, min venn, slik at jeg husker en fødsel, to fødsler og videre opp til flere hundre tusen fødsler, og jeg kan til og med huske at universet har utvidet seg og trukket seg sammen mange ganger, slik at jeg husker følgende: ‘Der het jeg det og det, jeg var av den og den ætt og klasse, nøt den og den mat, hadde de og de gleder og sorger og ble så og så gammel. Så falt jeg derifra og ble gjenfødt et annet sted. Og der het jeg det og det,’ – og jeg husker like mange detaljer her – ‘Og så falt jeg derifra og ble gjenfødt her’ – hvis jeg vil huske mange tidligere oppholdssteder, både detaljert og i store trekk.

Jeg kan utøve rent, himmelsk og overmenneskelig syn når jeg vil, min venn, og se hvordan alle vesener oppstår og går under, slik at jeg ser og forstår hvordan gode og onde, stygge og vakre, lykkelige og ulykkelige, alle tar konsekvensene av sine egne handlinger: ‘Disse vesenene her oppførte seg dårlig, både i tanke, ord og handling. De talte nedsettende om de edle, de hadde feilaktige teorier og handlet etter disse teoriene. Etter døden, når kroppen går i oppløsning, er disse blitt gjenfødt i vonde kår, i elendighet, lidelse og pinefulle tilstander. Men disse andre vesenene oppførte seg godt, både i tanke, ord og handling. De talte vel om de edle, de hadde rett syn og handlet i samsvar med dette. Etter døden, når kroppen går i oppløsning, er de blitt gjenfødt i gode kår og lykkelige tilstander.’ Slikt rent, himmelsk og overmenneskelig syn kan jeg utøve og se hvordan alle vesener oppstår og går under, slik at ser og forstår hvordan gode og onde, stygge og vakre, lykkelige og ulykkelige, alle tar konsekvensene av sine egne handlinger.

Jeg har utslettet forurensningene i mitt eget sinn og forstår og erkjenner her og nå en frigjøring av sinnet, en frigjøring i visdom uten noen forurensninger. Den som tror at de seks spesielle ferdighetene mine lar seg skjule, kan like gjerne tro det er mulig å skjule en kjempestor elefant under et palmeblad, min venn.”

Nonnen Nandā den fete falt fra det opphøyde liv og forlot nonneordenen.

2.5.12 (16.12) Etter døden

Paraṃmaraṇasutta

En kveld da Ānanda, Sāriputta og Kassapa den store var i hjorteparken Isipatana i Bārāṇasi, reiste Sāriputta seg etter kveldsmeditasjonen, gikk bort til Kassapa og pratet høflig med ham. Så sa han:

“Si meg, Kassapa, en som er kommet fram til sannheten, eksisterer han etter døden?”

“Mesteren har ikke sagt at den som er kommet fram til sannheten, eksisterer etter døden.”

“Er det da så at en som er kommet fram, ikke eksisterer etter døden?”

“Mesteren har ikke sagt at den som er kommet fram til sannheten, ikke eksisterer etter døden.”

“Er det da så at en som er kommet fram, både eksisterer og ikke eksisterer etter døden?”

“Mesteren har ikke sagt at den som er kommet fram til sannheten, både eksisterer og ikke eksisterer etter døden.”

“Er det da så at en som er kommet fram, verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden?”

“Mesteren har ikke sagt at den som er kommet fram til sannheten, verken eksisterer eller ikke eksisterer etter døden.”

“Hvorfor har han ikke forklart noe om disse tingene, min venn?”

“Fordi det ikke er nyttig, og fordi det ikke har noe med den sanne virkelighet eller med den høyeste trening å gjøre. Det fører ikke til at tankene faller til ro, og heller ikke til løsrivelse, lidenskapsløshet, indre fred, erkjennelse, oppvåkning eller nibbana. Derfor har han ikke sagt noe om dette.”

“Hva er det da Mesteren har forklart, min venn?”

“Han har forklart at ‘Dette er lidelse.’ Han har forklart at ‘Dette er lidelsens opphav,’ at ‘Dette er lidelsens opphør,’ og at ‘Dette er veien som fører til lidelsens opphør.’ Det er dette Mesteren har forklart.”

“Hvorfor er det dette Mesteren har forklart, min venn?”

“Fordi det er dette som er nyttig, og fordi dette har med den sanne virkelighet og med den høyeste trening å gjøre. Det fører til at tankene faller til ro, og det fører til løsrivelse, lidenskapsløshet, indre fred, erkjennelse, oppvåkning og lindring. Det er derfor Mesteren har forklart det.”

2.5.13 (16.13) Forfalskning av den sanne lære

Saddhammappatirūpakasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang da Mesteren var i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvatthī, kom Kassapa den store bort til ham, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa Kassapa:

“Hva er grunnen, Mester, hva er årsaken til at det tidligere var færre treningsregler, men flere munkersom nådde fram til dyp innsikt? Hva er grunnen, hva er årsaken til at det nå til dags er flere treningsregler, men færre munkersom når fram til dyp innsikt?”

“Det er riktig som du sier, Kassapa. Når det går tilbake med menneskene og når den sanne lære forsvinner, blir det flere treningsregler mens færre munkersom når fram til dyp innsikt. Men den sanne lære forsvinner ikke før en forfalskning av den sanne lære står fram i verden. Men når en forfalskning av den sanne lære står fram i verden, Kassapa, da forsvinner den sanne lære.

Det er akkurat som med gull, Kassapa. Ekte gull forsvinner ikke før uekte gull kommer i omløp. Men når uekte gull kommer i omløp, blir det ekte gullet borte. På samme måte forsvinner ikke den sanne lære før en forfalskning av den sanne lære står fram i verden. Men når en forfalskning av den sanne lære står fram i verden, Kassapa, da forsvinner den sanne lære.

Jordelementet får ikke den sanne lære til å forsvinne, Kassapa, og det gjør heller ikke vannelementet, ildelementet eller vindelementet. Men det kommer uforstandige mennesker, og det er de som får den sanne lære til å forsvinne. Det er som når et skip springer lekk, Kassapa. Da synker det. Men det er ikke slik den sanne lære forsvinner.

Det er fem negative faktorer som ødelegger den sanne lære og får den til å forsvinne. Hvilke fem? Det er når munkers, nonners, legmenn og legkvinner mangler respekt for læreren og avviser ham, når de mangler respekt for læren, for fellesskapet av munkers eller nonners, for treningsreglene eller for meditasjon og avviser disse. Det er de fem negative faktorene som ødelegger den sanne lære og får den til å forsvinne, Kassapa.

Det finnes også fem positive faktorer som styrker den sanne lære og får den til å bestå. Hvilke fem? Det er når munkers, nonners, legmenn og legkvinner har respekt for læreren og aksepterer ham, når de har respekt for læren, for fellesskapet av munkers eller nonners, for

treningsreglene eller for meditasjon og aksepterer disse. Det er de fem positive faktorene som styrker den sanne lære og får den til å bestå, Kassapa.”

2.6 Samtaler om vinning og heder

Lābhasakkārasaṃyutta

2.6.1 Første kapittel

Paṭhamavagga

2.6.1.1 (17.1) Vinning, heder og berømmelse

Dāruṇasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang da Mesteren holdt til i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvattthī, henvendte han seg til munkene og sa:

“Munker!”

“Ja, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“Vinning, heder og berømmelse er skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munker: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munker.”

2.6.1.2 (17.2) Fiskekroken

Balīsasutta

En gang da Mesteren var i Sāvattthī, sa han:

“Vinning, heder og berømmelse er skremmende, munk. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Det er som når en fisker agner kroken med kjøtt og kaster den ut på dypet, munk, og så får en fisk øye på agnet og sluker både agn og krok. Da havner fisken i ulykke, og fiskeren kan gjøre som han vil med den.

Her står fiskeren for Māra, den onde. Kroken står for vinning, heder og berømmelse. Hvis en munk oppnår vinning, heder og berømmelse og nyter dette og ønsker seg mer av det, kan man si at han har slukt Māras krok slik at han havner i ulykke, og Den onde kan gjøre som han vil med ham.

Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, munk. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munk: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munk.”

2.6.1.3 (17.3) Skilpadda

Kummasutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, sa han:

“Vinning, heder og berømmelse er skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger.

Det var en gang en stor skilpaddefamilie som bodde i en innsjø der de hadde bodd i lang tid, munker. En dag sa en av skilpaddene til en annen:

‘Ikke gå bort til den plassen der, kjære venn!’

Men den andre skilpadda gikk dit, og der ble den fanget av en jeger som harpunerte den så den ble fanget på ei line. Den første skilpadda gikk nå bort til den andre skilpadda og sa:

‘Gikk du nå bort dit likevel?’

‘Ja, jeg gikk bort dit.’

‘Er du blitt truffet? Er du spiddet?’

‘Nei, jeg er verken truffet eller spiddet, men denne lina følger etter meg hvor jeg går!’

‘Da er du nok blitt truffet, kjære deg. Da er du nok spiddet. Både far og bestefar råket i ulykke fordi de ble fanget med ei slik line. Så farvel, kjære venn. Du er ikke lenger en av oss.’

Her står jegeren for Māra, den onde. Harpunen står for vinning, heder og berømmelse. Lina står for nytelse og lidenskap. Hvis en munk oppnår vinning, heder og berømmelse og nyter dette og ønsker seg mer av det, kan man si at han har spiddet på Māras harpun slik at han havner i ulykke, og Den onde kan gjøre som han vil med ham.

Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munker: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munker.”

2.6.1.4 (17.4) Geita med langt ragg

Dīghalomikasutta

En gang da Mesteren var i Sāvattthī, sa han:

“Vinning, heder og berømmelse er skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger.

Det er som om ei langragget geit skulle gå seg fast i et kratt. Uansett om den prøver å rive seg løs, så klarer den det ikke, men sitter like fast og havner i ulykke.

Slik er det også med en munk som blir overveldet av tanker på vinning, heder og berømmelse. Når han har kledd på seg om morgenen og går inn til byen eller landsbyen for å motta matgaver, sitter han fast i slike tanker. Han klarer ikke å rive seg løs fra dem og havner derfor i ulykke.

Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munker: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munker.”

2.6.1.5 (17.5) Gjødsebillen

Milhakasutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, sa han:

“Vinning, heder og berømmelse er skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger.

Tenk dere en gjødsebillen som eter møkk, fyller seg med møkk og er stappfull av møkk, munker. Den forakter andre gjødsebillen fordi den tenker som så: ‘Det er jeg som eter møkk, fyller meg med møkk og er stappfull av møkk!’

Slik er det også med en munk som blir overveldet av tanker på vinning, heder og berømmelse. Når han har kledd på seg om morgenen og går inn til byen eller landsbyen for å motta matgaver, spiser han seg mett der. Så mottar han invitasjoner for morgendagen og fyller bollen sin. Så går han til parken og skryter midt blant de andre munkene: ‘Nå har jeg spist meg mett. Jeg er invitert til å komme og spise i morgen. Bollen min er full, og jeg har fått både kapper, mat, bolig og medisiner. Men disse andre munkene har så små fortjenester og er så ubetydelige at de ikke har fått noen kapper, noe mat, noen bolig eller noen medisiner!’ Han blir så oppblåst av tanker på vinning, heder og berømmelse at han forakter andre munker som oppfører seg godt. Dette blir til langvarig smerte og ulempe for denne tosken, munker

Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munker: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munker.”

2.6.1.6 (17.6) Lynet

Asanisutta

En gang da Mesteren var i Sāvattthī, sa han:

“Vinning, heder og berømmelse er skremmende, munk. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger.

Hvem er det som ikke blir truffet av lynet, munk? Det er en treningsvillig elev som ikke henger seg opp i vinning, heder og berømmelse.

Her står lynet for vinning, heder og berømmelse.

Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, munk. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munk: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munk.”

2.6.1.7 (17.7) Den giftige pilen

Diddhasutta

En gang da Mesteren var i Sāvattthī, sa han:

“Vinning, heder og berømmelse er skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger.

Hvem er det som en giftig pil ikke kan gjennomføre? Det er en treningsvillig elev som ikke henger seg opp i vinning, heder og berømmelse.

Her står den giftige pilen for vinning, heder og berømmelse.

Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munker: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munker.”

2.6.1.8 (17.8) Sjakalen

Siṅgālasutta

En gang da Mesteren var i Sāvattthī, sa han:

“Vinning, heder og berømmelse er skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Har dere hørt en gammel sjakal hyle før morgengry, munker?”

“Ja, Mester, det har vi.”

“Denne gamle sjakalen er syk, den har skabb. Derfor finner den ikke ro i hiet sitt, ikke under et tre og ikke under åpen himmel. Uansett hvor den går, står, sitter eller ligger, blir den plaget.

Slik er det også med en munk som henger seg opp i tanker på vinning, heder og berømmelse. Ikke finner han ro i enerom, ikke under et tre og ikke under åpen himmel. Uansett hvor han går, står, sitter eller ligger, blir han plaget.

Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munker: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munker.”

2.6.1.9 (17.9) Sterke vinder

Verambhasutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, sa han:

“Vinning, heder og berømmelse er skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. I de høyere luftlagene blåser det sterke vinder, munker. Fugler som kommer opp i disse sterke vindene, blir kastet omkring, slik at føttene går den ene veien, vingene den andre veien, hodet en tredje vei og kroppen en fjerde vei.

Slik er det også med en munk som blir overveldet av tanker på vinning, heder og berømmelse. Når han har kledd på seg om morgenen, går han inn til byen eller landsbyen for å motta matgaver. Han har verken kontroll over kroppen, talen eller tanken. Han praktiserer ikke oppmerksomhet og har ingen kontroll over sansene sine. Så får han øye på en lettkledd kvinne, en som går uten kappe. Når han får se henne, flammer begjæret opp i ham, han forlater treningen og faller tilbake til livet som legmann. Da kommer noen og tar kappen fra ham, noen tar bollen fra ham, noen tar sitteplassen hans og noen tar nåleskrinet hans, og det går med ham som med fuglen i sterk vind.

Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munker: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munker.”

2.6.1.10 (17.10) En tekst med vers

Sagāthakasutta

En gang da Mesteren var i Sāvattthī, sa han:

“Vinning, heder og berømmelse er skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Jeg ser at en person som er overveldet av tanker på heder, havner i helvete etter at han er død. Jeg ser at en person som er overveldet av tanker på at han ikke har mottatt noen heder, kommer til helvete etter at han er død. Jeg ser også at en person som er overveldet av tanker på heder og av tanker på at han ikke har mottatt noen heder, kommer til helvete etter at han er død.

Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munker: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munker.”

Slik talte Mesteren. Og han la til dette verset:

“En som ikke lar sin meditasjon bli røkket
uansett om han mottar heder eller ikke,
som trener iherdig og i dyp konsentrasjon,
som vinner innsikt i det subtile
og kan glede seg over å slippe taket,
ham vil jeg kalle et sant menneske.”

2.6.2 Andre kapittel

Dutiyavagga

2.6.2.1 (17.11) Gullbollen

Suvaṇṇapātisutta

En gang da Mesteren var i Sāvattthī, sa han:

“Vinning, heder og berømmelse er skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Jeg har sett at en person var fast bestemt på ikke å si noen løgn med vitende og vilje, ikke om han så skulle få en gullbolle full av sølvstykker. Men senere ble han så overveldet av tanker på vinning, heder og berømmelse at han løy med vitende og vilje.

Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munker: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munker.”

2.6.2.2 (17.12) Sølvbollen

Rūpiyapāṭisutta

En gang da Mesteren var i Sāvattḥī, sa han:

“Vinning, heder og berømmelse er skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Jeg har sett at en person var fast bestemt på ikke å si noen løgn med vitende og vilje, ikke om han så skulle få en sølvbolle full av gullstykker. Men senere ble han så overveldet av tanker på vinning, heder og berømmelse at han løy med vitende og vilje.

Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munker: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munker.”

2.6.2.3–10 (17.13) Åtte korte tekster

Suvaṇṇanikkhasuttādiṭṭhaka

En gang da Mesteren var i Sāvattḥī, sa han:

“Vinning, heder og berømmelse er skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Jeg har sett at en person var fast bestemt på ikke å si noen løgn med vitende og vilje, ikke om han så skulle få en stor gullmynt ... hundre store gullmynter ... en singi-gullmynt ... hundre singi-gullmynter ... hele verden full av gull ... en hvilken som helst materiell fordel ... om det så skulle gjelde livet ... den vakreste piken i hele landet . Men senere ble han så overveldet av tanker på vinning, heder og berømmelse at han løy med vitende og vilje.

Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munker: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munker.”

2.6.3 Tredje kapittel

Tatīyavagga

2.6.3.1 (17.14) Kvinnen

Mātugāmasutta

En gang da Mesteren var i Sāvattthī, sa han:

“Vinning, heder og berømmelse er skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Ingen klarer å elske en kvinne høyere enn de elsker vinning, heder og berømmelse.

Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munker: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munker.”

2.6.3.2 (17.15) Landets vakreste pike

Kalyāṇīsutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, sa han:

“Vinning, heder og berømmelse er skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Ingen klarer å elske landets vakreste pike høyere enn de elsker vinning, heder og berømmelse.

Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munker: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munker.”

2.6.3.3 (17.16) Den eneste sønnen

Ekaputtakasutta

En gang da Mesteren var i Sāvattthī, sa han:

“Vinning, heder og berømmelse er skremmende, munk. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Det var en gang en tillitsfull legkvinne som hadde en eneste sønn, og hun var meget glad i ham. En dag sa hun til ham:

‘Du skal ta husherren Citta og Hatthaka Ālavaka som forbilder, gutten min!’

Disse to gjaldt nemlig som de to fremste legmannstilhengerne, munk. Hun fortsatte:

‘ Men hvis du forlater hjemmet og går ut i hjemløshet, skal du ta Sāriputta og Moggallāna som forbilder!’

Dette er nemlig de to fremste munkene blant mine elever. Videre sa hun:

‘Når du er under trening og opplæring, må du ikke bli opptatt av vinning, heder og berømmelse, gutten min!’

For om den som er under trening og opplæring, blir opptatt av vinning, heder og berømmelse, blir det til skade for ham, munk.

Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, munk. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munk: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munk.”

2.6.3.4 (17.17) Den eneste datteren

Ekadhītusutta

En gang da Mesteren var i Sāvattihī, sa han:

“Vinning, heder og berømmelse er skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Det var en gang en tillitsfull legkvinne som hadde en eneste datter, og hun var meget glad i henne. En dag sa hun til henne:

‘Du skal ta legkvinnen Khujuttarā og Nandas mor, Velukaṇḍakī som forbilder, kjære deg!’

Disse to gjaldt nemlig som de to fremste legkvinnetilhengerne, munker. Hun fortsatte:

‘ Men hvis du forlater hjemmet og går ut i hjemløshet, skal du ta nonnene Khemā og Uppalavaṇṇā som forbilder!’

Dette er nemlig de to fremste nonnene blant mine elever. Videre sa hun:

‘Når du er under trening og opplæring, må du ikke bli opptatt av vinning, heder og berømmelse, kjære deg!’

For om den som er under trening og opplæring, blir opptatt av vinning, heder og berømmelse, blir det til skade for ham, munker.

Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munker: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munker.”

2.6.3.5 (17.18) Filosofer og brahmaner

Samaṇabrāhmaṇasutta

En gang da Mesteren var i Sāvattḥī, sa han:

“Det er mange filosofer eller brahmaner som ikke kjenner fordelene og ulempene ved vinning, heder og berømmelse, og som heller ikke vet riktig hvordan de skal fri seg fra dette. Disse vil jeg ikke regne som filosofer blant filosofer eller som brahmaner blant brahmaner, og de kan heller ikke sies å ha forstått hva det vil si å være filosof eller brahman. De har ikke selv innsett og forstått dette her og nå, de har ikke virkeliggjort det og lever heller ikke i samsvar med det.

Men det er også mange filosofer eller brahmaner som kjenner fordelene og ulempene ved vinning, heder og berømmelse, og som har riktig kunnskap om hvordan de skal fri seg fra dette. Disse vil jeg regne som filosofer blant filosofer og som brahmaner blant brahmaner, og de kan sies å ha forstått hva det vil si å være filosof eller brahman. De har selv innsett og forstått dette her og nå, de har virkeliggjort det og lever i samsvar med det.”

2.6.3.6 (17.19) Den andre teksten om filosofer og brahmaner

Dutiyasamaṇabrāhmaṇasutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, sa han:

“Det er mange filosofer eller brahmaner som ikke vet hvordan vinning, heder og berømmelse oppstår eller forsvinner. De kjenner ikke fordelene og ulempene ved vinning, heder og berømmelse, og vet heller ikke riktig hvordan de skal fri seg fra dette. Disse vil jeg ikke regne som filosofer blant filosofer eller som brahmaner blant brahmaner, og de kan heller ikke sies å ha forstått hva det vil si å være filosof eller brahman. De har ikke selv innsett og forstått dette her og nå, de har ikke virkeliggjort det og lever heller ikke i samsvar med det.

Men det er også mange filosofer eller brahmaner som vet hvordan vinning, heder og berømmelse oppstår og forsvinner. De kjenner fordelene og ulempene ved vinning, heder og berømmelse, og de har riktig kunnskap om hvordan de skal fri seg fra dette. Disse vil jeg regne som filosofer blant filosofer og som brahmaner blant brahmaner, og de kan sies å ha forstått hva det vil si å være filosof eller brahman. De har selv innsett og forstått dette her og nå, de har virkeliggjort det og lever i samsvar med det.”

2.6.3.7 (17.20) Den tredje teksten om filosofer og brahmaner

Tatīyasamaṇabrāhmaṇasutta

En gang da Mesteren var i Sāvattḥī, sa han:

“Det er mange filosofer eller brahmaner som ikke forstår vinning, heder og berømmelse, og de forstår heller ikke hvordan vinning, heder og berømmelse oppstår eller forsvinner. De kjenner ikke fordelene og ulempene ved vinning, heder og berømmelse, og vet heller ikke riktig hvordan de skal fri seg fra dette. Disse vil jeg ikke regne som filosofer blant filosofer eller som brahmaner blant brahmaner, og de kan heller ikke sies å ha forstått hva det vil si å være filosof eller brahman. De har ikke selv innsett og forstått dette her og nå, de har ikke virkeliggjort det og lever heller ikke i samsvar med det.

Men det er også mange filosofer eller brahmaner som forstår vinning, heder og berømmelse, og som forstår hvordan vinning, heder og berømmelse oppstår og forsvinner. De kjenner fordelene og ulempene ved vinning, heder og berømmelse, og de har riktig kunnskap om hvordan de skal fri seg fra dette. Disse vil jeg regne som filosofer blant filosofer og som brahmaner blant brahmaner, og de kan sies å ha forstått hva det vil si å være filosof eller brahman. De har selv innsett og forstått dette her og nå, de har virkeliggjort det og lever i samsvar med det.”

2.6.3.8 (17.21) Huden

Chavisutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, sa han:

“Vinning, heder og berømmelse er skremmende, munk. Vinning, heder og berømmelse skjærer overhud og underhud, de skjærer i kjøtt og sener, de skjærer i knoklene helt inn til margen. Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, munk. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munk: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munk.”

2.6.3.9 (17.22) Taut

Rajjusutta

En gang da Mesteren var i Sāvattthī, sa han:

“Vinning, heder og berømmelse er skremmende, munker. Vinning, heder og berømmelse skjærer overhud og underhud, de skjærer i kjøtt og sener, de skjærer i knoklene helt inn til margen.

Det er som om en kraftig mann skulle legge et sterkt hestehårstau rundt beinet sitt og begynne å sage med det. Det ville skjære overhud og underhud, det ville skjære i kjøtt og sener, det ville skjære i knoklene helt inn til margen.

På samme måte skjærer vinning, heder og berømmelse overhud og underhud, de skjærer i kjøtt og sener, de skjærer i knoklene helt inn til margen. Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munker: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munker.”

2.6.3.10 (17.23) Munken

Bhikkhusutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, sa han:

“Vinning, heder og berømmelse er en fare også for en munk som er en arahant og som har utslettet alle negative tendenser i sinnet, munker.”

Ānanda spurte:

“Hvilken munk er de en fare for, hvis han er en arahant og har utslettet alle negative tendenser i sinnet, Mester?”

“Jeg sier ikke at vinning, heder og berømmelse er en fare for den som har nådd fram til en urokkelig frigjøring av sinnet, Ānanda. Men de er en fare for dem som trener beslutsomt og iherdig, og som har nådd fram til å glede seg over lykken her og nå. Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, Ānanda. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør du trene slik, Ānanda: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør du trene, Ānanda.”

2.6.4 Fjerde kapittel

Catutthavagga

2.6.4.1 (17.24) Splid

Bhindisutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, sa han:

“Vinning, heder og berømmelse er skremmende, munker. Devadatta splittet munkefellesskapet fordi han var overveldet av tanker om vinning, heder og berømmelse. Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munker: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munker.”

2.6.4.2 (17.25) Sunne røtter

Kusalamūlasutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, sa han:

“Vinning, heder og berømmelse er skremmende, munk. Devadatta skar over de sunne røttene i sinnet fordi han var overveldet av tanker om vinning, heder og berømmelse. Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, munk. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munk: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munk.”

2.6.4.3 (17.26) De sunne elementene

Kusaladhammasutta

En gang da Mesteren var i Sāvattthī, sa han:

“Vinning, heder og berømmelse er skremmende, munk. Devadatta skar over de sunne elementene i sinnet fordi han var overveldet av tanker om vinning, heder og berømmelse. Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, munk. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munk: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munk.”

2.6.4.4 (17.27) De lyse elementene

Sukkadhammasutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, sa han:

“Vinning, heder og berømmelse er skremmende, munk. Devadatta skar over de lyse elementene i sinnet fordi han var overveldet av tanker om vinning, heder og berømmelse. Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, munk. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munk: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munk.”

2.6.4.5 (17.28) Ikke lenge etter splittelsen

Acirapakkantasutta

Like etter at Devadatta hadde splittet ordenen, var Mesteren på Gribbetoppen ved Rājagaha. Da henvendte Mesteren seg til munkene angående Devadatta og sa:

“Vinning, heder og berømmelse ble til ulykke og fall for Devadatta, munk. Det er som når bananplanten blir ødelagt av sin egen frukt. På samme måte ble Devadatta ødelagt av den vinning, heder og berømmelse han høstet.

Det er som når bambusen og sivet blir ødelagt av sin egen frukt, munk. På samme måte ble Devadatta ødelagt av den vinning, heder og berømmelse han høstet. Det er som når muldyret blir gravid, munk. Da blir det ødelagt av sitt eget foster. På samme måte ble Devadatta ødelagt av den vinning, heder og berømmelse han høstet. Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, munk. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munk: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munk.”

Slik talte Mesteren. Og han la til dette verset:

“Frukten ødelegger bananplanten.

Frukten ødelegger bambusen og sivet.

Vinning ødelegger den uvertige

slik fosteret ødelegger muldyret.”

2.6.4.6 (17.29) Fem hundre vogner

Pañcarathasatasutta

En gang var Mesteren var ved Ekornforingsplassen i Bambuslunden i Rājagaha. På den tiden sto prins Ajātasattu til tjeneste for Devadatta sent og tidlig med fem hundre vogner og serverte mat fra fem hundre gryter.

Da gikk mange av munkene bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så fortalte de ham om dette.

“Ikke ønsk dere slik vinning, heder og berømmelse som Devadatta har fått, munkers! Så lenge Devadatta får alt dette, blir de sunne elementene i sinnet hans svekket, og ikke styrket.

Det er som å sprøyte galle inn i snuta på en gal hund, munkers. Da blir hunden bare enda galere. Slik er det også med Devadatta. Så lenge han mottar så mye vinning, heder og berømmelse, blir de sunne elementene i sinnet hans svekket, og ikke styrket. Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, munkers. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munkers: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munkers.”

2.6.4.7 (17.30) Mor

Mātusutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, sa han:

“Vinning, heder og berømmelse er skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Jeg har sett at en person var fast bestemt på ikke å si noen løgn med vitende og vilje, ikke for sin mors skyld engang. Men senere ble han så overveldet av tanker på vinning, heder og berømmelse at han løy med vitende og vilje.

Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munker: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munker.”

2.6.4.8–13 (17.31) Seks korte tekster om far og andre

Pitusuttādichakka

En gang da Mesteren var i Sāvattthī, sa han:

“Vinning, heder og berømmelse er skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Jeg har sett at en person var fast bestemt på ikke å si noen løgn med vitende og vilje, ikke for sin fars ... brors ... søsters ... sønns ... datters ... hustrus skyld engang. Men senere ble han så overveldet av tanker på vinning, heder og berømmelse at han løy med vitende og vilje.

Derfor er vinning, heder og berømmelse skremmende, munker. De utgjør bitre og vonde hindringer for den som prøver å oppnå frihet fra alle bindinger. Derfor bør dere trene slik, munker: ‘Hvis jeg oppnår vinning, heder og berømmelse, vil jeg slippe taket i dem. Hvis jeg ikke oppnår vinning, heder og berømmelse, skal ikke det gjøre meg trist til sinns.’ Slik bør dere trene, munker.”

2.7 Samtaler med Rāhula

Rāhulasam̐yutta

2.7.1 Første kapittel

Paṭhamavagga

2.7.1.1 (18.1) Øyet

Cakkhusutta

Slik har jeg hørt det:

En gang da Mesteren oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvattḥī, kom Rāhula bort til ham, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa Rāhula:

“Det hadde vært fint om du kunne gi meg en kortfattet undervisning i læren, Mester, slik at jeg kan trekke meg tilbake i ensomhet og praktisere dette energisk og iherdig!”

“Hva mener du om dette, Rāhula: Er øyet varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Er øret varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Er nesa varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?

“Nei, Mester.”

“Er tunga varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?

“Nei, Mester.”

“Er kroppen varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?

“Nei, Mester.”

“Er sinnet varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?

“Nei, Mester.”

“Når den edles elev har lært mye, gir han slipp på øyet, øret, nesa, tunga, kroppen og sinnet. Han slipper taket i dem og mister lysten på dem. Når han mister lysten på dem, blir han fri, og da vet han at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

2.7.1.2 (18.2) Former

Rūpasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang da Mesteren oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvatthī, kom Rāhula bort til ham, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa Rāhula:

“Det hadde vært fint om du kunne gi meg en kortfattet undervisning i læren, Mester, slik at jeg kan trekke meg tilbake i ensomhet og praktisere dette energisk og iherdig!”

“Hva mener du om dette, Rāhula: Er synlige former varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Er lyder varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Er dufter varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Er smaker varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Er berøringer varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Er tanker varige eller uvarige?”

“Uvarig, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Når den edles elev har lært mye, gir han slipp på synsinntrykk, lyder, dufter, smaker, berøringer og tanker. Han slipper taket i dem og mister lysten på dem. Når han mister lysten på dem, blir han fri, og da vet han at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

2.7.1.3 (18.3) Bevisstheten

Viññāṇasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Hva mener du om dette, Rāhula: Er synsbevisstheten varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Er hørselsbevissthet ... duftbevissthet ... smaksbevissthet ... kroppsbevissthet ... sinnsbevissthet varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Når den edles elev har lært mye, gir han slipp på synbevissthet ... hørselsbevissthet ... duftbevissthet ... smaksbevissthet ... kroppsbevissthet ... sinnsbevissthet. Han slipper taket i dem og mister lysten på dem. Når han mister lysten på dem, blir han fri, og da vet han at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

2.7.1.4 (18.4) Persepsjon

Samphassasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Hva mener du om dette, Rāhula: Er synpersepsjon varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?

“Nei, Mester.”

“Er hørselspersepsjon ... duftpersepsjon ... smaksperspepsjon ... kroppsperspepsjon ... sinnspersepsjon varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?

“Nei, Mester.”

“Når den edles elev har lært mye, gir han slipp på synpersepsjon ... hørselspersepsjon ... duftpersepsjon ... smaksperspepsjon ... kroppsperspepsjon ... sinnspersepsjon. Han slipper taket i dem og mister lysten på dem. Når han mister lysten på dem, blir han fri, og da vet han at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

2.7.1.5 (18.5) Følelser

Vedanāsutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvatthī, sa han:

“Hva mener du om dette, Rāhula: Er følelser betinget av synet varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?

“Nei, Mester.”

“Er følelser betinget av hørsel ... duft ... smak ... kroppen ... sinnet varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?

“Nei, Mester.”

“Når den edles elev har lært mye, gir han slipp på følelser betinget av syn ... hørsel ... duft ... smak ... kropp ... sinn. Han slipper taket i dem og mister lysten på dem. Når han mister lysten på dem, blir han fri, og da vet han at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

2.7.1.6 (18.6) Identifikasjoner

Saṅṇāsutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattḥī, sa han:

“Hva mener du om dette, Rāhula: Er identifikasjoner betinget av synet varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?

“Nei, Mester.”

“Er identifikasjoner betinget av hørsel ... duft ... smak ... kroppen ... sinnet varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?

“Nei, Mester.”

“Når den edles elev har lært mye, gir han slipp på identifikasjoner betinget av syn ... hørsel ... duft ... smak ... kropp ... sinn. Han slipper taket i dem og mister lysten på dem. Når han mister lysten på dem, blir han fri, og da vet han at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

2.7.1.7 (18.7) Intensjoner

Saṅcetanāsutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Hva mener du om dette, Rāhula: Er intensjoner betinget av synet varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Er intensjoner betinget av hørsel ... duft ... smak ... kroppen ... sinnet varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Når den edles elev har lært mye, gir han slipp på intensjoner betinget av syn ... hørsel ... duft ... smak ... kropp ... sinn. Han slipper taket i dem og mister lysten på dem. Når han mister lysten på dem, blir han fri, og da vet han at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

2.7.1.8 (18.8) Begjær

Taṇhāsutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Hva mener du om dette, Rāhula: Er begjær betinget av synet varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?

“Nei, Mester.”

“Er begjær betinget av hørsel ... duft ... smak ... kroppen ... sinnet varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?

“Nei, Mester.”

“Når den edles elev har lært mye, gir han slipp på begjær betinget av syn ... hørsel ... duft ... smak ... kropp ... sinn. Han slipper taket i dem og mister lysten på dem. Når han mister lysten på dem, blir han fri, og da vet han at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

2.7.1.9 (18.9) Grunnegenskapene

Dhātusutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Hva mener du om dette, Rāhula: Er jordegenskapen varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Er vannegenskapen ... ildegenskapen ... ildegenskapen ... romegenskapen ... bevissthetsegenskapen varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Når den edles elev har lært mye, gir han slipp på jordegenskapen ... vannegenskapen ... ildegenskapen ... ildegenskapen ... romegenskapen ... bevissthetsegenskapen. Han slipper taket i dem og mister lysten på dem. Når han mister lysten på dem, blir han fri, og da vet han at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

2.7.1.10 (18.10) Gruppene med personlighetsfaktorer

Khandhasutta

En gang da Mesteren oppholdt seg i Sāvattthī, sa han:

“Hva mener du om dette, Rāhula: Er former varige eller uvarige?”

“Uvarige, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?

“Nei, Mester.”

“Er følelser ... identifikasjoner ... reaksjoner ... den skjelnende bevisstheten varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?

“Nei, Mester.”

“Når den edles elev har lært mye, gir han slipp på former ... følelser ... identifikasjoner ... reaksjoner ... den skjelnende bevisstheten. Han slipper taket i dem og mister lysten på dem. Når han mister lysten på dem, blir han fri, og da vet han at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

2.7.2 Andre kapittel

Dutiyavagga

2.7.2.1 (18.11) Øyet

Cakkhusutta

Slik har jeg hørt det:

En gang da Mesteren oppholdt seg i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvatthī, kom Rāhula bort til ham, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så sa Rāhula:

“Det hadde vært fint om du kunne gi meg en kortfattet undervisning i læren, Mester, slik at jeg kan trekke meg tilbake i ensomhet og praktisere dette energisk og iherdig!”

“Hva mener du om dette, Rāhula: Er øyet varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?

“Nei, Mester.”

“Er øret varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?

“Nei, Mester.”

“Er nesa varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?

“Nei, Mester.”

“Er tunga varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Er kroppen varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Er sinnet varig eller uvarig?”

“Uvarig, Mester.”

“Men det som er uvarig, er det godt eller vondt?”

“Vondt, Mester.”

“Men er det fornuftig å betrakte det som er uvarig, vondt og forgjengelig av natur som ‘dette er mitt, dette er meg, dette er mitt selv’?”

“Nei, Mester.”

“Når den edles elev har lært mye, gir han slipp på øyet, øret, nesa, tunga, kroppen og sinnet. Han slipper taket i dem og mister lysten på dem. Når han mister lysten på dem, blir han fri, og da vet han at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

2.7.2.2–10 (18.12) De ni videre tekstene om former og så videre

Rūpādisuttanavaka

En gang da Mesteren var i Sāvathī, sa han:

“Hva mener du om dette, Rāhula: Er synlige former varige eller uvarige ... lyder ... dufter ... smaker ... berøringer tanker

synbevisstheten ... hørselsbevisstheten ... duftbevisstheten ... smaksbevisstheten ... kroppsbevisstheten ... sinnsbevisstheten

synpersepsjon ... hørselspersepsjon ... duftpersepsjon ... smakspersepsjon ... kroppspersepsjon ... sinnspersepsjon

følelser betinget av syn ... hørsel ... duft ... smak ... kropp ... sinn

identifikasjoner betinget av syn ... hørsel ... duft ... smak ... kropp ... sinn

intensjoner betinget av syn ... hørsel ... duft ... smak ... kropp ... sinn

begjær betinget av syn ... hørsel ... duft ... smak ... kropp ... sinn

jordegenskapen ... vannegenskapen ... ildegenskapen ... ildegenskapen ...

romegenskapen ... bevissthetsegenskapen

former ... følelser ... identifikasjoner ... reaksjoner ... den skjelnende bevisstheten.

Han slipper taket i dem og mister lysten på dem. Når han mister lysten på dem, blir han fri, og da vet han at det ikke oppstår noe nytt, at treningsveien er vandret til ende, – gjort er det som skulle gjøres og det er ikke noe mer som gjenstår.”

2.7.2.11 (18.13) Tendenser til meg og mitt

Anusayasutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, gikk Rāhula bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned hos ham. Så sa han:

“Hvordan kan vi kunne vite og hvordan kan vi kunne se slik at sinnet på alle måter slipper taket i tendenser til å oppfatte noe som ‘meg’ eller ‘mitt’ både i denne kroppen og denne bevisstheten og i alle ytre ting, Mester?”

“Enhver form, Rāhula, uansett om den er i fortid, nåtid eller framtid, om den er i oss selv eller utenfor oss selv, om den er liten eller stor, god eller dårlig, nær eller fjern – alle slike former skal du betrakte som ‘dette er ikke meg, dette er ikke mitt, dette er ikke meg selv’. Hvis du klarer dette med oppmerksomhet og visdom, vil du finne full frihet.”

Det samme gjelder for følelser, identifikasjoner, reaksjoner og skjelnende bevissthet. Uansett om disse er i oss selv eller utenfor oss selv, om de er små eller store, gode eller dårlige, nære eller fjerne – alle slike følelser, identifikasjoner, reaksjoner og bevissthet skal du betrakte som ‘dette er ikke meg, dette er ikke mitt, dette er ikke meg selv’. Hvis du vet og ser dette, vil sinnet på alle måter slippe taket i tendenser til å oppfatte noe som ‘meg’ eller ‘mitt’ både i denne kroppen og denne bevisstheten og i alle ytre ting.”

2.7.2.12 (18.14) Ikke meg, ikke mitt

Apagatasutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, gikk Rāhula bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned hos ham. Så sa han:

“Hvordan kan vi kunne vite og hvordan kan vi kunne se slik at sinnet på alle måter slipper taket i tendenser til å oppfatte noe som ‘meg’ eller ‘mitt’ både i denne kroppen og denne bevisstheten og i alle ytre ting, og det slipper taket i selvgodheten og finner full frihet og fred fra den, Mester?”

“Enhver form, Rāhula, uansett om den er i fortid, nåtid eller framtid, om den er i oss selv eller utenfor oss selv, om den er liten eller stor, god eller dårlig, nær eller fjern – alle slike former skal du betrakte som ‘dette er ikke meg, dette er ikke mitt, dette er ikke meg selv’. Hvis du klarer dette med oppmerksomhet og visdom, vil du finne full frihet.”

Det samme gjelder for følelser, identifikasjoner, reaksjoner og skjelnende bevissthet. Uansett om disse er i oss selv eller utenfor oss selv, om de er små eller store, gode eller dårlige, nære eller fjerne – alle slike følelser, identifikasjoner, reaksjoner og bevissthet skal du betrakte som ‘dette er ikke meg, dette er ikke mitt, dette er ikke meg selv’. Hvis du klarer dette med oppmerksomhet og visdom, vil du finne full frihet.”

2.8 Samtaler med Lakkhaṇa. Moggallānas visjoner

Lakkhaṇasaṃyutta

2.8.1 Første kapittel

Paṭhamavagga

2.8.1.1 (19.1) Skjelettet

Aṭṭhisutta

Slik har jeg hørt det:

En gang var Mesteren var ved E Kornforingsplassen i Bambuslunden i Rājagaha. På den tiden holdt munkene Lakkhaṇa og Moggallāna den store til på Gribbetoppen. En morgen da Moggallāna hadde stått opp og kledd på seg, tok han kappe og bolle, gikk bort til Lakkhaṇa og sa:

“Kom, min venn, så går vi inn til byen og mottar matgaver!”

“Ja vel,” svarte Lakkhaṇa.

Da de var på vei ned fra Gribbetoppen smilte Moggallāna et øyeblikk. Lakkhaṇa spurte hvorfor han smilte, men Moggallāna svarte:

“Dette er ikke det rette øyeblikket for å spørre om det, min venn. Still meg heller dette spørsmålet når Mesteren er til stede.”

Etter at de hadde gått matrunden i Rājagaha, gikk de bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned hos ham. Så sa Lakkhaṇa:

“Da vi var på vei ned fra Gribbetoppen, smilte du, Moggallāna Hva var det du smilte av?”

“Da jeg var på vei ned fra Gribbetoppen, fikk jeg plutselig se et skjelett fare gjennom lufta, min venn. Gribber, kråker og falker fløy etter det og hakk det i ribbeina. De rev det i filler så det hylte og skrek av smerte. Da tenkte jeg at det var fantastisk at et vesen kunne se slik ut, at det kunne ta en slik skikkelse!”

Mesteren henvendte seg til munkene og sa:

“Elevene bygger på det de ser og på det de vet, munker, siden en elev kan vite og se noe slikt og vitne om det. Jeg har også sett slike syner. Men jeg sa ikke noe om det, for det er ikke sikkert noen ville ha trodd det. Og hvis noen ikke hadde trodd meg, ville det ha blitt til skade og ulempe for dem i lang tid framover.

Dette vesenet har tidligere vært en kvegslakter her i Rājagaha. Som en følge av det han har gjort, har han blitt kokt i helvete i mange år, i mange hundre år, i mange tusen år, i mange hundre tusen år. Og resteffekten av gjerningene hans gjorde at han tok en slik skikkelse.”

2.8.1.2 (19.2) Kjøttstykket

Pesisutta

...

“Da jeg var på vei ned fra Gribbetoppen, fikk jeg plutselig se et kjøttstykke fare gjennom lufta, min venn. Gribber, kråker og falker fløy etter det og hakket i det og rev det i filler ...”

“... Dette vesenet har tidligere vært en kvegslakter her i Rājagaha ...”

2.8.1.3 (19.3) Kjøttbiten

Piṇḍasutta

...

“Da jeg var på vei ned fra Gribbetoppen, fikk jeg plutselig se en kjøttbit fare gjennom luften, min venn. Gribber, kråker og falker fløy etter den og hakket i det og rev den i filler ...”

“... Dette vesenet har tidligere vært en fuglefanger her i Rājagaha ...”

2.8.1.4 (19.4) Den flådde mannen

Nicchavisutta

...

“Da jeg var på vei ned fra Gribbetoppen, fikk jeg plutselig se en flådd mann fare gjennom lufta, min venn. Gribber, kråker og falker fløy etter ham og hakket i det og rev ham i filler ...”

“... Dette vesenet har tidligere vært en saueslakter her i Rājagaha ...”

2.8.1.5 (19.5) Sverd i håret

Asilomasutta

...

“Da jeg var på vei ned fra Gribbetoppen, fikk jeg plutselig se en mann med sverd i håret fare gjennom lufta, min venn. Sverdene hoppet og spratt og hakket i kroppen på ham ...”

“... Dette vesenet har tidligere vært en svineslakter her i Rājagaha ...”

2.8.1.6 (19.6) Dolker i håret

Sattilomasutta

...

“Da jeg var på vei ned fra Gribbetoppen, fikk jeg plutselig se en mann med dolker i håret fare gjennom lufta, min venn. Dolkene hoppet og spratt og hakket i kroppen på ham ...”

“... Dette vesenet har tidligere vært en hjortejeger her i Rājagaha ...”

2.8.1.7 (19.7) Piler i håret

Uśulomasutta

...

“Da jeg var på vei ned fra Gribbetoppen, fikk jeg plutselig se en mann med piler i håret fare gjennom lufta, min venn. Pilene hoppet og spratt og hakket i kroppen på ham ...”

“... Dette vesenet har tidligere vært en pilmaker her i Rājagaha ...”

2.8.1.8 (19.8) Stiletter i håret

Sūcilomasutta

...

“Da jeg var på vei ned fra Gribbetoppen, fikk jeg plutselig se en mann med stiletter i håret fare gjennom lufta, min venn. Stilettene hoppet og spratt og hakket i kroppen på ham

...”

“... Dette vesenet har tidligere vært en dyretemmer her i Rājagaha ...”

2.8.1.9 (19.9) En annen tekst om stiletter i håret

Dutiyasūcilomasutta

...

“Da jeg var på vei ned fra Gribbetoppen, fikk jeg plutselig se en mann med stiletter i håret fare gjennom lufta, min venn. Stilettene gikk inn gjennom hodet og kom ut igjen i munnen. De gikk ut fra munnen og inn i brystet. De gikk ut fra brystet og inn i magen. De gikk ut fra magen og inn i lårene. De gikk ut fra lårene og inn i leggene. De gikk ut fra leggene og inn i føttene, og han hylte og skrek av smerte. ...

“...Dette vesenet har tidligere vært en angiver her i Rājagaha ...”

2.8.1.10 (19.10) Store som gresskar

Kumbhaṇḍasutta

...

“Da jeg var på vei ned fra Gribbetoppen, fikk jeg plutselig se en mann fare gjennom lufta, min venn, og han hadde testikler store som gresskar. Når han gikk, måtte han legge dem på skuldrene, og når han satte seg ned, satt han på dem. Gribber, kråker og falker fløy etter ham og hakket i det og rev ham i filler, og han hylte og skrek av smerte ...”

“... Dette vesenet har tidligere vært en lokal svindler her i Rājagaha ...”

2.8.2 Andre kapittel

Dutiyavagga

2.8.2.1 (19.11) Møkkagropa

Sasisakasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang var Mesteren var ved Ekornforingsplassen i Bambuslunden i Rājagaha ...

“Da jeg var på vei ned fra Gribbetoppen, fikk jeg plutselig se en mann som sto til halsen nede i ei møkkagrop, min venn ...

“... Dette vesenet har tidligere vært en som drev hor her i Rājagaha ...”

2.8.2.2 (19.12) Møkkaeteren

Gūthakhādasutta

...

“Da jeg var på vei ned fra Gribbetoppen, fikk jeg plutselig se en mann som sto nede i ei møkkagrop og åt møkk med begge hender, min venn ...

“... Dette vesenet har tidligere vært en ond brahman her i Rājagaha, munk. En gang da den fullkomment oppvåkne Kassapa underviste, inviterte han munkefellesskapet til et måltid, fylte ei krukke med møkk og sa: ‘Vær så god, spis så mye dere vil, og bare ta med dere restene!...’”

2.8.2.3 (19.13) Den flådde kvinnen

Nicchavitthisutta

...

“Da jeg var på vei ned fra Gribbetoppen, fikk jeg plutselig se en flådd kvinne fare gjennom lufta, min venn. Gribber, kråker og falker fløy etter henne og hakket i det og rev henne i filler, og hun hylte og skrek av smerte ...”

“... Dette vesenet har tidligere vært en kvinne som drev hor her i Rājagaha ...”

2.8.2.4 (19.4) Den bleke kvinnen

Maṅgulitthisutta

...

“Da jeg var på vei ned fra Gribbetoppen, fikk jeg plutselig se en blek og stygg kvinne fare gjennom lufta, min venn. Gribber, kråker og falker fløy etter henne og hakket i det og rev henne i filler, og hun hylte og skrek av smerte ...”

“... Dette vesenet har tidligere vært en spåkvinne her i Rājagaha ...”

2.8.2.5 (19.15) Den svidde kvinnen

Okilinīsutta

...

“Da jeg var på vei ned fra Gribbetoppen, fikk jeg plutselig se en svidd og inntørket kvinne fare gjennom lufta, min venn. Gribber, kråker og falker fløy etter henne og hakket i det og rev henne i filler, og hun hylte og skrek av smerte ...”

“... Dette vesenet har tidligere vært dronningen til kongen av Kaliṅga. En gang ble hun så sjalu på en av medhustruene sine, at hun veltet et fat glødende kull over henne ...”

2.8.2.6 (19.16) Mannen uten hode

Asīsakasutta

...

“Da jeg var på vei ned fra Gribbetoppen, fikk jeg plutselig se en hodeløs mann fare gjennom lufta. Han hadde øyne og munn i brystet. Gribber, kråker og falker fløy etter ham og hakkete i det og rev ham i filler, og han hylte og skrek av smerte ...”

“... Dette vesenet har tidligere vært en bøddel ved navn Hārika her i Rājagaha ...”

2.8.2.7 (19.17) Den dårlige munken

Pāpabhikkhusutta

...

“Da jeg var på vei ned fra Gribbetoppen, fikk jeg plutselig se en munk fare gjennom lufta. Kappen hans sto i lys lue, og det samme gjorde bollen, beltet og kroppen hans. Flammene slo rundt ham så han hylte og skrek av smerte ...”

“... Dette vesenet har tidligere vært en dårlig munk den gangen da den fullkomment oppvåknete Kassapa underviste...”

2.8.2.8 (19.18) Den dårlige nonnen

Pāpabhikkunīsutta

...

“Da jeg var på vei ned fra Gribbetoppen, fikk jeg plutselig se en nonne fare gjennom luften. Kappen hennes sto i lys lue, og det samme gjorde bollen, beltet og kroppen hennes. Flammene slo rundt henne så hun hylte og skrek av smerte ...”

“... Dette vesenet har tidligere vært en dårlig nonne den gangen da den fullkomment oppvåknet Kassapa underviste...”

2.8.2.9 (19.19) Den dårlige kvinnen under opplæring

Pāpasikkhamānasutta

...

“Da jeg var på vei ned fra Gribbetoppen, fikk jeg plutselig se en kvinne under opplæring fare gjennom lufta. Kappen hennes sto i lys lue, og det samme gjorde bollen, beltet og kroppen hennes. Flammene slo rundt henne så hun hylte og skrek av smerte ...”

“... Dette vesenet har tidligere vært en dårlig kvinne under opplæring den gangen da den fullkomment oppvåkne Kassapa underviste...”

2.8.2.10 (19.20) Den dårlige novisemunken

Pāpasāmaṇerasutta

...

“Da jeg var på vei ned fra Gribbetoppen, fikk jeg plutselig se en novisemunk fare gjennom lufta. Kappen hans sto i lys lue, og det samme gjorde bollen, beltet og kroppen hans. Flammene slo rundt ham så han hylte og skrek av smerte ...”

“... Dette vesenet har tidligere vært en dårlig novisemunk den gangen da den fullkomment oppvåknete Kassapa underviste...”

2.8.2.11 (19.21) Den dårlige novisenonnen

Pāpasāmaṇerīsutta

Slik har jeg hørt det:

En gang var Mesteren ved Ekornforingsplassen i Bambuslunden i Rājagaha. På den tiden holdt munkene Lakkhaṇa og Moggallāna den store til på Gribbetoppen. En morgen da Moggallāna hadde stått opp og kledd på seg, tok han kappe og bolle, gikk bort til Lakkhaṇa og sa:

“Kom, min venn, så går vi inn til byen og mottar matgaver!”

“Ja vel,” svarte Lakkhaṇa.

Da de var på vei ned fra Gribbetoppen smilte Moggallāna et øyeblikk. Lakkhaṇa spurte hvorfor han smilte, men Moggallāna svarte:

“Dette er ikke det rette øyeblikket for å spørre om det, min venn. Still meg heller dette spørsmålet når Mesteren er til stede.”

Etter at de hadde gått matrunden i Rājagaha, gikk de bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned hos ham. Så sa Lakkhaṇa:

“Da vi var på vei ned fra Gribbetoppen, smilte du, Moggallāna Hva var det du smilte av?”

“Da jeg var på vei ned fra Gribbetoppen, fikk jeg plutselig se en novisenonne fare gjennom lufta. Kappen hennes sto i lys lue, og det samme gjorde bollen, beltet og kroppen hennes. Flammene slo rundt henne så hun hylte og skrek av smerte . Da tenkte jeg at det var fantastisk at et vesen kunne se slik ut, at det kunne ta en slik skikkelse!”

Mesteren henvendte seg til munkene og sa:

“Elevene bygger på det de ser og på det de vet, munker, siden en elev kan vite og se noe slikt og vitne om det. Jeg har også sett slike syner. Men jeg sa ikke noe om det, for det er ikke sikkert noen ville ha trodd det. Og hvis noen ikke hadde trodd meg, ville det ha blitt til skade og ulempe for dem i lang tid framover.

Dette vesenet har tidligere vært en dårlig novisenonne den gangen da den fullkomment oppvåknete Kassapa underviste. Som en følge av det hun har gjort, har hun blitt kokt i helvete i mange år, i mange hundre år, i mange tusen år, i mange hundre tusen år. Og resteffekten av gjerningene hennes gjorde at hun tok en slik skikkelse.”

2.9 Samtaler som inneholder lignelser

Opammasaṃyutta

2.9.1 (20.1) Mønsåsen

Kūṭasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang da Mesteren holdt til i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvatthī, henvendte han seg til munkene og sa:

“Munker!”

“Ja, Mester,” svarte munkene.

Mesteren sa:

“På samme måte som alle takbjelkene i et spissgavlet hus møter mønsåsen, støtter den og er koblet til den, har alle usunne sinnstilstander sin rot i uvitenheten. De støtter uvitenheten og er koblet til uvitenhet. Derfor bør dere trene slik, munkers:

‘Vi vil praktisere uten å henfalle til latskap.’

Slik bør dere trene, munkers.”

2.9.2 (20.2) På spissen av en negl

Nakhasikhasutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, tok han litt sand på spissen av en negl og sa:

“Hva mener dere, munkere? Hvor er det mest sand – på neglespissen min eller på hele den store jorda?”

“Det er mest sand på den store jorda, Mester. Det du har på neglen, er bare en bagatell i forhold. Det er bare en brøkdel og kan slett ikke sammenlignes!”

“På samme måte er det bare noen få som blir gjenfødt som menneske. De aller fleste blir gjenfødt i andre skikkelser. Derfor bør dere trene slik, munkere:

‘Vi vil praktisere uten å henfalle til latskap.’

Slik bør dere trene, munkere.”

2.9.3 (20.3) Slekten

Kulasutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, sa han:

“På samme måte som det er lett for tyver og røvere å herje med en slekt der det er mange kvinner og få menn, er det lett for vesener som ikke er mennesker, å herje med en munk som ikke har praktisert og utviklet frigjøring av sinnet gjennom vennlighet.

Og på samme måte som det er vanskelig for tyver og røvere å herje med en slekt der det er få kvinner og mange menn, er det vanskelig for vesener som ikke er mennesker, å herje med en munk som har praktisert og utviklet frigjøring av sinnet gjennom vennlighet. Derfor bør dere trene slik, munk:

‘Sinnet vårt skal bli frigjort gjennom vennlighet, og vennligheten skal være vår vei og vårt grunnlag som vi skal stå fast på, idet vi praktiserer den iherdig.’

Slik bør dere trene, munk.’”

2.9.4 (20.4) Hundre krukke ris

Okkhāsaṭṭa

En gang da Mesteren var i Sāvattḥī, sa han:

“Hvis én person gir hundre krukke ris i gave om morgenen, hundre krukke ris i gave ved middagstid og hundre krukke ris i gave til kvelds, og en annen person utvikler et vennlig sinn, om så bare i den tiden kurøkeren bruker på å trekke melk fra en spene, og han gjør det samme ved middagstid og til kvelds, så vil denne andre personen høste langt rikere frukter enn den førstnevnte. Derfor bør dere trene slik, munkar:

‘Sinnet vårt skal bli frigjort gjennom vennlighet, og vennligheten skal være vår vei og vårt grunnlag som vi skal stå fast på, idet vi praktiserer den iherdig.’

Slik bør dere trene, munkar.”

2.9.5 (20.5) Spydet

Sattisutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, sa han:

“Tenk dere et spyd med en skarp odd, munk. Så kommer en mann og sier at han skal bøye, brette og knekke dette spydet med bare nevene. Tror dere han vil klare det, munk?”

“Nei, Mester.”

“Og hvorfor ikke?”

“Det er ikke lett å bøye, brette og knekke et skarpt spyd med bare nevene, Mester. Han kommer til å slite seg ut eller skade seg selv før han klarer noe slikt.”

“På samme måte er det med en munk som har praktisert og utviklet frigjøring av sinnet gjennom vennlighet. Hvis et vesen som ikke er menneske, prøver å rokke ved en slik munk, kommer han bare til å slite seg ut eller skade seg selv før han klarer noe slikt. Derfor bør dere trene slik, munk:

‘Sinnet vårt skal bli frigjort gjennom vennlighet, og vennligheten skal være vår vei og vårt grunnlag som vi skal stå fast på, idet vi praktiserer den iherdig.’

Slik bør dere trene, munk.”

2.9.6 (20.6) Bueskytterne

Dhanuggahasutta

En gang da Mesteren var i Sāvattthī, sa han:

“Tenk dere fire dyktige, sterke, veltrente og erfarne bueskyttere, munkar. Den ene står i nord, den andre i øst, den tredje i sør og den fjerde i vest. Så kommer det en mann og sier at de kan skyte hver sin pil samtidig, så skal han klare å ta dem i flukten uten at noen av dem faller ned. Hva mener dere om dette, munkar? Kan man ikke si at en slik mann må være meget rask av seg?”

“Om han bare klarer å ta én av pilene i flukten, kan det trygt sies at han er meget rask, Mester! For ikke da å snakke om pilene fra fire bueskyttere!”

“Sola og månen beveger seg raskere enn denne mannen, munkar. De gudene som løper foran sola og månen beveger seg enda raskere, men livskraftene svinner hen raskere enn noen av disse. Derfor bør dere trene slik, munkar:

‘Vi vil praktisere uten å henfalle til latskap.’

Slik bør dere trene, munkar.”

2.9.7 (20.7) Pluggene

Āṇisutta

En gang da Mesteren var i Sāvattḥī, sa han:

“Dasārahānaene hadde en gang ei stor tromme de brukte til å kalle sammen til møter, munkar. Da det ble en brist i den, satte de inn en plugg, og slik fortsatte de til tromma bare besto av pluggar.

Slik kommer det også til å gå med munkene i framtiden. Når de hører dype og dypsindige tekster uttalt av ham som har kommet fram til sannheten, tekster som handler om tomhet og som hjelper lytteren til å heve seg over hverdagen, lytter de ikke til dem med full oppmerksomhet, de åpner ikke sinnet for kunnskap og synes ikke innholdet er bryet verd å lære seg grundig.

Men oppdiktede tekster, poesi med vakre talevendinger, uttalt av elever fra andre skoler, dem vil de synes det er bryet verd å lære seg grundig. Derfor kommer de dype og dypsindige tekstene uttalt av ham som har kommet fram til sannheten, tekster som handler om tomhet og som hjelper lytteren til å heve seg over hverdagen, til å forsvinne. Derfor bør dere trene slik, munkar:

‘Vi vil synes det er bryet verd å lære de dype og dypsindige tekstene uttalt av ham som har kommet fram til sannheten, tekster som handler om tomhet og hjelper lytteren til å heve seg over hverdagen, og åpne sinnet for kunnskap.’

Slik bør dere trene, munkar.”

2.9.8 (20.8) Halmleier

Kaliṅgarasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang bodde Mesteren i huset med de spisse gavlene i Storskogen ved Vesāli. Der henvendte han seg til munkene, og sa:

“Munker!”

“Ja, Mester,” svarte de.

Mesteren sa:

“Licchaviene sover på halmleier, munker. De er iherdige og utrettelig ivåpenøvelser. Kong Ajātasattu Vedehiputta av Magadha klarer ikke å komme innpå dem og har ingen framgang mot dem. Men senere kommer licchaviene til å elske luksus, munker. De kommer til å få myke hender og føtter, de kommer til å sove i myke senger med hodeputer av fineste bomull og ligge til sola står opp. Da klarer kong Ajātasattu Vedehiputta av Magadha å komme innpå dem og få framgang mot dem.

Nå for tiden sover munkene på halmleier, munker. De er iherdige og trener utrettelig. Den onde Māra klarer ikke å komme innpå dem og har ingen framgang mot dem. Men senere kommer munkene til å elske luksus. De kommer til å få myke hender og føtter, de kommer til å sove i myke senger med hodeputer av fineste bomull og ligge til sola står opp. Da klarer den onde Māra å komme innpå dem og få framgang mot dem. Derfor bør dere trene slik, munker:

‘Vi vil sove på halmleie, vi vil være iherdige og trene utrettelig!’

Slik bør dere trene, munker.

2.9.9 (20.9) Elefantene

Nāgasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang da Mesteren holdt til i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvatthī, var det en nyordinert munk som oppholdt seg altfor mye blant legfolk. Noen munkers sa at han ikke skulle gjøre det, men han svarte:

“De eldre munkene er jo mye ute blant legfolkene. Hvorfor kan ikke jeg også gjøre det?”

Noen munkers gikk bort til Mesteren, hilset høflig på ham og satte seg ned. Så fortalte de om den nyordinerte munken.

“Det var en gang noen elefanter som bodde ved en stor innsjø ute i skogen, munkers. De pleide å gå ut i vannet og nappe opp lotusknoller og røtter med snabelen. Deretter skylte de av gjørma og vasket dem så de ble helt rene før de spiste dem. Dette gjorde at de ble sterke og sunne, og det var ikke noe i denne maten som gjorde at de ble syke eller døde.

De unge og uerfarne elefantene ville gjøre som de store elefantene. De gikk ut i vannet og nappet opp lotusknoller og røtter med snabelen. Men de skylte ikke av dem gjørma og vasket dem ikke, men spiste dem mens de var skitne. Dette gjorde at de verken ble sterke eller sunne. De ble syke, og mange av dem døde av det.

På samme måte er det med eldre munkers. Når de har stått opp og kledd på seg om morgenen, tar de kappe og bolle og går til landsbyen eller byen for å motta matgaver. Der gir de undervisning i læren, og legfolkene får tillit til dem og gir gjerne gaver. De spiser den maten de der får, men de er ikke grådige og griske. De ser farene ved dette og er kloke nok til ikke å føle bindinger. Derfor blir de ikke syke av det, og de dør heller ikke av det.

Men så kommer de nyordinerte munkene og vil gjøre som de eldre munkene. De står opp og kler på seg om morgenen, tar kappe og bolle og går til landsbyen eller byen for å motta matgaver. Der gir de undervisning i læren, og legfolkene får tillit til dem og gir gjerne gaver. Men de blir grådige og griske av de gavene de får. De ser ikke farene ved dette, og de er ikke kloke nok til ikke å føle bindinger. Dette fører til at de blir syke eller dør av det. Derfor bør dere trene slik, munkers:

‘Vi vil ta imot gaver uten å grådige eller griske av det. Vi vil se farene ved det og vi vil være kloke nok til ikke å føle bindinger.’

Slik bør dere trene, munkar.

2.9.10 (20.10) Katten

Bilārasutta

En gang da Mesteren holdt til i Sāvattthī, var det en nyordinert munk som oppholdt seg altfor mye blant legfolk. Noen munker sa at han ikke skulle gjøre det, men han brydde seg ikke om hva de sa. Noen munker gikk bort til Mesteren, hilset høflig på ham og satte seg ned. Så fortalte de om denne munken som oppholdt seg altfor mye blant legfolk.

“Det var en gang en katt som sto på en avfallshaug og lurte på ei mus. ‘Når denne musa kommer ut av hullet sitt, skal jeg fange den og spise den,’ tenkte katten. Og da musa tittet ut, kastet katten seg over den og slukte den hel. Men musa tygde på katten innenfra, slik at den fikk store smerter og døde.

Slik er det også når en munk står opp om morgenen, kler på seg, tar kappe og bolle og går til landsbyen eller byen for å motta matgaver uten å passe på hva han gjør, uten å passe på hva han sier og uten å passe på hva han tenker, uten å praktisere oppmerksomhet og uten å vokte på sansene sine. Så får han øye på en lettkledd kvinne, en som går uten kappe. Når han får se henne, flammer begjæret opp i ham, noe som fører til døden eller til dødelige smerter. I den edles treningssystem kaller vi det nemlig å dø når han forlater treningen og faller tilbake til livet som legmann. Dødelige smerter kaller vi det når munken begår andre overtreddelser. Derfor bør dere trene slik, munk:

‘Vi vil passe på hva vi gjør, vi vil passe på hva vi sier og vi vil passe på hva vi tenker, og vi vil praktisere oppmerksomhet og vokte på sansene våre når vi går til landsbyen eller byen for å motta matgaver.’

Slik bør dere trene, munk.

2.9.11 (20.11) Den første teksten om sjakalen

Siṅgālasutta

En gang da Mesteren holdt til i Sāvatthī, sa han:

“Har dere hørt en gammel sjakal hyle før morgengry, munkers?”

“Ja, Mester, det har vi.”

“Denne gamle sjakalen er syk, den har skabb. Den går der den vil, den står der den vil, den setter seg der den vil og den ligger der den vil. Men uansett blåser det kalde vinder rundt den. Det finnes en viss munk her blant oss som er heldig om han opplever å bli gjenfødt i en slik skikkelse. Derfor bør dere trene slik, munkers:

‘Vi vil praktisere uten å henfalle til latskap.’

Slik bør dere trene, munkers.”

2.9.12 (20.12) Den andre teksten om sjakalen

Dutiyasiṅgālasutta

En gang da Mesteren holdt til i Sāvatthī, sa han:

“Har dere hørt en gammel sjakal hyle før morgengry, munk?”

“Ja, Mester, det har vi.”

“Det kan nok tenkes at den gamle sjakalen føler mer takknemlighet enn en viss munk her blant oss. Derfor bør dere trene slik, munk:

‘Vi vil praktisere uten å henfalle til latskap.’

Slik bør dere trene, munk.”

2.10 Samtaler med munker

Bhikkhusaṃyutta

2.10.1 (21.1) Moggallāna den store

Kolitasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang da Mesteren holdt til i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvattḥī, henvendte Moggallāna den store seg til munkene og sa:

“Munker!”

“Ja, min venn,” svarte munkene.

Moggallāna sa:

“Mens jeg satt alene og mediterte, begynte jeg å tenke over hva ‘edel taushet’ egentlig betyr, mine venner. Da tenkte jeg følgende: ‘Når en munk har latt innledende og fastholdende tanker falle til ro, har funnet ro i sitt indre og konsentrerer seg på ett punkt, går han inn i den andre meditasjonstilstanden og opplever den lykken som fødes av denne, uten innledende eller fastholdende tanker, og hviler i denne. Dette kalles edel taushet.’

Dermed lot jeg innledende og fastholdende tanker falle til ro, fant ro i mitt indre, konsentrerte meg på ett punkt, gikk inn i den andre meditasjonstilstanden og opplevde den lykken som fødes av denne, uten innledende eller fastholdende tanker, og hvilte i denne. Men mens jeg gjorde dette, dukket det likevel opp tankeimpulser og identifikasjoner knyttet til innledende tanker.

Mesteren forsto hva som skjedde, så han sa til meg: ‘Moggallāna! Moggallāna! Ikke gi opp din edle taushet, brahman! Fortsett å praktisere edel taushet! Konsentrer sinnet i edel taushet!’

Så etter en stund tok jeg fatt på ny. Jeg lot innledende og fastholdende tanker falle til ro, fant ro i mitt indre, konsentrerte meg på ett punkt, gikk inn i den andre meditasjonstilstanden og opplevde den lykken som fødes av denne, uten innledende eller fastholdende tanker, og hvilte i denne. Så hvis noen sier at eleven har nådd fram til dyp innsikt etter å ha blitt oppmuntret av Mesteren, så kan dette med rette sies om meg.

2.10.2 (21.2) Sāriputta

Upatissasutta

En gang da Mesteren holdt til i Sāvathhī, henvendte Sāriputta seg til munkene og sa:

“Munker!”

“Ja, min venn,” svarte munkene.

Sāriputta sa:

“Mens jeg satt alene og mediterte, begynte jeg å tenke over dette spørsmålet: ‘Finnes det noe i verden som vil kunne gjøre meg trist og lei hvis det forandrer seg og blir annerledes?’ Og jeg kom fram til at noe slikt ikke finnes.”

Da tok Ānanda ordet og sa:

“Men ville du ikke engang bli trist og lei hvis Mesteren forandrer seg og blir annerledes, min venn?”

“Nei, det ville jeg ikke bli. Men jeg vil nok ha tenkt som så: ‘Den store læremesteren har gått bort! Hvis Mesteren hadde fått leve lenge, ville det ha vært til stor glede og nytte for mange, til hjelp, nytte og glede for guder og mennesker!’

“Det viser at alle tendenser til å tenke ‘meg’ og ‘mitt’ er grundig utryddet i sinnet ditt, Sāriputta. Derfor kommer du ikke til å bli trist og lei hvis Mesteren forandrer seg og blir annerledes.”

2.10.3 (21.3) Krukka

Ghaṭasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang da Mesteren holdt til i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvattthī, bodde Sāriputta og Moggallāna den store i samme hytte ved E Kornforingsplassen i Bambuslunden i Rājagaha. Utpå kvelden reiste Sāriputta seg fra sin ensomme meditasjon, gikk bort til Moggallāna og pratet litt med ham. Så satte han seg ned og sa:

“Du ser så glad, tilfreds og avklaret ut i dag, Moggallāna – det er som om det stråler av deg. Har du tilbrakt dagen i fredelig meditasjon?”

“Jeg har meditert på sansene, min venn. Men så har jeg også hatt en samtale om læren.”

“Hvem har du hatt denne samtalen om læren med?”

“Jeg har hatt en samtale med Mesteren, min venn.”

“Men Mesteren er jo langt borte. Akkurat nå er han i Anāthapiṇḍikas park Jetalunden i Sāvattthī. Brukte du paranormale ferdigheter til å besøke ham? Eller brukte han paranormale ferdigheter til å besøke deg?”

“Ingen av oss har brukt paranormale ferdigheter til å besøke den andre, min venn. Men både Mesteren og jeg har guddommelig og overmenneskelig syn og hørsel.”

“Hvordan var da samtalen mellom deg og Mesteren, Moggallāna?”

“Jeg spurte Mesteren: ‘Man snakker om utrettelig energi, Mester. Hva vil det si å ha utrettelig energi?’

Mesteren svarte: ‘En munk har utrettelig energi, Moggallāna, hvis han tenker som så: Om så kjøtt og blod skulle tørke inn så det bare ble knokler, hud og sener igjen av meg, så vil jeg ikke gi opp før jeg har oppnådd alt som står i menneskelig makt å oppnå med flid, krefter og energi!’

Slik forklarte Mesteren læren, min venn.”

“Om vi skal prøve å sammenligne oss med deg, Moggallāna, så er vi som en liten grushaug ved siden av Himalaya, fjellenes konge! Du er så mektig at vi håper du kan leve en hel verdensalder!

“Om vi skal prøve å sammenligne oss med deg, Sāriputta, så er vi som ei klype salt ved siden av ei stor krukke full av salt! Mesteren har ofte gitt deg ros med dette verset:

Sāriputta er den munk
som har nådd det høyeste målet.
Ingen er hans like
i visdom og moral.”

Slik roste disse to store personlighetene hverandres gode uttalelser.

2.10.4 (21.4) Novisen

Navasutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, var det en novise som pleide å gå rett inn i hytta si etter at han hadde kommet tilbake fra matrunden og var ferdig med å spise. Der satt han stille uten å si noe, og han hjalp ikke de andre munkene med å lage nye kapper. Da gikk mange munkers bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned. Så fortalte de om denne novisen.

Mesteren vendte seg mot en av munkene og sa:

“Gå til denne munken og si at Mesteren ber ham komme.”

“Ja vel, Mester,” svarte munken og gjorde som han var bedt om.

Novisen kom, hilste høflig på Mesteren og satte seg ned.

Mesteren sa:

“Er det sant at du pleier å gå rett til hytta di etter at du har kommet tilbake fra matrunden og er ferdig med å spise, munk? Og sitter du stille der uten å si noe, og uten å hjelpe de andre munkene med å lage nye kapper?”

“Jeg arbeider med meg selv, Mester.”

Mesteren studerte sinnet hans med sitt eget sinn og sa deretter til munkene:

“Ikke vær sure på denne munken, munkers! Denne munken kan lett og uanstrengt gå inn i de fire meditasjonstilstandene med klart sinn når han vil og glede seg over dem her og nå. Det er nettopp dette unge menn av god familie med rette forlater hjemmet for og går ut i hjemløsheten, å kunne selv se og virkeliggjøre her og nå fullendelsen av det høyverdige liv.”

Slik talte Mesteren. Deretter la han til dette verset:

“Den som er sløv og ikke setter inn alle krefter,
oppnår ikke nibbanas frihet fra alt som gjør vondt
Denne unge munken, denne makeløse mannen,
bærer sitt siste legeme og har vunnet over Māra.”

2.10.5 (21.5) Sujāta

Sujātasutta

En gang da Mesteren var i Sāvattthī, kom munken Sujāta bort til ham. Da Mesteren så at han nærmet seg, sa han til munkene:

“Denne unge mannen stråler på to måter, munkar. Han stråler både fordi han er kjekk og pen å se på, og fordi han har fullført han den høyere trening, den som unge menn av god familie med rette forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten for, og dette er noe han ser selv og virkeliggjør her og nå.”

Slik talte Mesteren. Deretter la han til dette verset:

“Denne munken stråler virkelig,
for han er rak og rettsindig.
Han er fri og ubundet,
han involverer seg ikke, men har funnet fred.
Han bærer sitt siste legeme og har vunnet over Māra.”

2.10.6 (21.6) Dvergen Bhaddiya

Lakuṇḍakabhaddiyasutta

En gang da Mesteren var i Sāvattḥī, kom munken Bhaddiya bort til ham. Da Mesteren så han nærmet seg, sa han til munkene:

“Ser dere den stygge, frastøtende og krokete lille munken som kommer der, han som de andre munkene holder seg borte fra, munker?”

“Ja, Mester.”

“Den munken er meget begavet, munk. Det er ikke lett å finne noe mål som han ikke allerede har nådd. Han har fullført han den høyere trening, den som unge menn av god familie med rette forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten for, og dette er noe han ser selv og virkeliggjør her og nå.”

Slik talte Mesteren. Deretter la han til disse versene:

“Svaner, hegrer og påfugler,
elefanter og dådyr
er alle redde for løven,
for de kan ikke måle seg med den.

Slik er det også med menneskene.
Den som har visdom er stor
selv om han er ung.
Det er ikke kroppen det kommer an på.”

2.10.7 (21.7) Visākha

Visākhasutta

Slik har jeg hørt det:

En gang da Mesteren bodde i huset med de spisse gavlene i Storskogen ved Vesāli, underviste, gledet, oppmuntret og inspirerte munken Visākha, Pañcalas sønn, de andre munkene i møtesalen med ord om læren. Talen hans var høflig, klar og tydelig, og han belyste de forskjellige temaene saklig og fornuftig.

Utpå kvelden reiste Mesteren seg fra sin ensomme meditasjon, gikk til møtesalen og satte seg på den plassen som var gjort klar for ham. Så sa han:

“Hvem var det som underviste, gledet, oppmuntret og inspirerte munkene med ord om læren, med en tale som var høflig, klar og tydelig, og han belyste de forskjellige temaene saklig og fornuftig?”

“Det var Visākha, Pañcalas sønn, som gjorde dette, Mester.”

Mesteren vendte seg mot Visākha og sa:

“Bra, Visākha, bra! Det var bra at du underviste, gledet, oppmuntret og inspirerte munkene med ord om læren på denne måten!”

Slik talte Mesteren. Deretter la han til disse versene:

“En vismann kan ikke skjule seg blant tosker.

Han kjennes så snart han sier noe

og gir undervisning i veien til det som ikke dør.

Tal om sannheten, la den stråle!

Løft banneret blant de vise!

De vise samles under ordets banner,

for sannheten er vismennenes banner.”

2.10.8 (21.8) Nanda

Nandasutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, hadde Nanda, Mesterens fetter, tatt på seg en kappe som var presset på begge sider og smurt sminke rundt øynene. Han tok en polert bolle og gikk bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned. Da han hadde satt seg, sa Mesteren til ham:

“Det sømmer seg ikke for deg å gå med en kappe som er presset på begge sider, sminke rundt øynene og polert bolle når du har forlatt hjemmet og gått ut i hjemløshet ut fra tillit. Det som sømmer seg for deg i en slik situasjon, er å bo i skogen, spise det folk vil gi deg, gå med kappe laget av filler og ikke være opptatt av sansenytelser.”

Slik talte Mesteren. Deretter la han til dette verset:

“Kanskje jeg en dag skal få se
Nanda med fillekappe bo i skogen,
mens han lever fra hånd til munn
og ikke bryr seg om sansenytelser?”

En tid senere ble Nanda en som bodde i skogen. Han spiste det folk ville gi ham og gikk med kappe laget av filler. Og han var ikke lenger opptatt av sansenytelser.

2.10.9 (21.9) Tissa

Tissasutta

En gang da Mesteren var i Sāvattthī, kom Tissa, Mesterens fetter, bort til Mesteren, hilste høflig på ham og satte seg ned. Han var trist og ulykkelig, og tårene rant fra øynene hans.

Mesteren spurte:

“Hvorfor sitter du her så trist og ulykkelig, Tissa? Tårene renner jo fra øynene dine!”

“De andre munkene erter og spotter meg, Mester!”

“Det er fordi du bare liker å snakke selv, men ikke vil lytte når andre snakker, Tissa.

De sømmer seg ikke for deg å bare ville snakke selv, men ikke lytte, når du har forlatt hjemmet og gått ut i hjemløshet ut fra tillit. Det som sømmer seg for deg er å lytte når andre snakker, hvis du vil snakke selv.”

Slik talte Mesteren. Deretter la han til dette verset:

“Hvorfor er du sint? Ikke vær sint, Tissa!

Det er mye bedre for deg å ikke bli sint.

Hvis du kan la være å bli sint,

gi slipp på stolthet og ikke fornedre andre,

da lever du det opphøyde liv, Tissa.”

2.10.10 (21.10) Munken Thera

Theranāmakasutta

En gang da Mesteren var ved Ekornforingsplassen i Bambuslunden i Rājagaha, var det en munk ved navn Thera som var eneboer, og han snakket også varmt om eneboerlivet. Han gikk alene til landsbyen for å motta matgaver, og han vendte tilbake alene. Han satt alene og gikk alene i meditasjon. Da gikk mange munker til Mesteren og fortalte at denne munken Thera var eneboer og snakket varmt om eneboelivet.

Mesteren vendte seg mot en av munkene og sa:

“Gå til Thera og si at Mesteren ber ham komme!”

“Ja vel, Mester,” svarte munken og gjorde som han var bedt om.

Thera kom, hilste høflig på Mesteren og satte seg. Mesteren sa til ham:

“Er det sant, Thera, at du er eneboer og snakker varmt om eneboerlivet?”

“Ja, Mester.”

“På hvilken måte er du eneboer, og på hvilken måte snakker du varmt om eneboerlivet?”

“Jeg går alene til landsbyen for å motta matgaver, Mester, og jeg vender tilbake alene. Jeg sitter alene og går alene i meditasjon. På den måten er jeg eneboer og snakker varmt om eneboerlivet.”

“Da er du eneboer, Thera. Jeg sier ikke at du ikke er det. Men hør godt etter, så skal jeg forklare hvordan eneboerlivet blir fullkomment.”

“Ja vel, Mester.”

“Så hvordan blir eneboerlivet fullkomment, Thera? Det er når du ikke jager etter det svunne, ikke higer etter det uoppnådde, og har full kontroll over følelser og lidenskaper i forbindelse med du oppnår her og nå. Slik blir eneboerlivet fullkomment, Thera.”

Slik talte Mesteren. Deretter la han til:

“Den som overvinner alt, som er klok og forstår alt,
som ikke blir hengende ved noe som helst,
som slipper taket i alt og frir seg fra begjær,
han vil jeg kalle en virkelig eneboer.”

2.10.11 (21.11) Kappina den store

Mahākappinasutta

En gang da Mesteren var i Sāvatthī, kom Kappina den store bort til ham. Da Mesteren så at han nærmet seg, sa han til munkene:

“Ser dere den tynne og bleke munken med stor nese som kommer der borte, munker?”

“Ja, Mester.”

“Den munken er meget begavet, munker. Det er ikke lett å finne noe mål som han ikke allerede har nådd. Han har fullført han den høyere trening, den som unge menn av god familie med rette forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten for, og dette er noe han ser selv og virkeliggjør her og nå.”

Slik talte Mesteren. Deretter la han til disse versene:

“Blant dem som legger vekt på aner og byrd
har adelen den fremste rang.
Men den fremste blant guder og mennesker
er den som har fullkommen kunnskap og atferd.

Sola skinner om dagen,
månen lyser om natta,
fyrsten stråler i all sin prakt,
den høyreiste stråler i meditasjon.
Men Buddha stråler dag og natt
i uforlignelig stråleglans. “

2.10.12 (21.12) Vennene

Sahāyakasutta

En gang da Mesteren var i Sāvathī, kom to munkers bort til ham. De var venner av Kappina den store og bodde sammen med ham. Da Mesteren så at de nærmet seg, sa han til munkene:

“Ser dere de to munkene som kommer der, som er venner av Kappina den store og bor sammen med ham, munkers?”

“Ja, Mester.”

“Disse munkene er meget begavet, munkers. Det er ikke lett å finne noe mål som de ikke allerede har nådd. De har fullført den høyere trening, den som unge menn av god familie med rette forlater hjemmet og går ut i hjemløsheten for, og dette er noe de ser selv og virkeliggjør her og nå.”

Slik talte Mesteren. Deretter la han til disse versene:

“Disse munkene er gode venner
og lenge har de ferdes sammen.
Den gode lære ferdes med dem,
den læren som den oppvåkne har forkynt.

De har fått god opplæring av Kappina
i den læren de edle har forkynt.
De bærer sitt siste legeme
og har beseiret Māra og hele hans hær!”